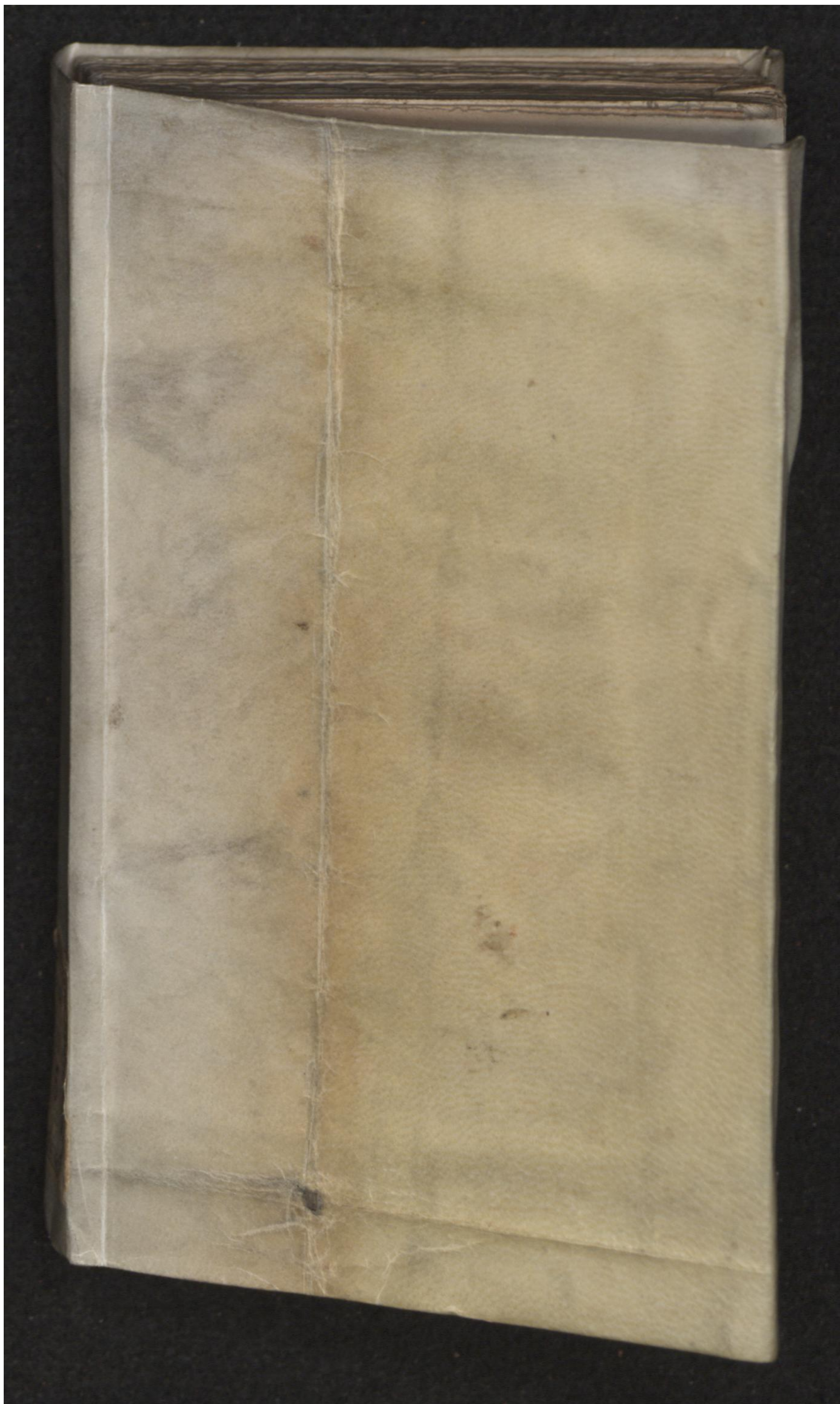
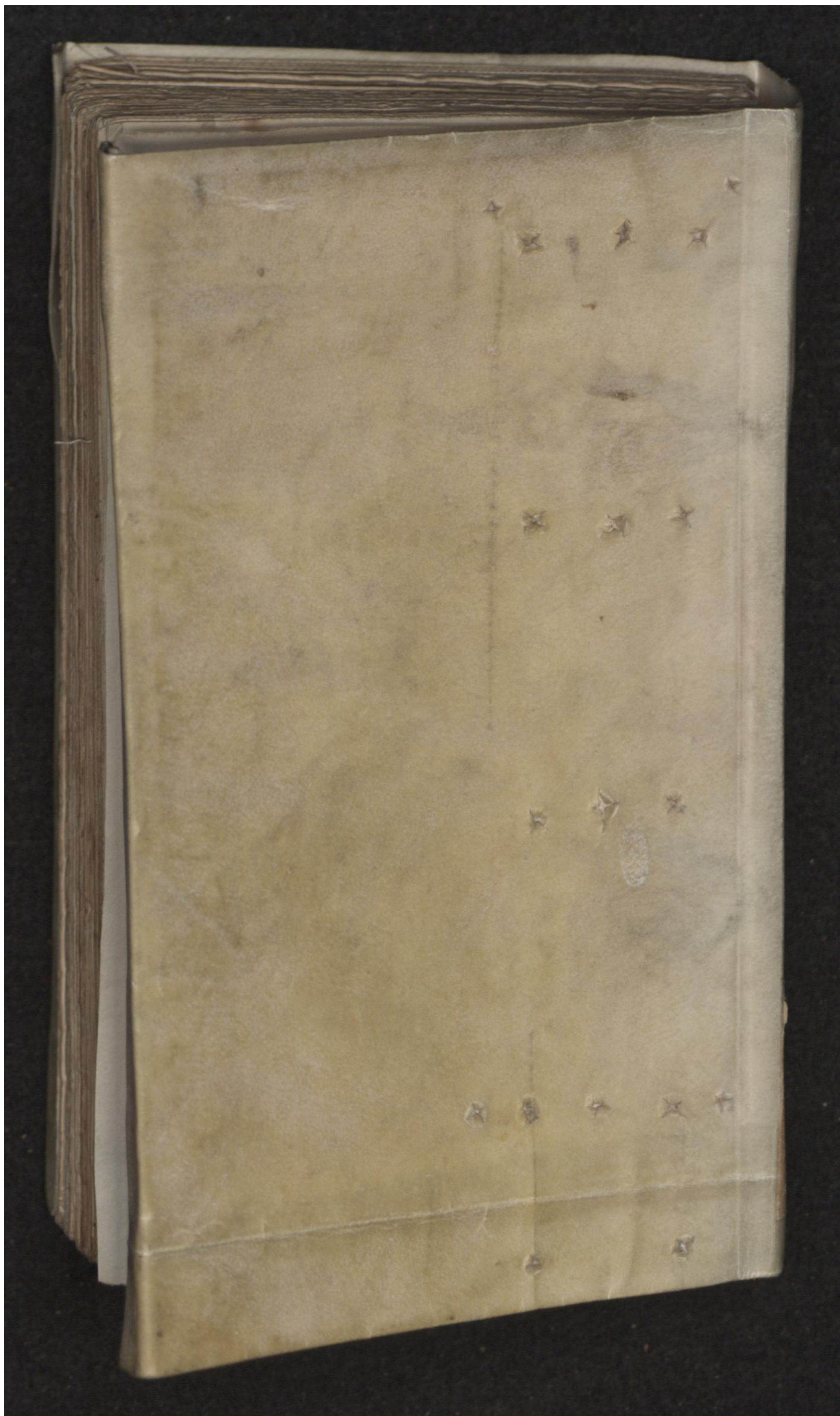
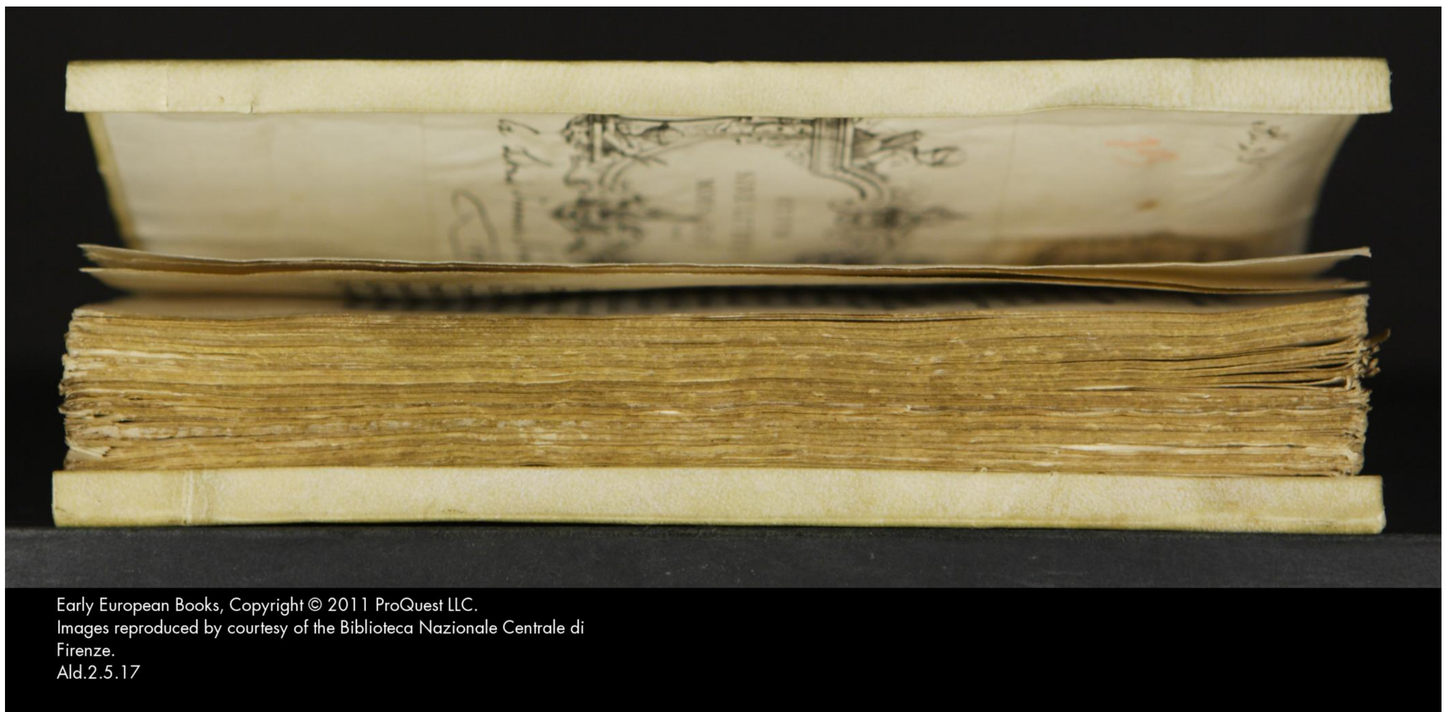

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE - FIRENZE
ALDINI
II
5
17

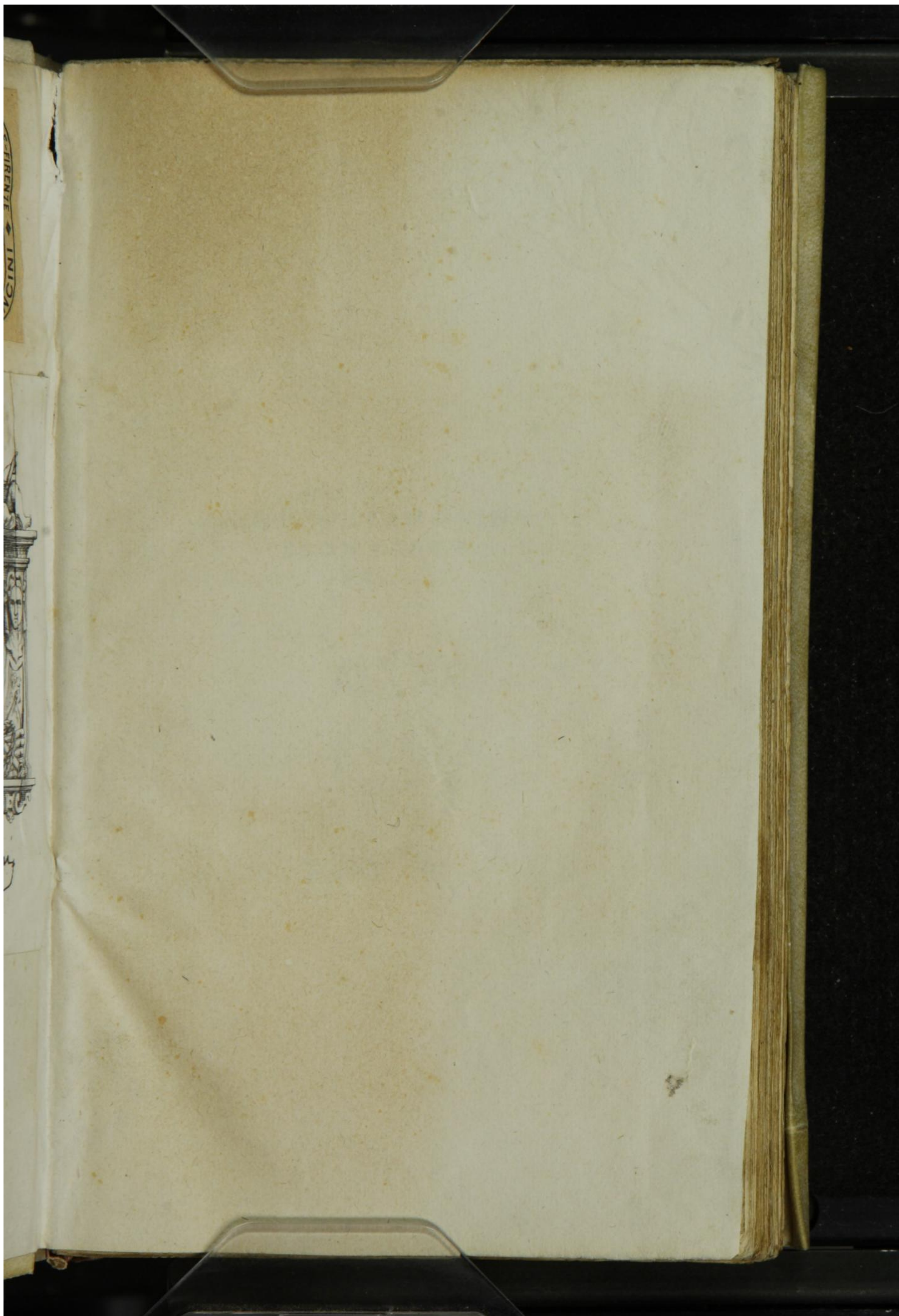

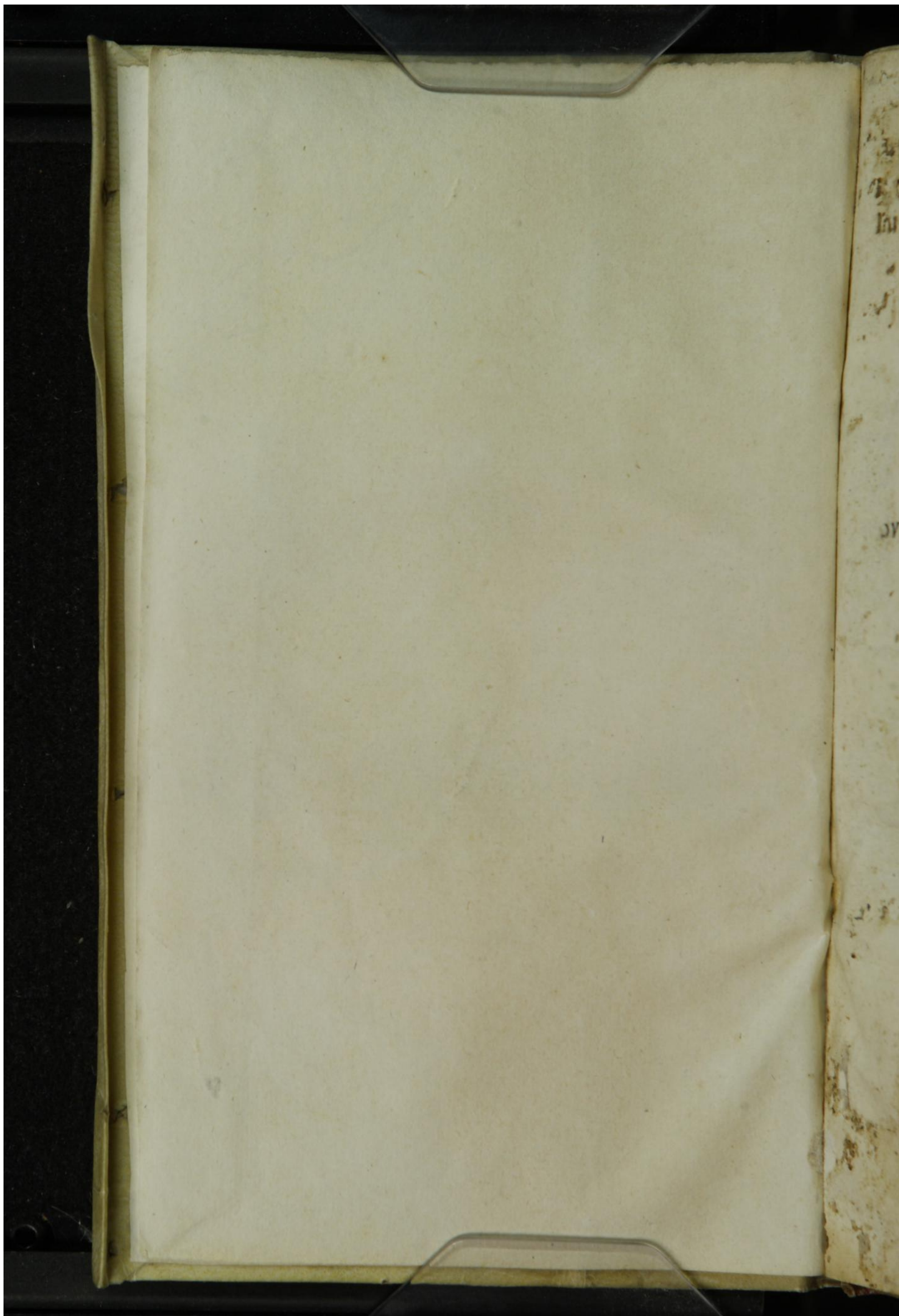

Ex Libris Joannis Nencini
1872

OVIDII METAMORPHO= SEON LIBRI XV.

LIBRO·I·DE TRISTIB.

Orba parente suo quicunq; uolumina cernis
His saltem nostra detur in urbe locus·
Quoq; magis faueas·non sunt hæc edita ab ipso·
Sed quasi de domini funere rapta sui·
Quicquid in his igitur uitij rude carmen habebit·
Emendaturus,si licuisset·eram·

ITEM LIB·III·

Sunt quoq; mutatæ terquinq; uolumina formæ·
Carmina de domini funere rapta sui·
Illud opus potuit,si non prius ipse perissem·
Certius a summa nomen habere manu·
Nunc incorrectum populi peruenit in ora·
In populi quicquam si tamen ore mei est·

P. OVIDII NASONIS METAMOR-PHOSEON LIBER PRIMVS.

In noua fert animus mutatas dicere formas
Corpora. dij cœptis, nam uos mutastis & illas
Aspirate meis primaq; ab origine mundi
Ad mea perpetuum deducite tempora carmen.
Ante mare, & terras, & quod tegit omnia cœlum
Vnus erat toto naturæ uultus in orbe.
Quem dixere chaos. rudis, indigestaq; moles
Nec quicquam, nisi pondus iners, congestaq; eodem
Non bene iunctarum discordia semina rerum.
Nullus adhuc mundo præbebat lumina Titan.
Nec noua crescendo reparabat cornua Phœbe.
Nec circunfuso pendebat in aëre tellus
Ponderibus librata suis. nec brachia longo
Margine terrarum porrexerat Amphitrite.
Quaq; erat & tellus illic & pontus, & aër.
Sic erat instabilis tellus innabilis unda.
Lucis egens aer. nulli sua forma manebat.
Obstabatq; alijs aliud. quia corpore in uno
Frigida pugnabant calidis humentia siccis
Molia cum duris sine pondere habentia pondus.
Hanc deus, & melior litem natura diremit.
Nam cœlo terras, & terris abscidit undas.
Et liquidum spisso secreuit ab æthere cœlum.
Quæ post, quàm euoluit, cæcoq; exemit aceruo,
Dissociata locis concordi pace ligauit.

Ignea conuexi uis, & sine pondere cœli
Emicuit: summaq; locum sibi legit in arce.
Proximus est aer illi leuitate locoq;.
Densior his tellus, elementaq; grandia traxit:
Et pressa est grauitate sui. circunfluus humor
Vltima possedit: solidumq; coercuit orbem.
Sic ubi dispositam, quisquis fuit ille deorum,
Congeriem secuit: sectamq; in membra redegit:
Principio terram, ne non æqualis ab omni
Parte foret: magni speciem glomerauit in orbis.
Tum freta diffudit: rapidisq; tumescere uentis
Iussit: & ambitæ circundare littora terræ.
Addidit & fontes, & stagna immensa, lacusq;,
Fluminaq; obliquis cinxit decliuia ripis.
Quæ diuersa locis partim sorbentur ab ipsa:
In mare perueniunt partim: campoq; recepta
Liberioris aquæ, pro ripis littora pulsant.
Iussit & extendi campos, subsidere ualles,
Fronde tegi syluas, lapidosos surgere montes.
Vtq; duæ dextra cœlum, totidemq; sinistra
Parte secant zonæ, quinta est ardentior illis:
Sic onus inclusum numero distinxit eodem.
Cura dei totidemq; plagæ tellure premuntur:
Quarum quæ media est: non est habitabilis æstu:
Nix tegit alta duas: totidem inter utranq; locauit:
Temperiemq; dedit: mista cum frigore flamma.
Imminet his aer: qui quanto est pondere terræ.
Pondere aquæ leuior: tanto est onerosior igne.
Illic & nebulas, illic consistere nubes
Iussit & humanas motura tonitrua mentes,

E t cum fluminibus facientes frigora uentos.
H is quoque non passim mundi fabricator habendum
A 'era permisit. uix nunc obsistitur illis.
C um sua quisq; regat diuerso flamina tractu.
Q uin lanient mundum. tāta est discordia fratrum.
E urus ad Aurorā, Nabathæaq; regna recessit.
P ersidaq;, & radijs iuga subdita matutinis.
V esper, & occiduo quæ littora sole tepescunt.
P roxima sunt Zephyro. Scythiam, septemq; triones
H orrifer inuasit Boreas. contraria tellus
N ubibus assiduis, pluuioq; madescit ab austro.
H æc super imposuit liquidum, & grauitate carentē
A eth'era, nec quicquam terrenæ fecis habentem.
V ix ita limitibus discreuerat omnia certis.
C um, quæ pressa diu massa latuere sub ipsa.
S ydera cœperunt toto fulgescere cœlo.
N eu regio foret ulla suis animalibus orba,
A stra tenent cœleste solum. formæq; deorum.
C esserunt nitidis habitandæ piscibus undæ.
T erra feras cepit. uolucres agitabilis aer.
S anctius his animal, mentisq; capacius altæ
D eerat adhuc. & quod dominari in cætera posset.
N atus homo est. siue hunc diuino semine fecit
I lle opifex rerum mundi melioris origo.
S iue recens tellus, seductaq; nuper ab alto
A ethere cognati retinebat semina cœli.
Q uam satus Iapeto mistam fluuialibus undis
F inxit in effigiem moderantum cuncta deorum.
P ronaq; cum spectent animalia cætera terram.
O s homini sublime dedit. cœlumq; uidere

Iussit & erectos ad sydera tollere uultus.
Sic modo, quæ fuerat rudis, & sine imagine tellus
Induit ignotas hominum conuersa figuras.
Aurea prima sata est ætas, quæ uindice nullo
Sponte sua sine lege fidem, rectumq; colebat.
Pœna, metusq; aberant. nec uerba minantia fixo
Aere ligabātur, nec supplex turba timebat
Iudicis ora sui: sed erant sine iudice tuti.
Non dum cæsa suis peregrinum ut uiseret orbem.
Montibus, in liquidas pinus descenderat undas.
Nullaq; mortales, præter sua, littora norant.
Non dum præcipites cingebant oppida fossæ.
Non tuba directi, non æris cornua flexi,
Non galeæ, non ensis erat: sine militis usu
Mollia securæ peragebant ocia gentes.
Ipsa quoque immunis, rastroq; intacta, nec ullis
Saucia uomeribus per se dabat omnia tellus.
Contentiq; cibis nullo cogente creatis,
Arbuteos fœtus, montanaq; fraga legebant:
Cornaq;, & in duris hærentia mora rubetis:
Et, quæ deciderant patula Iouis arbore glandes.
Ver erat æternum: placidiq; tepentibus auris
Mulcebant zephyri natos sine semine flores.
Mox etiam fruges tellus inarata ferebat.
Nec renouatus ager grauidis canebat aristis.
Flumina iam lactis, iam flumina nectaris ibant.
Flauaq; de uiridi stillabant illice mella.
Post, quàm Saturno tenebrosa in tartara misso,
Sub Ioue mundus erat: subijtq; argentea proles
Auro deterior, fuluo pretiosior ære:

Iuppiter antiqui contraxit tempora ueris.
Perq; hyemes, æstusq;, & inæquales autumnos.
Et breue uer spacijs exegit quattuor annum.
Tum primum siccis aer feruoribus ustus
Canduit: et uentis glacies astricta pependit.
Tum primum subiere domos. domus antra fuerunt.
Et densi frutices, & iunctæ cortice uirgæ.
Semina tum primum longis cerealia sulcis
Obruta sunt: pressiq; iugo gemuere iuuenci.
Tertia post illam successit ahenea proles
Seuior ingenijs, & ad horrida promptior arma.
Non scelerata tamen. de duro est ultima ferro.
Protinus irupit uenæ peioris in æuum
Omne nefas. fugêre pudor, uerumq;, fidesq;.
In quorum subiere locum fraudesq;, doliq;,
Insidiæq;, & uis, et amor sceleratus habendi.
Vela dabat uentis, nec adhuc bene nouerat illos
Nauita: quæq; diu steterant in montibus altis.
Fluctibus ignotis insultauere carinæ.
Communemq; prius, ceu lumina solis, & auræ,
Cautus humum longo signauit limite messor.
Nec tantum segetes, alimentaq; debita diues
Poscebatur humus. sed itum est in uiscera terræ.
Quasq; recondiderat, stygijsq; admouerat umbris.
Effodiuntur opes, irritamenta malorum.
Iamq; nocens ferrum, ferroq; nocentius aurum
Prodierat. prodit bellum: quod pugnat utroq;.
Sanguineaq; manu crepitantia concutit arma.
Viuitur ex rapto. non hospes ab hospite tutus.
Non socer à genero. fratrum quoq; gratia rara est.

Imminet exitio uir coniugis, illa mariti.
Lurida terribiles miscent aconita nouercæ.
Filius ante diem patrios inquirit in annos.
Victa iacet pietas, & uirgo, cæde madentes.
Vltima cœlestum terras Astræa reliquit.
N'eue foret terris securior arduus æther
Affectasse ferunt regnum cœleste Gigantes,
Altaq; congestos struxisse ad sydera montes.
Tum pater omnipotens misso perfregit Olympum
Fulmine, & excussit subiectum Pelion Ossæ.
Obruta mole sua cum corpora dira iacerent,
Perfusam multo natorum sanguine terram
Immaduisse ferunt, calidumq; animasse cruorem,
Et ne nulla suæ stirpis monimenta manerent,
In faciem uertisse hominum. sed & illa propago
Contemptrix superum, sæuæq; auidissima cædis,
Et uiolenta fuit. scires è sanguine natam.
Quæ pater ut summa uidit Saturnius arce,
Ingemit, & facto non dum uulgata recenti
Fœda Lycaoniæ referens conuiuia mensæ,
Ingentes animos, dignas Ioue concipit iras,
Conciliumq; uocat. tenuit mora nulla uocatos.
Est uia sublimis cœlo manifesta sereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipso,
Hac iter est superis ad magni tecta Tonantis,
Regalemq; domum. dextra, leuaq; deorum
Atria nobilium ualuis celebrantur apertis.
Plebs habitat diuersa locis, à fronte potentes
Cœlicolæ, clariq; suos posuere penates.
Hic locus est, quem, si uerbis audacia detur,

Haud timeam magni dixisse palatia cœli·
Ergo, ubi marmoreo superi sedere recessu·
Celsior ipse loco, sceptroq; innixus eburno
Terrificam capitis concussit terq;, quaterq;
Cæsariem· cum qua terram, mare, sydera mouit·
Talibus inde modis ora indignantia soluit·
Non ego pro mundi regno magis anxius illa
Tempestate fui· qua centum quisq; parabat
Inijcere anguipedum captiuo brachia cœlo·
Nam quanq̃ ferus hostis erat· tamen illud ab uno
Corpore, & ex una pendebat origine bellum·
Nunc mihi, qua totum Nereus circunsonat orbem·
Perdendum est mortale genus· per flumina iuro
Infera, sub terras stygio labentia luco·
Cuncta prius tentanda· sed imedicabile uulnus
Ense recidendum est· ne pars syncera trahatur·
Sunt mihi semidei· sunt rustica numina Fauni·
Et Nymphæ, Satyriq;, & monticolæ Syluani·
Quos quoniam cœli non dum dignamur honore·
Quas dedimus· certe terras habitare sinamus·
An satis ò superi tutos fore creditis illos·
Cum mihi, qui fulmen, qui uos habeoq;, regoq;·
Struxerit insidias notus feritate Lycaon?
Confremuere omnes· studijsq; ardentibus ausum·
Talia deposcunt· Sic, cum manus impia sæuit
Sanguine cæsareo Romanum extinguere nomen·
Attonitum tanto subitæ terrore ruinæ
Humanum genus est· totusq; perhorruit orbis·
Nec tibi grata minus pietas Auguste tuorum·
Quam fuit illa Ioui· qui post, quàm uoce, manuq;

Murmura compressit tenuere silentia cuncti.
Substitit ut clamor pressus grauitate regentis.
Iuppiter hoc iterum sermone silentia rupit.
Ille quidem pœnas (curam hanc dimittite) soluit.
Quod tamen admissum, quæ sit uindicta docebo.
Contigerat nostras infamia temporis aures.
Quam cupiens falsam, summo delabor olympo.
Et deus humana lustro sub imagine terras.
Longa mora est quantum noxæ sit ubiq; repertum
Enumerare. minor fuit ipsa infamia uero.
Mænala transieram latebris horrenda ferarum.
Et cum Cylleno gelidi pineta Lycæi
Arcados hinc sedes, & inhospita tecta tyranni
Ingredior: traherent cum sera crepuscula noctem.
Signa dedi uenisse deum. uulgusq; precari
Cœperat. irridet primo pia uota Lycaon.
Mox ait, experiar deus hic discrimine aperto,
An sit mortalis. nec erit dubitabile uerum.
Nocte grauem somno, nec opina perdere morte
Me parat. hæc illi placet experientia ueri.
Nec contentus eo est. missi de gente molossa
Obsidis unius iugulum Mucrone resoluit.
Atq; ita semineces partim feruentibus artus
Mollit aquis. partim subiecto torruit igni.
Quos simul imposuit mensis. ego uindice flamma
In dominum dignos euerti tecta penates.
Territus ipse fugit. nactusq; silentia ruris
Exululat. frustraq; loqui conatus ab ipso
Colligit os rabiem. solitæq; cupidine cædis
Vtitur in pecudes. & nunc quoq; sanguine gaudet.

//: Cyllene

In uillos abeunt uestes in crura lacerti·
Fit lupus & ueteris seruat uestigia formæ·
Canicies eadem est eadem uiolentia uultus·
Iidem oculi lucent eadem feritatis imago est·
Occidit una domus·sed non domus una perire
Digna fuit·qua terra patet fera regnat Erynnis·
In facinus iurasse putes·dent ocyus omnes,
Quas meruere pati (sic stat sententia) pœnas·
Dicta Iouis pars uoce probant stimulosq; frementi
Addijciunt alij partes assensibus implent·
Est tamen humani generis iactura dolori
Omnibus & quæ sit terræ mortalibus orbæ
Forma futura rogant·quis sit laturus in aras
Thura feris ne paret populandas tradere terras·
Talia quærentes (sibi enim fore cætera curæ)
Rex superum trepidare uetat sobolemq; priori
Dissimilem populo promittit origine mira·
Iamq; erat in totas sparsurus fulmina terras
Sed timuit ne forte sacer tot ab ignibus æther
Conciperet flammas totusq; ardesceret axis·
Esse quoq; in fatis reminiscitur affore tempus
Quo mare, quo tellus, correptaq; regia cœli
Ardeat & mundi moles operosa laboret·
Tela reponuntur manibus fabricata Cyclopum·
Pœna placet diuersa genus mortale sub undis
Perdere & ex omni nimbos dimittere cœlo·
Protinus æolijs Aquilonem claudit in antris
Et quæcunq; fugant inductas flamina nubes·
Emittitq; notum·madidis notus euolat alis
Terribilem picea tectus caligine uultum·

Barba grauis nimbis. canis fluit unda capillis.
Fronte sedent nebulæ. rorant pennæq;, sinusq;.
Vtq; manu late pendentia nubila pressit
Fit fragor, & densi funduntur ab æthere nimbi.
Nuntia Iunonis uarios induta colores
Concipit Iris aquas, alimentaq; nubibus affert.
Sternuntur segetes, & deplorata colonis
Vota iacent, longiq; perit labor irritus anni.
Nec cœlo contenta suo est Iouis ira, sed illum
Cœruleus frater iuuat auxiliaribus undis.
Conuocat hic amnes, qui post, quàm tecta tyranni
Intrauere sui, non est hortamine longo
Nunc ait utendum, uires effundite uestras.
Sic opus est. aperite domos, ac mole remota
Fluminibus uestris totas immittite habenas.
Iusserat. hi redeunt, ac fontibus ora relaxant,
Et defrenato uoluuntur in æquora cursu.
Ipse tridente suo terram percussit, at illa
Intremuit, motuq; uias patefecit aquarum.
Expatiata ruunt per apertos flumina campos,
Cumq; satis arbusta simul, pecudesq;, uirosq;,
Tectaq;, cumq; suis rapiunt penetralia sacris.
Si qua domus mansit, potuitq; resistere tanto
Indeiecta malo, culmen tamen altior huius
Vnda tegit, pressæq; latent sub gurgite turres.
Iamq; mare, & tellus nullum discrimen habebant.
Omnia pontus erat, deerant quoque littora ponto.
Occupat hic collem, cymba sedet alter adunca,
Et ducit remos illic, ubi nuper ararat.
Ille super segetes, aut mersæ culmina uillæ.

Nauigat hic summa piscem deprendit in ulmo.
Figitur in uiridi (sic fors tulit) anchora prato,
Aut subiecta tegunt curuæ uineta carinæ
Et modo qua graciles gramen carpsere capellæ
Nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocæ.
Mirantur sub aqua lucos, urbesq; domosq;
Nereides syluasq; tenent delphines, & altis
Incursant ramis, agitataq; robora pulsant.
Nat lupus inter oues. fuluos uehit unda leones.
Vnda uehit tigres nec uires fulminis apro,
Crura nec ablato prosunt uelocia ceruo.
Quæsitisq; diu terris ubi sistere possit
In mare lassatis uolucris uaga decidit alis.
Obruerat tumulos immensa licentia ponti,
Pulsabantq; noui montana cacumina fluctus.
Maxima pars unda rapitur. quibus unda pepercit
Illos longa domant inopi ieiunia uictu.
Separat Aonios actæis Phocis ab aruis
Terra ferax dum terra fuit sed tempore in illo
Pars maris, & latus subitarum campus aquarum.
Mons ibi uerticibus petit arduus astra duobus
Nomine Parnasus superatq; cacumine nubes.
Hic ubi Deucalion (nam cætera texerat æquor)
Cum consorte tori parua rate uectus adhæsit,
Corycidas nymphas, & numina montis adorat
Fatidicamq; Themin quæ tunc oracla tenebat.
Non illo melior quisquam, nec amantior æqui
Vir fuit aut illa reuerentior ulla deorum.
Iuppiter ut liquidis stagnare paludibus orbem
Et superesse uirum de tot modo millibus unum

Et ſupereſſe uidet de to tmodo milibns unam.
Innocuos ambos, cultores numinis ambos.
Nubila deſiecit nimbisq; aquilone remotis.
Et cœlo terras oſtendit & æthera terris.
Nec maris ira manet poſitoq; tricuſpide telo
Mulcet aquas rector pelagi ſupraq; profundum
Extantem, atque humeros innato murice tectum
Cæruleum tritona uocat conchaq; ſonanti
Inſpirare iubet fluctusq;, & flumina ſigno
Iam reuocare dato. caua buccina ſumitur illi
Tortilis in latum. quæ turbine creſcit ab imo.
Buccina, quæ in medio concepit ubi aëra ponto.
Littora uoce replet ſub utroq; iacentia phœbo.
Tum quoque ut ora dei madida rorantia barba
Contigit & cecinit iuſſos inflata receſſus.
Omnibus audita eſt telluris, & æquoris undis.
Et quibus eſt undis audita coercuit omnes.
Iam mare littus habet. plenos capit alueus amnes.
Flumina ſubſidunt. colleſq; exire uidentur.
Surgit humus. creſcunt loca decreſcentibus undis.
Poſtq; diem longam nudata cacumina ſyluæ
Oſtendunt limumq; tenent in fronde relictum.
Redditus orbis erat quē poſt, quàm uidit apertum,
Et deſolatas agere alta ſilentia terras.
Deucalion lachrymis ita pyrram affatur abortis.
O ſoror, o coniunx, o fœmina ſola ſuperſtes,
Quam commune mihi genus, & patruelis origo,
Deinde torus iunxit nunc ipſa pericula iungunt
Terrarum quaſcunque uident occaſus, & ortus.
Nos duo turba ſumus. poſſedit cætera pontus.

Hæc quoq; adhuc uitæ non est fiducia nostræ
Certa satis: terrent etiam nunc nubila mentem.
Quis tibi, si sine me fatis erepta fuisses,
Nunc animus miseranda foret? quo sola timorem
Ferre modo posses? quo consolante dolores?
Nanq; ego (crede mihi) si te quoq; pontus haberet,
Te sequerer coniunx, & me quoq; pontus haberet.
O utinam possem populos reparare paternis
Artibus, atq; animas formatæ infundere terræ.
Nunc genus in nobis restat mortale duobus.
Sic uisum est superis. hominumq; exempla manemus.
Dixerat, & flebant. placuit cœleste precari
Numen, & auxilium per sacras quærere sortes.
Nulla mora est: adeunt pariter Cephisidas undas,
Et non dum liquidas, sed iam uada nota secantes.
Inde ubi libatos irrorauere liquores
Vestibus, & capiti, flectunt uestigia sacræ
Ad delubra Deæ quorum fastigia turpi
Pallebant musco, stabantq; sine ignibus aræ.
Vt templi tetigere gradus, procumbit uterq;
Pronus humi. gelidoq; pauens dedit oscula saxo.
Atq; ita, si precibus, dixerunt, numina iustis
Victa remollescunt, si flectitur ira deorum,
Dic Themi, qua generis damnum reparabile nostri
Arte sit, & mersis fer opem mitissima rebus.
Mota dea est, sortemq; dedit: discedite templo,
Et uelate caput, cinctasq; resoluite uestes,
Ossaq; post tergum magnæ iactate parentis.
Obstupuere diu, rupitq; silentia uoce
Pyrrha prior, iussisq; deæ parere recusat.

Detq; sibi ueniam pauido rogat ore pauetq;
Lædere iactatis maternas ossibus umbras.
Interea repetunt cæcis obscura latebris
Verba datæ sortis secum inter seq; uolutant.
Inde Prometides placidis Epimethida dictis
Mulcet & aut fallax ait, est sollertia nobis.
Aut pia sunt, nullumq; nefas oracula suadent.
Magna parens terra est. lapides in corpore terræ,
Ossa reor dici. iacere hos post terga iubemur.
Coniugis augurio quanq; titania mota est
Spes tamen in dubio est adeo cœlestibus ambo
Diffidunt monitis. sed quid tentare nocebit?
Discedunt uelantq; caput tunicasq; recingunt
Et iussos lapides sua post uestigia mittunt.
Saxa, (quis hoc credat, nisi sit pro teste uetustas?)
Ponere duriciem cœpere suumq; rigorem
Molliriq; mora mollitaq; ducere formam.
Mox ubi creuerunt naturaq; mitior illis
Contigit ut quædam, sic non manifesta uideri
Forma potest hominis sed uti de marmore cœpta,
Non exacta satis, rudibusq; simillima signis.
Quæ tamen ex illis aliquo pars humida succo,
Et terrena fuit uersa est in corporis usum
Quod solidum est flectiq; nequit mutatur in ossa
Quæ modo uena fuit sub eodem nomine mansit
Inq; breui spatio superorum numine saxa
Missa uiri manibus faciem traxere uirorum
Et de fœmineo reparata est fœmina iactu
Inde genus durum sumus, experiensq; laborum
Et documenta damus, qua simus origine nati.

Cætera

Cætera diuersis tellus animalia formis
Sponte sua peperit: post, quàm uetus humor ab igne
Percaluit solis: cœnumq́; , udæq; paludes
Intumuere æstu: fœcundaq́; semina rerum
Viuaci nutrita solo ceu matris in aluo
Creuerunt: faciemq́; aliquam cœpere morando.
Sic ubi deseruit madidos septenfluus agros
Nilus: & antiquo sua flumina reddidit alueo:
Aethereoq́; recens exarsit sydere limus:
Plurima cultores uersis animalia glebis
Inueniunt: et in his quædam modo cœpta per ipsum
Nascendi spatium, quædam imperfecta, suisq́;
Trunca uident humeris: & eodem corpore sæpe
Altera pars uiuit: rudis est pars altera tellus.
Quippe ubi temperiem sumpsere humorq́; : calorq́;
Concipiunt, & ab his oriuntur cuncta duobus.
Cumq́; sit ignis aquæ pugnax: uapor humidus omnes
Res creat: & discors concordia fœtibus apta est.
Ergo ubi diluuio tellus lutulenta recenti
Solibus æthereis, altoq́; recanduit æstu:
Edidit innumeras species: partimq́; figuras
Reddidit antiquas: partim noua monstra creauit.
Illa quidem nollet: sed te quoq; maxime Python
Tum genuit: populisq́; nouis incognite serpens
Terror eras: tantum spatij de monte tenebas.
Hunc deus arcitenens, & nunq̃ talibus armis
Ante, nisi in damis, capreisq́; fugacibus usus,
Mille grauem telis exausta penè pharetra
Perdidit effuso per uulnera nigra ueneno.
Neue operis famam posset delere uetustas:

Instituit sacros celebri certamine ludos,
Pythia perdomitæ serpentis nomine dictos.
Hic iuuenum quicunq; manu, pedibus'ue, rota'ue
Vicerat, esculeæ capiebat frondis honorem.
Nondum Laurus erat, longoq; decentia crine
Tempora cingebat de qualibet arbore Phœbus.
Primus amor Phœbi Daphne Peneia, quem non
Sors ignara dedit, sed sæua cupidinis ira.
Delius hunc nuper uicto serpente superbus
Viderat adducto flectentem cornua neruo,
Quidq; tibi lasciue puer cum fortibus armis?
Dixerat, ista decent humeros gestamina nostros,
Qui dare certa feræ, dare uulnera possumus hosti,
Qui modo pestifero tot iugera uentre prementem
Strauimus inumeris tumidum Pythona sagittis.
Tu face nescio quos esto contentus amores
Irritare tua, nec laudes assere nostras.
Filius huic Veneris, figat tuus omnia Phœbe,
Te meus arcus ait, quantoq; animalia cedunt
Cuncta deo, tanto minor est tua gloria nostra.
Dixit, & eliso percussis aere pennis
Impiger umbrosa Parnasi constitit arce,
Deq; sagittifera prompsit duo tela pharetra
Diuersorum operum, fugat hoc, facit illud amorem,
Quod facit, auratum est, et cuspide fulget acuta,
Qnod fugat, obtusum ē, et hēt sub arūdine plūbum.
Hoc deus in nympha Peneide fixit, at illo
Læsit apollineas traiecta per ossa medullas.
Protinus alter amat, fugit altera nomen amantis,
Syluarum latebris, captiuarumq; ferarum

Exuuijs gaudens·innuptæq; æmula Phœbes·
Vitta coercebat positos sine lege capillos·
Multi illam petiere·illa auersata petentes
Impatiens, expersq; uiri nemora auia lustrat
Nec quid Hymen, qd amor, qd sint cõnubia·curat·
Sæpe pater dixit·generum mihi filia debes·
Sæpe pater dixit·debes mihi nata nepotes·
Illa uelut crimen tædas exosa iugales,
Pulchra uerecundo suffundens ora rubore,
Inq; patris blandis hærens ceruice lacertis,
Da mihi perpetua genitor carissime dixit
Virginitate frui·dedit hoc pater ante Dianæ·
Ille quidem obsequitur·sed te decor iste, quod optas
Esse uetat uotoq; tuo tua forma repugnat·
Phœbus amat·uisæq; cupit connubia Daphnes·
Quodq; cupit·sperat·suaq; illum oracula fallunt·
Vtq; leues stipulæ demptis adolentur aristis·
Vt facibus sæpes ardent·quas forte uiator
Vel nimis admouit·uel iam sub luce reliquit·
Sic deus in flammas abijt·sic pectore toto
Vritur·& sterilem sperando nutrit amorem·
Spectat inornatos collo pendere capillos·
Ecquid si comantur·ait?uidet igne micantes
Syderibus similes·oculos·uidet oscula quæ non
Est uidisse satis·laudat, digitosq; manusq;,
Brachiaq;·& nudos media plus parte lacertos·
Siqua latent·meliora putat·fugit ocyor aura
Illa leui·neq; ad hæc reuocantis uerba resistit·
Nympha precor Peneia mane·non insequor hostis·
Nympha mane·sic agna lupum, sic cerua leonem,

Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbæ
Hostes quæq; suos. amor est mihi causa sequendi.
Me miserum, ne prona cadas, indignà ue lædi
Crura notent sentes, & sim tibi causa doloris.
Aspera, qua properas loca sunt. moderantius, oro.
Curre, fugamq; inhibe, moderantius insequar ipse.
Cui placeas, inquire tamen. non incola montis,
Non ego sum pastor, non hic armenta, gregesq;
Horridus obseruo. nescis temeraria, nescis
Quem fugias, ideoq; fugis. mihi delphica tellus,
Et Claros, & Tenedos, Pataræaq; regia seruit.
Iuppiter est genitor. per me quod eritq; fuitq;,
Estq; patet. per me concordant carmina neruis.
Certa quidem nostra est, nostra tamen una sagitta
Certior, in uacuo quæ uulnera pectore fecit.
Inuentum medicina meum est, opifexq; per orbem
Dicor, & herbarum subiecta potentia nobis.
Hei mihi, quod nullis amor est medicabilis herbis,
Nec prosunt domino, quæ prosunt omnibus artes.
Plura locuturum timido Peneia cursu
Fugit, cunq; ipso uerba imperfecta reliquit.
Tunc quoq; uisa decens. nudabant corpora uenti,
Obuiaq; aduersas uibrabant flamina uestes,
Et leuis impulsos retro dabat aura capillos.
Aucta fuga forma est, sed enim non sustinet ultra
Perdere blandicias iuuenis deus, utq; monebat
Ipse amor, admisso sequitur uestigia passu.
Vt canis in uacuo leporem cum gallicus aruo
Vidit, & hic prædam pedibus petit, ille salutem,
Alter inhæsuro similis, iam, iamq; tenere

Sperat & extenso stringit uestigia rostro.
Alter in ambiguo est, an sit comprensus & ipsis
Morsibus eripitur, tangentiaq; ora relinquit.
Sic deus, & uirgo est hic spe celer, illa timore.
Qui tamen insequitur pennis adiutus amoris,
Ocyor est, requiemq; negat, tergoq; fugacis
Imminet, & crinem sparsum ceruicibus afflat.
Viribus absumptis expalluit illa, citæq;
Victa labore fugæ, spectans Peneidas undas,
Fer pater inquit opem, si flumina numen habetis.
Qua nimium placui, tellus ait hisce, uel istam,
Quæ facit ut lædar, mutando perde figuram.
Vix prece finita torpor grauis occupat artus.
Mollia cinguntur tenui præcordia libro.
In frondes crines, in ramos brachia crescunt.
Pes modo tam uelox pigris radicibus hæret.
Ora cacumen habent, remanet nitor unus in illa.
Hanc quoq; Phœbus amat, positaq; in stipite dextra
Sentit adhuc trepidare nouo sub cortice pectus.
Complexusq; suis ramos ut membra lacertis,
Oscula dat ligno, refugit tamen oscula lignum.
Cui deus, at quoniam coniūx mea non potes esse.
Arbor eris certe dixit mea. semper habebunt
Te coma, te citharæ, te nostræ Laure pharetræ.
Tu ducibus lætis aderis, cum læta triumphum
Vox canet, & longas uisent capitolia pompas.
Postibus augustis eadem fidissima custos
Ante fores stabis, mediamq; tuebere quercum.
Vtq; meum intonsis caput est iuuenile capillis,
Tu quoq; perpetuos semper gere frondis honores.

Finierat Pæan: factis modo laurea ramis
Annuit: utq; caput uisa est agitasse cacumen.
Est nemus Aemoniæ, prærupta quod undiq; claudit
Sylua: uocant Tempe: per quæ Peneus ab imo
Effusus Pindo spumosis uoluitur undis:
Deiectuq; graui tenues agitantia fumos
Nubila conducit: summisq; aspergine syluis
Influit & sonitu plus quàm uicina fatigat.
Hæc domus hæc sedes: hæc sunt penetralia magni
Amnis: in his residens facto de cautibus antro
Undis iura dabat: nymphisq; colentibus undas.
Conueniunt illuc popularia flumina primum
Nescia gratentur: consolentur ne parentem.
Populifer Sperchius: & irrequietus Enipheus,
Apidanusq; senex lenisq; Amphrysus, & Aeas:
Moxq; amnes alij, qui, qua tulit impetus illos:
In mare deducunt fessas erroribus undas.
Inachus unus abest, imoq; reconditus antro
Fletibus auget aquas: natamq; miserrimus Iô
Luget ut amissam: nescit uità ne fruatur:
An sit apud manes: sed quam non inuenit usquam:
Esse putat nusquam: atque animo peiora ueretur.
Viderat a patrio redeuntem Iuppiter illam
Flumine: & o uirgo Ioue digna, tuoq; beatum
Nescio quem factura toro, pete dixerat umbras:
Aut horũ: nemorũ, aut horũ (et mõstrauerat ambas)
Dum calet & medio sol est altissimus orbe.
Quod si sola times latebras intrare ferarum
Præside tuta deo nemorum secreta subibis:
Nec de plebe deo, sed qui cœlestia magna

Sceptra manu teneo: sed qui uaga fulmina mitto.
Ne fuge me (fugiebat enim) iam pascua Lernæ
Consitaq; arboribus Lycæa reliquerat arua:
Cum deus inducta latas caligine terras
Occuluit: tenuitq; fugam: rapuitq; pudorem.
Interea medios Iuno despexit in agros:
Et noctis faciem nebulas fecisse uolucres
Sub nitido mirata die non fluminis illas
Esse, nec humenti sensit tellure remitti:
Atq; suus coniux ubi sit circunspicit: ut quæ
Deprensi toties bene nosset furta mariti.
Quem post, quàm cœlo non repperit: aut ego fallor:
Aut ego lædor ait. delapsaq; ab æthere summo
Constitit in terris: nebulasq; recedere iussit.
Coniugis aduentum præsenserat. inq; nitentem
Inachidos uultus mutauerat ille iuuencam.
Bos quoq; formosa est. speciem Saturnia uaccæ
Quanquam inuita, probat: necnõ & cuius, et unde
Quo'ue sit armento, ueri quasi nescia quærit.
Iuppiter è terra genitam mentitur: ut author
Desinat inquiri: petit hanc Saturnia munus.
Quid faciat? crudele suos abdicere amores:
Non dare, suspectum. pudor est: qui suadeat illud:
Hinc dissuadet amor. uictus pudor esset amore:
Sed leue si munus, sociæ, generisq;, toriq;
Vacca negaretur: poterat non uacca uideri.
Pellice donata non protinus exuit omnem
Diua metum: timuitq; Iouem: & fuit anxia furti.
Donec Aristoridæ seruandam tradidit Argo.
Centum luminibus cinctum caput Argus habebat:

Inde suis uicibus capiebant bina quietem
Cætera seruabant: atq; in statione manebant.
Constiterat quocunq; loco: spectabat ad Iò,
Ante oculos Iò, quis auersus, habebat.
Luce sinit pasci, cum sol tellure sub alta est.
Claudit, & indigno circũdat uincula collo.
Frondibus arboreis, & amara pascitur herba.
Proq; toro terræ, non semper gramen habenti
Incubat infelix: limosaq; flumina potat.
Illa etiam supplex Argo cum brachia uellet
Tendere, non habuit: quæ brachia tenderet Argo.
Et conata queri, mugitus edidit ore:
Pertimuitq; sonos: propriaq; exterrita uoce est.
Venit & ad patrias, ubi ludere sæpe solebat:
Inachidas ripas: nouaq; ut conspexit in unda
Cornua: pertimuit: seq; externata refugit.
Naiades ignorant: ignorat & Inachus ipse:
Quæ sit: & illa patrem sequitur: sequiturq; sorores:
Et patitur tangi: seq; admirantibus offert.
Decerptas senior porrexerat Inachus herbas,
Illa manus lambit: patriisq; dat oscula palmis.
Nec retinet lachrymas: et si modo uerba supersint:
Oret opem, nomenq; suum, casusq; loquatur.
Littera pro uerbis, quam pes in puluere duxit:
Corporis inditium mutati triste peregit.
Me miserum, exclamat pater Inachus, inq; gementis
Cornibus, et niueæ pendens ceruice iuuencæ
Me miserum, ingeminat: tu ne es quæsita per omnes
Nata mihi terras? tu non inuenta, reperta es.
Luctus erat leuior: retices: nec mutua nostris

Dicta refers·alto tantum suspiria ducis
Pectore·quodq; unũ potes ad mea uerba remugis·
At tibi ego ignarus thalamos,tædasq; parabam·
Spesq; fuit generi mihi prima·secunda nepotum·
De grege nunc tibi uir & de grege natus habendus·
Nec finire licet tantos mihi morte dolores·
Sed nocet esse deum·præclusaq; ianua leti
Aeternum nostros luctus extendit in æuum·
Talia dicenti stellatus summouet Argus·
Ereptamq; patri diuersa in pascua natam
Abstrahit·ipse procul montis sublime cacumen
Occupat·unde sedens partes speculatur in omnes·
Nec superum rector mala tanta Phoronidos ultra
Ferre potest·natumq; uocat·quem lucida partu
Pleias enixa est·letoq; det,imperat,Argum·
Parua mora est alas pedibus,uirgamq; potente
Somniferam sumpsisse manu,tegimenq; capillis·
Hæc ubi disposuit patria Ioue natus ab arce·
Desilit in terras,illic tegimenq; remouit·
Et posuit pennas·tantũmodo uirga retenta est·
Hac agit·ut pastor per deuia rura capellas
Dum uehit adductas·& structis cantat auenis·
Voce nouæ captus custos Iunonius artis,
Quisquis es·hoc poteris mecum considere saxo
Argus ait·neq; enim pecori fœcundior ullo
Herba loco est·aptamq; uides pastoribus umbram·
Sedit Atlantiades·& euntem multa loquendo
Detinuit sermone diem·iunctisq; canendo
Vincere Arundinibus seruantia lumina tentat·
Ille tamen pugnat molles euincere somnos·

Et q̃uis ſopor eſt oculorum parte receptus.
Parte tamen uigilat: quærit quoq; (nanq; reperta
Fiſtula nuper erat) qua ſit ratione reperta.
Tum deus Archadiæ gelidis in montibus inquit.
Inter Amadryadas celeberrima Nonacrinas
Naias una fuit, nymphæ Syringa uocabant.
Non ſemel et Satyros eluſerat illa ſequentes.
Et quoſcunq; deos, umbroſaq; ſylua, feraxq;
Rus habet, Ortygiam ſtudijs, ipſamq; colebat
Virginitate deam: ritu quoq; cincta Dianæ
Falleret: et credi poſſet Latonia: ſi non
Corneus huic arcus, ſi non foret aureus illi.
Sic quoq; fallebat. redeuntem colle Lycæo
Pan uidet hanc, pinuq; caput præcinctus acuta
Talia uerba refert: tibi nubere nympha uolenti
Votis cæde dei. reſtabat plura referre.
Et precibus ſpretis fugiſſe per auia nympham.
Donec arenoſi placidum Ladonis ad amnem
Venerat: hic illam curſum impedientibus undis.
Vt ſe mutarent liquidas oraſſe ſorores.
Panaq;, cum prenſam ſibi iam Syringa putaret,
Corpore pro nymphæ calamos tenuiſſe paluſtres.
Dumq; ibi ſuſpirat, motos in harundine uentos
Effeciſſe ſonum tenuem, ſimilemq; querenti,
Arte noua, uociſq; deum dulcedine captum.
Hoc mihi conſilium tecum dixiſſe manebit.
Atq; ita diſparibus calamis compagine ceræ
Inter ſe iunctis nomen tenuiſſe puellæ.
Talia dicturus, uidit Cyllenius omnes
Succubuiſſe oculos, adopertaq; lumina ſomno.

Supprimit extemplo uocem, firmatq; soporem
Languida permulcens medicata lumina uirga.
Nec mora, falcato nutantem uulnerat ense,
Qua collo est confine caput, saxoq; cruentum
Deijcit, & maculat praeruptam sanguine rupem.
Arge iaces, quodq; in tot lumina lumen habebas,
Extinctum est, centumq; oculos nox occupat una.
Excipit hos, uolucrisq; suae Saturnia pennis
Collocat, & gemmis caudam stellantibus implet.
Protinus exarsit, nec tempora distulit irae,
Horriferamq; oculis, animoq; obiecit Erynnim,
Pellicis argolicae, stimulosq; in pectore caecos
Condidit, & profugam per totum terruit orbem.
Vltimus immenso restabas Nile labori,
Quem simulac tetigit, positisq; in margine ripae
Procubuit genibus, resupinoq; ardua collo,
Quos potuit, solos tendens ad sydera uultus,
Et gemitu, & lachrymis, & luctisono mugitu
Cum Ioue uisa queri est, finemq; orare malorum.
Coniugis ille suae complexus colla lacertis,
Finiat ut poenas tandem, rogat, inq; futurum
Pone metus, inquit, nunquam tibi causa doloris
Haec erit, & stigias iubet hoc audire paludes.
Vt lenita dea est, uultus capit illa priores,
Fitq;, quod ante fuit, fugiunt de corpore setae,
Cornua decrescunt, fit luminis arctior orbis,
Contrahitur rictus, redeunt, humeriq;, manusq;,
Vngulaq; in quinos dilapsa assumitur ungues.
De boue nil superest, formae nisi candor in illa,
Officioq; pedum nymphae contenta duorum

Erigitur metuitq; loqui, ne more iuuencæ
Mugiat: & timide uerba intermissa retentat.
Nunc dea linigera colitur celeberrima turba.
Hinc Epaphus magni genitus de semine tandem
Creditur esse Iouis, perq; urbes iuncta parenti
Templa tenet. fuit huic animis æqualis, & annis
Sole satus Phaëthon, quẽ quondam magna loquentẽ,
Nec sibi cedentem, Phœboq; parente superbum
Non tulit Inachides, matriq; ait omnia demens
Credis: & es tumidus genitoris imagine falsi.
Erubuit Phaëthon: iramq; pudore repressit:
Et tulit ad Clymenen Epaphi conuitia matrem.
Quoq; magis doleas genitrix ait, en ego liber
Ille ferox, tacui, pudet hæc opprobria nobis
Et dici potuisse: & non potuisse refelli.
At tu, si modo sum cœlesti stirpe creatus:
Ede notam tanti generis: meq; assere cœlo.
Dixit: & implicuit materno brachia collo.
Perq; suum, Meropisq; caput, thædasq; sororum
Traderet: orauit ueri sibi signa parentis.
Ambiguum est Clymene precibus Phaëthõtis, an ira
Mota magis dicti sibi criminis: utraq; cœlo
Brachia porrexit, spectansq; ad lumina Solis,
Per iubar hoc inquit radijs insigne coruscis
Nate tibi iuro: quod nos auditq; uidetq;:
Hoc te, quem spectas: hoc te, qui temperat orbem:
Sole satum: si ficta loquor: neget ipse uidendum
Se mihi: sitq; oculis lux ista nouissima nostris.
Nec longus patrios labor est tibi nosse penates.
Unde oritur terræ domus est contermina nostræ:

Si modo fert animus gradere, & scitabere ab ipso.
Emicat extemplo lætus post talia matris
Dicta suæ Phaëthon, & concipit æthera mente.
Aethiopasq; suos, positosq; sub ignibus Indos
Sydereis transit, patriosq; adit impiger ortus.

P. OVI. NASO. METAMOR PHOSEON LIB. II.

r Egia solis erat sublimibus alta columnis
Clara micante auro, flammasq; imitante Pyropo.
Cuius ebur nitidum fastigia summa tegebat.
Argenti bifores radiabant lumine ualuæ.
Materiam superabat opus. nam Mulciber illic
Aequora celarat medias cingentia terras,
Terrarumq; orbem, cœlumq;, quod imminet orbi.
Cœruleos habet unda deos Tritona canorum,
Protheaq; ambiguum, balenarumq; prementem
Aegæona suis immania terga lacertis.
Doridaq;, & natas quarum pars nare uidetur
Pars in mole sedens uirides siccare capillos.
Pisce uehi quædam facies non omnibus una.
Non diuersa tamen, qualem decet esse sororum.
Terra uiros urbesq; gerit, syluasq;, ferasq;,
Fluminaq;, & nymphas, & cætera numina ruris.
Hæc super imposita est cœli fulgentis imago,
Signaq; sex foribus dextris, totidemq; sinistris.
Quo simul accliuo Climeneia limite proles

V enit & intrauit dubitati tecta parentis
P rotinus ad patrios sua fert uestigia uultus
C onstititq; procul,(neq; enim propiora ferebat
L umina)purpurea uelatus ueste sedebat
I n solio Phœbus claris lucente smaragdis.
A dextra,leuaq; dies,& mensis,& annus,
S eculaq;,& positæ spatijs æqualibus horæ.
V erq; nouum stabat cinctum florente corona.
S tabat nuda æstas & spicea serta gerebat.
S tabat & autumnus calcatis sordibus uuis
E t glacialis hyems canos hirsuta capillos.
I lle loco medius rerum nouitate pauentem
S ol oculis iuuenem,quibus aspicit omnia uidit.
Q uæq; uiæ tibi causa?quid hac ait arce petisti
P rogenies Phaëthon haud inficianda parenti?
I lle refert o lux immensi publica mundi
P hœbe pater,si das usum mihi nominis huius,
N ec falsa Clymene culpam sub imagine cælat,
P ignora da genitor per quæ tua uera propago
C redar & hunc animis errorem detrahe nostris.
D ixerat & genitor circúm caput omne micantes
D eposuit radios propiusq; accedere iussit.
A mplexusq; dato,nec tu meus esse negari
D ignus es & Clymene ueros ait edidit ortus.
Q uoq; minus dubites quod uis pete munus & illud
M e tribuente feres.promissi testis adesto
D is iuranda palus oculis incognita nostris.
V ix bene desierat currus petit ille paternos
I nq; diem alipedum ius & moderamen equorum.
P œnituit iurasse patrem qui terq;,quaterq;

Concutiens illustre caput, temeraria dixit
Vox mea facta tua est: utinam promissa liceret
Non dare: confiteor solum hoc tibi nate negarem.
Dissuadere licet: non est tua tuta uoluntas.
Magna petis Phaëthon: et quæ non uiribus istis
Munera conueniunt: nec tam puerilibus annis.
Sors tua mortalis, non est mortale quod optas.
Plus etiam, quàm quod superis contingere fas est.
Nescius affectas. placeat sibi quisq; licebit:
Non tamen ignifero quisquam consistere in axe
Me ualet excepto: uasti quoq; rector olympi
Qui fera terribili iaculatur fulmina dextra:
Non aget hos currus. et quid Ioue maius habetur?
Ardua prima uia est: et qua uix mane recentes
Enituntur equi: medio est altissima cœlo:
Vnde mare, et terras ipsi mihi sæpe uidere
Fit timor: et pauida trepidat formidine pectus.
Vltima prona uia est: et eget moderamine certo.
Tunc etiam, quæ me subiectis excipit undis:
Ne ferar in præceps: Tethys solet ipsa uereri.
Adde quod assidua rapitur uertigine cœlum:
Syderaq; alta trahit: celeriq; uolumine torquet:
Nitor in aduersum: nec me, qui cætera: uincit
Impetus: & rapido contrarius euehor orbi.
Finge datos currus: quid agis? poteris'ne rotatis
Obuius ire polis: ne te citus auferat axis?
Forsitan et lucos illic, urbesq; deorum
Concipias animo: delubraq; ditia donis
Esse: per insidias iter est, formasq; ferarum.
Vtq; uiam teneas: nulloq; errore traharis:

Per tamen aduersi gradieris cornua Tauri·
Aemoniosq; arcus, uiolentiq; ora leonis·
Saeuaq; circuitu curuantem brachia longo
Scorpion, atq; aliter curuantem brachia cancrum.
Nec tibi quadrupedes animosos ignibus illis,
Quos in pectore habent· quos ore· & naribus efflãt·
Impromptu regere est· uix me patiuntur· ubi acres
Incaluere animi· ceruixq; repugnat habenis.
At tu, funesti ne sim tibi muneris author·
Nate caue· dum resq; sinit· tua corrige uota.
Scilicet ut nostro genitum te sanguine credas·
Pignora certa petis· do pignora certa timendo.
Et patrio pater esse metu probor· aspice uultus
Ecce meos· utinamq; oculos in pectore posses
Inserere· & patrias intus deprendere curas.
Deniq; quicquid habet diues· circunspice· mundus·
Deq; tot, ac tantis coeli, terraeq;, marisq;,
Posce bonis aliquid· nullam patiere repulsam.
Deprecor hoc unum· quod uero nomine poena·
Non honor est· poenam Phaëthon pro munere poscis.
Quid mea colla tenes blandis ignare lacertis?
Ne dubita· dabitur stygias iurauimus undas·
Quodcunq; optaris· sed tu sapientius opta.
Finierat monitus· dictis tamen ille repugnat·
Propositumq; premit, flagratq; cupidine currus.
Ergo qua licuit genitor cunctatus ad altos
Deducit iuuenem, uulcania munera, currus.
Aureus axis erat· temo aureus· aurea summae
Curuatura rotae· radiorum argenteus ordo·
Per iuga chrysolithi, positaeq; ex ordine gemmae
Clara

Clara repercusso reddebant lumina Phœbo.
Dumq́; ea magnanimus Phaëthon miratur opusq́;
Perspicit ecce uigil nitido patefecit ab ortu
Purpureas aurora fores et plena rosarum
Atria diffugiunt stellæ quarum agmina cogit
Lucifer et cœli statione nouissimus exit.
Tum pater ut terras, mundumq́; rubescere uidit
Cornuaq́; extremæ uelut euanescere Lunæ
Iungere equos Titan uelocibus imperat horis.
Iussa deæ celeres peragunt ignemq́; uomentes
Ambrosiæ succo saturos præsepibus altis
Quadrupedes ducunt adduntq́; sonantia frena.
Tum pater ora sui sacro medicamine nati
Contigit & rapidæ fecit patientia flammæ
Imposuitq́; comæ radios, præsagaq́; luctus
Pectore sollicito repetens suspiria, dixit
Si potes his saltem monitis parere parentis
Parce puer stimulis. et fortius utere loris.
Sponte sua properant labor est inhibere uolantes.
Nec tibi directos placeat uia quinq; per arcus.
Sectus in obliquum est lato curuamine limes
Zonarumq́; trium contentus fine, polumq́;
Effugit australem iunctamq́; aquilonibus arcton
Hac sit iter. manifesta rotæ uestigia cernes.
Vtq́; ferant æquos & cœlum, et terra calores,
Nec preme nec summum molire per æthera currum.
Altius egressus cœlestia signa cremabis
Inferius terras medio tutissimus ibis.
Neu te desterior tortum declinet ad anguem
Ne'ue sinisterior pressam rota ducat ad aram

Inter utrunq; tene fortunæ cætera mando.
Quæ iuuet & melius, quàm tu tibi consulat, opto.
Dum loquor hesperio positas in littore metas
Humida nox tetigit non est mora libera nobis.
Poscimur et fulget tenebris Aurora fugatis.
Corripe lora manu uel, si mutabile pectus
Est tibi consilijs, non curribus utere nostris
Dum potes & solidis etiam nunc sedibus astas
Dumq; male optatos non dum premis inscius axes.
Quæ tutus spectes sine, me dare lumina terris.
Occupat ille leuem iuuenili corpore currum
Statq; super manibusq; datas contingere habenas
Gaudet & inuito grates agit ille parenti.
Interea uolucres Pyroeis, Eous et Aethon
Solis equi, quartusq; Phlegon hinnitibus auras
Flammiferis implent, pedibusq; repagula pulsant.
Quæ post, quàm Tethys fatorum ignara nepotis,
Reppulit & facta est immensi copia cœli
Corripuere uiam pedibusq; per aëra motis
Obstantes scindunt nebulas pennisq; leuati
Prætereunt ortos isdem de partibus euros.
Sed leue pondus erat nec quod cognoscere possent
Solis equi solitaq; iugum grauitate carebat.
Vtq; labant curuæ iusto sine pondere naues
Perq; mare instabiles nimia leuitate feruntur
Sic onere insueto uacuos dat in aere saltus
Succutiturq; alte similisq; est currus inani.
Quod simul ac sensere ruunt, tritumq; relinquunt
Quadrijugi spatiū nec, quo prius, ordine currunt.
Ipse pauet nec qua cōmissas flectat habenas

Nec scit qua sit iter: nec, si sciat imperet illis.
Tum primum radijs gelidi caluere triones:
Et uetito frustra tentarunt æquore tingi.
Quæq; polo posita est glaciali proxima serpens
Frigore pigra prius, nec formidabilis ulli
Incaluit: sumpsitq; nouas feruoribus iras.
Te quoq; turbatum memorant fugisse Boote:
Quamuis tardus eras: & te tua plaustra tenebant.
Vt uero terras despexit ab æthere summo
Infelix Phaëthon penitus, penitusq; iacentes:
Palluit: & subito genua intremuere timore:
Suntq; oculis tenebræ per tantum lumen oborthæ.
Et iam mallet equos nunquam tetigisse paternos:
Iam cognosse genus piget: & ualuisse rogando:
Iam Meropis dici cupiens, ita fertur: ut acta
Præcipiti pinus Borea: cui cuncta remisit
Frena suus rector: quam dis, uotisq; reliquit.
Quid faciat? multum cœli post terga relictum:
Ante oculos plus est: animo metitur utrunq;:
Et modo, quos illi fas tum contingere non est:
Prospicit occasus, interdum respicit ortus.
Quidq; agat ignarus: stupet: & nec frena remittit:
Nec retinere ualet: nec nomina nouit equorum.
Sparsa quoq; in uario passim miracula cœlo,
Vastarumq; uidet trepidus simulacra ferarum.
Est locus, in geminos ubi brachia concauat arcus
Scorpius: & cauda, flexisq; utrinq; lacertis
Porrigit in spacium signorum membra duorum.
Hunc puer ut nigri madidum sudore ueneni
Vulnera curuata minitantem cuspide uidit:

Mentis inops, gelida formidine, lora remisit.
Quæ post, quàm summo tetigere iacentia tergo
Expatiantur equi nulloq; inhibente per auras
Ignotæ regionis eunt quaq; impetus egit
Hac sine lege ruunt, altoq; sub æthere fixis
Incursant stellis, rapiuntq; per auia currum.
Et modo summa petunt, modo per decliua, uiasq;
Præcipites spatio terræ propiore feruntur,
Inferiusq; suis fraternos currere Luna
Admiratur equos combustaq; nubila fumant.
Corripitur flammis ut quæq; altissima tellus.
Fixaq; agit rimas & succis aret ademptis.
Pabula canescunt cum frondibus uritur arbor
Materiamq; suo præbet seges arida damno.
Parua queror magnæ peunt cum mœnibus urbes
Cumq; suis totas populis incendia gentes
In cinerem uertunt. syluæ cum montibus ardent.
Ardet Athos Taurusq; Cilix, & Tmolus, & Oete
Et tum sicca prius celeberrima fontibus Ida
Virgineusq; Helicon & non dum Oeagrius Aemus
Ardet in immensum geminatis ignibus Aetna,
Parnasusq; biceps & Eryx. & Cynthus et Othrys
Et tandem niuibus Rhodope caritura, Mimasq;,
Dindymaq; & Mycale natusq; ad sacra Cithæron,
Nec prosunt Scythiæ sua frigora Caucasus ardet
Ossaq; cum Pindo maiorq; ambobus Olympus
Aëriæq; alpes & nubifer Appenninus.
Tum uero Phaëthon cunctis è partibus orbem
Aspicit accensum nec tantos sustinet æstus
Feruentesq; auras uelut è fornace profunda

O re trahit, currusq; suos candescere sentit
E t neq; iam cineres, eiectatamq; fauillam
F erre potest, calidoq; inuoluitur undiq; fumo.
Q uoq; eat, aut ubi sit, picea caligine tectus
N escit, & arbitrio uolucrum raptatur equorum.
S anguine tum credunt in corpora summa uocato
A ethiopum populos nigrum traxisse colorem.
T um facta est Libiæ yraptis humoribus æstu
A rida, tum nymphæ passis, fontesq;, lacusq;
D efleuere comis, querit Bœotia Dircen,
A rgos Amymonen, Ephyre Pyrenidas undas.
N ec sortita loco distantes flumina ripas
T uta manent, medijs Tanais fumauit in undis,
P eneusq; senex, Teuthranthæusq; Caycus,
E t celer Ismenos cum phocaico Erymantho,
A rsurusq; iterum Xanthus, flauusq; Lycormas,
Q uiq; recuruatis ludit mæander in undis,
M ygdoniusq; Melas, & tænareus Eurotas.
A rsit & Euphrates, Babylonius arsit Orontes,
T hermodoonq; citus, Gangesq;, & Phasis, et Hister.
A estuat Alpheus. ripæ sperchiades ardent.
Q uodq; suo Tagus amne uehit, fluit ignibus aurum.
E t quæ mæonias celebrabant carmine ripas
F lumineæ uolucres medio caluere Caystro.
N ilus in extremum fugit perterritus orbem,
O cculuitq; caput, quod adhuc latet. hostia septem
P uluerulenta uacant. septem sine flumine ualles.
F ors eadem ismarios Hebrum cum Strymone siccat,
H esperiosq; amnes Rhenum, Rhodanumq; Padumq;
C uiq; fuit rerum promissa potentia Tybrim

Dissilit omne solum, penetratq; in tartara rimis
Lumen, & infernum terret cum coniuge regem.
Et mare contrahitur, siccæq; est campus arenæ.
Quod modo pontus erat, quosq; altũ texerat æquor,
Existunt montes, & sparsas cycladas augent.
Ima petunt pisces, nec se super æquora curui
Tollere consuetas audent delphines in auras.
Corpora phocarum summo resupina profundo
Exanimata iacent. ipsum quoq; Nerea fama est,
Doridaq;, & natas tepidis latuisse sub undis.
Ter Neptunus aquis cum toruo brachia uultu
Exerere ausus erat, ter non tulit aeris ignes.
Alma tamen Tellus, ut erat circundata ponto
Inter aquas pelagi, contractosq; undiq; fontes,
Qui se condiderant in opacæ uiscera matris,
Sustulit omniferos collo tenus arida uultus,
Opposuitq; manum fronti, magnoq; tremore
Omnia concutiens paulum subsedit, & infra
Quam solet esse fuit, sacraq; ita uoce locuta est.
Si placet hoc, meruiq;, quid o tua fulmina cessant
Summe deum? liceat periture uiribus ignis,
Igne perire tuo, clademq; authore leuare.
Vix equidem fauces hæc ipsa in uerba resoluo.
(Presserat ora uapor) tostos en aspice crines,
Inq; oculis fumum. uolitant super ora fauillæ.
Hos ne mihi fructus? hunc fertilitatis honorem,
Officiiq; refers, quod adunci uulnera aratri,
Rastrorumq; fero, totoq; exerceor anno?
Quod pecori frondes, alimentaq; mitia fruges
Humano generi, uobis quoq; thura ministro?

Sed tamen exitium fac me meruisse· quid undæ?
Quid meruit frater? cur illi tradita sorte
Aequora decrescunt· et ab æthere longius absunt?
Quod si nec fratris, nec te mea gratia tangit·
At cœli miserere tui· circũspice· utrinq;
Fumat uterq; polus· quos si uiolauerit ignis·
Atria uestra ruent· Atlas en ipse laborat·
Vixq; suis humeris candentem sustinet axem·
Si freta, si terræ pereunt· si regia cœli·
In chaos antiquum confundimur· eripe flammis·
Si quid adhuc superest· et rerum consule summæ·
Dixerat hæc tellus· neq; enim tolerare uaporem
Vlterius potuit· nec dicere plura, suumq;
Rettulit os in se· propioraq; manibus antra·
At pater omnipotens superos testatus, & ipsum,
Qui dederat currus· nisi opem ferat· omnia fato
Interitura graui, summam petit arduus arcem·
Vnde solet nubes latis inducere terris·
Vnde mouet tonitrus· uibrataq; fulmina iactat·
Sed neq; quas posset terris inducere nubes
Tunc habuit· nec quos cœlo demitteret imbres·
Intonat· et dextra libratum fulmen ab aure
Misit in aurigam· pariterq;, animaq;, rotisq;
Exuit· et sæuis compescuit ignibus ignes·
Consternuntur equi· et saltu in contraria facto
Colla iugo eripiunt· abruptaq; lora relinquunt·
Illic frena iacent· illic temone reuulsus
Axis· in hac radij fractarum parte rotarum·
Sparsaq; sunt late laceri uestigia currus·
At Phaëthon rutulos flamma populante capillos,

Voluitur in præceps· longoq́; per aëra tractu
Fertur· ut interdum de cœlo stella sereno,
Et si non cecidit· potuit cecidisse uideri.
Quem procul a patria diuerso maximus orbe
Excipit Eridanus· fumantiaq́; abluit ora.
Naiades hesperiæ trifida fumantia flamma
Corpora dant tumulo· signant quoq; carmine saxũ.
Hic situs est Phaëthon currus auriga paterni·
Quem si non tenuit· magnis tamen excidit ausis.
At pater obductos luctus miserabilis ægro
Condiderat uultus· et si modo credimus· unum
Isse diem sine sole ferunt·incendia lumen
Præbebant· aliquisq́; malo fuit usus in illo.
At Clymene post, quàm dixit, quæcunq; fuerunt
In tantis dicenda malis· lugubris, et amens,
Et laniata sinus totum persensuit orbem·
Exanimes artus primo, mox ossa requirens.
Repperit ossa tamen peregrina condita ripa·
Incubuitq́; loco, nomenq́; in marmore lectum
Perfudit lachrymis· et aperto pectore fouit.
Nec minus Heliades lugent· et inania morti
Munera dant lachrymas· et cæsæ pectora palmis
Non auditurum miseras Phaëthonta querelas
Nocte, dieq́; uocant, asternunturq́; sepulchro.
Luna quater iunctis implerat cornibus orbem.
Ille more suo (nam morem fecerat usus)
Plangorem dederant, è quis Phaëthusa sororum
Maxima cum uellet terræ procumbere· questa est
Diriguisse pedes· ad quam conata uenire
Candida Lampetie, subita radice retenta est.

Terti a cum crinem manibus laniare pararet·
A uellit frondes·hæc stipite crura teneri·
I lla dolet fieri longos sua brachia ramos·
D umq; ea mirantur, complectitur inguina cortex·
P erq; gradus uterum, pectusq;, humerosq; manusq;
A mbit, et extabant tantum ora uocantia matrem·
Q uid faciat mater? nisi quo trahit impetus illam,
H uc eat, atq; illuc, et dum licet oscula iungat?
N on satis est· truncis auellere corpora tentat·
E t teneros manibus ramos abrumpit· at inde
S anguineæ manant tanq̃ de uulnere guttæ·
P arce precor mater· quæcunq; est saucia· clamat·
P arce precor· nostrum laceratur in arbore corpus·
I amq; uale· cortex in uerba nouissima uenit·
I nde fluunt lachrymæ· stillataq; sole rigescunt
D e ramis electra nouis· quæ lucidus amnis
E xcipit· et nuribus mittit gestanda latinis·
A ffuit huic monstro proles Stheneleia Cygnus,
Q ui tibi materno q̃uis à sanguine iunctus,
M ente tamen Phäëthon propior fuit· ille relicto,
(Nam ligurum populos, & magnas rexerat urbes)
I mperio ripas uirides, amnemq; querelis
E ridanum implerat· syluamq; sororibus auctam·
C um uox est tenuata uiro, canæq; capillos
D issimulant plumæ, collumq; a pectore longe
P orrigitur· digitosq; ligat iunctura rubentes·
P enna latus uelat· tenet os sine acumine rostrum·
F it noua Cygnus auis· nec se cœloq;, Iouiq;
C redit· ut iniuste missi memor ignis ab illo·
S tagna petit· patulosq; lacus· ignemq; perosus,

Quæ colat, elegit, contraria flumina flammis.
Squallidus interea genitor Phaëthontis, et expers
Ipse sui decoris, qualis cum deficit orbi,
Esse solet lucemq; odit seq; ipse, diemq;,
Datq; animum in luctus et luctibus adijcit iram
Officiumq; negat mundo. satis inquit ab æui
Sors mea principijs fuit irrequieta pigetq;
Actorum sine fine mihi sine honore laborum.
Quilibet alter agat portantes lumina currus.
Si nemo est omnesq; Dei non posse fatentur
Ipse agat ut saltem dum nostras tentat habenas
Orbatura patres aliquando fulmina ponat.
Tunc sciet ignipedum uires expertus equorum
Non meruisse necem qui non bene rexerit illos.
Talia dicentem circunstant omnia Solem
Numina neu uelit tenebras inducere rebus.
Supplice uoce rogant. missos quoq; Iuppiter ignes
Excusat precibusq; minas regaliter addit.
Colligit amentes, et adhuc terrore pauentes
Phœbus equos stimuloq: dolens, et uerbere sæuit
Sæuit enim, natumq; obiectat et imputat illis
At pater omnipotens ingentia mœnia cœli
Circuit & ne quid labefactum uiribus ignis
Corruat explorat. quæ post, quàm firma, suiq;
Roboris esse uidet terras, hominumq; labores
Perspicit. Archadiæ tamen est impensior illi
Cura suæ fontesq; et non dum audientia labi
Flumina restituit. dat terræ gramina frondes
Arboribus læsasq; iubet reuirescere syluas.
Dum redit itq; frequens, in uirgine Nonacrina

Hæsit, & accepti caluere sub ossibus ignes.
Non erat huius opus lanam mollire trahendo,
Nec positas uariare comas, sed fibula uestem,
Vitta coercebat neglectos alba capillos.
Et modo leue manu iaculũ, modo sumpserat arcum.
Miles erat Phœbes. nec mænalon attigit ulla
Gratior hac Triuiæ. Sed nulla potentia longa est.
Vlterius spatium medio sol altus habebat,
Cum subit illa nemus, quod nulla ceciderat ætas,
Exuit hic humero pharetram, lentosq; retendit
Arcus, inq; solo quod texerat herba, iacebat,
Et pictam posita pharetram ceruice premebat.
Iuppiter ut uidit fessam, & custode uacantem,
Hoc certe furtum coniux mea nesciet, inquit,
Aut si rescierit, sunt o sunt iurgia tanti?
Protinus induitur faciem, cultumq; Dianæ,
Atq; ait, o comitum uirgo pars una mearum,
In quibus es uenata iugis? de cespite uirgo
Se leuat, & salue numen me iudice dixit,
Audiat ipse licet, maius Ioue, ridet, & audit,
Et sibi præferri se gaudet, & oscula iungit
Nec moderata satis, nec sic à uirgine danda.
Qua uenata foret sylua narrare parantem
Impedit amplexu, nec se sine crimine prodit.
Illa quidem contra, quantum modo fœmina posset,
Aspiceres utinam Saturnia, mitior esses.
Illa quidem pugnat, sed quæ superare puella?
Quis ue Iouem poterat? superũ petit æthera uictor
Iuppiter, huic odio nemus est, & conscia sylua.
Vnde pedem referens, penè est oblita pharètram

Tollere cum telis, & quem suspenderat arcum.
Ecce suo comita choro Dictynna per altum
Mænalon ingrediens, & cæde superba ferarum
Aspicit hanc, uisamq; uocat clamata refugit,
Et timuit primo ne Iuppiter esset in illa.
Sed post, quàm pariter nymphas incedere uidit,
Sensit abesse dolos, numerumq; accessit ad harum.
Heu quàm difficile est crimen non prodere uultu.
Vix oculos attollit humo, nec, ut ante solebat,
Iuncta deæ lateri, nec toto est agmine prima.
Sed silet, & læsi dat signa rubore pudoris.
Et, nisi quod uirgo est, poterat sentire Diana
Mille notis culpam, nymphæ sensisse feruntur.
Orbe resurgebant lunaria cornua nono,
Cum dea uenatu fraternis languida flammis,
Nacta nemus gelidum, de quo cum murmure labens
Ibat, & attritas uersabat riuus arenas,
Vt loca laudauit, summas pede contigit undas.
His quoq; laudatis procul est, ait, arbiter omnis.
Nuda superfusis tingamus corpora lymphis.
Parrhasis erubuit, cunctæ uelamina ponunt.
Vna moras quærit, dubitanti uestis adempta est.
Qua posita nudo patuit cum corpore crimen.
Attonitæ, manibusq; uterum celare uolenti
I procul hinc dixit, nec sacros pollue fontes,
Cynthia, deq; suo iussit secedere cœtu.
Senserat hoc olim magni matrona Tonantis,
Distuleratq; graues in idonea tempora pœnas.
Causa moræ nulla est, & iam puer Arcas (id ipsum
Indoluit Iuno) fuerat de pellice natus.

Quo simul obuertit sæuam cum lumine mentem.
Scilicet hoc etiam restabat adultera, dixit,
Vt fœcunda fores, fieretq; iniuria partu
Nota, Iouisq; mei testatum dedecus esset.
Haud impune feres, adimam tibi nanq; figuram.
Qua tibi, quaq; places nostro importuna marito.
Dixit, & arreptam prensis a fronte capillis
Strauit humi pronam. tendebat brachia supplex.
Brachia cœperunt nigris horrescere uillis.
Curuariq; manus, & aduncos crescere in ungues.
Officioq; pedum fungi, laudataq; quondam
Ora Ioui lato fieri deformia rictu.
Neue preces animos, & uerba precantia flectant.
Posse loqui eripitur. uox iracunda, minaxq;
Plenaq; terroris rauco de gutture fertur.
Mens antiqua manet facta quoq; mansit inursa.
Assiduoq; suos gemitu testata dolores,
Qualescunq; manus ad cœlum, & sydera tollit.
Ingratumq; Iouem nequeat cum dicere, sentit.
Ah quoties sola non ausa quiescere sylua,
Ante domum, quondamq; suis errauit in agris.
Ah quoties per saxa canum latratibus acta est.
Venatrixq; metu uenantum territa fugit.
Sæpe feris latuit uisis, oblita quid esset.
Vrsaq; conspectos in montibus horruit ursos.
Pertimuitq; lupos, quamuis pater esset in illis.
Ecce Lycaoniæ proles ignara parentis
Arcas adest terquinq; ferens natalibus annos.
Dumq; feras sequitur, dum saltus eligit aptos,
Nexilibusq; plagis syluas Erymanthidos ambit.

Incidit in matrem: quæ restitit Arcàde uiso,
Et cognoscenti similis fuit. ille refugit:
Immotosq; oculos in se sine fine tenentem
Nescius extimuit: propiusq; accedere fugit.
Vulnifico fuerat fixurus pectora telo:
Arguit omnipotens: pariterq;, ipsosq;, nefasq;
Sustulit: & celeri raptos per inania uento
Imposuit cœlo, uicinaq; sydera fecit.
Intumuit Iuno post, quàm inter sydera pellex
Fulsit: & ad canam descendit in æquora Tethym.
Oceanumq; senem, quorum reuerentia mouit
Sæpe deos: causamq; uiæ scitantibus inquit.
Quæritis æthereis quare regina deorum
Sedibus hic adsim. pro me tenet altera cœlum.
Mentiar: obscurum nisi nox cum fecerit orbem:
Nuper honoratas summo mea uulnera cœlo
Videritis stellas illic: ubi circulus axem
Vltimus extremum, spatioq; breuissimus ambit.
Est uero cur quis Iunonem lædere nolit?
Offensamq; tremat, quæ prosum sola nocendo?
O ego quantum egi. quàm uasta potentia nostra est.
Esse hominem uetui: facta est dea. sic ego pœnas
Sontibus impono: sic est mea magna potestas.
Vendicet antiquàm faciem: uultusq; ferinos
Detrahat: argolica quod in ante Phoronide fecit.
Cur non expulsa ducit Iunone: meoq;
Collocat in thalamo: socerumq; Lycaona sumat?
At uos si læsæ tangit contemptus alumnæ:
Gurgite cœruleo septem prohibete triones:
Syderaq; in cœlum stupri mercede recepta

Pellite ne puro tingatur in æquore pellex·
Di maris annuerant·habili Saturnia curru
Ingreditur liquidum pauonibus aëra pictis·
Tam nuper pictis cæso pauonibus Argo·
Quam tu nuper eras·cum candidus ante fuisses·
Corue loquax subito nigrantes uersus in alas·
Nam fuit hæc quondam niueis argentea pennis
Ales·ut æquaret totas sine labe columbas·
Nec seruaturis uigili capitolia uoce
Cederet anseribus·nec amanti flumina cycno·
Lingua fuit damno lingua faciente loquaci,
Qui color albus erat,nunc est contrarius albo·
Pulchrior in tota,quàm larissæa Coronis
Non fuit Aemonia·placuit tibi Delphice certe
Vel dum casta fuit·uel inobseruata·sed ales
Sensit adulterium Phœbeius·utq; latentem
Detegeret culpam non exorabilis index
Ad dominum tendebat iter·quem garrula motis
Consequitur pennis·scitetur ut omnia cornix·
Auditaq; uiæ causa,non utile carpis
Inquit iter·ne sperne meæ præsagia linguæ·
Quid fuerim·quid simq;,uide·meritumq; require
Inuenies nocuisse fidem·nam tempore quodam
Pallas Erichthonium prolem sine matre creatam
Clauserat Actæo texta de uimine cista·
Virginibusq; tribus gemino de Cecrope natis
Seruandam dederat·sed incõfessa quid esset·
Et legem dederat·sua ne secreta uiderent·
Abdita fronde leui densa speculabar ab ulmo·
Quid facerent·cõmissa duæ sine fraude tuentur

Pandrosos, atq; Herse timidas uocat una sorores
Aglauros nodosq; manu deducit et intus
Infantemq; uident apporrectumq; draconem.
Acta deæ refero pro quo mihi gratia talis
Redditur ut dicar tutela pulsa Mineruæ.
Et ponar post noctis auem mea pœna uolucres
Admonuisse potest ne uoce pericula quærant.
At puto non ultro, nec quicquam tale rogantem
Me petijt licet hoc ex ipsa Pallade quæras.
Quãuis irata est non hoc irata negabit.
Nam me phocaica clarus tellure Coroneus
(Nota loquor) genuit fueramq; ego regia uirgo.
Diuitibusq; procis (ne me contemne) petebar.
Forma mihi nocuit. nam cum per littora lentis
Passibus, ut soleo summa spatiarer arena
Vidit et incaluit pelagi deus utq; precando
Tempora cum blandis absumsit inania uerbis
Vim parat et sequitur fugio densumq; relinquo
Littus et in molli nequicquam lassor arena.
Inde deos, hominesq; uoco nec contigit ullum
Vox mea mortalem. mota est pro uirgine uirgo.
Auxiliumq; tulit. tendebam brachia cœlo
Brachia cœperunt leuibus nigrescere pennis.
Reijcere ex humeris uestem molibar at illa
Pluma erat inq; cutem radices fixerat imas.
Plangere nuda meis conabar pectora palmis
Sed neq; iam palmas, nec pectora nuda gerebam.
Currebam nec, ut ante, pedes retinebat arena.
Sed summa tollebar humo mox acta per auras
Euehor & data sum comes inculpata Mineruæ.

Quid

Quid tamen hoc prodest? si diro facta uolucris
Crimine Nyctimene nostro successit honori?
An, quæ per totam res est notissima Lesbon.
Non audita tibi est? patrium temerasse cubile
Nyctimenen? auis illa quidem: sed conscia culpæ
Conspectum, lucemq; fugit: tenebrisq; pudorem
Cælat: et à cunctis expellitur æthere toto.
Talia dicenti tibi, ait, reuocamina coruus
Sint precor ista malo: nos uanum spernimus omen.
Nec cœptum dimittit iter: dominoq; iacentem
Cum iuuene Aemonio uidisse Coronida narrat.
Laurea delapsa est audito crimine amantis.
Et pariter, uultusq; deo, plectrumq;, colorq;
Excidit. utq; animus tumida feruebat ab ira
Arma assueta capit: flexumq; a cornibus arcum
Tendit: et illa suo toties cum pectore iuncta
Indeuitato traiecit pectora telo.
Icta dedit gemitum, tractoq; à uulnere ferro
Candida puniceo perfudit membra cruore.
Et dixit: potui pœnas tibi Phœbe dedisse.
Sed peperisse prius. duo nunc moriemur in una.
Hactenus, & pariter uitam cum sanguine fudit,
Corpus inane animæ frigus letale secutum est.
Pœnitet heu sero pœnæ crudelis amantem.
Seq; quod audierit: quod sic exarserit: odit.
Odit auem: per quam crimen, causamq; dolendi
Scire coactus erat: necnon arcumq;, manumq;
Odit: cumq; manu temeraria tela, sagittas.
Collapsamq; fouet: seraq; ope uincere fata
Nititur: et medicas exercet inaniter artes.

Quæ post, quàm frustra tentata rogumq; parari
Vidit & arsuros supremis ignibus artus.
Tum uero gemitus (neq: enim cœlestia tingi
Ora licet lachrymis) alto de corde petitos
Edidit haud aliter, quàm cum spectante iuuenca
Lactentis uituli dextra libratus ab aure
Tempora discussit claro caua malleus ictu.
Vt tamen ingratos in pectora fudit odores.
Et dedit amplexus iniustaq; busta peregit.
Non tulit in cineres labi sua Phœbus eosdem
Semina. sed natum flammis, uteroq; parentis
Eripuit. geminiq; tulit Chironis in antrum,
Sperantemq; sibi non falsæ præmia linguæ,
Inter aues albas uetuit consistere coruum.
Semifer interea diuinæ stirpis alumno
Lætus erat mixtoq; oneri gaudebat honore.
Ecce uenit rutilis humeros protecta capillis
Filia Centauri quàm quondam nympha Caici
Fluminis in rapidi ripis enixa uocauit
Ocyroen. non hæc artes contenta paternas
Edidicisse fuit. fatorum arcana canebat.
Ergo ubi uaticinos concepit mente furores.
Incaluitq; deo quem clausum pectore habebat.
Aspicit infantem totiq; salutifer orbi
Cresce puer dixit. tibi se mortalia sæpe
Corpora debebunt. animas tibi reddere ademptas
Fas erit idq; semel dis indignantibus ausis
Posse dare hoc iterum flamma prohibere auita.
Eq; deo corpus fies exangue deusq;,
Qui modo corpus eras, et bis tua fata nouabis.

Tu quoq; care pater non iam mortalis & æuis
Omnibus ut maneas nascendi lege creatus,
Posse mori cupies tum, cum cruciabere diræ
Sanguine serpentis per saucia membra recepto.
Teq; ex æterno patientem numina mortis
Efficient, triplicesq; deæ tua fila resoluent.
Restabat fatis aliquid, suspirat ab imis
Pectoribus, lachrymæq; genis labuntur abortæ.
Atq; ita, præuertunt me, inquit, mea fata, uetorq;
Plura loqui, uocisq; meæ præcluditur usus.
Non fuerant artes tanti, quæ numinis iram
Contraxere mihi. mallem nescisse futura.
Iam mihi subduci facies humana uidetur,
Iam cibus herba placet, iam latis currere campis
Impetus est. in equam, cognataq; pectora uertor.
Tota tamen quare? pater est mihi nempe biformis.
Talia dicenti pars est extrema querelæ
Intellecta parum, confusaq; uerba fuerunt.
Mox nec uerba quidem, nec equæ sonus ille uidetur,
Sed simulantis equam, paruoq; in tempore certos
Edidit hinnitus, & brachia mouit in herbas
Tum digiti coeunt, & quinos alligat ungues
Perpetuo cornu leuis ungula, crescit & oris,
Et colli spatium. longæ pars maxima pallæ
Cauda fit, utq; uagi crines per colla iacebant,
In dextras abiere iubas, pariterq; nouata est
Et uox, & facies. nomen quoq; monstra dederunt.
Flebat, opemq; tuam frustra Phillyrius heros
Delphice poscebat. nam nec rescindere magni
Iussa Iouis poteras, nec, si rescindere posses,

Tunc aderas Elim, Messeniaq; arua colebas.
Illud erat tempus quo te pastoria pellis
Texit onusq; fuit baculus syluestris oliuæ
Alterius, dispar septenis Fistula cannis.
Dumq; amor est curæ dum te tua fistula mulcet
Incustoditæ Pylios memorantur in agros
Processisse boues. uidet has Atlantide Maia
Natus & arte sua syluis occultat abactas.
Senserat hoc furtum nemo nisi natus in illo
Rure senex. Battum uicinia tota uocabat.
Diuitis hic saltus, herbosaq; pascua Nelei,
Nobiliumq; greges custos seruabat equarum.
Hunc timuit blandaq; manu seduxit & illi
Quisquis es hospes, ait, si forte armenta requiret
Hæc aliquis uidisse nega neu gratia facto
Nulla rependatur nitidam cape præmia uaccam.
Et dedit accepta, uoces has reddidit hospes
Tutus eas lapis iste prius tua furta loquetur
Et lapidem ostendit. simulat Ioue natus abire.
Mox redit & uersa pariter cum uoce figura,
Rustice uidisti si quas hoc limite, dixit,
Ire boues fer opem furtoq; silentia deme.
Iuncta suo pariter dabitur tibi fœmina Tauro.
At senior post, quàm est merces geminata, sub illis
Montibus inquit, erant & erant sub montibus illis.
Risit Atlantiades & me mihi perfide prodis?
Me mihi prodis, ait? periuraq; pectora uertit
In durum silicem qui nunc quoq; dicitur index
Inq; nihil merito uetus est infamia saxo.
Hinc se sustulerat paribus Caducifer alis

Munychiosq; uolans agros, gratamq; Mineruæ
Despiciebat humum cultiq; arbusta Lycæi·
Illa forte die castæ de more puellæ
Vertice supposito festas in Palladis arces
Pura coronatis portabant sacra canistris·
Inde reuertentes deus aspicit ales iterq;
Non agit in rectum sed in orbem curuat eundem·
Vt uolucris uisis rapidissima miluius extis,
Dum timet & densi circunstant sacra ministri·
Flectitur in gyrum nec longius audet abire·
Spemq; suam motis auidus circumuolat alis·
Sic super actæas agilis Cyllenius arces
Inclinat cursus & easdem circinat auras·
Quanto splendidior, quàm cætera sydera fulget
Lucifer & quanto, quàm Lucifer aurea Phœbe·
Tanto uirginibus præstantior omnibus Herse
Ibat eratq; decus pompæ, comitumq; suarum·
Obstupuit forma Ioue natus & æthere pendens
Non secus exarsit, quàm cum balearica plumbum
Funda iacit uolat illud & incandescit eundo·
Et quos non habuit sub nubibus inuenit ignes·
Vertit iter cœloq; petit diuersa relicto·
Nec se dissimulat·tanta est fiducia formæ·
Quæ quanquam iusta est cura tamen adiuuat illã,
Permulcetq: comas chlamydemq; ut pendeat apte
Collocat ut lymbus, totumq; appareat aurum·
Vt teres in dextra, qua somnos ducit & arcet
Virga sit ut tersis niteant talaria plantis·
Pars secreta domus ebore, & testudine cultos
Tres habuit thalamos quorũ tu Pandrose dextrum,

Aglauros leuum, medium possederat Herse.
Quæ tenuit leuum: uenientem prima notauit
Mercurium: nomenq; dei scitarier ausa est.
Et causam aduentus: cui sic respondit Atlantis,
Pleionesq; nepos: ego sum qui iussa per auras
Verba patris porto: pater est mihi Iuppiter ipse.
Nec fingam causas: tu tantum fida sorori
Esse uelis: prolisq; meæ matertera dici.
Herse causa uiæ est. faueas, oramus amanti.
Aspicit hunc oculis isdem: quibus abdita nuper
Viderat Aglauros flauæ secreta mineruæ:
Proq; ministerio magni sibi ponderis aurum
Postulat: interea tectis excedere cogit.
Vertit ad hanc torui dea bellica luminis orbes:
Et tanto penitus traxit suspiria motu:
Vt pariter pectus, positumq; in pectore forti
Aegida concuteret. subit hanc arcana profana
Detexisse manu tum: cum sine matre creatam
Lemniacam stirpem contra data fœdera uidit:
Ingratamq; deo fore iam: ingratamq; sorori:
Et ditem sumpto, quod auara poposcerat, auro.
Protinus inuidiæ nigro squallentia tabo
Tecta petit. domus est imis in uallibus antri
Abdita, sole carens, non ulli peruia uento,
Tristis, & ignaui plenissima frigoris, & quæ
Igne uacet semper: caligine semper abundet.
Huc ubi peruenit bello metuenda uirago:
Constitit ante domum: (neq; enim succedere tectis
Fas habet:) & postes extrema cuspide pulsat.
Concussæ patuere fores: uidet intus edentem

Vipereas carnes uitiorum alimenta suorum
Inuidiam uisaq; oculos auertit·at illa
Surgit humo pigre semesarumq; reliquit
Corpora serpentum passuq; incedit inerti·
Vtq; deam uidit,formaq;,armisq; decoram
Ingemuit uultumq; deæ ad suspiria duxit·
Pallor in ore sedet macies in corpore toto
Nusquam recta acies liuent rubigine dentes
Pectora felle uirent lingua est suffusa ueneno
Risus abest nisi quem uisi fecere dolores
Nec fruitur somno uigilantibus excita curis
Sed uidet ingratos intabescitq; uidendo
Successus hominum carpitq;,et carpitur unà
Suppliciumq; suum est quis tamen oderit illam·
Tallibus affata est breuiter Tritonia dictis
Infice tabe tua natarum Cæcropis unam
Sic opus est Aglauros ea est·haud plura locuta
Fugit & impressa tellurem reppulit hasta·
Illa deam obliquo fugientem lumine cernens
Murmura parua dedit successorumq; Mineruæ
Indoluit baculumq; capit quem spinea tortum
Vincula cingebant adopertaq; nubibus atris
Quacūq; ingreditur florentia proterit arua
Esuritq; herbas & summa papauera carpit
Afflatuq; suo populos,urbesq;,domosq;
Polluit & tandem Tritonida conspicit arcem
Ingenijs,opibusq;,& festa pace uirentem
Vixq; tenet lachrymas quia nil lachrymabile cernit·
Sed post,quàm thalamos intrauit Cæcrope natæ
Iussa facit pectusq; manu ferrugine tincta

Tangit et amaris præcordia sentibus implet:
Inspiratq; nocens uirus piceumq; per ossa
Dissipat & medio spargit pulmone uenenum.
Neue mali causæ spatium per latius errent
Germanam ante oculos, fortunatumq; sororis
Coniugium, pulchraq; deum sub imagine ponit:
Cunctaq; magna facit, quibus irritata dolore
Cæcropis occulto mordetur & anxia nocte,
Anxia luce gemit lentaq; miserrima tabe
Liquitur, ut glacies incerto saucia sole:
Felicisq; bonis aliter non uritur Herses:
Quàm cum spinosis ignis supponitur herbis:
Quæ neq; dant flāmas leniq; tepore cremantur.
Sæpe mori uoluit ne quicq̃ tale uideret:
Sæpe uelut crimen rigido narrare parenti.
Deniq; in aduerso uenientem limine sedit
Exclusura deum: cui blandimenta, precesq;,
Verbaq; iactanti, mitissima desine, dixit.
Hinc ego me non sum nisi te motura repulso.
Stemus ait pacto uelox Cyllenius isto:
Cælatasq; fores uirga patefecit: at illi
Surgere conanti partes quascunq; sedendo
Flectitur ignaua nequeunt grauitate moueri.
Illa quidem pugnat recto se attollere trunco:
Sed genuum iunctura riget frigusq; per ungues
Labitur et pallent amisso sanguine uenæ:
Vtq; malum late solet imedicabile cancer
Serpere et illæsas uitiatis addere partes:
Sic letalis hyems paulatim in pectora uenit:
Vitalesq; uias, & respiramina clausit.

Nec conata loqui est·nec si conata fuisset·
Vocis habebat iter·saxum iam colli tenebat.
Oraq; duruerant·signumq; exangue sedebat.
Nec lapis albus erat·sua mens infecerat illam.
Has ubi uerborum pœnas,mentisq; profanæ
Cepit Atlantiades·dictas à Pallade terras
Linquit·et ingreditur iactatis æthera pennis.
Seuocat hunc genitor·nec causam fassus amoris
Fide minister ait iussorum nate meorum
Pelle moram,subitoq; celer delabere cursu·
Quæq; tuam matrem tellus a parte sinistra
Suspicit·indigenæ Sidonida nomine dicunt·
Hanc pete·quodq; procul montano gramine pasci
Armentum regale uides·ad littora uerte.
Dixit·& expulsi iandudum monte iuuenci
Littora iussa petunt·ubi magni filia regis·
Ludere uirginibus Tyriis comitata solebat·
Non bene conueniunt,nec in una sede morantur
Maiestas,& amor·sceptri grauitate relicta
Ille pater,rectorq; deum,cui dextra trisulcis
Ignibus armata est·qui nutu concutit orbem·
Induitur faciem Tauri·mixtusq; iuuencis
Mugit·& in teneris formosus ob ambulat herbis.
Quippe color niuis est·quam nec uestigia duri
Calcauere pedis·nec soluit aquaticus auster.
Colla toris extant·harmis palearia pendent·
Cornua parua quidem·sed quæ contendere posses
Facta manu·puraq; magis perlucida gemma·
Nullæ in fronte minæ·nec formidabile lumen.
Pacem uultus habet·miratur Agenore nata

Quod tam formosus, q̄ prælia nulla minetur.
Sed q̄uis mitem metuit contingere primo.
Mox adit et flores ad candida porrigit ora.
Gaudet amans et dum ueniat sperata uoluptas
Oscula dat manibus. uix ah, uix cætera differt.
Et nunc alludit uiridiq; exultat in herba
Nunc latus infuluis niueum deponit arenis
Paulatimq; metu dempto, modo pectora præbet
Virginea palpanda manu modo cornua sertis
Impedienda nouis. ausa est quoq; regia uirgo,
Nescia quem premeret tergo considere Tauri.
Tum deus à terra, siccoq; a littore sensim
Falsa pedum primo uestigia ponit in undis
Inde abit ulterius mediiq; per æquora ponti
Fert prædam. pauet hæc littusq; ablata relictum
Respicit & dextra cornn tenet altera dorso
Imposita est. tenues sinuantur flamine uestes.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER TERTIVS.

i Amq; deus posita fallacis imagine Tauri,
Se confessus erat dictæaq; rura tenebat
Cum pater ignarus raptam perquirere Cadmo
Imperat et pœnam, si non inuenerit addit
Exilium facto pius, et sceleratus eodem.
Orbe pererrato (quis enim deprendere posset
Furta Iouis?) profugus, patriamq;, iramq; parentis

Vitat Agenorides· Phœbiq; oracula supplex
Consulit· & quæ sit tellus habitanda requirit·
Bos tibi Phœbus ait solis occurret in aruis
Nullum passa iugum· curuiq; immunis aratri·
Hac duce carpe uias· & qua requieuerit herba·
Mœnia fac condas· Bœotiaq; illa uocato·
Vix bene castalio Cadmus descenderat antro·
Incustoditam lente uidet ire iuuencam,
Nullum seruitij signum ceruice gerentem·
Subsequitur· pressoq; legit uestigia gressu·
Auctoremq; uiæ Phœbum taciturnus adorat·
Iam uada Cephisi, Panopesq; euaserat arua·
Bos stetit· & tollens speciosam cornibus altis
Ad cœlum frontem, mugitibus impulit auras·
Atq; ita respiciens comites sua terga sequentes
Procubuit· teneraq; latus submisit in herba·
Cadmus agit grates· peregrinæq; oscula terræ
Figit· & ignotos montes, agrosq; salutat·
Sacra Ioui facturus erat· iubet ire ministros·
Et petere è uiuis libandas fontibus undas·
Sylua uetus stabat nulla uiolata securi·
Et specus in medio uirgis, ac uimine densus,
Efficiens humilem lapidum compagibus arcum
Vberibus fecundus aquis· ubi conditus antro
Martius anguis erat cristis præsignis, & auro·
Igne micant oculi· corpus tumet omne ueneno·
Tresq; micant linguæ· triplici stant ordine dentes·
Quem post, quam Tyria lucum de gente profecti
Infausto tetigere gradu· demissaq; in undas
Vrna dedit sonitum· longo caput extulit antro

Cœruleus ſerpens·horrendaq́; ſibila miſit·
Effluxere undæ manibus·ſanguisq́; reliquit
Corpus·& attonitos ſubitus tremor occupat artus·
Ille uolubilibus ſquamoſos nexibus orbes
Torquet·& immenſo ſaltu ſinuatur in arcum·
At media plus parte leues erectus in auras
Deſpicit omne nemus·tantoq́; eſt corpore·quanto
Si totum ſpectes·geminas qui ſeparat arctos·
Nec mora phœnicas·ſiue illi tela parabant·
Siue fugam·ſiue ipſe timor prohibebat utrunq;·
Occupat hos morſu·longis complexibus illos·
Hos necat afflatu·funeſta hos tabe ueneni·
Fecerat exiguas iam ſol altiſſimus umbras·
Quæ mora ſit ſocijs miratur Agenore natus·
Veſtigatq́; uiros·tegimen direpta leonis
Pellis erat·telum ſplendenti lancea ferro·
Et iaculum,teloq́; animus præſtantior omni·
Vt nemus intrauit·letataq́; corpora uidit·
Victoremq́; ſupra ſpatioſi corporis hoſtem,
Triſtia ſanguinea lambentem uulnera lingua·
Aut ultor ueſtræ fidiſſima corpora mortis,
Aut comes inquit ero·dixit·dextraq́; molarem
Suſtulit·& magnum magno conamine miſit·
Illius impulſu cum turribus ardua celſis
Mœnia mota forent·ſerpens ſine uulnere manſit·
Loricæq́; modo ſquammis defenſus,& atræ
Duritia pellis,ualidos cute reppulit ictus·
At non duritia iaculum quoq; uicit eadem·
Quod medio lentæ ſpinæ curuamine fixum
Conſtitit·& totum deſcendit in ilia ferrum·

Ille dolore ferox caput in ſua terga retorſit:
Vulneraq; aſpexit: fixumq; haſtile momordit.
Idq; ubi ui multa partem labefecit in omnem:
Vix tergo eripuit: ferrum tamen oſſibus hæſit.
Tum uero poſt, quàm ſolitas acceſſit ad iras
Cauſa recens: plenis tumuerunt guttura uenis:
Spumaq; peſtiferos circunfluit albida rictus:
Terraq; raſa ſonat ſquammis: quiq; halitus exit
Ore niger ſtygio uitiatas inficit herbas:
Ipſe modo immenſum ſpiris facientibus orbem
Cingitur: interdum longa trabe rectior extat:
Impete nunc uaſto ceu concitus imbribus amnis
Fertur: & obſtantes perturbat pectore ſyluas.
Cedit Agenorides paulum: ſpolioq; leonis
Suſtinet incurſus: inſtantiaq; ora retardat
Cuſpide prætenta: furit ille: & inania duro
Vulnera dat ferro: figitq; in acumine dentes.
Iamq; uenenifero ſanguis manare palato
Cœperat: & uirides aſpergine tinxerat herbas:
Sed leue uulnus erat: quia ſe retrahebat ab ictu:
Læſaq; colla dabat retro: plagamq; ſedere
Cedendo arcebat: nec longius ire ſinebat.
Donec Agenorides coniectum in guttura ferrum
Vſq; ſequens preſſit: dum retro quercus eunti
Obſtitit: & fixa eſt pariter cum robore ceruix.
Pondere ſerpentis curuata eſt arbor: & imæ
Parte flagellari gemuit ſua robora caudæ.
Dum ſpatium uictor uicti conſiderat hoſtis:
Vox ſubito audita eſt: neq; erat cognoſcere promptũ
Vnde: ſed audita eſt: quid Agenore nate peremptum

Serpentem ſpectas? & tu ſpectabere ſerpens.
Ille diu pauidus pariter cum uoce colorem
Perdiderat gelidoq; comæ terrore rigebant.
Ecce uiri fautrix ſuperas delapſa per auras
Pallas adeſt motæq; iubet ſupponere terræ
Vipereos dentes populi incrementa futuri.
Paret, & impreſſo ſulcum patefecit aratro.
Spargit humi iuſſos mortalia ſemina dentes.
Inde (fide maius) glebæ cœpere moueri.
Primaq; de ſulcis acies apparuit haſtæ
Tegmina mox capitum picto nutantia cono.
Mox humeri, pectuſq;, onerataq; brachia telis
Exiſtunt creſcitq; ſeges clypeata uirorum.
Sic ubi tolluntur feſtis aulæa theatris
Surgere ſigna ſolent primumq; oſtendere uultus
Cætera paulatim, placidoq; educta tenore
Tota patent imoq; pedes in margine ponunt.
Territus hoſte nouo Cadmus capere arma parabat.
Ne cape de populo, quem terra creauerat unus
Exclamat nec te ciuilibus inſere bellis.
Atq; ita terrigenis rigido de fratribus unum
Cominus enſe ferit iaculo cadit eminus ipſe.
Hic quoq;, qui dederat leto non longius illo
Viuit & expirat, modo quas acceperat auras.
Exemploq; pari furit omnis turba ſuoq;
Marte cadunt ſubiti per mutua uulnera fratres.
Iamq; breuis uitæ ſpatium ſortita iuuentus
Sanguineam tepido plangebat pectore matrem.
Quinq; ſuperſtitibus quorum fuit unus Echion
Is ſua iecit humi monitu Tritonidis arma.

Fraternæq; fidem pacis petiitq;, deditq;.
Hos operis comites habuit Sidonius hospes
Cum posuit iussam phœbeis sortibus urbem.
Iam stabant Thebæ. poteras iam Cadme uideri
Exilio felix. soceri tibi Marsq;, Venusq;
Contigerant. huc adde genus de coniuge tanta.
Tot natos, natasq;, & pignora cara nepotes.
Hos quoq; iam iuuenes. Sed scilicet ultima semper
Expectanda dies homini est. diciq; beatus
Ante obitum nemo. supremaq; funera debet.
Prima nepos inter res tot tibi Cadme secundas
Causa fuit luctus. alienaq; cornua fronti
Addita. uosq; canes satiati sanguine herili.
At bene si quæras, fortunæ crimen in illo,
Non scelus inuenies. quod enim scelus error habebat.
Mons erat infectus uariarum cæde ferarum.
Iamq; dies medius rerum contraxerat umbras.
Et sol ex æquo meta distabat utraq;.
Cum iuuenis placido per deuia lustra uagantes
Participes operum compellat Hyantius ore.
Lina madent comites. ferrumq; cruore ferarum.
Fortunamq; dies habuit satis. altera lucem
Cum croceis inuecta rotis Aurora reducet
Propositum repetemus opus. nunc Phœbus utraq;
Distat idem terra. finditq; uaporibus arua.
Sistite opus præsens. nodosaq; tolite lina.
Iussa uiri faciunt. intermittuntq; laborem.
Vallis erat piceis, et acuta densa cupressu
Nomine Gargaphie, succinctæ cura Dianæ.
Cuius in extremo est antrum nemorale recessu

Arte laboratum nulla simulauerat artem
Ingenio natura suo. nam pumice uiuo
Et leuibus tophis natiuum duxerat arcum.
Fons sonat à dextra tenui perlucidus unda
Margine gramineo patulos succinctus hiatus.
Hic dea syluarum uenatu fessa solebat
Virgineos artus liquido perfundere rore.
Quo post, quàm subijt, nympharum tradidit uni
Armigeræ iaculum pharetramq;, arcusq; retentos.
Altera depositæ subiecit brachia pallæ
Vincla duæ pedibus demunt. nam doctior illis
Ismenis Crocale sparsos per colla capillos
Colligit in nodum quis erat ipsa solutis.
Excipiunt laticem Nimpheq; Hyaleq;, Rhanisq;
Et Psecas & Phiale funduntq; capacibus urnis.
Dumq; ibi perluitur solita Titania lympha
Ecce nepos Cadmi dilata parte laborum
Per nemus ignotum non certis passibus errans
Peruenit in lucum sic illum fata ferebant
Qui simul intrauit rorantia fontibus antra
Sicut erant nudæ uiso sua pectora nymphæ
Percussere uiro subitisq; ululatibus omne
Impleuere nemus circunfusæq; Dianam
Corporibus texere suis tamen altior illis
Ipsa dea est colloq; tenus supereminet omnes.
Qui color infectis aduersi locis ab ictu
Nubibus esse solet aut purpureæ auroræ
Is fuit in uultu uisæ sine ueste Dianæ,
Quæ quanq̃ comitum turba est stipata suarum,
In latus obliquum tamen astitit oraq; retro

Flexit,

Flexit et ut uellet promptas habuisse sagittas·
Quas habuit sic hausit aquas uultumq; uirilem
Perfudit spargensq; comas ultricibus undis,
Addidit hæc cladis prænuntia uerba futuræ·
Nunc tibi me posito uisam uelamine narres,
Si poteris narrare licet, nec plura minata
Dat sparso capiti uiuacis cornua cerui·
Dat spatium collo summasq; cacuminat aures·
Cum pedibusq; manus, cum longis brachia mutat
Cruribus et uelat maculoso uellere corpus·
Additus & pauor est· fugit Autoneius heros·
Et se tam celerem cursu miratur in ipso·
Vt uero uultus, et cornua uidit in unda·
Me miserum dicturus erat uox nulla secuta est·
Ingemuit uox illa fuit lachrymæq; per ora
Non sua fluxerunt· mens tantum pristina mansit·
Quid faciat? repetat ne domum, et regalia tecta?
An lateat syluis? timor hoc pudor impedit illud·
Dum dubitat uidere canes primusq; Melampus,
Ichnobatesq; sagax latratu signa dederunt·
Gnosius Ichnobates, spartana gente Melampus·
Inde ruunt alij rapida uelocius aura
Pamphagus, & Dorceus, & Oribasus Arcades oēs,
Nebrophonosq; ualens, et trux cum Lælape Theron,
Et pedibus Pterelas, et naribus utilis Agre,
Hylæusq; ferox nuper percussus ab apro.
Deq; lupo concepta Nape, pecudesq; secuta,
Pœmenis, et natis comitata Harpyia duobus,
Et subscripta gerens sicyonius ilia Ladon,
Et Dromas, et Canache, Stic͞teq;, et Tigris, et Alce·

Et niueis Leucon, & uillis Asbolus atris,
Prævalidusq; Lacon, & cursu fortis Aello,
Et Thous & Cyprio uelox cum fratre Lycisca
Et nigram medio frontem distinctus ab albo
Harpalos. & melaneus. hirsutaq; corpore Lachne.
Et patre dictæo sed matre Laconide nati
Labros, & Aglaodos, et acutæ uocis Hylactor,
Quosq; referre mora est. ea turba cupidine prædæ
Per rupes, scopulosq; adituq; carentia saxa.
Quaq; est difficilis, quaq; est uia nulla, sequuntur,
Ille fugit per quæ fuerat loca sæpe secutus.
Heu famulos fugit ille suos. clamare libebat
Actæon ego sum. dominum cognoscite uestrum.
Verba animo desunt. resonat latratibus æther.
Prima Melanchætes in tergo uulnera fecit.
Proxima Theridàmas. Oresitrophus hæsit in armo.
Tardius exierant sed per compendia montis
Præcipitata uia est. dominum retinentibus illis
Cætera turba coit confertq; in corpore dentes.
Iam loca uulneribus desunt. gemit ille. sonumq;
Et si non hominis. quem non tamen edere possit
Ceruus. habet, mestisq; replet iuga nota querelis.
Et genibus pronis supplex similisq; roganti
Circunfert tacitos, tanq̃ sua brachia, uultus.
At comites rapidum solitis hortatibus agmen
Ignari instigant oculisq; Actæona quærunt.
At uelut absentem certatim Actæona clamant.
Ad nomen caput ille refert, & abesse queruntur,
Nec capere oblatæ segnem spectacula prædæ.
Vellet abesse quidem. sed adest, uelletq; uidere,

Non etiam ſentire canum fera facta ſuorum.
Vndiq; circunſtant, merſiſq; in corpore roſtris,
Dilacerant falſi dominum ſub imagine cerui.
Nec niſi, finita per plurima uulnera uita
Ira pharetratæ fertur ſatiata Dianæ.
Rumor in ambiguo eſt. alijs uiolentior æquo
Viſa dea eſt. alij laudant, dignamq; ſeuera
Virginitate uocant. pars inuenit utraq; cauſas.
Sola Iouis coniux non tam culpetne, probetne
Eloquitur, quàm clade domus ab Agenore ductæ
Gaudet, & a Tyria collectum pellice tranſfert
In generis ſocios odium. ſubit ecce priori
Cauſa recens, grauidamq; dolet de ſemine magni
Eſſe Iouis Semelen. tum linguam ad iurgia ſoluit.
Profeci quid enim toties per iurgia dixit?
Ipſa petenda mihi eſt. ipſam ſi maxima Iuno
Rite uocor, perdam. ſi me gemantia dextra
Sceptra tenere decet, ſi ſum regina, Iouiſq;
Et ſoror, & coniux, certe ſoror, at puto furto eſt
Contenta, & thalami breuis eſt iniuria noſtri.
Concipit. id deerat, manifeſtaq; crimina pleno
Fert utero, & mater, quod uix mihi contigit, uni,
De Ioue uult fieri. tanta eſt fiducia formæ.
Fallat eam faxo. nec ſim Saturnia, ſi non
Ab Ioue merſa ſuo ſtygias penetrarit ad undas.
Surgit ab his ſolio, fuluaq; recondita nube
Limen adit Semeles. nec nubes ante remouit,
Quàm ſimulauit anum, poſuitq; ad tempora canos,
Sulcauitq; cutem rugis, & curua trementi
Membra tulit greſſu. uocem quoq; fecit anilem.

Ipsaq; erat Beroe Semeles Epidauria nutrix.
Ergo ubi captato sermone, diuq; loquendo
Ad nomen uenere Iouis, suspirat, & opto,
Iuppiter, ut sit, ait. metuo tamen omnia. multi
Nomine diuorum Thalamos iniere pudicos.
Nec tamen esse Iouem satis est. det pignus amoris
Si modo uerus is est, quantusq;, & qualis ab alta
Iunone excipitur, tantus, talisq; rogato
Det tibi complexus, suaq; ante insignia sumat.
Talibus ignaram Iuno cadmeida dictis
Formarat, rogat illa Iouem sine nomine munus.
Cui deus elige ait, nullam patiere repulsam.
Quoq; magis credas, stygij quoq; conscia sunto
Numina torrentis. timor, & deus ille deorum est.
Læta malo, nimiumq; potens, perituraq; amantis
Obsequio Semele, qualem Saturnia dixit
Te solet amplecti, ueneris cum fœdus initis,
Da mihi te talem. uoluit deus ora loquentis
Opprimere, exierat iam uox properata sub auras,
Ingemuit, neq; enim non hæc optasse, nec ille
Non iurasse potest. ergo mœstissimus altum
Aethera conscendit, uultumq; sequentia traxit
Nubila, quis nimbos, immixtaq; fulgura uentis
Addidit, & tonitrus, & ineuitabile fulmen.
Qua tamen usq; potest uires sibi demere tentat.
Nec quo centimanum deiecerat igne Typhoëa,
Nunc armatur eo, nimium feritatis in illo est.
Est aliud leuius fulmen, cui dextra cyclopum
Sæuitiæ, flammæq; minus, minus addidit iræ.
Tela secunda uocant superi. capit illa, domumq;

Intrat Agenoream·corpus mortale tumultus
Non tulit æthereos·donisq; iugalibus arsit·
Imperfectus adhuc infans genitricis ab aluo
Eripitur·patrioq; tener(si credere dignum est)
Insuitur femori·maternaq; tempora complet·
Furtim illum primis Iuno matertera cunis
Educat·inde datum nymphæ nyseides antris
Occuluere suis·lactisq; alimenta dedere·
Dumq; ea per terras fatali lege geruntur·
Tutaq; bis geniti sunt in cunabula Bacchi,
Forte Iouem memorant diffusum nectare·curas
Seposuisse graues·uacuaq; agitasse remissos
Cum Iunone iocos,& maior uestra profecto est·
Quam quæ contingit maribus·dixisse uoluptas·
Illa negat·placuit quæ sit sentætia docti
Quærere Tiresiæ·Venus huic erat utraq; nota·
Nam duo magnorum uiridi coeuntia sylua
Corpora serpentum baculi uiolauerat ictu·
Deq; uiro factus,mirabile,fœmina,septem
Egerat autumnos·octauo rursus eosdem
Vidit·& est uestræ si tanta potentia plagæ
Dixit·ut authoris sortem in contraria mutet·
Nunc quoq; uos feriam·percussis anguibus iisdem
Forma prior rediit·genitiuaq; uenit imago·
Arbiter hic igitur sumptus de lite iocosa
Dicta Iouis firmat·grauius saturnia iusto,
Nec pro materia fertur doluisse·suiq;
Iudicis æterna damnauit lumina nocte·
At pater omnipotens(neq; enim licet irrita cuiquã
Facta dei fecisse deo)pro lumine adempto

Scire futura dedit pœnamq; leuauit honore.
Ille per Aonias fama celeberrimus urbes
Irreprehensa dabat populo responsa petenti.
Prima fide, uocisq; ratæ tentamina sumpsit
Cærula Liriope quam quondam flumine curuo
Implicuit clausæq; suis Cephisus in undis
Vim tulit enixa est utero pulcherrima pleno
Infantem nymphe iam tunc qui posset amari.
Narcissumq; uocat de quo consultus, an esset
Tempora maturæ uisurus longa senectæ
Fatidicus uates, si se non nouerit inquit.
Vana diu uisa est uox auguris. exitus illam
Resq; probat letiq; genus, nouitasq; furoris.
Nanque ter ad quinos unum Cephisius annos
Addiderat poteratq; puer, iuuenisq; uideri.
Multi illum iuuenes, multæ cupiere puellæ
Sed fuit in tenera tam dura superbia forma
Nulli illum iuuenes, nullæ tetigere puellæ.
Aspicit hunc trepidos agitantem in retia ceruos
Vocalis nymphe quæ nec reticere loquenti,
Nec prior ipsa loqui didicit resonabilis Echo.
Corpus adhuc Echo, non uox erat & tamen usum
Garrula non alium, quàm nunc habet oris habebat
Reddere de multis ut uerba nouissima posset.
Fecerat hoc Iuno quia cum deprendere posset
Sub Ioue sæpe suo nymphas in monte iacentes
Illa deam longo prudens sermone tenebat,
Dum fugerent nymphæ. post, quàm Saturnia sensit
Huius ait linguæ, qua sum delusa potestas,
Parua tibi dabitur, uocisq; breuissimus usus

Req; minas firmat. tamen hæc in fine loquendi
Ingeminat uoces: auditaq; uerba reportat.
Ergo ubi Narcissum per deuia rura uagantem
Vidit & incaluit: sequitur uestigia furtim.
Quoq; magis sequitur: flamma propiore calescit.
Non aliter, quàm cum summis circũlita tædis
Admotas rapiunt uiuacia sulfura flammas.
O quoties uoluit blandis accedere dictis:
Et molles adhibere preces: natura repugnat:
Nec sinit incipiat. sed quod sinit: illa parata est
Expectare sonos: ad quos sua uerba remittat.
Forte puer comitum seductus ab agmine fido
Dixerat: hic quis adest? et adest responderat Echo.
Hic stupet: atq; aciem partes dimisit in omnes:
Voce ueni magna clamat. uocat illa uocantem.
Respicit: et rursus nullo ueniente, quid inquit
Me fugis? et totidem quot dixit uerba recepit.
Perstat: et alternæ deceptus imagine uocis,
Huc coeamus ait? nulliq; libentius unquam
Responsura sono, coeamus rettulit Echo.
Et uerbis fauet ipsa suis: egressaq; sylua
Ibat: ut inijceret sperato brachia collo.
Ille fugit: fugiensq; manus complexibus aufert:
Ante ait, emoriar, quàm sit tibi copia nostri.
Rettulit illa nihil: nisi sit tibi copia nostri.
Spreta latet syluis: pudibundaq; frondibus ora
Protegit: & solis ex illo uiuit in antris.
Sed tamen hæret amor: crescitq; dolore repulsæ,
Et tenuant uigiles corpus miserabile curæ:

Adducitq́; cutem macies· & in aëra succus
Corporis oĩs abit· uox tantum, atq; ossa supersunt·
Vox manet· ossa ferunt lapidis traxisse figuram·
Inde latet syluis· nulloq́; in monte uidetur·
Omnibus auditur· sonus est qui uiuit in illa·
Sic hanc, sic alias undis, aut montibus ortas
Luserat hic nymphas· sic cœtus ante uiriles·
Inde manus aliquis despectus ad æthera tollens
Sic amet ipse licet· sic non potiatur amato·
Dixerat· assensit precibus Rhamnusia iustis·
Fons erat illimis nitidis argenteus undis,
Quem neq; pastores, neq; pastæ monte capellæ
Contigerant· aliud'ue pecus· quem nulla uolucris,
Nec fera turbarat· nec lapsus ab arbore ramus·
Gramen erat circa· quod proximus humor alebat·
Syluaq́; sole locum passura tepescere nullo·
Hic puer, et studio uenandi lassus, et æstu
Procubuit· faciemq́; loci, fontemq́; secutus·
Dumq́; sitim sedare cupit· sitis altera creuit·
Dumq́; bibit· uisæ correptus imagine formæ
Spem sine corpore amat· corpus putat eẽ· qđ umbra ẽ
Ac stupet ipse sibi· uultuq́; immotus eodem
Hæret· ut è pario formatum marmore signum·
Spectat humi positus geminũ ceu lumina sydus·
Et dignos Baccho digitos· et Apolline crines·
Impubesq́; genas, et eburnea colla, decusq́;
Oris, et in niueo mixtum candore ruborem·
Cunctaq́; miratur· quibus est mirabilis ipse·
Se cupit imprudens· & qui probat· ipse probatur·
Dumq́; petit· petitur· pariterq́; accendit· et ardet·

Irrita fallaci quoties dedit oscula fonti·
In medias quoties uisum captantia collum
Brachia mersit aquas·nec se deprendit in illis
Quid uideat,nescit·sed quod uidet·uritur illo·
Atq; oculos idem,qui decipit·incitat error·
Credule quid frustra simulacra fugacia captas?
Quod petis est nusquam·quod amas, auertere, pdes·
Ista repercussæ,quam cernis·imaginis umbra est·
Nil habet ista sui·tecum uenitq;,manetq;·
Tecum discedet·si tu discedere possis·
Non illum Cereris,non illum cura quietis
Abstrahere inde potest·sed opaca fusus in herba
Spectat in expleto mendacem lumine formam·
Perq; oculos perit ipse suos,paulumq; leuatus
Ad circunstantes tendens sua brachia syluas,
Ecquis Io syluæ crudelius inquit amauit?
Scitis enim·et multis latebra opportuna fuistis·
Ecquem·cum uestræ tot agantur secula uitæ·
Qui sic tabuerit longo meministis in æuo?
Et placet,& uideo·sed quod uideoq;,placetq;·
Non tamen inuenio·tantus tenet error amantem·
Quoq; magis doleam·non nos mare separat ingens·
Nec uia,nec montes,nec clausis mœnia portis·
Exigua prohibemur aqua·cupit ipse teneri·
Nam quoties liquidis porreximus oscula lymphis·
Hic toties ad me resupino nititur ore·
Posse putes tangi·minimũ est quod amãtibus obstat·
Quisquis es huc exi·quid me puer unice fallis?
Quo'ue petitus abis?certe nec forma,nec ætas
Est mea,quam fugias·et amarũt me quoq; nymphæ·

Spem mihi nescio quam, uultu promittis amico.
Cumq; ego porrexi tibi brachia porrigis ultro.
Cum risi arides. lachrymas quoq; sæpe notaui
Me lachrymante tuas, nutu quoq; signa remittis.
Et quantum motu formosi suspicor oris.
Verba refers aures non peruenientia nostras.
Iste ego sum sensi. nec me mea fallit imago.
Vror amore mei. flammas moueoq;, feroq;.
Quid faciam? roger, an ne rogem? qd deinde negabo?
Quod cupio mecum est. inopem me copia fecit.
O utinam à nostro secedere corpore possem.
Votum in amante nouũ est. uellẽ, qđ amamus abesset.
Iamq; dolor uires adimit, nec tempora uitæ
Longa meæ superant primoq; extinguor in æuo.
Nec mihi mors grauis est posituro morte dolores.
Hic qui diligitur uellem diuturnior esset.
Nunc duo concordes anima moriemur in una.
Dixit & ad faciem rediit male sanus eandem.
Et lachrymis turbauit aquas obscuraq; moto
Reddita forma lacu est quam cum uidisset abire
Quo refugis? remane nec me crudelis amantem
Desere clamauit. liceat quod tangere non est
Aspicere & misero præbere alimenta furori.
Dumq; dolet summo uestem diduxit ab ore
Nudaq; marmoreis percussit pectora palmis.
Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem.
Non aliter, quàm poma solent quæ candida parte,
Parte rubent, aut ut uariis solet uua racemis
Ducere purpureum non dum matura colorem.
Quæ simul aspexit liquefacta rursus in unda

Non tulit alterius. sed ut intabescere flauæ
Igne leui ceræ, matutinæq; pruinæ
Sole tepente solent, sic attenuatus amore
Liquitur, & tecto paulatim carpitur igni.
Et neq; iam color est mixto candore rubori,
Nec uigor, & uires, & quæ modo uisa placebant,
Nec corpus remanet, quondã quod amauerat Echo,
Quæ tamen ut uidit, quamuis irata, memorq;,
Indoluit, quotiesq; puer miserabilis heheu
Dixerat, hæc resonis iterabat uocibus heheu.
Cumq; suos manibus percusserat ille lacertos,
Hæc quoq; reddebat sonitum plangoris eundem.
Vltima uox solitam fuit hæc spectantis in undam.
Heu frustra dilecte puer. totidemq; remisit
Verba locus dictoq; uale, uale inquit & Echo.
Ille caput uiridi fessum summisit in herba,
Lumina mors clausit domini mirantia formam.
Tum quoq; se post, quàm est inferna sede receptus,
In stygia spectabat aqua. planxere sorores
Naiades, & sectos fratri imposuere capillos.
Planxerunt Dryàdes, plangentibus assonat Echo.
Iamq; rogum, quassasq; faces, pheretrũq; parabant,
Nusquam corpus erat. croceum pro corpore florem
Inueniunt folijs medium cingentibus albis.
Cognita res uati meritam per achæides urbes
Attulerat famam nomenq; erat auguris ingens.
Spernit Echionides tamen hunc ex omnibus unus
Contemptor superum Pentheus. præsagaq; ridet
Verba senis, tenebrasq;, & cladem lucis ademptæ
Obijcit. ille mouens albentia tempora canis

Quam felix esses si tu quoq; luminis huius
Orbus ait, fieres nec bacchica sacra uideres.
Nanq; dies aderit quam non procul auguror esse,
Qua nouus huc ueniet proles Semeleia Liber
Quem nisi templorum fueris dignatus honore
Mille lacer spargere locis & sanguine syluas
Fœdabis matremq; tuam, matrisq; sorores.
Et ueniet. neq; enim dignabere numen honore.
Meq; sub his tenebris nimium uidisse quereris.
Talia dicentem perturbat Echione natus.
Dicta fides sequitur responsaq; uatis aguntur.
Liber adest festisq; fremunt ululatibus agri.
Turba ruit mixtæq; uiris matresq; nurusq;,
Vulgusq;, & proceres ignota ad sacra feruntur.
Quis furor anguigenæ proles mauortia uestras
Attollit mentes? Pentheus ait, æráne tantum
Aere repulsa ualent? & adunco tibia cornu?
Et magicæ fraudes? ut quos non bellicus ensis
Non tuba terruerit non strictis agmina telis
Fœmineæ uoces, & mota insania uino,
Obscœniq; greges, & inania tympana uincant?
Vos ne senes mirer qui longa per æquora uecti
A tyro hac profugos posuistis sede penates
Nunc sinitis sine Marte capi? uos'ne acrior ætas
O iuuenes, propiorq; meæ, quos arma tenere
Non thyrsos, galeaq; tegi non fronde decebat
Este precor memores, qua sitis stirpe creati.
Illiusq; animos, qui multos perdidit unus
Sumite serpentis. pro fontibus ille, lacuq;
Interijt. at uos pro fama uincite uestra.

Ille dedit leto fortes. uos uincite molles.
Et patrium retinete decus: si fata uetabunt
Stare diu Thebas: utinam tormenta: uiriq;
Mœnia diruerent: ignis, ferrumq; sonaret.
Essemus miseri sine crimine: sorsq; querenda:
Non cælanda foret: lachrymæq; pudore carerent.
At nunc a puero Thebæ capientur inermi:
Quem neq; bella iuuant: nec tela, nec usus equorum,
Sed madidus Mirrha crinis, mollesq; coronæ,
Purpuraq;, & pictis intextum uestibus aurum.
Quem quidē ego actutum, modo uos assistite: cogam
Assumptumq; patrem, commentaq; sacra fateri.
An satis Acrisio est animi contemnere uanum
Numen? & argolicas uenienti claudere portas?
Penthèa terrebit cum totis aduena Thebis?
Ite citi (famulis hoc imperat) ite: ducemq;
Attrahite huc uinctum. iussis mora segnis abesto.
Hunc auus, hunc Athàmas, hunc cætera turba suorum
Corripiunt dictis: frustraq; inhibere laborant.
Acrior admonitu est: irritaturq; retenta,
Et crescit rabies: moderaminaq; ipsa nocebant.
Sic ego torrentem, qua nil obstabat eunti:
Lenius, & modico strepitu decurrere uidi:
At quacunq; trabes, obstructaq; saxa tenebant:
Spumeus, & feruens, & ab obijce sæuior ibat.
Ecce cruentati redeunt: & Bacchus ubi esset:
Quærenti domino, Bacchum uidisse negarunt.
Hunc dixere tamen comitem, famulumq; sacrorum
Cepimus, & tradunt manibus post terga ligatis,
Sacra dei quondam Tyrrhena gente secutum.

Aspicit hunc Pentheus oculis quos ira tremendos
Fecerat & quanquam uix pœnæ tempora differt.
O periture, tuaq; alijs documenta dature
Morte ait ede tuum nomen nomenq; parentum,
Et patriam, morisq; noui cur sacra frequentes.
Ille metu uacuus nomen mihi dixit Acœtes
Patria Mæonia est. humili de plebe parentes.
Non mihi quæ duri colerent pater arua iuuenci,
Lanigerosq; greges non ulla armenta reliquit.
Pauper & ipse fuit, linoq; solebat, & hamis
Decipere, & calamo salientes ducere pisces,
Ars illi sua census erat. cum traderet artem
Accipe quas habeo studij successor, & hæres
Dixit opes moriensq; mihi nihil ille reliquit,
Præter aquas. unum hoc possum appellare paternũ.
Mox ego, ne scopulis hærerem semper in ijsdem
Addidici regimen dextra moderante carinæ
Flectere & Oleniæ sydus pluuiale capellæ
Taygetenq;, Hyadasq; oculis, Arctonq; notaui
Ventorumq; domos, & portus puppibus aptos.
Forte petens Delon chiæ telluris adoras
Applicor, & dextris adducor littora remis
Doq; leues saltus udæq; innittor arenæ.
Nox ubi consumpta est aurora rubescere primo
Cœperat exurgo laticesq; inferre recentes
Abmoneo monstroq; uiam, qræ ducit ad undas.
Ipse quid aura mihi tumulo promittat ab alto
Prospicio comitesq; uoco repetoq; carinam.
Adsumus en inquit sociorum primus Ophceltes.
Vtq; putat prædam deserto nactus in agro

Virginea puerum ducit per littora forma.
Ille mero, somnoq; grauis titubare uidetur.
Vixq; sequi. specto cultum, faciemq;, gradumq;.
Nil ibi quod credi posset mortale uidebam.
Et sensi & dixi socijs. quod numen in isto
Corpore sit dubito. sed corpore numen in isto est.
Quisquis es o faueas nostrisq; laboribus adsis
His quoq; des ueniam. pro nobis mitte precari
Dictys ait, quo non alius conscendere summas
Ocyor antennas, prehensoq; rudente relabi.
Hoc Libys, hoc flauus proræ tutela Melanthus,
Hoc probat Alcimedon & qui requiemq;, modūq;
Voce dabat remis animorum hortator Epopeus.
Hoc omnes alij. prædæ tam cæca cupido est.
Non tamen hanc sacro uiolari pondere pinum
Perpetiar dixi. pars hic mihi maxima iuris.
Inq; aditu obsisto. furit audacissimus omni
De numero Lycabas qui thusca pulsus ab urbe
Exilium dira pœnam pro cæde luebat,
Is mihi dum resto iuuenili guttura pugno
Rupit et excussum misisset in æquora. si non
Hæsissem, quis amens in fune retentus.
Impia turba probat factum. tum deniq; Bacchus
(Bacchus enim fuerat) ueluti clamore solutus
Sit sopor atq; mero redeant in pectora sensus
Quid facitis? quid clamor ait? qua dicite nautæ
Huc ope perueni? quo me deferre paratis?
Pone metum Proreus et quos contingere portus
E de uelis dixit, terra sistere petita.
Naxon ait liber cursus aduertite uestros.

Illa mihi domus eſt·uobis erit hoſpita tellus·
Per mare fallaces,perq; omnia numina iurant·
Sic fore,meq; iubent pictæ dare uela carinæ·
Dextera Naxos erat,dextera mihi lintea danti,
Quid facis o demens?quis te furor inquit Opheltes?
Pro ſe quiſq; timet·leuam pete maxima nutu
Pars mihi ſignificat·pars quid uelit·aure ſuſurrat·
Obſtupui·capiatq; aliquis moderamina dixi·
Meq; miniſterio ſceleriſq;,artiſq; remoui·
Increpor à cunctis·totumq; imurmurat agmen·
E quibus Ethalion te ſcilicet omnis in uno
Noſtra ſalus poſita eſt,ait·et ſubit ipſe,meumq;
Explet opus·naxoq; petit diuerſa relicta·
Tum deus illudens tanq̃ modo deniq; fraudem
Senſerit·è puppi pontum proſpectat adunca·
Et flenti ſimilis·non hæc mihi littora nautæ
Promiſiſtis ait·non hæc mihi terra rogata eſt·
Quo merui pœnam facto?quæ gloria ueſtra eſt·
Si puerum iuuenes?ſi multi fallitis unum?
Iandudum flebam·lachrymas manus impia noſtras
Ridet·et impellit properantibus æquora remis,
Per tibi nunc ipſum(neq; enim præſentior illo
Eſt deus)adiuro tanto tibi uera referre
Quàm ueri maiora fide·ſtetit æquore puppis
Haud aliter quàm ſi ſiccum nauale teneret·
Illi admirantes remorum in uerbere perſtant·
Velaq; deducunt·geminaq; ope currere tentant·
Impediunt ederæ remos·nexuq; recuruo
Serpunt·et grauidis diſtingunt uela corymbis·
Ipſe racemiferis frontem circundatus uuis

Pampineis

Pampineis agitat uelatam frondibus hastam.
Quem circa tigres, simulacraq; inania lyncum,
Pictarumq; iacent fera corpora pantherarum.
Exiliere uiri: siue hoc insania fecit:
Siue timor. primusq; Medon nigrescere cœpit.
Corpore depresso, & spinæ curuamine flecti
Incipit. huic Lycabas in quæ miracula dixit.
Verteris? & lati rictus, et panda loquenti,
Naris erat: squamamq; cutis durata trahebat.
At Lybis, obstantes dum uult obuertere remos:
In spatium resilire manus breue uidit: et illas
Iam non esse manus: iam pinnas posse uocari.
Alter ad intortos cupiens dare brachia funes,
Brachia non habuit: truncoq; repandus in undas
Corpore desiluit: falcata nouissima cauda est:
Qualia dimidiæ sinuantur cornua lunæ.
Vndiq; dant saltus: multaq; aspergine rorant:
Emerguntq; iterum: redeuntq; sub æquora rursus:
Inq; chori ludunt speciem: lasciuaq; iactant
Corpora: et acceptum patulis mare naribus efflant.
De modo uiginti (tot enim ratis illa ferebat)
Restabam solus, pauidus, gelidusq; trementi
Corpore: uixq; meum firmat deus excute dicens
Corde metum: Diamq; tene: delatus in illam
Accessi sacris: baccheiaq; sacra frequento.
Præbuimus longis Pentheus ambagibus aures
Inquit: ut ira mora uires absumere posset.
Præcipitem famuli rapite hunc: cruciataq; duris
Corpora tormentis stygiæ dimittite morti.
Protinus abstractus solidis Tyrrhenus Acœtes

Clauditur in tectis, & dum crudelia iussæ
Instrumenta necis, ferrumq;, ignesq; parantur
Sponte sua patuisse fores, lapsasq; lacertis
Sponte sua fama est nullo soluente cathenas.
Perstat Echionides. nec iam iubet ire. sed ipse
Vadit, ubi festus facienda ad sacra Cithæron
Cantibus, & clara bacchantum uoce sonabat.
Vt fremit acer equus, cum bellicus ære canoro
Signa dedit tubicen, pugnæq; assumit amorem.
Penthèa sic ictus longis ululatibus æther
Mouit, & audito clamore recanduit ira.
Monte ferè medio est cingentibus ultima syluis
Purus ab arboribus spectabilis undiq; campus.
Hic oculis illum cernentem sacra profanis
Prima uidet, prima est insano concita cursu.
Prima suum misso uiolauit Penthèa Thyrso
Mater, & o geminæ clamauit adeste Sorores.
Ille aper, in nostris errat qui maximus agris.
Ille mihi feriendus aper. ruit omnis in unum
Turba furens, cuncta coëunt, trepidumq; sequuntur.
Iam trepidum, iam uerba minus uiolenta loquentẽ,
Iam se damnantem, iam se peccasse fatentem.
Saucius ille tamen fer opem matertera dixit
Autonoë. moueant animos Actæonis umbræ.
Illa quis Actæon nescit, dextramq; precantis
Abstulit. Inoo lacerata est altera raptu.
Non habet infelix, quæ matri brachia tendat.
Trunca sed ostendens deiectis uulnera membris,
Aspice mater ait. uisis ululauit Agaue.
Collaq; iactauit crinemq; per aëra mouit.

A uulsumq; caput digitis complexa cruentis
C lamat Io comites opus hoc uictoria nostra est·
N on citius frondes autumni frigore tactas·
I amq; male hærentes alta rapit arbore uentus
Q uam sunt membra uiri manibus direpta nefandis·
T alibus exemplis monitæ noua sacra frequentant
T huraq; dant sanctasq; colunt Ismenides aras·

P·OVIDII NASO·METAMOR·
LIBER QVARTVS·

a T non Alcithoe Mineias orgia censet
Accipienda dei·sed adhuc temeraria Bacchum
P rogeniem negat esse Iouis sociasq; sorores
I mpietatis habet·festum celebrare Sacerdos
I mmunes operum famulas, dominasq; suorum
P ectora pelle tegi,crinales soluere uittas,
S erta comis,manibus frondentes sumere thyrsos
I usserat & sæuam læsi fore numinis iram
V aticinatus erat·parent matresq; nurusq;,
T elasq;,& Calathos,infecta Pensa reponunt
T huraq; dant Bacchūq; uocant Bromiūq;, Lyæum,
I gnigenamq; satumq; iterum,solumq; bimatrem·
A dditur his Nysæus indetonsusq; Thyoneus
E t cum Lenæo genialis consitor uuæ
N yctiliusq;,Eleleusq; parens,& Iacchus,& Euan·
E t quæ præterea per graias plurima gentes
N omina liber habes·tibi enim inconsumpta iuuenta·
T u puer æternus,tu formosissimus alto

Conſpiceris cœlo·tibi,cum ſine cornibus aſtas
Virgineum caput eſt·Oriens tibi uictus ad uſq;
Decolor extremo qua cingitur India Gange·
Penthëa tu uenerande,bipenniferumq; Lycurgum
Sacrilegos mactas·Tyrrenaq; mittis in æquor
Corpora·tubijugum pictis inſignia frenis
Colla premis Lyncum·Bacchæ,ſatyriq; ſequuntur·
Quiq; ſenex ferula titubantes ebrius artus
Suſtinet & pando non fortiter hæret Aſello·
Quacunq; ingrederis clamor iuuenilis & unà
Fœmineæ uoces·impulſaq; tympana palmis
Concauaq; æra ſonant·longoq; foramine buxus·
Placatus,mitiſq; rogant Iſmenides·adſis·
Iuſſaq; ſacra colunt·ſolæ Mineides intus
Intempeſtiua turbantes feſta Minerua,
Aut ducunt lanas·aut ſtamina pollice uerſant·
Aut hærent telæ·famulaſq; laboribus urgent·
E quibus una leui deducens pollice filum,
Dum ceſſant aliæ·commentaq; ſacra frequentant·
Nos quoq;,quas Pallas melior dea detinet·inquit·
Vtile opus manuum uario ſermone leuemus·
Perq; uices aliquid,quod tempora longa uideri
Non ſinat·in medium uacuas referamus ad aures·
Dicta probant·primamq; iubent narrare ſorores·
Illa quid e multis referat·nam plurima norat·
Cogitat & dubia eſt de te Babylonia narret
Derceti·quam uerſa ſquamis uelãtibus artus
Stagna Palæſtini credunt coluiſſe figura·
An magis ut ſumptis illius filia pennis,
Extremos altis in turribus egerit annos·

Nais an ut cantu, nimiumq; potentibus herbis
Verterit in tacitos iuuenilia corpora pisces·
Donec idem passa est·an quæ poma alba ferebat
Vt nunc nigra ferat contactu sanguinis arbor·
Hæc placet·hæc quoniam uulgaris fabula non est·
Talibus orsa modis, lana sua fila sequente·
Pyramus & Thysbe iuuenum pulcherrimus alter·
Altera, quas oriens habuit prælata puellis,
Contiguas habuere domos·ubi dicitur altam
Coctilibus muris cinxisse Semiramis urbem·
Notitiam, primosq; gradus uicinia fecit·
Tempore creuit amor·tædæ quoq; iure coissent·
Sed uetuere patres·quod non potuere uetare·
Ex æquo captis ardebant mentibus ambo·
Conscius omnis abest·nutu, signisq; loquuntur·
Quoq; magis tegitur·tanto magis æstuat ignis·
Fissus erat tenui rima, quam duxerat olim,
Cum fieret paries·domui communis utriq;·
Id uitium nulli per secula longa notatum,
Quid non sentit amor? primi uidistis amantes
Et uocis fecistis iter·tutæq; per illud
Murmure blanditiæ minimo transire solebant·
Sæpe ubi constiterant hinc Thysbe·Pyramus illinc·
Inq; uices fuerat captatus anhelitus oris·
Inuide dicebant·paries quid amantibus obstas?
Quantum erat ut sineres toto nos corpore iungi?
Aut hoc si nimium est·uel ad oscula danda pateres·
Nec sumus ingrati·tibi nos debere fatemur·
Quod datus est uerbis ad amicas transitus aures·
Talia diuersa nequicquam sede locuti

Sub noctem dixere uale, partiq; dedere
Oscula quisq; suæ non peruenientia contra.
Postera nocturnos Aurora remouerat ignes,
Soliq; pruinosas radijs siccauerat herbas.
Ad solitum coiere locum. tum murmure paruo
Multa prius questi, statuunt sub nocte silenti
Fallere custodes, foribusq; excedere tentent.
Cumq; domo exierint urbis quoq; tecta relinquant.
N'e ue sit errandum lato spatiantibus aruo,
Conueniant ad busta Nini, lateantq; sub umbra
Arboris. Arbor ibi niueis uberrima pomis
Ardua morus erat gelido contermina fonti.
Pacta placent. & lux tarde discedere uisa
Præcipitatur aquis, & aquis nox exit ab ijsdem.
Callida per tenebras uersato cardine Thysbe
Egreditur, fallitq; suos, adopertaq; uultum
Peruenit ad tumulum, dictaq; sub arbore sedit.
Audacem faciebat amor. uenit ecce recenti
Cæde Leæna boum spumantes oblita rictus
Depositura sitim uicini fontis in unda.
Quam procul ad Lunæ radios Babylonia Thysbe
Vidit, & obscurum timido pede fugit in antrum.
Dumq; fugit, tergo uelamina lapsa reliquit.
Vt lea sæua sitim multa compescuit unda,
Dum redit in syluas, inuentos forte sine ipsa
Ore recruentato, tenues laniauit amictus.
Serius egressus uestigia uidit in alto
Puluere certa feræ, totoq; expalluit ore
Pyramus. ut uero uestem quoq; sanguine tinctam
Repperit, una duos inquit nox perdet amantes.

E quibus illa fuit longa dignissima uita·
N ostra nocens anima est·ego te miseranda peremi·
I n loca plena metus, qui iussi nocte uenires·
N ec prior huc ueni·nostrum diuellite corpus·
E t scelerata fero consumite uiscera morsu·
O quicunq; sub hac habitatis rupe leones·
S ed timidi est optare necem·uelamina Thysbes
T ollit & ad pactæ secum fert arboris umbram·
V tq; dedit notæ lachrymas, dedit oscula uesti·
A ccipe nunc inquit nostri quoq; sanguinis haustus,
Q uoq; erat accinctus, demisit in ilia ferrum·
N ec mora feruenti moriens è uulnere traxit·
E t iacuit resupinus humo·cruor emicat alte
N on aliter quàm cum uitiato fistula plumbo
S cinditur & tenui stridente foramine, longas
E iaculatur aquas·atq; ictibus aëra rumpit
A rborei fœtus aspergine cædis, in atram
V ertuntur faciem·madefactaq; sanguine radix
P urpureo tinxit pendentia mora colore·
E cce metu non dum posito, ne fallat amantem
I lla redit·iuuenemq; oculis, animoq; requirit·
Q uantaq; uitarit narrare pericula gestit·
V tq; locum, & uisam cognoscit in arbore formam,
S ic facit incertam pomi color·hæret an hæc sit·
D um dubitat·tremebunda uidet pulsare cruentum
M embra solum·retroq; pedem tulit·oraq; Buxo
P allidiora gerens, exhorruit æquoris instar·
Q uod fremit·exigua cū summum stringitur aura·
S ed post, quàm remorata suos cognouit amores·
P ercutit indignos claro plangore lacertos·

Et laniata comas, amplexaq; corpus amatum,
Vulnera suppleuit lachrymis fletumq; cruori
Miscuit & gelidis in uultibus oscula figens,
Pyrame clamauit quis te mihi casus ademit?
Pyrame responde. tua te carissima Thysbe
Nominat exaudi uultusq; attolle iacentes.
Ad nomen Thysbes oculos in morte grauatos
Pyramus erexit uisaq; recondidit illa.
Quæ post, quàm uestemq; suam cognouit & ense
Vidit ebur uacuum tua te manus inquit, amorq;
Perdidit infelix. est & mihi fortis in unum
Hæc manus. est & amor. dabit hic in uulnera uires.
Persequar extinctum letiq; miserrima dicar
Causa, comesq; tui quiq; a me morte reuelli
Heu, sola poteras. poteris nec morte reuelli.
His tamen amborum uerbis estote rogati
O multum miseriq; mei, illiusq; parentes
Vt quos certus amor, quos hora nouissima iunxit.
Componi tumulo non inuideatis eodem.
At tu quæ ramis Arbor miserabile corpus
Nunc tegis unius mox es tectura duorum
Signa tene cædis pullosq;, & luctibus aptos
Semper habe foetus gemini monumenta cruoris.
Dixit. & aptato pectus mucrone sub imum
Incubuit ferro, quod adhuc a cæde tepebat.
Vota tamen tetigere deos. tetigere parentes.
Nam color in pomo est, ubi permaturuit ater.
Quodq; rogis superest una requiescit in urna.
Desierat mediumq; fuit breue tempus & orsa est
Dicere Leucothöe. uocem tenuere sorores.

Hunc quoq; syderea qui temperat omnia luce
Cepit Amor solem. Solis referamus amores.
Primus adulterium Veneris cum Marte putatur
Hic uidisse deus. uidet hic deus omnia primus.
Indoluit facto. Iunonigenæq; marito
Furta tori, furtiq; locum monstrauit. at illi
Et mens, et, quod opus fabrilis dextra tenebat
Excidit. extemplo graciles ex ære cathenas,
Retiaq;, & laqueos, quæ lumina fallere possent,
Elimat. non illud opus tenuissima uincant
Stamina. non summo quæ pendet Aranea tigno.
Utq; leues tactus, momentaq; parua sequantur
Efficit. & lecto circundata collocat apte.
Ut uenere torum coniux, et adulter in unum
Arte uiri, uinclisq; noua ratione paratis,
In medijs ambo deprensi amplexibus hærent.
Lemnius ex templo ualuas patefecit eburnas.
Admisitq; deos. illi iacuere ligati
Turpiter. atq; aliquis de dis non tristibus, optat
Sic fieri turpis. Superi risere. diuq;
Hæc fuit in toto notissima fabula cœlo.
Exigit indicij memorem Cythereia pœnam.
Inq; uices illum, tectos qui læsit amores.
Lædit amore pari. quid nunc Hyperione nate
Forma, colorq; tibi. radiataq; lumina prosunt?
Nempe tuis omnes qui terras ignibus uris.
Ureris igne nouo. quiq; omnia cernere debes.
Leucothöen spectas. & uirgine figis in una,
Quos modo debes oculos. modo surgis Eoo
Temperius cœlo. modo serius incidis undis.

Spectandiq; mora brumales porrigis horas.
Deficis interdum uitiumq́; in lumina mentis
Transit & obscurus mortalia pectora terres.
Nec tibi, quod lunæ terris propioris imago
Obstiterit palles. facit hunc amor ipse colorem.
Diligis hanc unam. nec te Clymeneq́;, Rodosq́;,
Nec tenet ææe genitrix pulcherrima Circes
Quæq́; tuos Clytie quis despecta petebat
Concubitus ipsoq́; illo graue uulnus habebat
Tempore. Leucothoë multarum obliuia fecit
Gentis odoriferæ quam formosissima partu
Edidit Eurynome sed post, quàm filia creuit
Quàm mater cunctas, tam matrem filia uicit.
Rexit achæmenias urbes pater Orchamus isq́;
Septimus a prisco numeratur origine Belo.
Axe sub hesperio sunt pascua solis equorum.
Ambrosiam pro gramine habent. ea fessa diurnis
Membra ministerijs nutrit reparatq́; labori.
Dumq́; ibi quadrupedes cœlestia pabula carpunt
Noxq́; uicem peragit. thalamos deus intrat amatos
Versus in Eurynomes faciem genitricis & inter
Bis sex Leucothoèn famulas ad lumina cernit
Leuia uersato ducentem stamina fuso.
Ergo ubi, ceu mater caræ dedit oscula natæ
Res ait arcana est famulæ discedite. ne ue
Eripite arbitrium matri secreta loquendi.
Paruerant thalamoq́; deus sine teste relictus
Ille ego sum dixit qui longum metior annum
Omnia qui uideo per quem uidet omnia tellus
Mundi oculus. mihi crede, places. pauet illa metuq́;.

Et colus, & fusi, digitis cecidere remissis·
Ips timor decuit· nec longius ille moratus
In ueram rediit speciem, solitumq; nitorem·
At uirgo, quamuis inopino territa uisu·
Victa nitore dei, posita uim passa querela est·
Inuidit Clytie· neq; enim moderatus in illam
Solis amor fuerat· stimulataq; pellicis ira
Vulgat adulterium· diffamatumq; parenti
Indicat· ille ferox, immansuetusq; precantem,
Tendentemq; manus ad lumina solis, & ille
Vim tulit inuitæ dicentem defodit alta
Crudus humo· tumulumq; sup grauis addit arenæ·
Dissipat hunc radiis Hyperione natus· iterq;
Dat tibi· quo possis defossos promere uultus·
Nec tu iam poteras enectum pondere terræ
Tollere nympha caput· corpusq; exangue iacebas·
Nil illo fertur uolucrum moderator equorum
Post Phaëthonteos uidisse dolentius ignes·
Ille quidem gelidos radiorum uiribus artus
Si queat in uiuum tentat reuocare colorem·
Sed quoniam tantis fatum conatibus obstat·
Nectare odorato sparsit corpusq; locumq;·
Multaq; præquestus· tanges tamen æthera dixit·
Protinus imbutum cœlesti nectare corpus
Delicuit· terramq; suo madefecit odore·
Virgaq; per glebas sensim radicibus actis
Thurea surrexit· tumulumq; cacumine rupit·
At Clytien, quamuis amor excusare dolorem,
Indiciumq; dolor poterat· non amplius author
Lucis adit· Venerisq; modum sibi fecit in illa·

Tabuit ex illo dementer amoribus usa
Nympharum impatiens: & sub Ioue nocte, dieq;
Sedit humo nuda, nudis incompta capillis.
Perq; nouem luces expers undæq;, cibiq;,
Rore mero, lachrymisq; suis, ieiunia pauit.
Nec se mouit humo. tantum spectabat euntis
Ora dei: uultusq; suos flectebat ad illum.
Membra ferunt hæsisse solo: partemq; coloris
Luridus exangues pallor conuertit in herbas.
Est in parte rubor: uiolæq; simillimus ora
Flos tegit. illa suum: quamuis radice tenetur:
Vertitur ad solem: mutataq; seruat amorem.
Dixerat: & factum mirabile ceperat aures.
Pars fieri potuisse negant. pars omnia ueros
Posse deos memorant. sed non est Bacchus in illis.
Poscitur Alcithoe. post, quàm siluere sorores:
Quæ radio stantis percurrens stamina telæ,
Vulgatos taceo dixit pastoris amores
Daphnidis Idæi: quem Nymphe pellicis ira
Contulit in saxum. tantus dolor urit amantes.
Nec loquar: ut quondam naturæ iure nouato
Ambiguus fuerit modo uir, modo fœmina, Scython.
Te quoq; nunc Adamas, quondam fidissime paruo
Celme Ioui, largoq; satos Curetas ab imbri:
Et Crocon in paruos uersum cum Smilace flores:
Prætereo: dulciq; animos nouitate tenebo:
Vnde sit infamis: quare male fortibus undis
Salmacis eneruet, tactosq; remolliat artus:
Discite. causa latet. uis est notissima fontis.
Mercurio puerum diua Cythereide natum

Naiades idæis enutriuere sub antris.
Cuius erat facies, in qua materq;, paterq;
Cognosci possent. nomen quoq; traxit ab illis.
Is tria cum primum fecit quinquennia, montes
Deseruit patrios, idaq; altrice relicta
Ignotis errare locis, ignota uidere
Flumina gaudebat, studio minuente laborem.
Ille etiam Lycias urbes, Lyciæq; propinquos
Caras adit. uidet hic stagnum lucentis ad imum
Usq; solum lymphæ. non illic canna palustris,
Nec steriles ulnæ, nec acuta cuspide iunci.
Perspicuus liquor est. stagni tamen ultima uiuo
Cespite cinguntur, semperq; uirentibus herbis,
Nympha colit, sed nec uenatibus apta, nec arcus
Flectere quæ soleat, nec quæ contendere cursu.
Solaq; Naiadum celeri non nota Dianæ.
Sæpe suas illi, fama est, dixisse sorores,
Salmaci uel iaculum, uel pictas sume pharetras.
Et tua cum duris uenatibus ocia misce.
Nec iaculum sumit, nec pictas illa pharetras.
Nec sua cum duris uenatibus ocia miscet.
Sed modo fonte suo, formosos perluit artus.
Sæpe cytheriaco deducit pectine crines.
Et quid se deceat, spectatas consulit undas.
Nunc perlucenti circundata corpus amictu
Mollibus aut folijs, aut mollibus incubat herbis.
Sæpe legit flores. & tunc quoq; forte legebat.
Cum puerum uidit, uisumq; optauit habere.
Nec tamen ante adit, & si properabat adire.
Quàm se composuit, quàm circunspexit amictus.

Et finxit uultum, & meruit formosa uideri.
Tunc sic orsa loqui: puer o dignissime credi
Esse deus: seu tu deus es, potes esse Cupido:
Siue es mortalis, qui te genuere beati.
Et mater felix, & fortunata profectó
Si qua tibi soror est, & quæ dedit ubera nutrix.
Sed longe cunctis, longeq; beatior illa est,
Si qua tibi sponsa est, si quam dignabere tæda.
Hæc tibi siue aliqua est, mea sit furtiua uoluptas.
Seu nulla est, ego sim, thalamumq; ineamus eũdem.
Nais ab his tacuit. pueri rubor ora notauit.
Nescit quid sit amor, sed & erubuisse decebat.
Hic color aprica pendentibus arbore pomis,
Aut ebori tincto est, aut sub candore rubenti
Cum frustra resonant æra auxiliaria Lunæ.
Poscenti nymphæ sine fine sororia saltem
Oscula, iamq; manus ad eburnea colla ferenti,
Desinis, aut fugio, tecumq; ait ista relinquo.
Salmacis extimuit, locaq; hæc tibi libera trado
Hospes ait, simulatq; gradu discedere uerso.
Tum quoq; respiciens, fruticumq; recondita sylua
Delituit, flexoq; genu summisit. at ille
Vt puer, & uacuus, & inobseruatus in herbis
Huc it, & hinc illuc, & in alludentibus undis
Summa pedum, taloq; tenus uestigia tingit.
Nec mora, temperie blandarum captus aquarum,
Mollia de tenero uelamina corpore ponit.
Tum uero stupuit, nudæq; cupidine formæ
Salmacis exarsit: flagrant quoq; lumina nymphæ.
Non aliter, quàm cum puro nitidissimus orbe

O pposita speculi referitur imagine Phœbus.
V ixq; moram patitur, uix iam sua gaudia differt.
I am cupit amplecti, iam se male continet amens.
I lle cauis uelox applauso corpore palmis
D esilit in latices, alternaq; brachia iactans
I n liquidis translucet aquis, ut eburnea si quis
S igna tegat claro uel candida lilia uitro.
V icimus & meus est exclamat Nais, & omni
V este procul iacta, medijs immittitur undis.
P ugnantemq; tenet, luctantiaq; oscula carpit.
Subiectatq; manus, inuitaq; pectora tangit.
E t nunc hac iuueni, nunc circunfunditur illac.
D eniq; nitentem contra, elabiq; uolentem
I mplicat ut serpens, quàm regia substinet ales,
S ublimemq; rapit. pendens caput illa, pedesq;
A lligat, & cauda spatiantes implicat alas.
V tq; solent ederæ longos intexere truncos.
V t'ue sub æquoribus deprensum pulypus hostem
C ontinet, ex omni demissis parte flagellis.
P erstat Atlantiades, speratáq; gaudia nymphæ
D enegat, illa premit, dimissaq; corpore toto
S icut inhærebat. pugnes licet improbe dixit.
N on tamen effugies. ita dij iubeatis, & istum
N ulla dies a me. nec me diducat ab isto.
V ota suos habuere deos. nam mixta duorum
C orpora iunguntur, faciesq; inducitur illis
V na, uelut si quis conducat cortice ramos.
C rescendo iungi, pariterq; adolescere cernat.
S ib ubi complexu coierunt membra tenaci,
N ec duo sunt, sed forma duplex, nec fœmina dici

Nec puer ut possit neutrumq;, et utrunq; uidetur.
Ergo ubi se liquidas quo uir descenderat undas
Semimarem fecisse uidet mollitaq; in illis
Membra manus tendens, sed iam non uoce uirili,
Hermafroditus ait nato date munera uestro
Et pater, & genitrix, amborum nomen habenti.
Quisquis in hos fontes uir uenerit exeat inde
Semiuir & tactis subito mollescat in undis.
Motus uterq; parens, nati rata uerba biformis
Fecit & incerto fontem medicamine tinxit.
Finis erat dictis & adhuc Mineia proles
Vrget opus spernitq; deum festumq; profanat
Tympana cum subito non apparentia raucis
Obstrepuere sonis et adunco tibia cornu
Tinulaq; æra sonant & olent myrrhæq;, crociq;,
Resq; fide maior cœpere uirescere telæ
Inq; ederæ faciem pendens frondescere uestis.
Pars abit in uites & quæ modo fila fuerunt
Palmite mutantur de stamine pampinus exit.
Purpura fulgorem pictis accomodat uuis.
Iamq; dies exactus erat tempusq; subibat
Quod tu nec tenebras, nec posses dicere lucem
Sed cum luce tamen dubiæ confinia noctis.
Tecta repente quati, pinguesq; ardere uidentur
Lampades, & rutilis collucent ignibus ædes.
Falsaq; sæuarum simulacra ululare ferarum.
Fumida iandudum latitant per tecta sorores
Diuersæq; locis ignes, ac lumina uitant.
Dumq; petunt tenebras, paruos membrana per artus
Porrigitur tenuesq; includunt brachia pennæ.

Nec qua

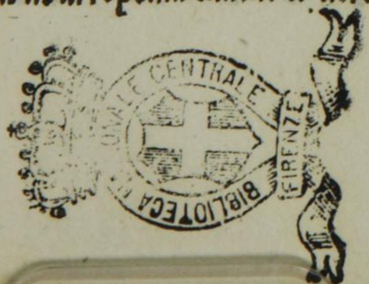
Nec qua perdiderint ueterem ratione figuram,
Scire sinunt tenebræ. non illas pluma leuauit.
Sustinuere tamen se perlucentibus alis.
Conatæq; loqui, minimam pro corpore uocem
Emittunt. peraguntq; leues stridore querelas.
Testaq; non syluas celebrant. lucemq; perosæ
Nocte uolant. seroq; tenent à uespere nomen.
Tum uero totis Bacchi memorabile Thebis
Numen erat. magnasq; noui matertera uires
Narrat ubiq; dei. deq; tot sororibus expers
Vna doloris erat. nisi quem fecere sorores.
Aspicit hanc natis, thalamoq; Athamantis habẽtem
Sublimes animos. & alumni numine Iuno.
Non tulit. & secum, potuit de pellice natus
Vertere Mæonios. pelagoq; imergere nautas.
Et laceranda suæ nati dare uiscera matri.
Et triplices operire nouis Mineidas alis,
Nil poterit Iuno. nisi multos flere dolores?
Idq; mihi satis est. hæc una potentia nostra est.
Ipse docet quid agam. fas est & ab hoste doceri.
Quidq; furor ualeat Pentheia cæde. satisq;,
Ac super ostendit. cur non stimuletur? eatq;
Per cognata suis exempla sororibus Ino?
Est uia decliuis funesta nubila taxo.
Ducit ad infernas per multa silentia sedes.
Styx nebulas exhalat iners. umbræq; recentes
Descendunt illac. simulacraq; functa sepulchris.
Pallor. hyemsq; tenent late loca senta. nouiq;,
Qua sit iter manes. stygiam quod ducat ad urbem.
Ignor ant. ubi sit nigri fera regia Ditis.

Mille capax aditus, & apertas undiq; portas
Vrbs habet. utq; fretum de tota flumina terra.
Sic omnes animas locus accipit ille. nec ulli
Exiguus populo est. turbam'ue accedere sentit.
Errant exangues sine corpore, & ossibus umbræ.
Parsq; forum celebrant. pars imi tecta tyranni.
Pars aliquas artes antiquæ imitamina uitæ
Exercent. aliam partem sua pœna coercet.
Substinet ire illuc cœlesti sede relicta
(Tantum odijs, iræq; dabat, saturnia Iuno.)
Quo simul intrauit. sacroq; à corpore pressum
Intremuit limen. tria Cerberus extulit ora.
Et tres latratus simul edidit. illa sorores
Nocte uocat genitas graue, & implicabile numen.
Carceris ante fores clausas adamante sedebant.
Deq; suis atros pectebant crinibus angues.
Quam simul agnorunt inter caliginis umbras
Surrexere deæ. sedes scelerata uocatur.
Viscera præbebat Tityus lanianda. nouemq;
Iugeribus distractus erat. tibi Tantale nullæ
Deprenduntur aquæ. quæq; īminet, effugit arbor.
Aut petis, aut urges ruiturum Sisyphe saxum.
Voluitur Ixion. & se sequiturq;, fugitq;.
Moliriq; suis letum patruelibus ausæ
Assidue repetunt, quas perdunt Belides undas.
Quos omnes facie post, quàm Saturnia torua
Vidit & ante omnes Ixiona. rursus ab illo
Sisyphon aspiciens, cur hic è fratribus inquit
Perpetuas patitur pœnas? Athamanta superbum
Regia diues habet? qui me cũ coniuge semper

Spreuit? & exponit causas odijq;, uiæq;.
Quidq; uelit quod uellet erat ne regia Cadmi
Staret & in facinus traheret Athamanta furores
Imperium, promissa, preces confundit in unum.
Sollicitatq; deas. sic hæc Iunone locuta,
Tisiphone canos, ut erat turbata capillos
Mouit & obstantes reiecit ab ore colubros.
Atq; ita non longis opus est ambagibus inquit.
Facta puta, quæcunq; iubes. inamabile regnum
Desere teq; refer cœli melioris ad auras.
Læta redit Iuno quam cœlum intrare parantem
Roratis lustrauit aquis Thaumãtias Iris.
Nec mora Tisiphone madefactam sanguine sumit
Importuna facem fluidoq; cruore rubentem
Induitur pallam tortoq; incingitur angue.
Egrediturq; domo. luctus comitatur euntem
Et pauor, & terror, trepidoq; insania uultu.
Limine constiterat. postes tremuisse feruntur
Aeolij palloreq; fores infecit aceruas.
Solq; locum fugit monstris exterrita coniux.
Territus est Athamas tectoq; exire parabant.
Obstitit infelix additumq; obsedit Erinnys.
Nexaq; uipereis distendens brachia nodis
Cæsariem excussit. motæ sonuere colubræ
Parsq; iacent humeris pars circum pectora lapsæ
Sibila dant saniemq; uomunt, linguisq; coruscant.
Inde duos medijs abrupit crinibus angues
Pestiferaq; manu raptos immisit. at illi
Inoosq; sinus, Athamanteosq; pererrant
Inspirantq; graues animos: nec uulnera membris

V lla ferunt. mens est quæ diros sentiat ictus.
A ttulerat secum liquidi quoq; monstra ueneni
O ris cerberei spumas & uirus echidnæ,
E rroresq; uagos, cæcæq; obliuia mentis,
E t scelus, & lachrymas, rabiemq; & cædis amorē,
O mnia trita simul quæ sanguine mixta recenti
C oxerat ære cauo uiridi uersata cicuta.
D umq; pauent illi uertit furiale uenenum
P ectus in amborum præcordiaq; intima mouit.
T um face iactata per eundem sæpius orbem,
C onsequitur motos uelociter ignibus ignes.
S ic uictrix, iussiq; potens ad inania magni
R egna redit Ditis sumptumq; recingitur anguem.
P rotinus Aeolides media furibundus in aula
C lamat Iò comites his retia tendite syluis.
H ic modo cum gemina uisa est mihi prole leæna.
V tq; feræ sequitur uestigia coniugis amens.
D eq; sinu matris ridentem, & parua Learchum
B rachia tendentem rapit & bis, terq; per auras
M ore rotat fundæ rigidoq; infantia saxo
D iscutit ora ferox. tum deniq; concita mater,
S eu dolor hoc fecit seu sparsi causa ueneni
E xululat sparsisq; fugit male sana capillis.
T eq; ferens paruum nudis Melicerta lacertis,
E hohe Bacche sonat. Bacchi sub nomine Iuno
R isit & hos usus præstet tibi dixit alumnus.
I mminet æquoribus scopulus pars ima cauatur
F luctibus & tectas defendit ab imbribus undas,
S umma riget frontemq; in apertum porrigit æquor.
O ccupat hunc (uires insania fecerat) Inò.

S eq; super pontum nullo tardata timore
M ittit onusq; suum. percussa recanduit unda.
A t uenus immeritæ neptis miserata labores,
S ic patruo blandita suo est. o numen aquarum,
P roxima cui cœlo cessit Neptune potestas,
M agna quidem posco, sed tu miserere meorum,
I actari quos cernis in Ionio immenso,
E t dis adde tuis. aliqua & mihi gratia ponto est,
S i tamen in medio quondam concreta profundo
S puma fui, gratumq; manet mihi nomen ab illa.
A nnuit oranti Neptunus, & abstulit illis,
Q uod mortale fuit, maiestatemq; uerendam
I mposuit, nomenq; simul, faciemq; nouauit.
L eucotheaq; deum cum matre Palæmona dixit.
S idoniæ comites quantum ualuere secutæ
S igna pedum, primo uidere nouissima saxo,
N ec dubium de morte ratæ, Cadmeida palmis
D eplanxere domum. scissis cum ueste capillis.
V tq; parum iustæ, nimiumq; in pellice sæuæ
I nuidiam fecere deæ. conuitia Iuno
N on tulit, & faciam uos ipsas maxima dixit
S æuitiæ monimenta meæ. res dicta secuta est.
N am quæ præcipue fuerat pia, persequar inquit
I n freta reginam, saltumq; datura, moueri
H aud usquam potuit, scopuloq; affixa cohæsit.
A ltera dum solito tentat plangore ferire
P ectora, tentatos sentit riguisse lacertos.
I lla manus, ut forte tetenderat in maris undas,
S axea facta manus in easdem porrigit undas.
H uius ut arreptum laniabat uertice crinem,

Duratos subito digitos in crine uideres.
Quo quæq; in gestu deprensa est: hæsit in illo.
Pars uolucres factæ: quæ nunc quoq; gurgite in illo
Aequora distringunt summis Cadmeides alis.
Nescit Agenorides natam, paruumq; nepotem
Aequoris esse deos. luctu, serieq; malorum
Victus, & ostentis, quæ plurima uiderat: exit
Conditur urbe sua: tanquam fortuna locorum,
Non sua se premeret: longisq; erroribus actus
Contigit Illiricos profuga cum coniuge fines.
Iamq; malis, annisq; graues dum prima retractant
Facta domus: releguntq; suos sermone labores:
Num sacer ille mea traiectus cuspide serpens
Cadmus ait fuerat: tum: cum Sidone profectus
Vipereos sparsi per humum noua semina dentes?
Quem si cura deum tam certa uindicat ira:
Ipse precor serpens in longam porrigar aluum:
Dixit: & ut serpens in longam tenditur aluum:
Durataq; cuti squamas increscere sentit:
Nigraq; cœruleis uariari corpora guttis.
In pectusq; cadit pronus: commixtaq; in unum
Paulatim tereti tenuantur acumine crura.
Brachia iam restant: quæ restant brachia tendit.
Et lachrymis per adhuc humana fluentibus ora,
Accede o coniux, accede miserrima dixit.
Dumq; aliquid superest de me: me tange: manumq;
Accipe dum manus est: dum nõ totũ occupat anguis.
Ille quidem uult plura loqui: sed lingua repente
In partes est fissa duas. nec uerba loquenti
Sufficiunt: quotiesq; aliquos parat edere questus:

Sibilat·hanc illi uocem natura reliquit·
Nuda manu feriens exclamat pectora coniux·
Cadme mane·teq; infelix his exue monstris·
Cadme quid hoc?ubi pes?ubi sunt humeriq;,manusq;?
Et color,& facies?& dum loquor omnia·cur non
Me quoq; cœlestes in eundem uertitis anguem?
Dixerat·ille suæ lambebat coniugis ora·
Inq; sinus caros,ueluti cognosceret·ibat·
Et dabat amplexus·assuetaq; colla petebat·
Quisquis adest(aderant comites)terretur·at illis
Lubrica perlucent cristati colla draconis·
Et subito duo sunt·iunctoq; uolumine serpunt·
Donec in appositi nemoris subiere latebras·
Nunc quoq; nec fugiunt hoiem·nec uulnere lædunt·
Quidq; prius fuerint·placidi meminere dracones·
Sed tamen ambobus uersæ solatia formæ
Magna nepos dederat·quem debellata colebat
India·quem positis celebrabat Achaia templis·
Solus Abantiades ab origine cretus eadem
Acrisius superest·qui mœnibus arceat urbis
Argolicæ·contraq; deum ferat arma·genusq;
Non putat esse deum·neq; enim Iouis esse putabat
Persea·quem pluuio Danaë conceperat auro·
Mox tamen Acrisium·(tanta est præsentia ueri·)
Tam uiolasse deum,quàm non agnosse nepotem·
Pœnitet·impositus iam cœlo est alter & alter
Viperei referens spolium memorabile monstri
Aëra carpebat tenerum stridentibus alis·
Cumq; super Libycas uictor penderet arenas
Gorgonei capitis guttæ cecidere cruentæ·

Quas humus exceptas uarios animauit in angues.
Vnde frequens illa est infestaq; terra colubris.
Inde per imensum uentis discordibus actus
Nunc huc, nunc illuc exemplo nubis aquosæ
Fertur & ex alto seductas æthere longe
Despectat terras totumq; superuolat orbem.
Ter gelidas Arctos, ter Cancri brachia uidit
Sæpe sub occasus, sæpe est ablatus in ortus.
Iamq; cadente die ueritus se credere nocti
Constitit hesperio regis Atlantis in orbe
Exiguamq; petit requiem dum Lucifer ignes
Euocet auroræ. cursusq; Aurora diurnos.
Hic hominum cunctis ingenti corpore præstans
Iapetitionides Atlas fuit. ultima tellus
Rege sub hoc, & pontus erat qui solis anhelis
Aequora subdit equis & fessos excipit axes.
Mille greges illi, totidemq; armenta per herbas
Errabant & humum uicinia nulla premebat.
Arboreæ frondes auro radiante nitentes
Ex auro ramos, ex auro poma ferebant.
Hospes ait Perseus illi, seu gloria tangit
Te generis magni generis mihi Iuppiter author
Siue es mirator rerum mirabere nostras.
Hospitium, requiemq; peto. memor ille uetustæ
Sortis erat. dederat Themis hanc Parnasia sortem.
Tempus Atla ueniet. tua quo spoliabitur auro
Arbor & hunc prædæ titulum Ioue natus habebit.
Id metuens solidis pomaria clauserat Atlas
Montibus et uasto dederat seruanda draconi
Arcebatq; suis externos finibus omnes.

Huic quoq; uade procul ne longe gloria rerum,
Quas mentiris ait longe tibi Iuppiter absit.
Vimq; minis addit manibusq; expellere tentat
Cunctantem & placidis miscentem fortia dictis.
Viribus inferior, quis enim par esset Atlantis
Viribus? at quoniam parui tibi gratia nostra est.
Accipe munus ait leuaq; a parte Medusæ
Ipse retrouersus squalentia protulit ora.
Quantus erat mons factus Atlas. nã barba, comæq;
In syluas abeunt. iuga sunt humeriq; manusq;.
Quod caput ante fuit. summo est in monte cacumen
Ossa lapis fiunt. tum partes altus in omnes
Creuit in imensum. sic di statuistis & omne
Cum tot syderibus cœlum requieuit in illo.
Clauserat Hippotades æterno carcere uentos.
Admonitorq; operum cœlo clarissimus alto
Lucifer ortus erat. pennis ligat ille resumptis
Parte ab utraq; pedes teloq; accingitur unco.
Et liquidum motis talaribus aëra findit.
Gentibus inumeris circumq;, infraq; relictis
Aethiopum populos, Cepheiaq; conspicit arua.
Illic imeritam maternæ pendere linguæ
Andromedam pœnas iniustus iusserat Hammon.
Quam simul ad duras religatam brachia cautes
Vidit Abantiades nisi q leuis aura capillos
Mouerat & tepido manabant lumina fletu.
Marmoreum ratus esset opus. trahit inscius ignes.
Et stupet & uisæ correptus imagine formæ
Penè suas quatere est oblitus in aere pennas.
Vt stetit o dixit non istis digna cathenis,

Sed quibus inter se cupidi iunguntur amantes,
Pande requirenti nomen, terræq; , tuumq; ,
Et cur uincla geras. primo silet illa. nec audet
Appellare uirum uirgo. manibusq; modestos
Cælasset uultus, si non religata fuisset.
Lumina, quod potuit, lachrymis impleuit obortis.
Sæpius instanti, sua ne delicta fateri
Nolle uideretur, nomen terræq; , suumq; ,
Quantaq; maternæ fuerit fiducia formæ
Indicat: & nondum memoratis omnibus unda
Insonuit: ueniensq; imenso belua ponto
Eminet: & latum sub pectore possidet æquor.
Conclamat uirgo. genitor lugubris, & unà
Mater adest. ambo miseri: sed iustius illa.
Nec secum auxilium, sed dignos tempore fletus.
Plangoremq; ferunt: uinctoq; in corpore adhærent.
Tum sic hospes ait: lachrymarum longa manere
Tempora uos poterunt: ad opẽ breuis hora ferẽda ẽ.
Hanc ego si peterem Perseus Ioue natus, & illa,
Quam clausam impleuit fœcundo Iuppiter auro.
Gorgonis anguicomæ Perseus superator, & alis
Aethereas ausus iactatis ire per auras:
Præferrer cunctis certe gener. addere tantis
Dotibus, & meritum (faueant modo numina) tẽto.
Vt mea sit seruata mea uirtute paciscor.
Accipiunt legem: quis enim dubitaret? & orant:
Promittuntq; super regnum dotale parentes.
Ecce uelut nauis præfixo concita rostro
Sulcat aquas iuuenum sudantibus acta lacertis.
Sic fera dimotis impulsu pectoris undis

Tantum aberat ſcopulis: quantum balearica torto
Funda poteſt plumbo medij tranſmittere cœli.
Cum ſubito iuuenis pedibus tellure repulſa
Arduus in nubes abijt: & in æquore ſummo
Vmbra uiri uiſa eſt. uiſam fera ſæuit in umbram.
Vtq; Iouis præpes uacuo cum uidit in aruo
Præbentem Phœbo liuentia terga draconem
Occupat aduerſum: neu ſæua torqueat ora:
Squamigeris auidos figit ceruicibus ungues:
Sic celeri miſſo præceps per inane uolatu
Terga feræ preſſit dextroq; frementis in harmo
Inachides ferrum curuo tenus addidit hamo.
Vulnera læſa graui modo ſe ſublimis in auras
Attollit: modo ſubdit aquis: modo more ferocis
Verſat apri. quem turba canum circunſona terret.
Ille auidos morſus uelocibus effugit alis:
Quaq; patent nunc terga cauis ſuper obſita conchis:
Nunc laterum coſtas, nunc qua tenuiſſima cauda
Deſinit in piſcem: falcato uulnerat enſe.
Bellua puniceo mixtos cum ſanguine fluctus
Ore uomit. maduere graues aſpergine pennæ,
Nec bibulis ultra Perſeus talaribus auſus
Credere, conſpexit ſcopulum: qui uertice ſummo
Stantibus extat aquis: operitur ab æquore moto.
Nixus eo, rupiſq; tenens iuga prima ſiniſtra
Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
Littora cum plauſus, clamor, ſuperaſq; deorum
Impleuere domos. gaudent generumq; ſalutant
Auxiliumq; domus, ſeruatoremq; fatentur
Caſſiepe: Cepheuſq; pater. reſoluta cathenis

Incedit uirgo pretiumq;, & causa laboris.
Ipse manus hausta uictrices abluit unda
Anguiferumq; caput dura ne lædat arena.
Mollit humum folijs natasq; sub æquore uirgas
Sternit & imponit Phorcynidos ora Medusæ.
Virga recens, bibulaq; etiam nunc uiua medulla
Vim rapuit monstri tactuq; induruit huius.
Percepitq; nouum ramis, & fronde rigorem.
At pelagi nymphæ factum mirabile tentant
Pluribus in uirgis & idem contingere gaudent.
Seminaq; ex illis ut erant iactata per undas,
Nunc quoq; coralijs eadem natura remansit.
Duritiem tacto capiant ut ab aere quodq;
Vimen in æquore erat fiat super æquora saxum.
Dis tribus ille focos totidem de cespite ponit.
Leuum Mercurio, dextrum tibi bellica Virgo.
Ara Iouis media est. mactatur uacca Mineruæ.
Alipedi uitulus, taurus tibi summe deorum.
Protinus Andromedem, & tanti præmia facti
Indotata rapit. tædas Hymmenæus, amorq;
Præcipiunt. largis satiantur odoribus ignes.
Sertaq; dependent tectis & ubiq; lyræq;.
Tibiaq;, & cantus animi felicia læti
Argumenta sonant. reseratis aurea ualuis
Atria tota patent pulchroq; instructa paratu
Cepheni proceres ineunt conuiuia regis.
Post, quam epulis functi generosi munere Bacchi
Diffundere animos cultusq;, genusq; locorum
Quærit Abantiades quærenti protinus unus
Narrat Lyncides mores, habitumq; uirorum,

Quæ ſimul edocuit nunc o fortiſſime dixit
Fare precor Perſeu quanta uirtute, quibusq;
Artibus abſtuleris crinita draconibus ora·
Narrat Abantiades gelido ſub Atlante iacentem
Eſſe locum ſolidæ tutum munimine molis·
Cuius in introitu geminas habitaſſe ſorores
Phorcydas unius ſortitas luminis uſum·
Id ſe ſolerti, furtim dum traditur aſtu
Suppoſita cepiſſe manu· perq; abdita longe
Deuiaq;, & ſyluis horrentia ſaxa fragoſis
Gorrgoneas tetigiſſe domos· paſſimq; per agros
Perq; uias uidiſſe hominum ſimulacra, ferarumq;
In ſilicem ex ipſis uiſa conuerſa Meduſa·
Se tamen horrendæ clypei, quem leua gerebat,
Aere repercuſſo formam aſpexiſſe Meduſæ·
Dumq; grauis ſomnus colubros, ipſamq; tenebat·
Eripuiſſe caput collo· penniſq; fugacem
Pegaſon, & fratrem matris de ſanguine natos·
Addidit & longi non falſa pericula curſus·
Quæ freta, quas terras ſub ſe uidiſſet ab alto,
Et quæ iactatis tetigiſſet ſydera pennis·
Ante expectatum tacuit· tamen excipit unus
Ex numero procerum quærens cur una ſororum
Gefferit alternis immixtos crinibus angues·
Hoſpes ait, quoniam ſcitaris digna relatu·
Accipe quæſiti cauſam· clariſſima forma,
Multorumq; fuit ſpes inuidioſa procorum
Illa, nec in tota conſpectior ulla capillis
Pars fuit· inueni· qui ſe uidiſſe referrent·
Hanc pelagi rector templo uitiaſſe Mineruæ

Dicitur. auersa est: & castos ægide uultus
Nata Iouis texit. nè ue hoc impune fuisset
Gorgoneum crinem turpes mutauit in hydros.
Nunc quoq; ut attonitos formidine terreat hostes.
Pectore in aduerso quos fecit sustinet angues.

P. OVIDII NASO. METAMOR.
LIBER QVINTVS.

d Vmq; ea Cephenum medio Danaëius heros
Agmine commemorat: fremitu regalia turbæ
Atria complentur: nec coniugalia festa
Qui canat, est clamor: sed qui fera nuntiet arma.
Inq; repentinos conuiuia uersa tumultus
Assimulare freto possis: quod sæua quietum
Ventorum rabies motis exasperat undis.
Primus in his Phineus belli temerarius author
Fraxineam quatiens æratæ cuspidis hastam
En ait, en adsum præreptæ coniugis ultor.
Nec mihi te pennæ, nec falsum uersus in aurum
Iuppiter eripiet. conanti mittere Cepheus
Quid facis exclamat? quæ te germane furentem
Mens agit in facinus? meritis ne hæc gratia tantis
Redditur? hac uitam seruatæ dote rependis?
Quam tibi non perseus, uerum si quæris: ademit:
Sed graue Nereidum numen: sed corniger Hāmon.
Sed quæ uisceribus ueniebat bellua ponti
Exaturanda meis. illo tibi tempore rapta est.

Quo peritura fuit. nisi si crudelis id ipsum
Exigis ut pereat: luctuq; leuabere nostro.
Scilicet haud satis est: ꝙ te spectante reuincta est.
Et nullam ꝙ opem patruus, sponsus'ue tulisti:
Insuper à quoquam ꝙ sit seruata dolebis?
Præmiaq; eripies? quæ si tibi magna uidentur:
Ex illis scopulis, ubi erant affixa, petisses.
Nunc sine qui petiit: per quem hæc non orba senectus
Ferre, quod & meritis, & uoce est pactus: eumq;
Non tibi, sed certæ prælatum intellige morti.
Ille nihil contra: sed & hunc, & Persea uultu
Alterno spectans petat hunc ignorat, an illum:
Cunctatusq; breui contortam uiribus hastam,
Quantas ira dabat nequicquam in Persea misit.
Et stetit illa toro: stratis tum deniq; Perseus
Exiliit: telloq; ferox inimica remisso
Pectora rupisset: nisi post altaria Phineus
Isset: & indignum scelerato profuit ara.
Fronte tamen Rhœti non irrita cuspis adhæsit:
Qui post, quàm cecidit: ferrumq; ex osse reuulsum ē.
Calcitrat: & positas aspergit sanguine mensas.
Tum uero indomitas ardescit uulgus in iras:
Tellaq; coniiciunt: & sunt qui Cephea dicant
Cum genero debere mori. sed limine tecti
Exierat Cepheus testatus iusq;, fidemq;
Hospitiiq; deos, ea se prohibente moueri.
Bellica Pallas adest: et protegit ægide fratrem:
Datq; animos. erat Indus Atys: quem flumine Gange
Edita Limniace uitreis peperisse sub undis
Creditur egregius forma: quam diuite cultu

Augebat bis adhuc octenis integer annis
Indutus Tyriam chlamydem quam limbus obibat
Aureus ornabant aurata monilia collum
Et madidos myrrha curuum crinale capillos.
Ille quidem iaculo q̃uis distantia misso
Figere doctus erat sed tendere doctior arcus.
Tum quoq; lenta manu flectentem cornua Perseus
Stipite qui media positus fumabat in ara
Perculit et fractis confudit in ossibus ora.
Hunc ubi fœdatos iactantem sanguine uultus
Assyrius uidit Lycabas iunctissimus illi,
Et comes, & ueri non dissimulator amoris,
Post, quàm exhalantem sub acerbo uulnere uitam
Deplorauit Atyn quos ille tetenderat arcus
Arripit & mecum tibi sint certamina dixit.
Nec longum pueri fato lætabere quo plus
Inuidiæ, quàm laudis habes hæc omnia non dum
Dixerat emicuit neruo penetrabile telum
Vitatumq; tamen sinuosa ueste pependit.
Vertit in hunc harpen madefactam cæde Medusæ.
Acrisioniades adigitq; in pectus. at ille
Iam moriens oculis sub nocte natantibus atra
Circunspexit Atyn. seq; acclinauit ad illum,
Et tulit ad manes iunctæ solatia mortis.
Ecce Suenites genitus Methione Phorbas.
Et libys Amphimèdon auidi cõmittere pugnam
Sanguine quo late tellus madefacta tepebat.
Conciderant lapsi. surgentibus obstitit ensis
Alterius costis iugulo Phorbantis adactus.
At non Actoriden Erithum, cui lata bipennis

Tellum

Telum erat admoto Perseus petit ense sed altis
Extantem signis, multaeq; in pondere massae
Ingentem manibus tollit cratêra duabus.
Infligitq; uiro. rutilũ uomit ille cruorem.
Et resupinus humum moribundo uertice pulsat.
Inde semiramio Polydaemona sanguine cretum,
Caucaseumq; Abarim, Sperchesiadenq; Lycetum,
Intonsumq; comas Elycen, Phlegianq;, Clytumq;
Sternit & extructos morientum calcat aceruos.
Nec Phineus ausus concurrere cõminus hosti
Intorquet iaculum quod detulit error in Idam
Expertem frustra belli & neutra arma secutum.
Ille tuens oculis imitem Phinêa toruis,
Quãdo qdem in partes ait abstrahor accipe Phineu,
Quem fecisti hostem pensaq; hoc uulnere uulnus.
Iamq; remissurus tractum de corpore telum
Sanguine defectos cecidit collapsus in artus.
Hic quoq; Cephenum post regem primus Odites
Ense iacet Clymeni. Protenora percutit Hypseus.
Hypsêa Lyncides. fuit & grandaeuus in illis
Emathion aequi cultor, timidusq; deorum.
Qui quoniam prohibent anni bellare loquendo
Pugnat & incessit sceleratasq; deuouet arma.
Huic Cromis amplexo tremulis altaria palmis
Decutit ense caput quod protinus incidit arae.
Atq; ibi semianimis uerba execrantia lingua
Edidit & medios animam expirauit in ignes.
Hinc gemini fratres, Protheasq;, et caestibus Hãmon
Inuicti, uinci si possent caestibus enses.
Phinea caecidere manu. Cererisq; sacerdos

Alphitus albenti uelatus tempora uitta.
Tu quoq; Iăpetide non hos adhibendus ad usus.
Sed qui pacis opus citharam cum uoce moueres.
Iussus eras celebrare dapes, festumq; canendo.
Quem procul astantem, plectrumq; imbelle tenẽtem
Pettalus irridens stygijs cane cætera dixit
Manibus & leuo mucronem tempore fixit.
Concidit et digitis morientibus ille retentat
Fila lyræ casuq; fuit miserabile carmen.
Nec sinit hunc impune ferus cecidisse Lycormas.
Raptaq; de dextro robusta repagula poste
Ossibus illisit mediæ ceruicis. at ille
Procubuit terræ mactati more iuuenci.
Demere tentabat leui quoq; robora postis
Cinypheus Pelates. tẽtanti dextera fixa est
Cuspide Marmaridæ Coriti. lignoq; cohæsit.
Hærenti latus hausit Abas. nec corruit ille.
Sed retinente manu moriens de poste pependit.
Sternitur & Menaleus Perseia castra secutus.
Et Nasamoniaci Dorilas ditissimus agri
Diues agri Dorilas. quo non possederat alter
Latius. aut totidem tollebat farris aceruos.
Huius in obliquo missum stetit inguine ferrum.
Letifer ille locus. quem post, quãm uulneris autor
Singultantem animam, & uersantem lumina uidit.
Bracteus Alconeus hoc quod premis inquit, habeto
De tot agris terræ corpusq; exangue reliquit.
Torquet in hunc hastam calido de uulnere raptam
Vltor Abantiades. media quæ nare recepta
Ceruice exacta est. in partesq; eminet ambas.

Dumq; manum fortuna iuuat, Clytiūq;, Danumq;
Matre satos una diuerso uulnere fudit.
Nam Clytij per utrunq; graui librata lacerto
Fraxinus acta femur. iaculū Danus ore momordit.
Occidit & Celedon Mindesius. occidit Astreus
Matre palæstina, & dubio genitore creatus.
Echionq; sagax quondam uentura uidere,
Nunc aue deceptus falsa, regisq; Thoactes
Armiger & cæso genitore infamis Agyrtes.
Plus tamen exhausto superest. nanq; omnibus unum
Opprimere est animus. coniurata undiq; pugnant
Agmina pro causa meritum impugnante, fidemq;.
Hac pro parte socer frustra pius, & noua coniux
Cum genitrice fauent ululatuq; atria complent.
Sed sonus armorum superat gemitusq; cadentum.
Pollutosq; simul multo Bellona penates
Sanguine perfundit renouataq; prælia miscet.
Circueunt unum Phineus, & mille secuti.
Phinea tela uolant hyberna grandine plura
Præter utrunq; latus, præterq;, & lumen, & aures.
Applicat hic humeros ad magnæ saxa columnæ
Tutaq; terga gerens, aduersaq; in agmina uersus
Substinet instantes. instabat parte sinistra
Chaonius Molpheus. dextra nabathæus Ethemon.
Tigris ut auditis diuersa ualle duorum
Extimulata fame mugitibus armentorum
Nescit utro potius ruat & ruere ardet utroq;
Sic dubius Perseus dextra, leuā ne feratur.
Molphea traiecti summouit uulnere cruris.
Contentusq; fuga est. neq; enim dat tempus Ethemō

Sed furit & cupiens alto dare uulnera collo,
Non circunspectis exactum uiribus ensem
Fregit & extrema percussa parte columnæ
Lamina dissiluit dominiq; in gutture fixa est.
Non tamen ad letum causas satis illa ualentes
Plaga dedit trepidum Perseus, & inertia frustra
Brachia tendentem cyllenide confodit harpe.
Verum ubi uirtutem turbæ succumbere uidit
Auxilium Perseus, quoniam sic cogitis ipsi
Dixit, ab hoste petam. uultus auertite uestros
Si quis amicus adest. & Gorgonis extulit ora.
Quære alium tua, quem moueant miracula. dixit
Thessalus. utq; manu iaculum lætale parabat
Mittere in hoc hæsit signum de marmore gestu.
Proximus huic Amphix animi plenissima magni
Pectora Lyncidæ gladio petit. inq; petendo
Dextera diriguit nec citra mota, nec ultra est.
At Nileus, qui se genitum septemplice Nilo
Ementitus erat. clypeo quoq; flumina septem
Argento partim, partim cælauerat auro.
Aspice ait Perseu nostræ primordia gentis.
Magna feres tacitas solatia mortis ad umbras
A tanto cecidisse uiro. pars ultima uocis
In medio suppressa sono est. adapertaq; uelle
Ora loqui credas. nec sunt ea peruia uerbis.
Increpat hos. uitioq; animi non uiribus inquit
Gorgoneis torpetis Eryx. incurrite mecum.
Et prosternite humi iuuenem magica arma mouẽtẽ.
Incursurus erat. tenuit uestigia tellus.
Immotusq; silet. armataq; mansit imago.

Hi tamen ex merito pœnas ſubiere ſed unus
Miles erat Perſei pro quo dum pugnat Aconteus
Gorgone conſpecta ſaxo concreuit oborto.
Quem ratus Aſtyages etiam nunc uiuere longo
Enſe ferit. ſonuit tinnitibus enſis acutis.
Dum ſtupet Aſtyages naturam traxit eandem
Marmoreoq; manet uultus mirantis in ore
Nomina longa mora eſt media de plebe uirorum
Dicere bis centum reſtabant corpora pugnæ.
Gorgone bis centum riguerunt corpora uiſa.
Pœnitet iniuſti tunc deniq; Phinèa belli.
Sed quid agat? ſimulacra uidet diuerſa figuris.
Agnoſcitq; ſuos & nomine quenq; uocatum
Poſcit opem credenſq; parum ſibi proxima tangit
Corpora. marmor erant. auertitur atq; ita ſupplex
Confeſſasq; manus, obliquaq; brachia tendens,
Vincis ait Perſeu. remoue tua monſtra tuæq;
Saxificos uultus quæcunq; ea, tolle Meduſæ
Tolle precor. non nos odium, regniq; Cupido
Compulit ad bellum. pro coniuge mouimus arma.
Cauſa fuit melior meritis tua. tempore noſtra.
Non ceſſiſſe piget. nil o fortiſſime præter
Hanc animam concede mihi tua cætera ſunto.
Talia dicenti, neq; eum, quem uoce rogabat
Reſpicere audenti, quod ait timidiſſime Phineu
Et poſſum tribuiſſe & magnum eſt munus inerti
Pone metum tribuam. nullo uiolabere ferro.
Quin etiam manſura dabo monimenta per æuum.
Inq; domo ſoceri ſemper ſpectabere noſtri.
Vt mea ſe ſponſi ſoletur imagine coniux.

Dixit, & in partem Phorcynida transtulit illam
Ad quam se trepido Phineus obuerterat ore.
Tunc quoq; conanti sua flectere lumina ceruix
Diriguit saxoq; oculorum induruit humor.
Sed tamen os timidum, uultusq; in marmore supplex
Summissæq; manus, faciesq; obnoxia mansit.
Victor Abantiades patrios cum coniuge muros
Intrat. & immeriti uindex, ultorq; parentis
Aggreditur Prœtum. nam fratre per arma fugato
Acrisioneas Prœtus possederat arces.
Sed nec ope armorum, nec quam male ceperat arce
Torua colubriferi superauit lumina monstri.
Te tamen o paruæ rector Polydecte Seriphi
Nec iuuenis uirtus per tot spectata labores,
Nec mala mollierant sed inexorabile durus
Exerces odium nec iniqua finis in ira est.
Detrectas etiam laudem, fictamq; Medusæ
Arguis esse necem. dabimus tibi pignora ueri.
Parcite luminibus Perseus ait oraq; regis
Ore Medusæo silicem sine sanguine fecit.
Hactenus aurigenæ comitem Tritonia fratri
Se dedit. inde caua circundata nube Seriphon
Deserit a dextra Cypro, Gyaroq; relictis.
Quaq; super pontum uia uisa breuissima, Thebas
Virgineumq; Helicona petit quo monte potita
Constitit & doctas sic est affata sorores.
Fama noui fontis nostras peruenit ad aures
Dura Medusei, quem præpetis ungula rupit.
Is mihi causa uiæ. uolui mirabile factum
Cernere. uidi ip sum materno sanguine nasci.

Excipit Vranie. quæcunq; est causa uidendi
Has tibi diua domos animo gratissima nostro.
Vera tamen fama est. & Pegasus huius origo
Fontis & ad latices deduxit Pallada sacros.
Quæ mirata diu factas pedis ictibus undas
Syluarum lucos circũspicit antiquarum.
Antraq;, & innumeris distinctas floribus herbas,
Felicesq; uocat pariter studijq;, lociq;
Mæonidas. quam sic affata est una sororum.
O nisi te uirtus opera ad maiora tulisset.
In partem uentura chori tritonia nostri.
Vera refers. meritoq; probas, artemq;, locumq;,
Et gratam sortem. tutæ modo simus. habemus.
Sed uetitum est adeo sceleri nihil. omnia terrent
Virgineas mentes. dirusq; ante ora Pyreneus
Vertitur. & non dum me tota mente recepi.
Daulia trahicio, phoceaq; milite rura
Ceperat ille ferox. iniustaq; regna tenebat.
Templa petebamus parnasia. uidit euntes.
Nostraq; fallaci ueneratus numina uultu
Mæonides (cognorat enim) consistite dixit.
Ne dubitate precor tecto graue sidus et imbrem
(Imber erat) uitare meo. subiere minores
Sæpe casas superi. dictis, & tempore motæ,
Annuimusq; uiro. primasq; intrauimus ædes.
Desierant imbres, uictoq; aquilonibus austro
Fusca repurgato fugiebant nubila cœlo.
Impetus ire fuit. claudit sua tecta Pyreneus.
Vimq; parat. quam nos sumptis effugimus alis.
Ipse secuturo similis stetit arduus arce.

Quaq; uia eſt uobis erit & mihi dixit eadem.
Seq; iacit uecors è ſummo culmine turris.
Et cadit in uultus diſcuſſisq; oſſibus oris
Tundit humum moriens ſcelerato ſanguine tinctam
Muſa loquebatur. pennæ ſonuere per auras.
Voxq; ſalutantum ramis ueniebat ab altis.
Suſpicit. & linguæ quærit tam certa loquentes
Vnde ſonent. hoīemq; putat Ioue nata locutum.
Ales erat numeroq; nouem ſua fata querentes
Inſtiterant ramis imitantes omnia picæ.
Miranti ſic orſa deæ dea. nuper & iſtæ
Auxerunt uolucrum uictæ certamine turbam.
Pierus has genuit pellæis diues in aruis.
Pæonis Anippe mater fuit illa potentem
Lucinam nouies, nouies paritura uocauit.
Intumuit numero ſtolidarum turba ſororum.
Perq; tot Aemonias, & per tot achaidas urbes
Huc uenit & tali cõmittit prœlia uoce.
Deſinite indoctum uana dulcedine uulgus
Fallere. nobiſcum, ſi qua eſt fiducia uobis
Theſpiades certate deæ. nec uoce, nec arte
Vincemur. totidemq; ſumus. uel cedite uictæ
Fonte Meduſæo, & Hyantea Aganippe.
Vel nos ematijs ad pæonas uſq; niuoſos
Cedemus ſyluis. dirimant certamina nymphæ.
Turpe quidem contendere erat ſed cedere uiſum
Turpius. electæ iurant per flumina nymphæ.
Factaq; de uiuo preſſere ſedilia ſaxo.
Tunc ſine ſorte prior, quæ ſe certare profeſſa eſt.
Bella canit ſuperum falſoq; in honore gigantes

Ponit & extenuat magnorum facta deorum·
Emissumq; ima de sede Typhoëa terræ
Cælitibus fecisse metum·cunctosq; dedisse
Terga fugæ·donec fessos ægyptia tellus
Ceperit & septem discretus in hostia Nilus
Huc quoq; terrigenam uenisse Typhoëa narrat,
Et se mentitis superos cælasse figuris·
Duxq; gregis dixit fit Iuppiter·unde recuruis
Nunc quoq; formatus libys est cũ cornibus Hammõ·
Delius in coruo·proles Semeleia capro·
Fele soror Phœbi·niuea Saturnia uacca·
Pisce Venus latuit·Cyllenius ibidis alis·
Hactenus ad citharam uocalia mouerat ora·
Poscimur Aonides·sed forsitan ocia non sunt·
Nec nostris præbere uacat tibi cantibus aures·
Ne dubita·uestrumq; mihi refer ordine carmen·
Pallas ait·nemorisq; leui consedit in umbra·
Musa refert·dedimus summam certaminis uni·
Surgit & imensos edera collecta capillos
Calliope querulas prætentat pollice chordas·
Atq; hæc percussis subiungit carmina neruis·
Prima Ceres unco glebam dimouit aratro·
Prima dedit fruges·alimentaq; mitia terris·
Prima dedit leges·Cereris sunt omnia munus·
Illa canenda mihi est·utinam modo dicere possem
Carmina digna dea·certe est dea carmine digna·
Vasta gigantes iniecta est insula membris
Trinacris · & magnis subiectum molibus urget
Aethereas ausum sperare Typhoëa sedes·
Nititur ille quidem·tentatq; resurgere sæpe·

Dextra sed ausonio manus est subiecta Peloro.
Leua Pachyne tibi. Lilybæo crura premuntur.
Degrauat Aetna caput sub qua resupinus arenas
Eiectat flammamq; fero uomit ore Typhoëus.
Sæpe remoliri luctatur pondera terræ
Oppidaq;, & magnos deuoluere corpore montes.
Inde tremit tellus. & rex pauet ipse silentum.
Ne pateat lateq; solum retegatur hiatu.
Immissusq; dies trepidantes terreat umbras.
Hanc metuens cladem tenebrosa sede tyrannus
Exierat. curruq; atrorum uectus equorum
Ambibat siculæ cautus fundamina terræ.
Post, quàm exploratum satis est loca nulla labare,
Depositoq; metu uidet hunc Erycina uagantem
Monte suo residens. natumq; amplexa uolucrem
Arma, manusq; meæ mea nate potentia dixit.
Illa, quibus superas omnes. cape tela. Cupido.
Inq; dei pectus celeres molire sagittas.
Cui triplicis cessit fortuna nouissima regni.
Tu superos, ipsumq; Iouem, tu numina ponti
Victa domas. ipsumq;, regit qui numina terræ.
Tartara quid cessant? cur non matrisq;, tuumq;
Imperium profers? agitur pars tertia mundi.
Et tamen in cœlo quoq; iam patientia nostra est.
Spernimur. ac mecum uires minuuntur amoris.
Pallada non'ne uides, iaculatricemq; Dianam
Abscessisse mihi? Cereris quoq; filia uirgo,
Si patiemur erit. nam spes affectat easdem.
At tu pro socio, si qua est ea gratia regno.
Iunge deam patruo. dixit Venus. ille Pharètram

S oluit & arbitrio matris de mille ſagittis
V nam ſe poſuit·ſed qua nec acutior ulla,
N ec minus incerta eſt,nec quæ magis audiat arcum.
O ppoſitoq; genu curuauit flexile cornu·
I nq; cor hamata percuſſit harundine ditem.
H aud procul Aetnæis lacus eſt à mœnibus altus
N omine Perguſa·non illo plura Cayſter
C armina cygnorum labentibus audit in undis.
S ylua coronat aquas cingens latus omne·ſuisq;
F rondibus ut uelo phœbeos ſummouet ignes·
F rigora dant rami·uarios humus humida flores·
P erpetuum uer eſt·quo dum Proſerpina luco
L udit & aut uiolas,aut candida lilia carpit.
D umq; puellari ſtudio,calathosq; ſinumq;
I mplet· & æquales certat ſuperare legendo.
P ene ſimul uiſa eſt·dilectaq;,raptaq; diti.
V sq; adeo eſt properatus amor·dea territa mœſto,
E t matrem & comites·ſed matrem ſæpius ore.
C lamat· & ut ſumma ueſtem laniarat ab ora,
C ollecti flores tunicis cecidere remiſſis·
T antaq; ſimplicitas·puerilibus affuit annis·
H æc quoq; uirgineum mouit iactura dolorem·
R aptor agit currus· & nomine quenq; uocando
E xhortatur equos·quorum per colla,iubasq;
E xcutit obſcura tinctas ferrugine habenas·
P erq; lacus altos, & olentia ſulfure fertur
S tagna palicorum rupta feruentia terra,
E t qua bacchiadæ bimari gens orta Corintho
I nter inæquales poſuerunt mœnia portus.
E ſt medium Cyanes, & piſææ Arethuſæ,

Quod coit angustis inclusum cornibus æquor.
Hic fuit à cuius stagnum quoq; nomine dictum est
Inter sicelidas Cyane celeberrima nymphas,
Gurgite quæ medio summa tenus extitit aluo.
Agnouitq; deam. nec longius ibitis inquit.
Nos potes inuitæ Cereris gener esse. roganda,
Non rapienda fuit. quod si componere magnis
Parua mihi fas est. & me dilexit Anapis.
Exorata tamen, nec, ut hæc exterrita, nupsi.
Dixit. & in partes diuersas brachia tendens
Obstitit. haud ultra tenuit Saturnius iram.
Terribilesq; hortatus equos in gurgitis ima
Contortum ualido sceptrum regale lacerto
Condidit. icta uiam tellus in tartara fecit.
Et pronos currus medio cratere recepit.
At Cyane, raptamq; deam, contemptaq; fontis
Iura sui mœrens inconsolabile uulnus
Mente gerit tacita. lachrymisq; absumitur omnis
Et quarum fuerat magnum modo numen in illas
Extenuatur aqnas. molliri membra uideres.
Ossa pati flexus. ungues posuisse rigorem.
Primaq; de tota tenuissima quæq; liquescunt.
Cærulei crines, digitiq;, & crura, pedesq;.
Nam breuis in gelidas membris exilibus undas
Transitus est. post hæc humeri, tergumq;, latusq;,
Pectoraq; in tenues abeunt euanida riuos.
Deniq; pro uiuo uitiatas sanguine uenas
Lympha subit. restatq; nihil quod prendere possis.
Interea pauidæ nequicquam filia matri
Omnibus est terris, omni quæsita profundo.

Illam non udis ueniens aurora capillis
Cessantem uidit·non hesperus·illa duabus
Flammiferas pinus manibus succendit ab Aetna·
Perq; pruinosas tulit irrequieta tenebras·
Rursus ubi alma dies hebetarat sydera natam
Solis ab occasu, solis quærebat ad ortus·
Fessa labore sitim conceperat·oraq; nulli
Colluerant fontes·contectam stramine uidit
Forte casam·paruasq; fores pulsauit·at inde
Prodit anus·diuamq; uidet·lymphamq; roganti
Dulce dedit, testa, quod coxerat ante polenta·
Dum bibit illa datum·duri puer oris, & audax
Constitit ante deam·risitq;, auidamq; uocauit·
Offensa est·neq; adhuc epota parte loquentem
Cum liquido mixta perfudit diua polenta·
Combibit os maculas·& quæ non brachia gessit·
Crura gerit·cauda est mutatis addita membris·
Inq; breuem formam, ne sit uis magna nocendi
Contrahitur·paruaq; minor mensura lacerta est·
Mirantem, flentemq; & tangere monstra pauentem
Fugit anum·latebrasq; petis·aptumq; colori
Nomen habet uarijs stellatus corpora guttis·
Quas dea per terras, & quas errauerit undas
Dicere longa mora est·quærenti defuit orbis·
Sicaniam repetit·dumq; omnia lustrat eundo·
Venit & ad Cyanen·ea ni mutata fuisset·
Omnia narrasset·sed & os, & lingua uolenti
Dicere non aderant·nec qua loqueretur·habebat·
Signa tamen manifesta dedit·notamq; parenti
Illo forte loco delapsam in gurgite sacro

Perſephones zonam ſummis oſtendit in undis.
Quam ſimul agnouit, tanquam tum deniq; raptam
Sciſſet, inornatos laniauit diua capillos,
Et repetita ſuis percuſſit pectora palmis.
Neſcit adhuc ubi ſit. terras tamen increpat omnes,
Ingratasq; uocat, nec frugum munere dignas,
Trinacriam ante alias, in qua ueſtigia damni
Repperit. ergo illic ſæua uertentia glebas
Fregit aratra manu, pariliq; irata colonos,
Ruricolasq; boues leto dedit, aruaq; iuſſit
Fallere depoſitum, uitiataq; ſemina fecit.
Fertilitas terræ latum uulgata per orbem
Sparſa iacet. primis ſegetes moriuntur in herbis.
Et modo Sol nimius, nimius modo corripit imber.
Syderaq;, uentiq; nocent, auidæq; uolucres
Semina iacta legunt, lolium, tribuliq; fatigant
Triticeas meſſes, & inexpugnabile gramen.
Tum caput eleis Alpheias extulit undis,
Rorantesq; comas à fronte remouit ad aures.
Atq; ait, o toto quæſitæ uirginis orbe,
Et frugum genitrix, immenſos ſiſte labores,
Neue tibi fidæ uiolenta iraſcere terræ.
Terra nihil meruit, patuitq; inuita rapinæ.
Nec ſum pro patria ſupplex. huc hoſpita ueni.
Piſa mihi patria eſt, & ab Elide ducimus ortus.
Sicaniam peregrina colo. ſed gratior omni
Hæc mihi terra ſolo eſt. hos nunc Arethuſa penates,
Hanc habeo ſedem, quam tu mitiſſima ſerua.
Mota loco curſim, tantiq; per æquoris undas
Aduehar Ortygiam, ueniet narratibus hora

Tempeſtiua meis·cum tu curaq́; leuata
Et uultus melioris eris·mihi peruia tellus
Præbet iter·ſubterq́; imas ablata cauernas
Hic caput attollo·deſuetaq́; ſydera cerno.
Ergo dum ſtygio ſub terris gurgite labor·
Viſa tua eſt oculis illic Proſerpina noſtris.
Illa quidem triſtis,neq; adhuc interrita uultu,
Sed regina tamen,ſed opaci maxima mundi·
Sed tamen inferni pollens matrona tyranni.
Mater ad auditas ſtupuit ceu ſaxea uoces·
Attonitæq; diu ſimilis fuit,utq́; dolore
Pulſa graui grauis eſt amentia·curribus auras
Exit in æthereas·ibi toto nubila uultu
Ante Iouem paſſis ſtetit inuidioſa capillis.
Proq́; meo ueni ſupplex tibi Iuppiter inquit
Sanguine·proq́; tuo·ſi nulla eſt gratia matris
Nata patrem moueat·neu ſit tibi cura precamur
Vilior illius·quod noſtro eſt edita partu.
En quæſita diu tandem mihi nata reperta eſt.
Si reperire uocas amittere certius,aut ſi
Scire ubi ſit reperire uocas·quod rapta feremus·
Dummodo reddat eam·neq; enim prædone marito
Filia digna tua eſt·ſi iam mea filia non eſt.
Iuppiter excepit·commune eſt pignus,onusq́;
Nata mihi tecum·ſed ſi modo nomina rebus
Addere uera placet·non hoc iniuria factum·
Verum amor eſt·neq; erit nobis gener ille pudori.
Tu modo diua uelis·ut deſint cætera·quantum eſt
Eſſe Iouis fratrem?quid?ꝙ non cætera deſunt?
Nec cedit niſi ſorte mihi·ſed tanta cupido

Si tibi dissidij est repetet Proserpina cœlum
Lege tamen certa si nullos contigit illic
Ore cibos. nam sic parcarum fœdere cautum est.
Dixerat. at Cereri certum est educere natam.
Non ita fata sinunt. quoniam ieiunia uirgo
Soluerat et cultis dum simplex errat in hortis
Puniceum curua decerpserat arbore pomum
Sumptaq; pallenti septem de cortice grana
Presserat ore suo solusq; ex omnibus illud
Ascalaphus uidit quem quondam dicitur Orphne
Inter auernales haud ignotissima nymphas
Ex Acheronte suo furuis peperisse sub antris
Vidit & indicio reditum crudelis ademit.
Ingemuit regina herebi testemq; profanum
Fecit auem sparsumq; caput Phlegethõtide lympha
In rostrum, & plumas, & grandia lumina uertit.
Ille sibi ablatus fuluis amicitur in alis
Inq; caput crescit longosq; reflectitur ungues
Vixq; mouet natas per inertia brachia pennas.
Fœdaq; fit uolucris uenturi nuntia luctus
Ignauus bubo dirum mortalibus omen
Hic tamen indicio pœnam, linguaq; uideri
Commeruisse potest. uobis Acheloides unde
Pluma, pedesq; auium, cum uirginis ora geratis?
An quia cum legeret flores Proserpina uernos
In comitum numero mixtæ Sirenes eratis?
Quam post, quàm toto frustra quæsistis in orbe
Protinus ut uestram sentirent æquora curam
Posse super fluctus alarum insistere remis
Optastis facilesq; deos habuistis & artus

Vidistis

V idiſtis ueſtros ſubitis flaueſcere pennis·
N e tamen ille canor mulcendas natus ad aures,
T antaq; dos oris linguæ deperderet uſum·
V irginei uultus, & uox humana remanſit·
A t medius fratriſq; ſui, mœſtæq; ſororis
I uppiter ex æquo uoluentem diuidit annum·
N unc dea regnorum numen cõmune duorum
C um matre ẽ totidem, totidem cum coniuge mẽſes·
V ertitur extemplo facies, & mentis, & oris·
N am modo quæ poterat diti quoq; mœſta uideri·
L æta deæ frons eſt·ut ſol qui tectus aquoſis
Nubibus ante fuit uictis è nubibus exit·
E xigit alma Ceres nata ſecura recepta·
Q uæ tibi cauſa fugæ? cur ſis Arèthuſa ſacer fons?
C onticuere undæ quarum dea ſubſtulit alto
F onte caput·uirideſq; manu ſiccata capillos
F luminis alphei ueteres narrauit amores·
P ars ego nympharum, quæ ſunt in A chaide dixit
V na fui nec me ſtudioſius altera ſaltus
L egit nec poſuit ſtudioſius altera caſſes·
S ed q̃uis formæ nunq̃ mihi fama petita eſt·
Q uãuis fortis eram formoſæ nomen habebam·
N ec mea me facies nimium laudata iuuabat·
Q uaq; aliæ gaudere ſolent ego ruſtica dote
C orporis erubui crimenq; placere putaui·
L aſſa reuertebar memini ſtymphalide ſylua·
A eſtus erat magnuſq; labor geminauerat æſtum·
I nuenio ſine uortice aquas ſine murmure euntes
P erſpicuas ad humum per quas numerabilis alte
C alculus omnis erat·quas tu uix ire putares·

Cana salicta dabant, nutritaq; populus unda
Sponte sua natas ripis decliuibus umbras.
Accessi primumq; pedis uestigia tinxi.
Poplite deinde tenus. neq; eo contenta recingor.
Molliaq; impono salici uelamina curuæ.
Nudaq; mergor aquis. quas dum ferioq;, trahoq;
Mille modis labens, excussaq; brachia iacto.
Nescio quod medio sensi sub gurgite murmur.
Territaq; insisto propioris margine fontis.
Quo properas Arèthusa? suis Alpheus ab undis
Quo properas? iterum rauco mihi dixerat ore.
Sicut eram fugio sine uestibus. altera uestes
Ripa meas habuit. tanto magis instat & ardet.
Et quia nuda fui. sum uisa paratior illi.
Sic ego currebam. sic me ferus ille premebat.
Vt fugere accipitrem penna trepidante columbæ,
Vt solet accipiter trepidas urgere columbas.
Vsq; sub Orchomenon. Siphidaq;, Cyllenenq;,
Mænaliosq; sinus, gelidumq; Erimãton, & Elim
Currerere sustinui. nec me uelocior ille.
Sed tolerare diu cursus ego uiribus impar
Non poteram. longi patiens erat ille laboris.
Per tamen & campos, & opertos arbore montes,
Saxa quoq;, & rupes, & qua uia nulla, cucurri.
Sol erat à tergo. uidi præcedere longam
Ante pedes umbram. nisi si timor illa uidebat.
Sed certe sonituq; pedum terrebat & ingens
Crinales uittas afflabat anhelitus oris.
Fessa labore fugæ fer opem, deprandimur inquam.
Armigeræ Diana tuæ: cui sæpe dedisti

F erre tuos arcus inclusaq; tela pharetra·
M ota dea est· sparsisq; ferens è nubibus unam
M e super iniecit·lustrat caligine tectam
A mnis· & ignarus circum caua nubila quærit·
B isq; locum, quo me dea texerat· inscius ambit·
E t bis Iò Arèthusa, Iò Arèthusa uocauit·
Q uid mihi tunc animi miseræ fuit? an' ne quod agnæ
S i qua lupos audit circum stabula alta frementes?
A ut lepori? qui uepre latens hostilia cernit
O ra canum· nullosq; audet dare corpore motus?
N on tamen abscedit· neque enim uestigia cernit
L'ongius ulla pedum, seruat nubemq;, locumq;·
O ccupat obsessos sudor mihi frigidus artus·
C æruleæq; cadunt toto de corpore guttæ·
Q uaq; pedem moui· manat locus· æq; capillis
R os cadit· & citius, quam nunc tibi fata renarro·
I n latices mutor· sed enim cognoscit amatas
Amnis aquas· positoq; uiri, quod sumpserat ore·
V ertitur in proprias, ut se mihi misceat undas·
D elia rupit humum· cæcisq; ego mersa cauernis
A duehor Ortygiam· quæ me cognomine diuæ
G rata mihi superas eduxit prima sub auras·
H ac Arèthusa tenus· geminos dea fertilis angues
C urribus admouit· frenisq; coercuit ora·
E t medium cœli, terræq; per æra uecta est·
A tq; leuem currum Tritonida misit in urbem·
T riptolemo partimq; rudi data semina iussit
S pargere humo· partim post tempora lõga recultæ·
I am super Europen sublimis· & Asida terram
V ectus erat iuuenis· Scythicasq; aduertitur oras·

Rex ibi Lyncus erat. regis subit ille penates.
Qua ueniat causamq; uiæ, nomenq; rogatus,
Et patriam, patria est claræ mihi dixit Athenæ.
Triptolemus nomen. ueni nec puppe per undas
Nec pede per terras. patuit mihi peruius æther.
Dona fero Cereris latos quæ sparsa per agros
Frugiferas messes, alimentaq; mitia reddant.
Barbarus inuidit tantiq; ut muneris autor
Ipse sit hospitio recipit somnoq; grauatum
Aggreditur ferro. conantem figere pectus
Lynca Ceres fecit rursusq; per aera iussit
Mopsopium iuuenem sacros agitare iugales.
Finierat doctos è nobis maxima cantus.
At nymphæ uicisse deas Helicona colentes
Concordi dixere sono. conuitia uictæ
Cum facerent quoniam dixi certamine uobis
Supplicium meruisse parum est maledictaq; culpæ
Additis & non est patientia libera nobis
Ibimus in pœnas & qua uocat ira sequemur
Rident Anipides spernuntq; minantia uerba
Conatæq; loqui, & magno clamore proteruas
Intentare manus, pennas exire per ungues
Aspexere suos, operiri & brachia plumis.
Alteraq; alterius rigido concrescere rostro
Ora uidet uolucresq; nouas accedere syluis.
Plangere dumq; uolunt per brachia mota leuatæ,
Aere pendebant nemorum conuitia picæ.
Nunc quoq; in alitibus facundia prisca remansit
Raucaq; garrulitas, studiumq; immane loquendi.

P·OVIDII NASO·METAMOR·
LIBER SEXTVS·

P Raebuerat dictis Tritonia talibus aures·
Carminaq; Aonidum, iustamq; probauerat iram·
Tum secum, laudare parum est· laudemur & ipsae·
Numina nec sperni sine poena nostra sinamus
Maeoniaeq; animum fatis intendit Arachnes·
Quam sibi lanificae non cedere laudibus artis
Audierat·non illa loco nec origine gentis
Clara·sed arte fuit·pater huic Colophonius Idmon
Phocaico bibulas tingebat murice lanas·
Occiderat mater·sed & haec de plebe, suoq;
Aequa uiro fuerat·Lydias tamen illa per urbes
Quaesierat studio nomen memorabile· quamuis
Orta domo parua paruis habitabat Hypaepis·
Huius ut aspicerent opus admirabile saepe
Deseruere sui nymphae uineta Timoli·
Deseruere suas nymphae pactolides undas·
Nec factas solum uestes spectare iuuabat·
Tunc quoq; cum fierent· tantus decor affuit arti·
Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes·
Seu digitis subigebat opus·repetitaq; longo
Vellera mollibat nebulas aequantia tractu·
Siue leui teretem uersabat pollice fusum·
Seu pingebat acu·scires à Pallade doctam·
Quod tamen ipsa negat·tantaq; offensa magistra
Certet ait mecum·nihil est quod uicta recusem·

Pallas anum simulat falsosq; in tempora canos
Addit & infirmos baculo quoq; sustinet artus.
Tunc sic orsa loqui. non omnia grandior ætas,
Quæ fugiamus habet. seris uenit usus ab annis.
Consilium ne sperne meum. tibi fama petatur
Inter mortales faciendæ maxima telæ.
Cede deæ. ueniamq; tuis temeraria dictis
Supplice uoce roga. ueniam dabit illa roganti.
Aspicit hanc toruis, inceptaq; fila relinquit
Vixq; manus retinens confessam uultibus iram
Talibus obscuram resecuta est Pallada dictis.
Mentis inops, longaq; uenis confecta senecta.
Et nimium uixisse diu nocet. audiat istas,
Si qua tibi nurus est si qua est tibi filia uoces.
Consilij satis est in me mihi. nè ue monendo
Profecisse putes eadem est sententia nobis.
Cur non ipsa uenit? cur hæc certamina uitat?
Tunc dea uenit ait formamq; remouit anilem.
Palladaq; exhibuit. uenerantur numina nymphæ.
Mygdonidesq; nurus. sola est interrita uirgo.
Sed tamen erubuit subitusq; inuita notauit
Ora rubor rursusq; euanuit ut solet aer
Purpureus fieri cum primũ aurora mouetur
Et breue post tempus candescere solis ab ortu.
Perstat in incœpto stolidæq; cupidine palmæ
In sua fata ruit. neq; enim Ioue nata recusat.
Nec monet ulterius nec iam certamina differt.
Haud mora. consistunt diuersis partibus ambæ
Et gracili geminas intendunt stamine telas.
Tela iugo iuncta est. stamen secernit harundo.

Inseritur medium radijs sub tegmen acutis·
Quod digiti expediunt·atq; inter stamina ductum
Percusso feriunt insecti pectine dentes·
Vtraq; festinat·cinctæq; ad pectora uestes,
Brachia docta mouent studio fallente laborem·
Illic & tyrium,quæ purpura sensit ahenum
Texitur,& tenues parui discriminis umbræ·
Qualis ab imbre solet percussus solibus arcus
Inficere ingenti longum curuamine cœlum·
In quo diuersi niteant cum mille colores·
Transitus ipse tamen spectantia lumina fallit·
Vsq; adeo quod tangit idem est·tamē ultima distant·
Illic & lentum filis imittitur aurum·
Et uetus in tela deducitur argumentum·
Cecropia Pallas scopulum mauortis in arce
Pingit·& antiquam de terræ nomine litem·
Bis sex cœlestes medio Ioue sedibus altis
Augusta grauitate sedent·sua quenq; deorum
Inscribit facies·Iouis est regalis imago·
Stare deum pelagi,longoq; ferire tridente
Aspera saxa facit·medioq; e uulnere saxi
Exiluisse ferrum·quo pignore uendicet urbem·
At sibi dat clypeum·dat acutæ cuspidis hastam·
Dat galeam capiti·defenditur ægide pectus·
Percussamq; sua simulat de cuspide terram
Edere cum baccis fœtum canentis oliuæ·
Mirariq; deos·operis uictoria finis·
Vt tamen exemplis intelligat æmula laudis,
Quod precium speret pro tam furialibus ausis·
Quattuor in partes certamina quattuor addit·

Clara colore ſuo breuibus diſtincta ſigillis.
Threiciam Rhodopen habet angulus unus, et Hemũ.
Nunc gelidos montes, mortalia corpora quondam.
Numina ſummorum ſibi qui tribuere deorum.
Altera pigmææ fatum miſerabile matris
Pars habet. hanc Iuno iuſſit certamine uictam
Eſſe gruem. populisq; ſuis indicere bellum.
Pinxit et Antigonen auſam contendere quondam
Cum magni coſorte Iouis. quam regia Iuno
In uolucrem uertit. nec profuit ilion illi.
Laomedon'ue pater ſumptis quin candida pennis
Ipſa ſibi plaudat crepitante ciconia roſtro.
Qui ſupereſt ſolus Cynaran habet angulus orbum.
Isq; gradus templi natarum membra ſuarum
Amplectens, ſaxoq; iacens lachrymare uidetur.
Circuit extremas oleis pacalibus oras.
Is modus eſt. operisq; ſua facit arbore finem.
Mæonis eluſam deſignat imagine Tauri
Europam. uerũ taurum. freta uera putares.
Ipſa uidebatur terras ſpectare relictas.
Et comites clamare ſuas. tactumq; uereri
Aſſilientis aquæ, timidasq; recondere plantas.
Fecit & Aſterien aquila luctante teneri.
Fecit olorinis Ledam recubare ſub alis.
Addidit ut Satyri cælatus imagine pulchra
Iuppiter implerit gemino Nycteida fœtu.
Amphitryon fuerit cum te Tirynthia cepit.
Aureus ut Danaën, Aſopida luſerit ignis.
Memnoſynen paſtor, uariusq; Deolida ſerpens.
Te quoq; mutatum toruo neptune iuuenco

Virgine in æolia posuit·tu uisus Enipeus
Gignis & Aloidas·aries Bisalpida fallis·
Et te flaua comas frugum mitissima mater
Sensit equum·te sensit equum crinita colubris
Mater equi uolucris·sensit delphina Melantho·
Omnibus his faciemq; suam, faciemq; locorum
Reddidit·est illec agrestis imagine Phœbus·
Vtq; modo accipitris pennas, modo terga leonis
Gesserit·ut pastor Macareida lusserit Issen·
Liber ut Erigonen falsa deceperit uua·
Vt Saturnus equo geminum Chirona crearit·
Vltima pars telæ tenui circundata limbo
Nexilibus flores ederis habet intertextos·
Non illud Pallas·non illud carpere liuor
Possit opus·doluit successu flaua uirago·
Et rupit pictas cœlestia crimina uestes·
Vtq; Cytoriaco radium de monte tenebat·
Ter, quater Idmoniæ frontem percussit Arachnes·
Non tulit infelix·laqueoq; animosa ligauit·
Guttura·pendentem Pallas miserata leuauit·
Atq; ita·uiue quidem·pende tamen improba, dixit·
Lexq; eadem pœnæ, ne sis secura futuri·
Dicta tuo generi, serisq; nepotibus esto·
Post ea discedens succis hecateidos herbæ
Sparsit·& extemplo tristi medicamine tactæ
Defluxere comæ·cum quis & naris, & aures·
Fitq; caput minimum·totoq; est corpore parua·
In latere exiles digiti pro cruribus hærent·
Cætera uenter habet·de quo tamen illa remittit
Stamen·& antiquas exercet aranea telas·

Lydia tota fremit·Phrygiæq; per oppida facti
Rumorit·& magnum sermonibus occupat orbem.
Ante suos Niobe thalamos cognouerat illam,
Tunc cum Mæoniam uirgo, Sipylumq; colebat.
Nec tamen admonita est pœna popularis Arachnes
Cedere cœlitibus, uerbisq; minoribus uti.
Multa dabant animos. sed enim nec coniugis arces,
Nec genus amborum, magniq; potentia regni
Sic placuere illi·quis ea cuncta placerent·
Vt sua progenies·& felicissima matrum
Dicta foret Niobe·si non sibi uisa fuisset.
Nam sata Tiresia uenturi præscia Manto
Per medias fuerat diuino concita motu
Vaticinata uias. Ismenides ite frequentes·
Et date Latonæ, Latonigenisq; duobus
Cum prece thura pia, lauroq; innectite crinem.
Ore meo latona iubet. paretur.& omnes
Thebaides iussis sua tempora frondibus ornant·
Thuraq; dant sanctis,& uerba precantia flammis.
Ecce uenit comitum Niobe celeberrima turba
Vestibus intexto phrygijs spectabilis auro·
Et quantum ira sinit formosa. mouensq; decoro
Cum capite imissos humerum per utrũq; capillos,
Constitit·utq; oculos circuntulit alta superbos·
Quis furor auditos inquit præponere uisis
Cœlestes? aut cur colitur Latona per aras?
Numẽ adhuc sine thure meũ est. mihi Tantalus autor
Cui licuit soli superorum tangere mensas.
Pleiadum soror est genitrix mea. maximus Atlas
Est auus·æthereum qui fert ceruicibus axem.

I uppiter alter auus·socero quoq; glorior illo·
M e gentes metuunt Phrygiæ·me regia Cadmi
S ub dominæ est·fidibusq́; mei commissa mariti
M œnia cum populis à meq́:,uiroq; reguntur·
I n quancunq; domus aduerti lumina partem·
I mmensæ spectantur opes·accedit eodem
D igna dea facies·huc natas adijce septem·
E t totidem iuuenes·& mox generosq́;,nurusq́;·
Q uærite nunc habeat quam nostra superbia causam
Q uoq́; modo audetis genitem Titanida Cæo
L atonam præferre mihi?cui maxima quondam
E xiguam sedem pariture terra negauit?
N ec cœlo,nec humo ,nec aq̃s dea uestra recepta est·
E xul erat mundi·donec miserata uagantem
H ospita tu terris erras·ego dixit in undis,
I nstabilemq́; locum Delos dedit·illa duorum
F acta parens·ureri pars hec est septima nostri·
S um felix·quis enim neget hoc? felixq́; manebo·
H oc quoq; quis dubitat?tutam me copia fecit·
M aior sum,quàm cui possit fortuna nocere·
M ultaq́; ut eripiat multo mihi plura relinquet·
E xcessere metum mea iam bona·fingite demi
H uic aliquid populo natorum posse meorum·
N on tamen ad numerum redigar spoliata duorum·
I te sacris propere sacris·laurumq́; capillis
P onite·deponunt·& sacra infecta relinquunt·
Q uodq́; licet tacito uenerantur murmure numen
L atonæ turba quantum distabat ab orba,
I ndignata dea est·summoq́; in uertice Cynthi
T alibus est dictis gemina cum prole locuta·

En ego uestra parens. uobis animosa creatis,
Et nisi Iunoni nulli cessura dearum.
An dea sim dubitor: perq; omnia secula cultis
Arceor: o nati nisi uos succurritis aris.
Nec dolor hic solus: diro conuitia facto
Tantalis adiecit: uosq; est postponere natis
Ausa suis: & me, quod in ipsam recidat: orbam
Dixit: & exhibuit linguam scelerata paternam.
Deiectura preces erat his Latona relatis:
Desine Phœbus ait. pœnæ mora longa querela est.
Dixit idem Phœbe. celeriq; per aëra lapsu
Contigerant tecti Cadmeida nubibus arcem.
Planus erat, lateq; patens prope mœnia campus
Assiduis pulsatus equis: ubi turba rotarum,
Duraq; mollierat subiectas ungula glebas.
Pars ibi de septem genitis Amphione fortes
Conscendunt in equos: tyrioq; rubentia succo
Terga premunt. auro grauidis moderantur habenis:
E quibus Ismenos, qui matri sarcina quondam
Prima suæ fuerat: dum certum flectit in orbem
Quadrupedis cursum, spumantiaq; ora coercet:
Hei mihi conclamat: medioq; in pectore fixa
Tela gerit: frenisq; manu moriente remissis
In latus à dextro paulatim defluit harmo.
Proximus audito sonitu per inane pharetræ
Frena dabat Sipylus: ueluti cum præscius imbres
Nube fugit uisa, pendentiaq; undiq; rector
Carbasa deducit: ne qua leuis effluat aura.
Frena tamen dantem non euitabile telum
Consequitur: summaq; tremens ceruice sagitta

Hæsit & extabat nudum de gutture ferrum.
Ille ut erat pronus per crura admissa, iubasq;
Voluitur & calido tellurem sanguine fœdat.
Phædimus infelix, & auiti nominis hæres
Tantalus, ut solito finem imposuere labori
Transierant ad opus nitidæ iuuenile palæstræ
Et iam contulerant arcto luctantia nexu
Pectora pectoribus cum tento concita neruo,
Sicut erant iuncti traiecit utrunq; sagitta
Ingemuere simul, simul incuruata dolore
Membra solo posuere, simul suprema iacentes
Lumina uersarunt, animam simul exhalarunt.
Aspicit Alphenor laniataq; pectora plangens
Euolat ut gelidos complexibus alleuet artus
Inq; pio cadit officio, nam Delius illi
Intima fatifero rupit præcordia ferro.
Quod simul eductum est, pars est pulmonis in hamis
Eruta cumq; anima cruor est effusus in auras.
At non intonsum simplex damasitona uulnus
Afficit, ictus erat qua crus esse incipit & qua
Mollia nodosus facit internodia poplex.
Dumq; manu tentat trahere exitiabile telum
Altera per iugulum pennis tenus acta sagitta est.
Expulit hanc sanguis, seq; eiaculatus in altum
Emicat & longe terebrata prosilit aura.
Vltimus Ilioneus non profectura precando
Brachia sustulerat, diq; o communiter omnes
Dixerat ignarus non omnes esse rogandos,
Parcite, motus erat cum iam reuocabile telum
Non fuit arcitenens, minimo tamen occidit ille

Vulnere non alte percusso corde sagitta.
Fama mali, populiq; dolor, lachrymæq; suorum
Tam subitæ matrem certam fecere ruinæ
Mirantem potuisse, irascentemq; quod ausi
Hoc essent superi, quod tantum iuris haberent.
Nam pater Amphion ferro per pectus adacto
Finierat moriens pariter cum luce dolorem.
Heu quantum hæc Niobe Niobe distabat ab illa.
Quæ modo Latois populum summouerat aris.
Et mediam tulerat gressus resupina per urbem
Inuidiosa suis. at nunc miseranda uel hosti
Corporibus gelidis incumbit & ordine nullo
Oscula dispensat natos suprema per omnes.
A quibus ad cœlum liuentia brachia tollens,
Pascere crudelis nostro Latona dolore.
Pascere ait. satiaq; meo tua pectora luctu.
Corq; ferum satia. dixit. per funera septem
Efferor. exulta uictrixq; inimica triumpha.
Cur autem uictrix? miseræ mihi plura supersunt,
Quam tibi felici. post tot quoq; funera uinco.
Dixerat & sonuit contento neruus ab arcu.
Qui præter Nioben unam, conterruit omnes.
Illa malo est audax. stabant cum uestibus atris
Ante toros fratrum demisso crine sorores.
E quibus una trahens hærentia uiscere tela,
Imposito fratri moribunda relanguit ore.
Altera solari miseram conata parentem
Conticuit subito. duplicataq; uulnere cæco est.
Oraq; compressit nisi post, quàm spiritus ibat.
Hæc frustra fugiens collabitur illa sorori

Immoritur latet hæc·illam trepidare uideres·
Sexq; datis leto, diuersaq; uulnera passis,
Vltima restabat: quam toto corpore mater,
Tota ueste tegens unam, minimamq; relinque
De multis minimam posco clamauit & unam
Dumq; rogat pro qua rogat occidit orba resedit
Exanimes inter natos, natasq;, uirumq;
Diriguitq; malis·nullos mouet aura capillos·
In uultu color est sine sanguine lumina mœstis
Stant imota genis·nihil est in imagine uiuum
Ipsa quoq; interius cum duro lingua palato
Congelat et uenæ desistunt posse moueri·
Nec flecti ceruix, nec brachia reddere gestus,
Nec pes ire potest·intra quoq; uiscera saxum est·
Flet tamen & ualidi circundata turbine uenti
In patriam rapta est ubi fixa cacumine montis,
Liquitur & lachrymis etiã nũc marmora manant·
Tunc uero cuncti manifestam numinis iram
Fœmina, uirq; timent cultuq; impensius omnes
Magna gemelliperæ uenerantur numina diuæ·
Vtq; fit a facto propiore priore renarrant·
E quibus unus ait·Lyciæ quoq; fertilis agris
Non impune deam ueteres spreuere coloni·
Res obscura quidem est ignobilitate uirorum·
Mira tamen·uidi præsens stagnumq;, locumq;
Prodigio notum·nam me iam grandior æuo
Impatiensq; uiæ genitor deducere lectos
Iusserat inde boues, gentisq; illius eunti
Ipse ducem dederat cum quo dum pascua lustro·
Ecce lacu medio sacrorum nigra fauilla

A ra uetus ſtabat tremulis circundata cannis.
R eſtitit & paruo faueas mihi murmure dixit
D ux meus. & ſimili faueas mihi murmure dixi.
N aiadum fauni ne foret tamen ara rogabam.
I ndigenæ'ue dei, cum talia rettulit hoſpes.
N on hac o iuuenis montanum numen in ara eſt.
I lla ſuam uocat hãc. cui quondam regia coniux
O rbem interdixit. quam uix erratica Delos
E rrantem accepit tunc. cum leuis inſula nabat.
I llic incumbens cum Palladis arbore palmæ.
E didit inuita geminos Latona nouerca.
H inc quoq; Iunonem fugiſſe puerpera fertur.
I nq; ſuo portaſſe ſinu duo numina natos.
I amq; chimeriferæ, cũ Sol grauis ureret arua.
F inibus in Lyciæ, longo dea feſſa labore
S ydereo ſiccata ſitim collegit ab æſtu.
V beraq; ebiberant auidi lactantia nati.
F orte lacum mediocris aquæ proſpexit in imis
V allibus. agreſtes illic fruticoſa legebant
V imina cum iuncis. gratamq; paludibus uluam.
A cceſſit. poſitoq; genu Titania terram
P reſſit. ut hauriret gelidos potura liquores.
R uſtica turba uetat. dea ſic affata uetantes.
Q uid prohibetis aquas? uſus cõmunis aquarum eſt.
Nec ſolem proprium natura. nec aëra fecit.
N ec tenues undas. ad publica munera ueni.
Q uæ tamen, ut detis. ſupplex peto. non ego noſtros.
A bluere hic artus, laſſataq; membra parabam.
S ed releuare ſitim. caret os humore loquentis,
E t fauces arent. uixq; eſt uia uocis in illis.

H austus aquæ mihi nectar erit uitamq́; fatebor
Accepisse·simul uitam dederitis in undis·
H is quoq; uos moueant·qui nostro brachia tendunt
P arua sinu·& casu tendebant brachia nati·
Q uem non blanda deæ potuissent uerba mouere?
H i tamen orantem perstant prohibere·minasq́;
N i procul abscedat·conuitiaq́; insuper addunt·
N ec satis est ipsos etiam pedibusq́;,manuq́;,
T urbauere lacus·immoq́; è gurgite mollem
H uc,illuc limum saltu mouere maligno·
D istulit ira sitim·neq; enim iam filia Cæi
S upplicat indignis,nec dicere sustinet ultra
V erba minora dea·tollensq́; ad sydera palmas·
A eternum stagno(dixit)uiuatis in isto,
E ueniunt optata deæ·iuuat esse sub undis·
E t modo tota,caua summergere membra,palude·
N unc proferre caput·summo modo gurgite nare·
S æpe super ripam stagni consistere·sæpe
I n gelidos resilire lacus·sed nunc quoq; turpes
L itibus exercent linguas·pulsoq́; pudore
Q uãuis sint sub aqua·sub aqua maledicere tentant·
V ox quoq; iam rauca est·inflataq́; colla tumescunt·
I psaq́; dilatant patulos conuicia rictus,
T erga caput tangunt·colla intercepta uidentur·
S pina uiret·uenter pars maxima corporis,albet·
L imosoq́; nouæ saliunt in gurgite ranæ·
S ic ubi nescio quis Lycia de gente uirorum
R ettulit·exitium Satyri reminiscitur alter·
Q uem tritoniaca Latous arundine uictum
A ffecit pœna·quid me mihi detrahis inquit?

A h piget ah non est clamabat tibia tanti.
C lamanti cutis est summos direpta per artus
N ec quicq̃ nisi uulnus erat cruor undiq; manat
D etectiq; patent nerui trepidæq; sine ulla
P elle micant uenæ. Salientia uiscera posses,
E t pellucentes numerare in pectore fibras.
I llum Ruricolæ syluarum numina Fauni,
E t Satyri fratres & tunc quoq; clarus Olympus,
E t Nymphæ flerunt et quisquis montibus illis,
L anigerosq; greges. armentaq; bucera pauit.
F ertilis imaduit madefactaq; terra caducas
C oncepit lachrymas ac uenis perbibit imis.
Q uas ubi fecit aquas uacuas emisit in auras.
Inde petens rapidum ripis decliuibus æquor
M arsya nomen habet, Phrygiæ liquidissimus amnis.
T alibus exemplis redit ad præsentia dictis
V ulgus & extinctum cum stirpe Amphiona luget.
M ater in inuidia est. hanc tunc quoq; dicitur unus
F lesse Pelops humeroq; suas à pectore, post, quàm
D eduxit uestes eb ur ostendisse sinistro.
C oncolor huic humerus nascendi tempore dextro,
C orporeusq; fuit manibus mox cæsa paternis
M embra ferunt iunxisse deos aliisq; repertis,
Q ui locus est iuguli medius summiq; lacerti
D efuit impositum est non comparentis in usum
P artis ebur factoq; Pelops fuit integer illo.
F initimi proceres coeunt urbesq; propinquæ
O rauere suos ire ad solatia reges
A rgosq; & sparte Pelopeiadesq; Mycænæ
E t non dum toruæ Calydon inuisa Dianæ

O rchomenosq; ferax & nobilis ære Corinthos
M esseneq; ferox Patræq;, humilesq; Cleonæ,
E t nelea Pylos, nec adhuc Pytheia Troezen.
Q uæq; urbes aliæ bimari clauduntur ab Isthmo
E xteriusq; sitæ bimari spectantur ab Isthmo.
C redere quis posset? solæ cessastis Athenæ.
O bstitit officio bellum. subiectaq; ponto
B arbara Cecropios terrebant agmina muros.
T hreicius Tereus hæc auxiliaribus armis
F uderat & clarum uincendo nomen habebat.
Q uem sibi Pandion opibusq;, uirisq;, potentem
E t genus à magno ducentem forte Gradiuo
C onnubio Prognes iunxit. non pronuba Iuno
N on Hymeneus adest, illi non Gratia lecto.
E umenides tenuere faces de funere raptas.
E umenides strauere torum. tectoq; profanus
I ncubuit Bubo thalamiq; in culmine sedit.
H ac aue coniuncti Progne, Tereusq;, parentes
H ac aue sunt facti. gratata est scilicet illis
T hracia. dijsq; ipsis grates egere diemq;
Q uoq; data est claro Pandione nata tyranno
Q uoq; erat ortus Itys festum iussere uocari.
V sq; adeo latet utilitas. iam tempora Titan
Q uinq; per autumnos repetitis duxerat annis
C um blandita uiro Progne. si gratia dixit
V lla mea est uel me uisendam mitte Sorori
V el soror huc ueniat. redituram tempore paruo
P romites Socero magni mihi muneris instar
G ermanam uidisse dabis. iubet ille carinas
I n freta deduci. ueloq; & remige portus

Cecropios intrat Pyræaq; littora tangit.
Vt primum soceri data copia dextera dextræ
Iungitur infausto committitur omine sermo.
Cœperat aduentus causas mandata referre
Coniugis & celeres missæ spondere recursus.
Ecce uenit diues magno Philomela paratu,
Diuitior forma qualis audire solemus
Naiadas, & Dryàdas medijs incedere syluis.
Si modo des illis cultus similesq; paratus.
Non secus exarsit conspecta uirgine Tereus,
Quam si quis canis ignem supponat aristis.
Aut frondem positasq; cremet fœnilibus herbas.
Digna quidem facies sed & hunc innata libido
Extimulat pronumq; genus regionibus illis
In uenerem & flagrat uitio gentisq;, suoq;.
Impetus est illi comitum corrumpere curam.
Nutricisq; fidem nec non in gentibus ipsam
Solicitare datis totumq; impendere regnum.
Aut rapere & sæuo raptam defendere bello.
Et nihil est quod non effreno captus amore
Ausit nec capiunt inclusas pectora flammas.
Iamq; moras malefert, cupidoq; reuertitur ore
Mandata ad Prognes & agit sua uota sub illa.
Facundum faciebat amor quotiesq; rogabat
Vlterius iusto Prognen ita uelle ferebat.
Addidit & lachrymas tanquam mandasset & illas.
Prò superi quantum mortalia pectora cæcæ
Noctis habent? ipso sceleris molimine Tereus
Creditur esse pius laudemq; à crimine sumit.
Quid? quod idem Philomela cupit? patriosq; lacertis

B landa tenens humeros ut eat uisura sororem
P erq; suam, contraq; suam, petit illa, salutem.
S pectat eam Tereus. Præcontrectatq; uidendo
O sculaq; & collo circundata brachia cernens
O mnia pro stimulis, facibusq;, ciboq;, furoris
A ccipit & quoties amplectitur illa parentem,
E sse parens uellet neq; enim minus impius esset.
V incitur amborum genitor prece. gaudet, agitq;
I lla patri grates & successisse duabus
I d putat infelix quod erat lugubre duabus.
I am labor exiguus phœbo restabat equiq;
P ulsabant pedibus spatium decliuis olympi.
R egales epulæ mensis & Bacchus in auro
P onitur hinc placido dantur sua corpora somno.
A t rex Odrysius quamuis secessit ab illa
A estuat & repetens faciem motusq; manusq;,
Q ualia uult fingit quæ non dum uidit & ignes
I pse suos nutrit cura remouente soporem.
L ux erat, & generi dextram complexus euntis
P andion comitem lachrymis commendat abortis.
V t uoluere ambæ, uoluisti tu quoq; Tereu,
H anc ego care gener quoniam pia causa coegit
D o tibi perq; fidem cognataq; pectora supplex.
P er superos oro patrio ut tuearis amore.
E t mihi solicito lenimen dulce senectæ
Q uamprimũ (omnis erit nobis mora lõga) remittas.
T u quoq; quam primum (satis est procul esse sororẽ)
S i pietas ulla est ad me Philomela redito.
M andabat pariterq; suæ dabat oscula natæ
E t lachrymæ mites inter mandata cadebant

Vtq; fide pignus, dextras utrasq; poposcit.
Interseq; datas iunxit natamq; nepotemq;
Absentes pro se memori rogat ore, salutet.
Supremumq; uale, pleno singultibus ore
Vix dixit timuitq; suæ præsagia mentis.
Vt simul imposita est pictæ Philomela carinæ
Admotumq; fretum remis, tellusq; repulsa est.
Vicimus exclamat mecum mea uota feruntur.
Exultatq;, & uix animo sua gaudia differt
Barbarus. & nusquam lumen detorquet ab illa.
Non aliter quàm cum pedibus prædator aduncis
Deposuit nido leporem Iouis ales, ab alto
Nulla fuga est capto. spectat sua præmia raptor.
Iamq; iter effectum. iamq; in sua littora fessis
Puppibus exierant. cum rex, Pandione natam
In stabula alta trahit, syluis obscura uetustis.
Atq; ibi pallentem, trepidamq;, & cũcta timentem.
Et iam cum lachrymis ubi sit germana rogantem.
Includit. fassusq; nefas, & uirginem, & unam
Vi superat, frustra clamato sæpe parente.
Sæpe sorore sua. magnis super omnia diuis.
Illa tremit uelut agna tremens. quæ saucia cani
Ore excussa lupi, nondum sibi tuta uidetur.
Vtq; columba suo madefactis sanguine plumis
Horret adhuc. auidosq; timet. q̃bus hæserat ungues.
Mox ubi mens rediit. passos laniata capillos
Lugenti similis. cæsis plangore lacertis
Intendens palmas. o diris Barbare factis.
O crudelis ait. nec te mandata parentis
Cum lachrymis mouere piis. nec cura sororis.

Nec mea uirginitas·nec coniugalia iura·
Omnia turbasti·pellex ego facta sororis·
Tu geminus coniux·hostis mihi·debita pœna·
Quin aiam hanc(ne quod facinus tibi pfide restet)
Eripis?atq; utinam fecisses ante nefandos
Concubitus·uacuas habuissem criminis umbras·
Si tamen hoc superi cernunt·si numina diuum
Sunt aliquid·si non perierunt omnia mecum·
Quandocūq; mihi pœnas dabis·ipsa pudore
Proiecto tua facta loquar·si copia detur·
In populos ueniam·si syluis clausa tenebor·
Implebo syluas·& conscia saxa mouebo·
Audiat hoc æther·& si deus ullus in illo est·
Talibus ira feri post,quàm cōmota tyranni,
Nec minor hac metus est·causa stimulatus utraq;,
Quo fuit accinctus·uagina liberat ensem·
Arreptamq; coma flexis post terga lacertis
Vincla pati cogit·iugulum Philomela parabat·
Spemq; suæ mortis uiso conceperat ense
Ille indignantem,& nomen patris usq; uocantem,
Luctantemq; loqui·comprensam forcipe linguam
Abstulit ense fero·radix micat ultima linguæ·
Ipsa iacet·terræq; tremens īmurmurat atræ·
Vtq; salire solet mutilatæ cauda colubræ·
Palpitat,& moriens dominæ uestigia quærit·
Hoc quoq; post facinus(uix ausim credere)fertur
Sæpe sua lacerum repetisse libidine corpus·
Sustinet ad Prognen post talia facta reuerti·
Coniuge quæ uiso,germanam quærit·at ille
Dat gemitus fictos,cōmentaq; funera narrat·

Et lachrymæ fecere fidem. uelamina Progne
Deripit ex humeris auro fulgentia lato.
Induiturq; atras uestes & inane sepulchrum
Constituit falsisq; piacula manibus infert.
Et luget, non sic lugendæ fata sororis.
Signa deus bis sex acto lustrauerat anno.
Quid faciat Philomela? fugam custodia claudit.
Structa rigent solido stabulorum mœnia saxo.
Os mutum facti caret indice. grande doloris
Ingenium est miserisq; uenit solertia rebus.
Stamina barbarica suspendit candida tela.
Purpureasq; notas filis intexuit albis,
Indicium sceleris perfectaq; tradidit uni.
Vtq; ferat dominæ gestu rogat. illa rogata
Pertulit ad Prognen nec scit quid tradat in illis.
Euoluit uestes sæui matrona tyranni.
Fortunæq; suæ carmen miserabile legit.
Et (mirum est potuisse) silet. dolor ora repressit.
Verbaq; quærenti satis indignantia linguæ
Defuerant, nec flere uacat. sed fasq;, nefasq;
Confusura ruit pœnæq; in imagine tota est.
Tempus erat quo sacra solent trieterica Bacchi
Sithoniæ celebrare nurus nox conscia sacris.
Nocte sonat Rhodope tinnitibus æris acuti,
Nocte sua est egressa domo regina deiq;
Ritibus instruitur furialiaq; accipit arma,
Vite caput tegitur. lateri ceruina sinistro
Vellera dependent humero leuis incubat hasta.
Concita per syluas turba comitante suarum
Terribilis Progne furijsq; agitata doloris.

Bacche tuas simulat. uenit ad stabula auia tandem.
Exululatq; euoeq; sonat portasq; refringit.
Germanamq; rapit raptæq; insignia Bacchi
Induit & uultus ederarum frondibus abdit.
Attonitamq; trahens intra sua mœnia ducit.
Vt sensit tetigisse domum Philomela nephandam.
Horruit infelix totoq; expalluit ore.
Nacta locum Progne sacrorum pignora demit.
Oraq; deuelat miseræ pudibunda sororis.
Amplexumq; petit sed non attollere contra
Substinet hæc oculos pellex sibi uisa sororis.
Deiectoq; in humum uultu iurare uolenti.
Testariq; deos per uim sibi dedecus illud
Illatum pro uoce manus fuit. ardet & iram
Non capit ipsa suam Progne fletumq; sororis
Corripiens non est lachrymis hoc inquit agendum,
Sed ferro sed si quid habes, quod uincere ferrum
Possit, in omne nefas ego me germana paraui.
Aut ego cum facibus regalia tecta cremabo.
Artificem medijs imittam terrea flammis.
Aut linguam aut oculos et quæ tibi mēbra pudorem
Abstulerunt ferro rapiam aut per uulnera mille
Sontem aīam expellā magnum est quodcūq; paraui.
Quid sit adhuc dubito. peragit dum talia Progne.
Ad matrem ueniebat Itys. quid possit ab illo
Admonita est oculisq; tuens imitibus ah quam
Es similis patri. dixit. nec plura locuta
Triste parat facinus tacitaq; exæstuat ira.
Vt tamen accessit natus matriq; salutem
Attulit & paruis adduxit colla lacertis.

Mixtaq; blanditijs puerilibus oscula iunxit.
Mota quidem est genitrix. infractaq; constitit ira.
Inuitiq; oculi lachrymis maduere coactis.
Sed simul ex nimia mentem pietate labare
Sensit. ob hoc iterum est ad uultus uersa sororis.
Inq; uicem spectans ambos. cur admouet inquit
Alter blanditias? rapta silet altera lingua?
Quam uocat hic matrem. cur non uocat illa sororē?
Cui sis nupta uide Pandione Nata, marito.
Degeneras. scelus est pietas in coniuge Tereo.
Nec mora traxit Ityn. ueluti Gangetica ceruæ
Lactentem fœtum per syluas Tigris opacas.
Vtq; domus altæ partem tenuere remotam.
Tendentemq; manus. & iam sua fata uidentem.
Et mater. mater clamantem. & colla petentem.
Ense ferit Progne, lateri qua pectus adhæret.
Nec uultum uertit. satis illi ad fata, uel unum
Vulnus erat. iugulum ferro Philomela resoluit.
Viuaq; adhuc animæq; aliquid retinentia membra
Dilaniat. pars inde cauis exultat ahenis.
Pars ueribus stridet. manant penetralia tabo.
His adhibet coniux ignarum Terea mensis.
Et patrij moris sacrum mentita. quod uni
Fas sit adire uiro. comites, famulosq; remouit.
Ipse sedens solio Tereus sublimis auito
Vescitur, inq; suam sua uiscera congerit aluum.
Tantaq; nox animi est. Ityn huc accersite, dixit.
Dissimulare nequit crudelia gaudia Progne.
Iamq; suæ cupiens existere nuntia cladis.
Intus habes. quod poscis ait. circunspicit ille.

Atq; ubi sit quærit·quærenti, iterumq; uocanti
Sicut erat sparsis furiali cæde capillis
Prosiluit·Ityosq; caput Philomela cruentum
Misit in ora patris·nec tempore maluit ullo
Posse loqui·& meritis testari gaudia dictis·
Thracius ingenti mensas clamore repellit·
Vipereasq; ciet stygia de ualle sorores
Et modo si posset reserato pectore, diras
Egerere inde dapes·emersaq; uiscera gestit·
Flet modo·seq; uocat bustum miserabile Nati
Nunc sequitur nudo genitas Pandione ferro·
Corpora Cecropidum pennis pendere putares
Pendebant pennis·quarum petit altera syluas·
Altera tecta subit·neq; adhuc de pectore cædis
Excessere notæ·signataq; sanguine pluma est·
Ille dolore suo·pœnæq; cupidine uelox
Vertitur in uolucrem·cui stant in uertice cristæ·
Prominet immodicum pro longa cuspide rostrum·
Nomen Epops uolucri·facies armata uidetur·
Hic dolor ante diem·longæq; extrema senectæ
Tempora tartareas Pandiona misit ad umbras·
Sceptra loci rerumq; capit moderamen Erechtheus·
Iustitia dubium est·ualidis ne potentior armis·
Quattuor ille quidem iuuenes totidemq; crearat
Fœmineæ sortis·sed erat par forma duarum·
E quibus Eionides Cephalus te coniuge felix
Procri fuit·Boreæ Tereus, Thracesq; nocebant·
Dilectaq; diu caruit deus Orythyia·
Dum rogat·& precibus mauult, quàm uiribus uti·
Ast ubi blanditijs agitur nihil·horridus ira

Quæ solita est illi, nimiumq́; domestica uento.
Et merito dixit: quid enim mea tela reliqui?
Sæuiciam, & uires, iramq́; animosq́; minaces?
Admouiq́; preces, quarum me dedecet usus?
Apta mihi uis est. hac tristia nubila pello.
Hac freta concutio, nodosaq́; robora uerto,
Induroq́; niues. & terras grandine pulso.
Idem ego cum fratres cœlo sum nactus aperto,
(Nam mihi campus is est) tanto molimine luctor,
Vt medius nostris concursibus insonet æther,
Exiliantq́; cauis elisi nubibus ignes.
Idem ego cum subij conuexa foramina terræ,
Supposuiq́; ferox imis mea terga cauernis,
Solicito manes, totumq́; tremoribus orbem.
Hac ope debueram thalamos petijsse, socerq́;
Non orandus erat mihi, sed faciendus Erichtheus.
Hæc Boreas aut his non inferiora locutus
Excussit pennas, quarum iactatibus omnis
Afflata est tellus, latumq́; perhorruit æquor.
Puluereamq́; trahens per summa cacumina pallam,
Verrit humum, pauidamq́; metu caligine tectus
Orithyam adamans fuluis complectitur alis.
Dum uolat, arserunt agitati fortius ignes.
Nec prius aërij cursus suppressit habenas,
Quam Ciconum tenuit populos & mœnia raptor.
Illic & gelidi coniux Actæa Tyranni,
Et genitrix facta est, partuq; enixa gemellos,
Cætera qui matris. pennas genitoris habebant.
Non tamen has memorant una cum corpore natas,
Barbaq; dum rutilis aberat subnixa capillis,

I mplumes Calaisq; puer, Zetesq; fuerunt.
M ox pariter pennæ ritu cœpere uolucrum
C ingere utrunq; latus pariter flaueſcere malæ.
E rgo ubi conceſſit tempus puerile iuuentæ.
V ellera cum Minyis nitido radiantia uillo.
P er mare non notum prima petiere carina.

P.OVIDII NASO. METAMOR. LIBER SEPTIMVS.

i Amq; fretum Minyæ Pagaſæa puppe ſecabant.
Perpetuaq; trahens inopem ſub nocte ſenectam
V iſus erat Phineus, iuueneſq; aquilone creati
V irgineas uolucres miſeri ſenis ore fugarant.
M ultaq; perpeſſi claro ſub Iaſone tandem
C ontigerant rapidas limoſi phaſidos undas.
Dumq; adeunt regem. Phrixeaq; uellera poſcunt.
V oxq; datur Minyis magnorum horrenda laborum.
C oncipit interea ualidos Aeetias ignes.
E t luctata diu poſt, quàm ratione furorem
V incere non poterat. fruſtra Medea repugnas.
N eſcio quis deus obſtat ait. mirumq; quid hoc eſt.
A n aliquid certe ſimile huic, quod amare uocatur.
N am cur iuſſa patris nimium mihi dura uidentur?
S unt quoq; dura nimis. cur quem modo deniq; uidi,
N e pereat, timeo? quæ tanti cauſa timoris?
E xcute uirgineo conceptas pectore flammas,
S i potes, infelix. ſi poſſem. ſanior eſſem.

Sed trahit inuitam noua uis·aliudq́; Cupido,
Mens aliud suadet·uideo meliora·proboq́;,
Deteriora sequor·quid in hospite regia uirgo
Vreris? & thalamos alieni concupis orbis?
Hæc quoq; terra põt quod ames dare·uiuat, an ille
Occidat, in dijs est·uiuat tamen·idq́; precari
Vel sine amore licet·quid enim commisit Iason?
Quem nisi crudelem non tangat Iasonis ætas?
Et genus & uirtus? quem non ut cætera desint,
Forma mouere potest? certe mea pectora mouit.
At nisi opem tulero, taurorum afflabitur ore·
Concurretq́; suæ segetis tellure creatis
Hostibus·aut auido dabitur fera præda draconi.
Hoc ego si patiar·tunc me de Tigride natam·
Tunc ferrum, & scopulos gestare in corde fatebor.
Cur non & specto pereuntem? oculosq́; uidendo
Conscelero? cur non tauros exhortor in illum?
Terrigenasq́; feros·insopitumq́; Draconem?
Dij meliora uelint, quanquam non ista precanda·
Sed facienda mihi·prodàm ne ego regna parentis·
Atq; ope nescio quis seruabitur aduena nostra?
Vt per me sospes sine me det lintea uentis?
Virq́; sit alterius? pœne Medea relinquar?
Si facere hoc·aliãmue potest præponere nobis,
Occidat ingratus·sed non is uultus in illo.
Non ea nobilitas animo est·ea gratia formæ
Vt timeam fraudem·meritiq́; obliuia nostri.
Et dabit ante fidem·cogamq́; in fœdera testes
Esse deos·quid tuta times? accingere· & omnem
Pelle moram·tibi se semper debebit Iason.

T e face solenni iunget sibi perq́; Pelasgas
S eruatrix urbes matrum celebrabere turba.
E rgo ego germanam, fratremq́;, patremq́;, deosq́;,
E t natale solum uentis ablata relinquam?
N empe pater sæuus. nempe est mea barbara tellus.
F rater adhuc infans. stant mecum uota sororis.
M aximus intra me deus est. non magna relinquam.
Magna sequar. titulum seruatæ puppis achiuæ
N otitiamq́; loci melioris, & oppida quorum
H ic quoq; fama uiget, cultusq́;, artesq́; uirorum,
Q uemq́; ego cum rebus, quas totus possidet orbis,
A esonidem mutasse uelim, quo coniuge felix
E t dijs cara ferar, & uertice sydera tangam.
Q uid? quod nescio qui medijs incurrere in undis
D icuntur montes? ratibusq́; inimica Charybdis
N unc sorbere fretum, nunc reddere, cinctaq́; sæuis
S cylla rapax canibus siculo latrare profundo?
N empe tenens quod amo, gremioq́; in Iasonis hærens
P er freta longa ferar nihil illum amplexa timebo.
A ut si quid metuam, metuam de coniuge solo.
C oniugiumne putas? speciosaq́; nomina culpæ
I mponis Medea tuæ? quin aspice quantum
A ggrediare nefas, & dum licet effuge crimen.
D ixit, & ante oculos rectum, pietasq́;, pudorq́;
C onstiterant, & uicta dabat iam terga cupido.
I bat ad antiquas Hecates Perseidos aras,
Q uas nemus umbrosum, secretaq́; sylua tegebat.
E t iam fractus erat. pulsusq́; resederat ardor.
C um uidet Aesoniden, extinctaq́; flamma reluxit.
E t rubuere genæ, totoq́; recanduit ore.

V t solet à uentis alimenta resumere quæq;
P arua subinducta latuit scintilla fauilla
C rescere & in ueteres agitata resurgere uires
S ic iam lenis amor, iam quem languere putares
V t uidit iuuenem, specie præsentis inarsit.
E t casu solito formosior Aesone natus
I lla luce fuit. posses ignoscere amanti.
S pectat & in uultu ueluti tum deniq; uiso
L umina fixa tenet, nec se mortalia demens
O ra uidere putat nec se declinat ab illo.
V t uero cœpitq; loqui. dexteramq; prehendit
H ospes & auxilium summissa uoce rogauit
P romisitq; torum lachrymis ait illa profusis
Q uid faciam uideo nec me ignorantia ueri
D ecipiet sed amor. seruabere munere nostro.
S eruatus promissa dato. per sacra triformis
I lle deæ, lucoq; foret quod numen in illo
P erq; patrem soceri cernentem cuncta futuri,
E uentusq; suos, & tanta pericula iurat.
C reditus accepit cantatas protinus herbas.
E didicitq; usum, lætusq; in tecta recessit.
P ostera depulerat stellas aurora micantes?
C onueniunt populi sacrum Mauortis in aruum.
C onsistuntq; iugis. medio rex ipse resedit
A gmine purpureus, sceptroq; insignis eburno.
Ecce adamanteis uulcanum naribus efflant
A eripedes tauri tactæq; uaporibus herbæ
A rdent utq; solent pleni resonare camini
A ut ubi terrena silices fornace soluti
C oncipiunt ignem liquidarum aspergine aquarum
Pectora

Pectora sic intus clausas uoluentia flammas·
Gutturaq; usta sonant·tamen illis Aesone natus
Obuius it·uertere truces uenientes ad ora
Terribiles uultus præfixaq; cornua ferro·
Puluereumq; solum pede pulsauere bisulco·
Fumificisq; locum mugitibus impleuere·
Diriguere metu subito Minyæ·ille nec ullos
Sensit anhelatus·tantum medicamina possunt·
Pendulaq; audaci mulcet palearia dextra·
Suppositosq; iugo pondus graue cogit aratri
Ducere·& insuetum ferro proscindere campum·
Mirantur Colchi·Minyæ clamoribus augent,
Adiciuntq; animos·galeatum sumit ahena
Vipereos dentes,& aratos spargit in agros·
Semina mollit humus ualido præcincta ueneno·
Et crescunt·fiuntq; sati noua corpora dentes·
Vtq; hominis speciem materna sumit in aluo·
Perq; suos intus numeros componitur infans·
Nec nisi maturus cõmunes exit in auras·
Sic ubi uisceribus grauidæ telluris imago
Effecta est hominis·fœto consurgit in aruo·
Quodq; magis mirum est·simul edita concutit arma
Quos ubi uiderunt præacutæ cuspidis hastas
In caput Aemonij iuuenis torquere parantes·
Demisere metu,uultumq;,animumq; pelasgi·
Ipsa quoq; extimuit,quæ tutum fecerat illum·
Vtq; peti uidit iuuenem tot ab hostibus unum·
Palluit·& subito sine sanguine frigida sedit·
Neue parum ualeant a se data gramina·carmen
Auxiliare canit·secretasq; aduocat artes·

Ille grauem medios ſilicem iaculatus in hoſtes,
A ſe depulſum Martem conuertit in ipſos.
Terrigenæ pereunt per mutua uulnera Fratres.
Ciuiliq; cadunt acie. gratantur Achiui.
Victoremq; tenent. auidisq; amplexibus hærent.
Tu quoq; uictorem complecti Barbara uelles.
Obſtitit incepto pudor. at complexa fuiſſes.
Sed te ne faceres tenuit reuerentia famæ.
Quod licet, affectu tacito lætaris. agisq;
Carminibus grates, & dijs authoribus horum.
Peruigilem ſupereſt herbis ſopire Draconem.
Qui criſta, linguisq; tribus præſignis & uncis
Dentibus horrendus, cuſtos erat arboris aureæ.
Hunc poſt, quàm ſparſit lethæi gramine ſucci.
Verbaq; ter dixit placidos facientia ſomnos.
Quæ mare turbatum. quæ concita flumina ſiſtunt.
Somnus in ignotos oculos ubi uenit. & auro
Heros Aeſonius potitur. ſpolioq; ſuperbus
Muneris authorem. ſecum ſpolia altera portans,
Victor Iolciacos tetigit cum coniuge portus.
Aemoniæ matres pro natis dona receptis.
Grandæuiq; ferunt patres congeſtaq; flamma
Thura liquefaciunt. inductaq; cornibus aurum
Victima, uota facit. ſed abeſt gratantibus Aeſon
Iam propior leto, feſſusq; ſenilibus annis.
Tunc ſic Aeſonides. o cui debere ſalutem
Confiteor coniux q̃q̃ mihi cuncta dediſti.
Exceſſitq; fidem meritorum ſumma tuorum.
Si tamen hoc poſſunt (quid enim nõ carmina poſſunt?)
Deme meis annis. & demptos adde parenti.

Nec tenuit lachrymas: mota est pietate rogantis:
Dissimilemq; animum subiit pater Aeeta relictus:
Non tamen affectus tales confessa: quod inquit
Excidit ore tuo coniux scelus? ergo ego cuiquam
Posse tuæ uideor spatium transcribere uitæ?
Non sinat hoc Hecate. nec tu petis æqua: sed isto
Quod petis experiar maius dare munus Iason.
Arte mea soceri longum tentabimus æuum
Non annis renouare tuis. modo diua triformis
Adiuuet: & præsens ingentibus annuat ausis.
Tres aberant noctes ut cornua tota coirent:
Efficerentq; orbem. post, quàm plenissima fulsit:
Et solida terras spectauit imagine Luna:
Egreditur tectis uestes induta recinctas,
Nuda pedem. nudos humeris infusa capillos:
Fertq; uagos mediæ per muta silentia noctis
Incomitata gradus. homines, uolucresq;, ferasq;,
Soluerat alta quies. nullo cum murmure serpens
Sopito similis nullo cum murmure serpit:
Immotæq; silent frondes. silet humidus aer.
Sydera sola micant: ad quæ sua brachia tendens
Ter se conuertit: ter sumptis flumine crinem
Irrorauit aquis: ternis & hiatibus ora
Soluit: & in dura summiso poplite terra:
Nox ait arcanis fidissima quæq; diurnis
Aurea cum Luna succeditis ignibus astra:
Tuq; triceps Hecate, quæ cœptis conscia nostris.
Adiutrixq; uenis: cantusq;, artesq; Magorum:
Quæq; Magos Tellus pollentibus instruis herbis,
Auræq;, & uenti, montesq;, amnesq;, lacusq;,

Dijq; omnes nemorum. Dijq; omnes noctis adeste.
Quorum ope cum uolui ripis mirantibus amnes
In fontes rediere suos. concussaq; sisto.
Stantia concutio cantu freta. nubila pello.
Nubilaq; induco. uentos abigoq;, uocoq;.
Vipereas rumpo uerbis, & carmine fauces.
Viuaq; saxa, sua conuulsaq; robora terra.
Et syluas moueo. iubeoq; tremiscere montes.
Et mugire solum. manesq; exire sepulchris.
Te quoq; luna traho. quamuis temerata labores
Aera tuos minuant. currus quoq; carmine nostro
Pallent. ac pallet nostris aurora uenenis.
Vos mihi taurorum flammas hebetastis. & unco,
Haud patiens oneris collum pressistis aratro.
Vos serpentigenis in se fera bella dedistis.
Custodemq; rudem somno sopistis. & aurum
Vindice decepto Graias misistis in urbes.
Nunc opus est succis. per quos renouata senectus
In florem redeat. primosq; recolligat annos.
Et dabitis. neq; enim micuerunt sydera frustra.
Nec frustra uolucrum tractus ceruice draconum
Currus adest. aderat demissus ab æthere currus.
Quo simul ascendit. frenataq; colla draconum
Permulsit. manibusq; leues agitauit habenas.
Sublimis rapitur. subiectaq; Thessala tempe
Despicit. & cretis regionibus applicat angues.
Et quas Ossa tulit. quasq; altus Pelion herbas,
Othrysq;, & Pindus, & Pindo maior Olympus.
Perspicit. & placitas partim radice reuellit.
Partim succidit curuamine falcis ahenæ

Multa quoq; Apidani placuerunt gramina ripis,
Multa quoq; Amphrysi·nec eras immunis Enipeu·
Necnon Peneus·necnon Sperchiades undæ
Contribuere aliquid·iuncosáq; littora Bœbes·
Carpsit & Euboica uiuax Anthedone gramen
Non dum uulgatum mutato corpore Glauci
Nona dies illam curru, pennisq; draconum·
Nonaq; nox omnes lustrantem uiderat agros·
Cum rediit·nec erant tacti, nisi odore dracones·
Et tamen annosæ pellem posuere senectæ·
Constitit adueniens citra, limenq;, foresq;
Et tantum cœlo tegitur·refugitq; uiriles
Contactus·statuitq; aras è cespite binas·
Dexteriore Hecates·at leua parte iuuentæ·
Has ubi uerbenis, syluaq; incinxit agresti·
Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
Sacra facit·cultrosq; in guttura uelleris atri
Conijcit & patulas perfudit sanguine fossas·
Tum super inuergens tepidi carchesia lactis·
Alteraq; inuergens liquidi carchesia mellis·
Verba simul fundit·terrenaq; numina poscit·
Vmbrarumq; rogat rapta cum coniuge regem·
Ne properent artus anima fraudare senili·
Quos ubi placauit, precibusq; & murmure longo
Aesonis effœtum proferri corpus ad aras
Iussit· & in plenos resolutum carmine somnos
Exanimi similem stratis porrexit in herbis·
Hic procul Aesonidē·procul hic iubet ire ministros·
Et monet arcanis oculos remouere profanos·
Diffugiunt iussi·sparsis Medea capillis

Bacchantum ritu flagrantes circuit aras.
Multifidasq; faces in fossa sanguinis atra
Tingit & infectas gemimis accendit in aris.
Terq; senem flamma, ter aqua, ter sulfure lustrat.
Interea calido positum medicamen aheno
Feruet, & exultat, spumisq; tumentibus albet.
Illic Aemonia radices ualle resectas,
Seminaq;, & flores, & succos incoquit atros.
Adijcit extremo lapides oriente petitos,
Et quas Oceani refluum mare lauit arenas.
Addidit exceptas Lunæ de nocte pruinas,
Et Strigis infames, ipsis cum carnibus, alas.
Inq; uirum soliti uultus mutare ferinos
Ambigui prosecta Lupi. nec defuit illis
Squamea Cinyphei tenuis membrana Chelydri,
Viuacisq; iecur Cerui, quibus insuper addit
Ora, caputq;, nouem cornicis secula passæ.
His & mille alijs post, quàm sine nomine rebus
Propositum instruxit mortali Barbara munus,
Arenti ramo iam pridem mitis oliuæ
Omnia confudit, summisq; immiscuit ima.
Ecce uetus calido uersatus stipes aheno
Fit uiridis primo. nec longo tempore frondes
Induit, & subito grauidis oneratur oliuis.
At quacunq; cauo spumas eiecit aheno
Ignis, & in terram guttæ cecidere calentes,
Vernat humus, floresq;, & mollia pabula surgunt.
Quæ simulat uidit, stricto Medea recludit
Ense senis iugulum. ueteremq; exire cruorem
Passa, replet succis, quos post, quàm cõbibit Aeson

A ut ore acceptos, aut uulnere barba, comæq;
C anicie posita nigrum rapuere colorem·
P ulsa fugit macies· abeunt pallorq;, situsq;,
A diectoq; cauæ supplentur corpore rugæ·
M embraq; luxuriant· Aeson miratur & olim
A nte quater denos nunc se reminiscitur annos·
D issimilemq; animum subijt, ætate relicta·
V iderat ex alto tanti miracula monstri
L iber & admonitus iuuenes nutricibus annos
P osse suis reddi capit hoc à Colchide munus·
N e'ue doli cessent odium cum coniuge falsum
P hasias assimulat Peliæq; ad limina supplex
C onfugit atq; illam quoniam grauis ipse senecta est·
E xcipiunt natæ· quas tempore callida paruo
C olchis amicitiæ fallacis imagine cepit·
D umq; refert inter meritorum maxima demptos
A esonis esse situs atq; hac in parte moratur
S pes est uirginibus Pelia subiecta creatis
A rte suum parili reuirescere posse parentem·
I dq; petunt iuuenes· pretium sine fine pacisci·
I lla breui spacio silet & dubitare uidetur
S uspenditq; animos ficta grauitate, rogantum·
M ox ubi pollicita est quo sit fiducia maior
M uneris huius ait· qui uestras maximus æuo est
D ux gregis inter oues agnus medicamine fiet·
P rotinus innumeris effœtus laniger annis
A ttrahitur flexo circum caua tempora cornu
C uius ut Aemonio marcentia guttura cultro
F odit & exiguo maculauit sanguine ferrum,
M embra simul pecudis, ualidosq; uenefica succos

Mergit in ære cauo, minuunt ea corporis artus
Cornuaq; exurunt necnon cum cornibus annos
Et tener auditur medio balatus aheno.
Nec mora. balatum mirantibus, exilit agnus
Lasciuitq; fuga lactentiaq; ubera quærit
Obstupuere satæ Pelia promissaq; post, quàm
Exhibuere fidem tum uero impensius instant
Ter iuga phœbus equis in Hibero flumine mersis
Dempserat et quarta radiantia nocte micabant
Sydera cum rapido fallax Aeetias igni
Imponit purum laticem, & sine uiribus herbas.
Iamq; neci similis resoluto corpore, regem
Et cum rege, suos custodes somnus habebat
Quem dederat cantus magicæq; potentia linguæ
Intrarant iussæ cum Colchide limina natæ
Ambierantq; torum. quid nunc dubitatis inertes?
Stringite ait gladios ueteremq; haurite cruorem
Vt repleam uacuas iuuenili sanguine uenas.
In manibus uestris uita est, ætasq; parentis.
Si pietas ulla est nec spes agitatis inanes
Officium præstate patri. telisq; senectam
Exigite & saniem coniecto emittite ferro.
His, ut quæq; pia est hortatibus, impia prima est.
Et ne sit scelerata facit scelus. haud tamen ictus
Vlla suos spectare potest oculosq; reflectunt
Cæcaq; dant sæuis auersæ uulnera dextris
Ille cruore fluens subito tamen alleuat artus
Semilacerq; toro tentat consurgere & inter
Tot medius gladios pallentia brachia tendens,
Quid facitis natæ? quis uos in fata parentis

Armat ait? cecidere illis, animiq;, manusq;·
Plura locuturo, cum uerbis guttura Colchis
Abstulit & calidis laniatum mersit in undis·
Quæ nisi pennatis serpentibus isset in auras,
Non exempta foret pœnæ· fugit alta, superq;
Pelion umbrosum, philyræaq; tecta, superq;
Othryn & euentu ueteris loca nota Cerambi·
Hic ope nympharum sublatus in aëra pennis
Cum grauis infuso tellus foret obruta ponto
Deucalioneas effugit inobrutus undas·
Aeoliam Pitanen à leua parte reliquit
Factaq; de saxo longi simulacra draconis
Idæumq; nemus quo nati furta, iuuencum
Occuluit Liber falsi sub imagine cerui·
Quaq; pater Coryti parua tumulatus arena
Et quos Mæra nouo latratu terruit agros
Eurypyliq; urbem, qua Coæ cornua matres
Gesserunt, tunc cũ discederet Herculis agmen·
Phœbeamq; Rhodon, & Ialysios Telchinas,
Quorum oculos ipso mutantes omnia uisu
Iuppiter exosus, fraternis subdidit undis·
Transit & antiquæ Carthæia mœnia Cææ,
Qua pater Alcidàmas placidam de corpore natæ
Miraturus erat nasci potuisse columbam·
Inde lacus Hyries uidet, & Cygneia Tempe,
Quæ subitus celebrauit olor· nam Phyllius illic
Imperio pueri, uolucresq;, ferumq; leonem
Tradiderat domitos taurum quoq; uincere iussus
Vicerat & stricto toties iratus amori
Præmia poscenti taurum suprema negauit·

Ille indignatus cupies dare dixit & alto
Desiluit saxo. cuncti cecidisse putabant.
Factus olor niueis pendebat in aere pennis.
At genitrix Hyrie seruatum nescia, flendo
Delicuit stagnumq; suo de nomine fecit.
Adiacet his Pleuron in qua trepidantibus alis
Ophias effugit natorum uulnera Combe.
Inde Calaureæ Latoidos aspicit arua.
In uolucrem uersi cum coniuge conscia regis.
Dextera Cyllene est in qua cum matre Menephron
Concubiturus erat sæuarum more ferarum.
Cephison procul hinc deflentem fata nepotis
Respicit in tumidam Phocen ab Apolline uersi.
Eumeliq; domum lugentis in aere Natam.
Tandem uipereis Ephyren Pirenida pennis
Contigit. hic æuo ueteres mortalia primo
Corpora uulgarunt pluuialibus edita fungis.
Sed post, quàm Colchis arsit noua nupta uenenis.
Flagrantemq; domum regis male uidit utroq;
Sanguine natorum perfunditur impius ensis.
Vltaq; se mater male, Iasonis effugit arma.
Hinc titaniacis ablata draconibus, intrat
Palladias arces, quæ te iustissime Phineu,
Teq; senex Peripha pariter uidere uolantes.
Innexamq; nouis neptem Polyphemonis alis.
Excipit hanc Aegeus facto damnandus in uno.
Nec satis hospitium est. thalami quoq; fœdere iũgit.
Iamq; aderat Theseus proles ignara parenti
Qui uirtute sua bimarem pacauerat Isthmon
Huius in exitium miscet Medea quod olim

Attulerat secum Scythicis Aconiton ab oris·
Illud Echidnææ memorant è dentibus ortum
Esse canis·specus est tenebroso cæcus hiatu·
Est uia decliuis, per quam Tirynthius Heros
Restantem, contráq; diem, radiosq;, micantes
Obliquantem oculos, nexis adamante cathenis
Cerberon attraxit, rabida qui concitus ira
Impleuit pariter ternis latratibus auras·
Et sparsit uirides spumis albentibus agros·
Has concresse putant, nactasq; alimenta feracis,
Fœcundiq; soli, uires cepisse nocendi·
Quæ quia nascuntur dura uiuacia caute·
Agrestes Aconita uocant·ea coniugis astu
Ipse parens Aegeus nato porrexit, ut hosti·
Sumpserat ignara Theseus data pocula dextra·
Cum pater in capulo gladij cognouit eburno
Signa sui generis, facinusq; excussit ab ore·
Effugit illa necem nebulis per carmina motis·
At genitor quamquam lætatur sospite nato,
Attonitus tamen est geniti discrimine, paruo
Committi potuisse nefas, fouet ignibus aras,
Muneribusq; deos implet, feriuntq; secures
Collatorosa boum uinctorum cornua uittis·
Nullus Erechthidis fertur celebratior illo
Illuxisse dies·agitant conuiuia patres,
Et medium uulgus, necnon & carmina, uino
Ingenium faciente, canunt· te maxime Theseu
Mirata est Marathon Cretæi sanguine tauri
Quodq; suam securus arat Cremyona colonus,
Munus, opusq; tuum est·tellus Epidauria per te

Clauigeram uidit Vulcani occumbere prolem.
Vidit & immitem Cephisias ora Procrusten.
Cercyonis letum uidit Cerealis Eleusis.
Occidit ille Scinis magnis male uiribus usus.
Qui poterat curuare trabes: & agebat ab alto
Ad terram late sparsuras corpora pinus.
Tutus ad Alcathoën Lelegeia mœnia limes
Composito Scirone patet: sparsis q; latronis
Terra negat sedem: sedem negat ossibus unda:
Quæ iactata diu fertur durasse uetustas
In scopulos: scopulis nomen Scironis inhæret.
Si titulos, annosq; tuos numerare uelimus
Facta prement annos: pro te fortissime uota
Publica suscipimus: Bacchi tibi sumimus haustus:
Consonat assensu populi, precibusq; fauentum
Regia: nec tota tristis locus ullus in urbe est.
Nec tamen (usq; adeo nulla est sincera uoluptas:
Solicitumq; aliquid lætis interuenit) Aegeus
Gaudia percepit nato secura recepto.
Bella parat Minos, qui quanquam milite: quanquam
Classe ualet, patria tamen est firmissimus ira:
Androgeiq; necem iustis ulciscitur armis.
Ante tame bello uires acquirit amicas,
Quaq; patent aditus uolucri freta classe pererrat.
Hinc Anaphen sibi iungit & Astypaleia regna.
Promissis Anaphen: regna Astypaleia bello
Hinc humilem Myconen, Cretosaq; rura Cymoli:
Florentemq; Cythnon, Syron, planamq; Seriphon,
Marmoreamq; Paron, quamq; impia prodidit Arne
Sithonis accepto, quod auara poposcerat, auro,

Mutata est in auem, quæ nunc quoq; diligit aurum
Nigra pedes, nigris uelata monedula pennis.
At non Oliaros, Didymeq;, & Tenos, & Andros,
Et Gyaros, Nitidæq; ferax Peparethos oliuæ
Gnosiacas iuuere rates. latere inde sinistro
Oenopiam Minos petit Aeacideia regna.
Oenopiam ueteres appellauere. sed ipse
Aeacus Aeginam genitricis nomine dixit.
Turba ruit, tantaq; uirum cognoscere fama
Expetit. occurrunt illi, Telamonq;, minorq;,
Quam Telamon, Peleus, & proles tertia Phocus.
Ipse quoq; egreditur tardus grauitate senili
Aeacus, & quæ sit ueniendi causa requirit.
Admonitus patrij luctus suspirat & illi
Dicta refert rector populorum talia centum.
Arma iuues oro pro nato sumpta, piæq;
Pars sis militiæ. tumulo solatia posco.
Huic Asopiades petis irrita, dixit, & urbi
Non facienda meæ. neq; enim coniunctior ulla
Cecropidis hac est tellus. ea fœdera nobis.
Tristis abit, stabuntq; tibi tua fœdera magno,
Dixit, & utilius bellum putat esse minari,
Quam gerere, atq; suas ibi præconsumere uires.
Classis ab Oenopis etiam nunc Lyctia muris
Spectari poterat, cum pleno concita uelo
Attica puppis adest, & portus intrat amicos,
Quæ Cephalum patriæq; simul mandata ferebat.
Aeacidæ iuuenes longo post tempore uisum
Agnouere tamen Cephalum, dextrasq; dederunt,
Inq; patris duxere domum spectabilis heros

Et ueteris retinens etiam nunc pignora formæ
Ingreditur ramumq; tenens popularis oliuæ,
Et dextra leuaq; duos ætate minores,
Maior habet Clyton & Buten Pallante creatos.
Post, quàm congressi primi sua uerba tulerunt
Cecropidæ, Cephalus peragit mandata, rogatq;
Auxilium fœdusq; refert, & iura parentum
Imperiumq: peti totius Achæidos addit.
Sic ubi mandatam iuuit facundia causam,
Aeacus in capulo regni nitente sinistra
Ne petite auxilium sed sumite dixit Athenæ.
Nec dubiæ uires, quas hæc habet insula, uestras
Ducite, & omnis eat rerum status iste mearum.
Robora non desunt. superat mihi miles, & hosti.
Gratia dijs felix & inexcusabile tempus.
Immo ita sit Cephalus. crescat tua ciuibus opto
Vrbs ait. adueniens equidem modo gaudia cepi,
Cum tam pulchra mihi tam par ætate iuuentus
Obuia processit multos tamen inde requiro,
Quos quondam uidi uestra prius urbe receptus.
Aeacus ingemuit tristiq; ita uoce locutus.
Flebile principium melior fortuna secuta est.

Hanc utinam uobis possem memorare. sine ullo
Ordine nunc repetam, neu longa ambage morer uos
Ossa, cinisq; iacent, memori quos mente requiris,
Et quota pars illi rerum periere mearum?
Dira lues populis ira Iunonis iniquæ
Incidit exosæ dictas à pellice terras.
Dum uisum est mortale malum, tantæq; latebat
Causa nocens cladis, pugnatum est arte medendi.

Exitium superabat opes, uictæq; iacebant.
Principio cœlum spissa caligine terras
Pressit, & ignauos inclusit nubibus æstus.
Dumq; quater plenis expleuit cornibus orbem
Luna quater plenum tenuata retexuit orbem.
Letiferis calidi spirarunt æstibus austri.
Constat & in fontes uitium uenisse, lacusq;,
Miliaq; incultos serpentum multa per agros
Errasse, atq; suis fluuios temerasse uenenis.
Strage canum primo, uolucrumq;, auiumq;, boumq;
Inq; feris subiti deprensa potentia morbi est.
Concidere infelix ualidos miratur arator
Inter opus tauros, medioq; recumbere sulco.
Lanigeris gregibus balatus dantibus ægros
Sponte sua, lanæq; cadunt, & corpore tabent.
Acer equus quondam magnæq; in puluere famæ
Degenerat palmæ, ueterumq; oblitus honorum
Ad præsepe gemit morbo moriturus inerti.
Non aper irasci meminit, nec fidere cursu
Cerua, nec armentis incurrere fortibus ursi.
Omnia languor habet. syluis, agrisq;, uiisq;
Corpora fœda iacent. uitiantur odoribus auræ.
Mira loquar. non illa canes, auidæq; uolucres.
Non cani tetigere lupi. dilapsa liquescunt,
Afflatuq; nocent & agunt contagia late.
Peruenit ad miseros damno grauiore colonos
Pestis, & in magnæ dominatur mœnibus urbis.
Viscera torrentur primo, flammisq; fatiscunt.
Indicium rubor est & ductus anhelitus igni.
Aspera lingua tumet tepidisq; arentia uentis

O ra patent auræq; graues captantur hiatu.
N on stratum.nõnulla pati uelamina possunt.
D ura sed in terra ponunt præcordia.nec fit
C orpus humo gelidum.sed humus de corpore feruet.
N ec moderator adest,inq; ipsos sæua medentes
E rumpit clades,obsuntq; authoribus artes.
Q uo propior quisq; est seruitq; fidelius ægro
I n partem leti citius uenit atq; salutis
S pes abijt finemq; uident in funere morbi.
I ndulgent animis.& nulla quid utile cura est.
V tile enim nihil est.passim positoq; pudore
F ontibus,& fluuijs,puteisq; capacibus hærent.
N ec sitis est extincta prius quam uita bibendo.
I nde graues morbo nequeunt consurgere & ipsis
I mmoriuntur aquis .aliquis tamen haurit et illas,
T antaq; sunt miseris inuisi tædia lecti.
P rosiliunt aut si prohibent consistere uires,
C orpora deuoluunt in humum fugiuntq; penates
Q uisq; suos.sua cuiq; domus funesta uidetur.
E t quia causa latet,locus est in crimine notus.
S emianimes errare uijs dum stare ualebant
A spiceres.flentes alios terraq; iacentes
L assaq; uersantes supremo lumina motu.
M embraq; pendentis tendunt ad sydera cœli
H ic.illic ubi mors deprenderat exhalantes.
Q uid mihi tunc animi fuit?aut quid debuit esse?
V t uitam odissem & cuperem pars esse meorum.
Q uo se cunq; acies oculorum flexerat illic
V ulgus erat stratum ueluti cum putrida motis
P oma cadunt ramis agitatæq; in ilice glandes.

Templa

Templa uides contra gradibus ſublimia longis·
Iuppiter illa tenet·quis non altaribus illis
Irrita thura dedit?quoties pro coniuge coniux,
Pro nato genitor,dum uerba precantia dixit·
Non exoratis animam finiuit in aris?
Inq; manu thuris pars inconſumpta reperta eſt?
Admoti quoties templis dum uota ſacerdos
Concipit & fundit purum inter cornua uinum·
Haud expectato ceciderunt uulnere tauri?
Ipſe ego ſacra Ioui pro me,patriaq;,tribusq;
Cum facerem natis·mugitus uictima diros
Edidit· & ſubito collapſa ſine ictibus ullis
Exiguo tinxit ſubiectos ſanguine cultros·
Fibra quoq; ægra notas ueri,monitusq; deorum
Perdiderat·triſtes penetrant ad uiſcera morbi·
Ante ſacros uidi proiecta cadauera poſtes·
Ante ipſas·quo mors foret inuidioſior·aras·
Pars animam laqueo claudunt·mortisq; timorem
Morte fugant·ultroq; uocant uenientia fata·
Corpora miſſa neci nullis de more feruntur
Funeribus·neq; enim capiebant funera portæ,
Aut inhumata premunt terras·aut dantur in altos
Indotata rogos·& iam reuerentia nulla eſt·
Deq; rogis pugnant·alienisq; ignibus ardent·
Qui lachryment·deſunt·indefletæq; uagantur
Natorumq;,matrumq; animæ,iuuenumq;,ſenumq;·
Nec locus in tumulos,nec ſufficit arbor in ignes·
Attonitus tanto miſerarum turbine rerum
Iuppiter ò dixi,ſi te non falſa loquuntur
Æginæ amplexus quondam ſub Aſopidos iſſe

N ec te magne pater nostri pudet esse parentem,
A ut mihi redde meos, aut me quoq; conde sepulchro.
I lle notam fulgore dedit tonitruq; secundo.
A ccipio sintq; ista precor felicia mentis
S igna tuæ, dixi, quæ das mihi pignoris omen.
F orte fuit iuxta patulis rarissima ramis
S acra Ioui quercus de semine Dodonæo.
H ic nos frugilegas aspeximus agmine longo
G rande onus exiguo formicas ore gerentes.
R ugosoq; suum seruantes cortice callem.
D um numerum miror, totidem pater optime dixi
T u mihi da ciues & inania mœnia supple.
I ntremuit, ramisq; sonum sine flamine motis
A lta dedit quercus pauido mihi membra timore
H orruerant. stabantq; comæ tamen oscula terræ.
R oboribusq; dedi. nec me sperare fatebar.
S perabam tamen, atq; animo mea uota fouebam.
N ox subit & curis exercita corpora somnus
O ccupat. ante oculos eadem mihi quercus adesse.
E t rami totidem, totidemq; animalia ramis
F erre suis uisa est pariterq; tremiscere motu.
G raniferumq; agmen subiectis spargere in aruis.
C rescere quod subito maius, maiusq; uidetur.
A c se tollere humo, rectoq; assistere trunco,
E t maciem, numerumq; pedum, nigrumq; colorem
P onere & humanam membris inducere formam.
S omnus abit. damno uigilans mea uisa querorq;.
I n superis opis esse nihil. at in ædibus ingens
M urmur erat, uocesq; hominum exaudire uidebar
I am mihi desuetas. dum suspicor has quoq; somni

Esse, uenit Telamon properus foribusq; reclusis
Speq;, fideq;, pater dixit maiora uidebis·
Egredere· egredior, qualesq; in imagine somni
Visus eram uidisse uiros, ex ordine tales
Aspicio, noscoq;· adeunt, regemq; salutant·
Vota Ioui soluo populisq; recentibus urbem
Partior & uacuos priscis cultoribus agros
Myrmidonasq; uoco nec origine nomina fraudo·
Corpora uidisti· mores quos ante gerebant
Nunc quoq; hēnt· parcū genus est, patiēsq; laborū,
Quæsitiq; tenax, et quos quæsita reseruet·
Hi te ad bella pares annis, animisq; sequentur·
Cum primum qui te feliciter attulit, eurus
(Eurus enim attulerat) furit mutatus in austros·
Talibus, atq; alijs longum sermonibus illi
Impleuere diem lucis pars optima mensæ,
Est data· nox somnis· iubar, aureus extulerat Sol·
Flabat adhuc eurus redituraq; uela tenebat·
Ad Cephalum Pallante sati, cui grandior ætas,
Ad regem Cephalus simul & Pallante creati
Conueniunt· sed adhuc regem sopor altus habebat·
Excipit Aeacides illos in limine Phocus·
Nam Telamon fraterq; uiros ad bella parabant·
Phocus in interius spatium pulchrosq; recessus
Cecropidas duxit cum quis simul ipse resedit·
Aspicit Eioniden, ignota ex arbore factum
Ferre manu iaculum cuius fuit aurea cuspis·
Pauca prius medijs sermonibus ille locutus,
Sum nemorum studiosus ait cædisq; ferinæ·
Qua tamen a sylua teneas hastile recisum

I amdudum dubito. certe si fraxinus esset
F ulua colore foret. si cornus, nodus inesset.
V nde sit ignoro. sed non formosius isto
V iderunt oculi telum iaculabile nostri.
E xcipit actæis è fratribus alter & usum
M aiorem specie mirabere, dixit, in isto.
C onsequitur quodcunq; petit fortunaq; missum
N on regit & reuolat nullo referente cruentum.
T um uero iuuenis Nereius omnia quærit.
C ursit, & unde datum. quis tanti muneris autor.
Q uæ petit ille refert. & cætera nota pudore,
Q ua tulerit mercede silet tactusq; dolore
C oniugis amissæ lachrymis ita fatur abortis.
H oc me nate dea (quis posset credere) telum
F lere facit facietq; diu, si uiuere nobis
F ata diu dederint. hoc me cum coniuge cara
P erdidit hoc utinam caruissem munere semper.
P ròcris erat, si forte magis peruenit ad aures
O rithyia tuas magnæ soror Orithyiæ.
S i faciem, moresq; uelis conferre duarum
D ignior ipsa rapi. pater hāc mihi iūxit Erectheus.
H anc mihi iunxit amor. felix dicebar eramq;.
N on ita dis uisum est. at nunc quoq; forsitan essem.
A lter agebatur post sacra iugalia mensis
C um me cornigeris tendentem retia ceruis
V ertice de summo semper florentis Hymeti
L utea mane uidet pulsis Aurora tenebris
I nuitumq; rapit. liceat mihi uera referre
P ace deæ ꝗ sit roseo spectabilis ore
Q uod teneat lucis, teneat confinia noctis

Nectareis q; alatur aquis. ego Procrin amabam.
Pectore Procris erat. Procris mihi semper in ore.
Sacra tori. coitusq; nouos, Thalamosq; recentes,
Primaq; deserti referebam fœdera lecti.
Mota dea est, & siste tuas ingrate querelas.
Procrin habe dixit. q; si mea prouida mens est
Non habuisse uoles, meq; illi irata remisit.
Dum redeo mecumq; deæ memorata retracto
Esse metus cœpit ne iura iugalia coniux
Non bene seruasset. facies, aetasq;, iubebant
Credere adulterium, prohibebant credere mores.
Sed tamen abfueram. sed & hæc erat unde redibam
Criminis exemplum, sed cuncta timemus amantes.
Quærere quod doleam statuo, donisq; pudicam
Sollicitare fidem. fauet huic Aurora timori,
Immutatq; meam (uideor sensisse) figuram.
Palladiasq; ineo non cognoscendus Athenas,
Ingrediorq; domum. culpa domus ipsa carebat,
Castaq; signa dabat, dominoq; erat anxia rapto.
Vix aditus per mille dolos ad Erechthida factus.
Vt uidi, obstupui, meditataq; penè reliqui
Tentamenta fide. male me quin uera faterer,
Continui. male quin ut oportuit oscula ferrem.
Tristis erat. sed nulla tamen formosior illa
Esse potest tristi, desyderioq; calebat
Coniugis arrepti. tu collige qualis in illa
Phoce decor fuerit quam sic dolor ipse decebat.
Quid referam, quoties tentamina nostra pudici
Reppulerunt mores? quoties ego dixerit uni
Seruor, ubicunq; est. uni mea gaudia seruo.

Cui non ista fide satis experientia sano
Magna foret? non sum contentus: & in mea pugno
Vulnera: dum census dare me promitto loquendo
Muneraq; augendo: tandem dubitare coegi.
Exclamo male. pectora detego. tectus adulter,
Verus eram coniux. me perfida teste teneris.
Illa nihil. tacito tantummodo uicta pudore
Insidiosa malo cum coniuge limina fugit.
Offensaq; mei genus omne Perosa uirorum
Montibus errabat studijs operata Dianæ.
Tum mihi deserto uiolentior ignis ad ossa
Peruenit. orabam ueniam: & peccasse fatebar.
Et potuisse datis simili succumbere culpæ
Me quoq; muneribus: si munera tanta darentur,
Hæc mihi confesso læsum prius ulta pudorem
Redditur, & dulces concorditer exigit annos.
Dat mihi præterea: tanquam si parua dedisset
Dona: canem munus: quem cum sua traderet illi
Cynthia, currendo superabit dixerat omnes.
Dat simul & iaculum: manibus quod cernis habere.
Muneris alterius quæ sit fortuna requiris:
Accipe mirandum: nouitate mouebere facti.
Carmina Näiades non intellecta priorum
Soluunt ingenijs, & præcipitata iacebat
Immemor ambagum uates obscura suarum
Scilicet alma Themis: nec talia liquit inulta.
Protinus Aonijs immissa est bellua Thebis.
Cessit & exitio multis. pecorumq;, suoq;
Ruricolæ pauere feram uicina iuuentus
Venimus: & latos indagine cinximus agros.

Illa leui uelox superabat retia saltu·
Summaq; transibat positarum lina plagarum·
Copula detrahitur canibus·quos illa frequentes
Effugit,& cœtum non segnior alite ludit·
Poscor & ipse meum consensu Lælapa magno·
(Muneris hoc nomen)iandudum uincula pugnat
Exuere ipse sibi·colloq; morantia tendit·
Vix bene missus erat,nec iam poteramus,ubi esset·
Scire·pedum calidus uestigia puluis habebat·
Ipse oculis ereptus erat·non ocyor illo
Hasta·nec exutæ contorto uerbere glandes·
Nec Gortyniaco calamus leuis exit ab arcu·
Collis apex medij subiectis īminet aruis·
Tollor in hunc·capioq; noui spectacula cursus·
Quo modo deprendi·modo se subducere ab ipso
Vulnere uisa fera est,nec limite calida recto·
In spatiumq; fugit·sed decipit ora sequentis·
Et redit in gyrum·ne sit suus impetus hosti·
Imminet hic·sequiturq; parem·similisq; tenenti
Non tenet·& uanos exercet in aere morsus·
Ad iaculi uertebar opem,quod dextera librat
Dum mea·dum digitos amentis addere tento·
Lumina deflexi,rouocataq; rursus eodem
Rettuleram·& medio(mirum)duo marmora campo
Aspicio·fugere hoc·illud latrare putares·
Scilicet inuictos ambo certamine cursus
Esse deus uoluit·si quis deus affuit illis·
Hactenus·& tacuit·iaculo quod crimen in ipso est?
Phocus ait·iaculi sic crimina reddidit ille·
Gaudia principium nostri sunt Phoce doloris·

Illa prius referam. iuuat o meminisse beati
Temporis Aeacide quo primos rite per annos
Coniuge eram felix. felix erat illa marito.
Mutua cura duos, & amor socialis habebat.
Nec Iouis illa meo Thalamos præferret amori.
Nec me quæ caperet non si Venus ipsa ueniret.
Vlla erat. æquales urebant, pectora flammæ.
Sole feré radijs feriente cacumina primis
Venatum in syluas iuueniliter ire solebam.
Nec mecum famuli, nec equi, nec naribus acres
Ire canes, nec lina sequi nodosa solebant.
Tutus eram iaculo. sed cum satiata ferinæ
Dextera cædis erat repetebam frigus & umbras,
Et quæ de gelidis exibat uallibus auram.
Aura petebatur medio nihil lenis in æstu.
Auram expectabam. requies erat illa labori.
Aura (recordor enim) uenias cantare solebam.
Meq; iuues intresq; sinus gratissima nostros.
Vtq; facis releuare uelis, quibus urimur æstus.
Forsitan addideram (sic me mea fata trahebant)
Blanditias plures & tu mihi magna uoluptas,
Dicere sum solitus. tu me reficisq;, fouesq;.
Tu facis ut syluas ut amem loca sola meoq;
Spiritus iste tuus semper capiatur ab ore.
Vocibus ambiguis deceptam præbuit aurem
Nescio quis nomenq; auræ tam sæpe uocatum
Esse putat nymphæ. nympham mihi credit amari.
Criminis extemplo ficti temerarius index
Procrin adit linguaq; refert audita susurra.
Credula res amor est. subito collapsa dolore,

Vt mihi narratur·cecidit·longoq́; refecta
Tempore se miseram·se fati dixit iniqui·
Deq́; fide questa est·& crimine concita uano·
Quod nihil est·metuit·metuit sine corpore nomen·
Et dolet infelix ueluti de pellice uera·
Sæpe tamen dubitat·metuitq́; miserrima falli·
Indicioq́; fidem negat· & nisi uiderit ipsa·
Damnatura sui non est delicta mariti·
Postera depulerant Auroræ lumina noctem·
Egredior·syluasq́; peto·uictorq́; per herbas
Aura ueni dixi·nostroq́; medere labori·
Et subito gemitus inter mea uerba uidebar
Nescio quos audisse·ueni tamen optima dicens,
Fronde leuem rursus strepitum faciente caduca
Sum ratus esse feram·telumq́; uolatile misi·
Pròcris erat·medioq́; tenens in pectore uulnus·
Hei mihi conclamat·uox est ubi cognita fidæ
Coniugis·ad uocem præceps,amensq́; cucurri·
Semianimem·& sparsas fœdantem sanguine uestes·
Et sua(me miserum)de uulnere dona trahentem
Inuenio·corpusq́; meo mihi carius ulnis
Mollibus attollo·scissaq́; à pectore ueste
Vulnera sæua ligo·conorq́; inhibere cruorem·
Neu me morte sua sceleratum deserat·oro·
Viribus illa carens,& iam moribunda coegit
Hæc se pauca loqui·per nostri fœdera lecti·
Perq́; deos supplex oro,superosq́;,meosq́;,
Per si quid merui de te bene,perq́; manentem
Nunc quoq;·cum pereo,causam mihi mortis amorē,
Ne Thalamis auram patiare incumbere nostris·

Dixit, & errorem tum deniq; nominis esse
Et sensi, & docui. sed quid docuisse iuuabat?
Labitur, & paruæ fugiunt cum sanguine uires.
Dumq; aliquid spectare potest, me spectat, & in me
Infelicem animam, nostroq; exhalat in ore.
Sed uultu meliore mori secura uidetur.
Flentibus hæc lachrymans Heros memorabat, et ecce
Aeacus ingreditur duplici cum prole, nouoq;
Milite, quem Cephalus cum fortibus accipit armis.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER OCTAVVS.

i Am nitidum retegente diem, noctisq; fugante
Tempora lucifero, cadit Eurus, et humida surgunt
Nubila, dant placidi cursum redeuntibus austri
Aeacidis, Cephaloq;, quibus feliciter acti
Ante expectatum portus tenuere petitos.
Interea Minos Lelegeia littora uastat,
Prætentatq; sui uires Mauortis in urbe
Alcathoe, quam Nisus habet, cui splendidus ostro
Inter honoratos medio de uertice canos
Crinis inhærebat magni fiducia regni.
Sexta resurgebant orientis cornua Lunæ,
Et pendebat adhuc belli fortuna, diuq;
Inter utrunq; uolat dubijs uictoria pennis.
Regia turris erat uocalibus addita muris,
In quibus auratam proles Latonia fertur

Deposuisse Lyram·saxo sonus eius inhæsit·
Sæpe illuc solita est ascendere filia Nisi·
Et petere exiguo resonantia saxa lapillo·
Tunc cum pax esset·bello quoq; sæpe solebat
Spectare ex illa rigidi certamina Martis·
Iamq; mora belli procerum quoq; nomina norat·
Armaq;,equosq;,habitusq;,Cydoneasq; Pharetras·
Nouerat ante alios faciem ducis Europæi·
Plus etiam quam nosse sat est·hac iudice Minos
Seu caput abdiderat cristata casside pennis·
In galea formosus erat·seu sumpserat ære
Fulgentem clypeum clypeum sumpsisse decebat·
Torserat adductis hastilia lenta lacertis,
Laudabat uirgo iunctam cum uiribus artem·
Impositis calamis patulos sinuauerat arcus·
Sic Phœbum sumptis iurabat stare sagittis·
Cum uero faciem dempto nudauerat ære·
Purpureusq; albi stratis insignia pictis
Terga premebat equi,spumantiaq; ora regebat
Vix sua·uix sanæ uirgo Niseia compos
Mentis erat·felix iaculum quod tangeret ille·
Quæq; manu premeret felicia frena uocabat·
Impetus est illi(liceat modo)ferre per agmen
Virgineos hostile gradus·est impetus illi
Turribus è summis in Gnosia mittere corpus
Castra uel æratas hosti recludere portas·
Vel si quid Minos aliud uelit·utq; sedebat
Candida Dictæi spectans tentoria regis
Læter ait·doleam ne geri lachrymabile bellum·
In dubio est·doleo quod Minos hostis amanti est·

Sed nisi bella forent nunquam mihi cognitus esset.
Me tamen accepta poterat deponere bellum
Obside me comitem, me pacis pignus haberet.
Si quæ te peperit talis pulcherrime regum,
Qualis es ipse, fuit merito deus arsit in illa.
O ego ter felix si pennis lapsa per auras
Gnosiaci possem castris insistere regis
Fassaq; me flammasq; meas, qua dote, rogarem,
Vellet emi. tantum patrias ne posceret arces.
Nam pereant potius sperata cubilia: quàm sim
Proditione potens. quamuis sæpe utile uinci
Victoris placidi fecit clementia multis.
Iusta gerit certe pro nato bella perempto.
Et causaq; ualet, causamq; tuentibus armis.
Vt puto uincemur. qui si manet exitus urbem.
Cur suus hæc illi reseret mea mœnia Mauors?
Et non noster amor? melius sine cæde, moraq;,
Impensaq; sui poterit superare cruoris.
Nam metuo certe ne quis tua pectora Minos.
Vulneret imprudens. quis enim tam durus ut in te
Dirigere immitem non inscius audeat hastam?
Cœpta placent & stat sententia tradere mecum
Dotalem patriam finemq; imponere bello.
Verum uelle parum est. aditus custodia seruat.
Claustraq; portarum genitor tenet. hunc ego solum
Infelix timeo solus mea uota moratur.
Di facerent sine patre forem. sibi quisq; profecto
Est deus. ignauis precibus fortuna repugnat.
Altera iamdudum succensa cupidine tanto
Perdere gauderet quodcunq; obstaret amori.

Et cur ulla foret me fortior? ire per ignes·
Et gladios ausim. nec in hoc tamen ignibus ullis·
Aut gladijs opus est· opus est mihi crine paterno·
Ille mihi est auro preciosior· illa beatam
Purpura me uotiq; mei factura potentem·
Talia dicenti curarum maxima nutrix
Nox interuenit tenebrisq; audacia creuit·
Prima quies aderat qua curis fessa diurnis
Pectora somnus hēt· Thalamos taciturna paternos
Intrat & (heu facinus) fatali nata parentem
Crine suum spoliat prædaq; potita nefanda
Fert secum spolium sceleris progressaq; porta
Per medios hostes (meriti fiducia tanta est)
Peruenit ad regem quem sic affata pauentem est·
Suasit amor facinus· proles ego regia Nisi
Scylla tibi trado patriamq;, meosq; penates·
Præmia nulla peto nisi te· cape pignus amoris·
Purpureum crinem· nec me nunc tradere crinem·
Sed patrium tibi crede caput· scelerataq; dexrra
Munera porrexit· Minos porrecta refugit
Turbatusq; noui respondit imagine facti·
Di te summoueant o nostri infamia secli
Orbe suo tellusq; tibi, pontusq; negetur·
Certe ego non patiar Iouis incunabula Creten,
Qui meus est orbis tantum contingere monstrum·
Dixit· &, ut leges captis iustissimus autor
Hostibus imposuit classis retinacula solui
Iussit & æratas impleri remige puppes·
Scylla freto post, quàm deductas nare carinas,
Nec præstare ducem sceleris sibi præmia uidit·

Consumptis precibus uiolentam transit in iram.
Intendensq; manus passis furibunda capillis.
Quo fugis exclamat meritorum autore relicta
O patriæ prælate meæ prælate parenti
Quo fugis immitis? cuius uictoria nostrum
Et scelus & meritum est, nec te data munera, nec te
Noster amor mouit. nec q spes omnis in unum
Te mea congesta est nam quo deserta reuertar?
In patriam? superata iacet. sed finge manere.
Proditione mea clausa est mihi. patris ad ora.
Quæ tibi donaui? ciues odere merentem.
Finitimi exemplum metuunt. obstruximus orbem
Terrarum nobis. ut Crete sola pateret.
Hanc quoq; si prohibes. & nos ingrate relinquis.
Non genitrix Europa tibi est, sed inhospita Syrtis,
Armeniæ ue tigres, austroq; agitata charybdis.
Nec Ioue tu natus, nec mater imagine tauri
Lusa tua est, generis falsa est ea fabula. uerum
Et ferus & captus nullius amore iuuencæ
Qui te progenuit taurus fuit. exige pœnas
Nise pater. gaudete malis modo prodita nostris
Mœnia. nam fateor merui. & sum digna perire.
Sed tamen ex illis aliquis, quos impia læsi.
Me perimat. cur qui uicisti crimine nostro.
Insequeris crimen? scelus hoc patriæq;, patriq;.
Officium tibi sit. te uero coniuge digna est,
Quæ toruum ligno decepit adultera taurum,
Discordemq; utero fœtum tulit. ecquid ad aures
Perueniunt mea dicta tuas? an inania uenti
Verba ferunt, idemq; tuas ingrate carinas?

Iiam iam Pasiphaen non est mirabile taurum
Præposuisse tibi. plus tu feritatis habebas.
Me miseram properare iuuat: diuulsaq; remis
Vnda sonat: mecumq; simul mea terra recedit.
Nil agis ò frustra meritorum oblite meorum:
Insequar inuitum: puppimq; amplexa recuruam
Per freta longa trahar. uix dixerat. insilit undis:
Consequiturq; rates faciente cupidine uires:
Gnosiacæq; hæret comes inuidiosa carinæ,
Quam pater ut uidit (nam iam pendebat in auras,
Et modo factus auis fuluis Halyætus in alis)
Ibat: ut hærentem rostro laceraret adunco.
Illa metu puppim dimisit, & aura cadentem
Sustinuisse leuis, nec tangeret æquora uisa est.
Pluma fuit. plumis in auem mutata uocatur
Ciris. & à tonso est hoc nomen adepta capillo.
Vota Ioui Minos taurorum sanguine centum
Soluit: ut egressus ratibus Curetida terram
Contigit: & spolijs decorata est regia fixis.
Creuerat opprobrium generis: fœdumq; patebat
Matris adulterium monstri nouitate biformis.
Destinat hunc Minos Thalami remouere pudorem,
Multipliciq; domo cæcis includere tectis.
Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis
Ponit opus, turbatq; notas, & limina flexu
Ducit in errorem uariarum ambage uiarum.
Non secus ac liquidis Phrygius Mæandros in undis
Ludit: et ambiguo lapsu refluitq;, fluitq;,
Occurrensq; sibi uenturas aspicit undas:
Et nunc ad fontes: nunc ad mare uersus apertum

Incertas exercet aquas: ita Dædalus implet
Innumeras errore uias: uixq; ipse reuerti
Ad limen potuit. tanta est fallacia tecti.
Quo post, quàm geminam tauri, iuuenisq; figuram
Clausit, & Actæo bis pastum sanguine monstrum
Tertia sors annis domuit repetita nouenis:
Vtq; ope uirginea nullis iterata priorum
Ianua difficilis filo est inuenta relicto.
Protinus Aegides rapta Minoide Diam
Vela dedit: comitemq; suam crudelis in illo
Littore destituit. desertæ, & multa quærenti,
Amplexusq;, & opem Liber tulit: utq; perenni
Sydere clara foret: sumptam de fronte coronam
Immisit cœlo. tenues uolat illa per auras.
Dumq; uolant gemmæ nitidos uertuntur in ignes:
Consistuntq; loco specie remanente coronæ:
Qui medius, nixiq; genu est: anguemq; tenentis.
Dædalus interea Creten, longumq; perosus
Exilium, tactusq; loci natalis amore,
Clausus erat pelago. terras licet, inquit, & undas
Obstruat: at cœlum certe patet: ibimus illac:
Omnia possideat: non possidet aëra Minos:
Dixit, & ignotas animum dimittit in artes:
Naturamq; nouat. nam ponit in ordine pennas
A minima cœptas, longam breuiore sequente,
Vt cliuo creuisse putes. sic rustica quondam
Fistula disparibus paulatim surgit auenis.
Tunc lino medias, & ceris alligat imas.
Atq; ita compositas paruo curuamine flectit:
Vt ueras imitetur aues. puer Icarus unà

Stabat & ignarus sua se tractare pericla
Ore renidenti modo quas uaga mouerat aura
Captabat plumas flauam modo pollice cæram
Mollibat lusuq; suo mirabile patris
Impediebat opus. pòst, quàm manus ultima cœpto
Imposita est geminas opifex librauit in alas
Ipse suum corpus motaq; pependit in aura.
Instruit & natum medioq; ut limite curras
Icare ait moneo ne si demissior ibis
Vnda grauet pennas si celsior ignis adurat.
Inter utrumq; uola. nec te spectare Booten
Aut Helicen iubeo strictumq; Orionis ensem
Me duce carpe uiam. pariter præcepta uolandi
Tradit, & ignotas humeris accõmodat alas.
Inter opus, monitusq; genæ maduere seniles
Et patriæ tremuere manus. dedit oscula nato
Non iterum repetenda suo pennisq; leuatus
Ante uolat comitiq; timet uelut ales, ab alto
Quæ teneram prolem produxit in aere nido.
Hortaturq; sequi damnosasq; èrudit artes
Et mouet ipse suas & nati respicit alas.
Hos aliquis tremula dum captat arundine pisces,
Aut pastor baculo stiuæq; innixus arator
Vidit & obstupuit quiq; æthèra carpere possent
Credidit esse deos. & iam Iunonia leua
Parte Samos fuerat Delosq;, Parosq; relictæ.
Dextra Lèbyntos erat fœcundaq; melle Càlydna
Cum puer audaci cœpit gaudere uolatu
Deseruitq; ducem cœliq; cupidine tactus
Altius egit iter rapidi uicinia solis

Mollit odoratas pennarum uincula ceras.
Tabuerant ceræ: nudos quatit ille lacertos:
Remigioq; carens non ullas percipit auras.
Oraq; cærulea patrium clamantia nomen
Excipiuntur aqua: quæ nomen traxit ab illo.
At pater infelix, nec iam pater, Icare dixit,
Icare dixit ubi es? qua te regione requiram?
Icare dicebat. pennas aspexit in undis:
Deuouitq; suas artes: corpusq; sepulchro
Condidit: & tellus a nomine dicta sepulti.
Hunc miseri tumulo ponentem corpora nati
Garrula ramosa prospexit ab ilice Perdix:
Et plausit pennis: testataq; gaudia cantu est.
Vnica tunc uolucris, nec uisa prioribus annis,
Factaq; nuper auis, longum tibi Dædale crimen.
Nanq; huic tradiderat fatorum ignara docendam
Progeniem germana suam, natalibus actis
Bis puerum senis, animi ad præcepta capacis.
Ille etiam medio spinas in pisce notatas
Traxit in exemplum: ferroq; incidit acuto
Perpetuos dentes: & Serræ repperit usum
Primus: & ex uno duo ferrea brachia nodo
Iunxit: ut æquali spatio distantibus illis
Altera pars staret: pars altera duceret orbem.
Dædalus inuidit: sacraq; ex arce Mineruæ
Præcipitem misit lapsum mentitus. at illum,
Quæ fauet ingeniis, excepit Pallas: auemq;
Reddidit: & medio uelauit in aëre pennis.
Sed uigor ingenii quondam uelocis, in alas,
Inq; pedes abiit. nomen, quod & ante, remansit.

Non tamen hæc alte uolucris sua corpora tollit·
Nec facit in ramis, altoq; cacumine nidos·
Propter humum uolitat· ponitq; in sepibus oua·
Antiquiq; memor metuit sublimia casus·
Iamq; fatigatum tellus ætnæa tenebat
Dædalon· & sumptis pro supplice Cocalus armis
Mitis habebatur· iam lamentabile Athenæ
Pendere desierant Thesea laude tributum·
Templa coronantur· Bellatricemq; Mineruam
Cum Ioue, disq; uocant alijs· quos sanguine uoto,
Muneribusq; datis, & aceruis thuris honorant·
Sparserat argolicas nomen uaga Fama per urbes
Theseos· & populi, quos diues Achaia cepit·
Huius opem magnis implorauere periclis·
Huius opē Calydon· quamuis Meleagron haberet,
Sollicita supplex petijt prece· causa petendi
Sus erat infestæ famulus, uindexq; Dianæ·
Oenea nanq; ferunt plenis successibus anni
Primitias frugum Cereri, sua uina Lyæo,
Palladios flauæ latices libasse Mineruæ·
Cœptus ab agricolis superos peruenit ad omnes
Ambitiosus honor· solas sine thure relictas
Præteritas cessasse ferunt Latoidos aras·
Tangit & ira deos· at non impune feremus·
Quæq; inhonoratæ, non & dicemur inultæ·
Inquit, & Oeneios ultorem spreta, per agros
Misit aprum· quanto maiores herbida tauros
Non habet Epirus· sed habent Sicula arua minores·
Sanguine & igne micāt oculi· riget horrida ceruix·
Et setæ densis similes hastilibus horrent·

Stantq; uelut uallum, uelut alta hastilia setæ.
Feruida cum rauco latos stridore per armos
Spuma fluit: dentes æquantur dentibus indis.
Fulmen ab ore uenit: frondes afflatibus ardent.
Is modo crescentes segetes proculcat in herba:
Nunc matura metit fleturi uota coloni:
Et cererem in spicis intercipit area frustra,
Et frustra expectant promissas horrea messes.
Sternuntur grauidi longo cum palmite fœtus:
Baccaq; cum ramis semper frondentis oliuæ.
Sæuit & in pecudes. non has pastòrue, canis'ue,
Non armenta truces possunt defendere tauri.
Diffugiunt populi. nec sese in mœnibus urbis
Esse putant tutos: donec Meleàgros, & unà
Lecta manus Iuuenum caluere cupidine laudis.
Tyndaridæ gemini præstantes, Cæstibus alter,
Alter equo: primæq; ratis molitor Iason:
Et cum Pirithoo fœlix concordia Theseus:
Et duo Thestiadæ: & proles Aphareia Lynceus,
Leucippusq; ferox, iaculoq; insignis Acastus,
Et uelox Idas, & iam non fœmina Cæneus,
Hippothousq;, Driasq;, & cretus Amyntore phœnix,
Actoridæq; pares, & missus ab Elide Phyleus:
Nec Telàmon aberat: magniq; creator Achillis,
Cumq; Pheretiade, & Hyantæo Iolao.
Impiger Eurytion, cursuq; inuictus Echion,
Neritiusq; Lelex, Panopeus, Hyleusq;, feroxq;
Hippasus, & primis etiam nunc Nestor in annis,
Et quos Hippocòon antiquis misit Amyclis:
Penelopesq; socer, cum Parrhasio Ancæo,

Ampicidesq́; sagax, & adhuc à coniuge tutus
Oeclides, nemorisq́; decus Tegeæa Lycei
Venit Atalante Schœnei pulcherrima uirgo.
Rasilis huic summam mordebat fibula uestem.
Crinis erat simplex nodum collectus in unum.
Ex humero pendens resonabat eburnea leuo
Telorum custos, arcum quoq; leua tenebat.
Talis erat cultu, facies quam dicere uere
Virgineam in puero, puerilem in uirgine posses.
Hanc pariter uidit, pariter Calydonius Heros
Optauit renuente deo, flammasq́; latentes
Hausit, & o felix si quem dignabitur inquit
Ista uirum, nec plura sinit tempusq́;, pudorq́;
Dicere, maius opus magni certaminis urget.
Sylua frequens trabibus, quam nulla ceciderat ætas
Incipit a plano, deuexaq́; prospicit arua.
Quo post, quàm uenere uiri, pars retia tendunt,
Vincula pars adimunt canibus, pars pressa sequuntur
Signa pedum, cupiuntq́; suum reperire periclum.
Concaua uallis erat, quo se demittere riui
Assuerant pluuialis aquæ, tenet ima lacunæ
Lenta salix, Vluæq́; leues, iunciq́; Palustres,
Viminaq́;, & longæ parua sub arundine cannæ.
Hinc aper excitus medios uiolentus in hostes
Fertur, ut excussis elisus nubibus ignis.
Sternitur incursu nemus, & propulsa fragorem
Syluat dat, exclamant iuuenes, protentaq́; forti
Tela tenent dextra lato uibrantia ferro.
Ille ruit, spargitq́; canes, ut quisq; furenti
Obstat, & obliquo latrantes dissipat ictu

Cuspis Echionio primum contorta lacerto
Vana fuit: truncoq; dedit leue uulnus acerno
Proxima, si nimijs mittentis uiribus usa
Non foret: in tergo uisa est hæsura petito.
Longius ijt: autor teli Pagaseius Iason.
Phœbe ait Ampycides, si te coluiq;, coloq;,
Da mihi, quod petitur certo contingere telo.
Qua potuit precibus deus annuit. ictus ab illo est:
Sed sine uulnere aper: ferrumq; Diana uolanti
Abstulerat iaculo: lignum sine acumine uenit.
Ira feri mota est: nec fulmine lenius arsit.
Emicat ex oculis: spirat quoq; pectore flammas.
Vtq; uolat moles adducto concita neruo:
Cum petit aut muros, aut plenas milite turres:
In Iuuenes certo sic impete uulnificus Sus
Fertur: & Eupàlamon, pelagonaq; dextra tuentes
Cornua prosternit. socij rapuere iacentes.
At non letiferos effugit Enæsimus ictus
Hippocoonte satus. trepidantem & terga parantem
Vertere, succiso liquerunt poplite nerui.
Forsitan & Pylius citra troiana perisset
Tempora: sed sumpto posita conamine ab hasta
Arboris insiluit: quæ stabat proxima, ramis:
Despexitq; loco tutus: quem fugerat hostem.
Dentibus ille ferox in querno stipite tritis
Imminet exitio: fidensq; recentibus armis
Orithyiæ magni, rostro femur hausit adunco.
At gemini non dum cœlestia sydera Fratres,
Ambo conspicui, niue candidioribus ambo,
Vectabantur equis: ambo uibrata per auras

Hastarum tremulo quatiebant spicula motu·
Vulnera fecissent·nisi Setiger inter opacas
Nec iaculis isset·nec equo·loca peruia syluas
Persequitur Telàmon·studioq; incautus eundi
Pronus ab arborea cecidit radice retentus·
Dum leuat hunc Peleus·celerem Tegeæa sagittam
Imposuit neruo·sinuatoq; expulit arcu·
Fixa sub aure feri summum distrinxit arundo
Corpus·& exiguo rubefescit sanguine setas·
Nec tamen illa sui successu lætior ictus,
Quam Meléager erat·primus uidisse putatur;
Et primus sociis uisum ostendisse cruorem·
Et meritum dixisse feres uirtutis honorem·
Erubuere uiri·seq; exhortantur·& addunt
Cum clamore animos·iaciuntq; sine ordine tela·
Turba nocet iactis·& quos petit,impedit ictus·
Ecce furens contra sua fata bipennifer Arcàs
Discite fœmineis quid tela uirilia præstent
O iuuenes·operiq; meo concedite dixit·
Ipsa suis licet hunc Latonia protegat armis·
Inuita tamen hunc perimet mea dextra,Diana·
Talia magniloquo tumidus memorauerat ore·
Ancipitemq; manu tollens utraq; securim,
Institerat digitis primos suspensus in artus·
Occupat audentem·quaq; est uia proxima leto·
Summa ferus geminos direxit ad inguina dentes·
Concidit Ancæus·glomerataq; sanguine multo·
Viscera lapsa fluunt·madefactaq; terra cruore est·
Ibat in aduersum proles Ixionis hostem
Pirithous,ualida quatiens uenabula dextra·

Cui procul Aegides ò me mihi carior inquit
Pars animæ consiste meæ. licet eminus esse
Fortibus. Ancæo nocuit temeraria uirtus.
Dixit & ærata torsit graue cuspide cornu
Cui bene librato uotiq; potente futuro
Obstitit Aesculea frondosus ab arbore ramus.
Misit & Aesonides iaculum. quod casus ab illo
Vertit & in mentum figit latrantis & inter
Ilia coniectum, tellure per ilia fixum est.
At manus Oenidæ uariat missisq; duabus,
Hasta prior terra, medio stetit altera tergo
Nec mora dum sæuit dum corpora uersat in orbem
Stridentemq; nouo spumam cum sanguine fundit
Vulneris autor adest hostemq; irritat ad iram
Splendidaq; aduersos uenabula condit in armos.
Gaudia testantur socij clamore secundo
Victricemq; petunt dextræ coniungere dextram
Immanemq; feram multa tellure iacentem
Mirantes spectant neq; adhuc contingere tutum
Esse putant sed tela tamen sua quisq; cruentat.
Ipse pede imposito, caput exitiabile pressit
Atq; ita. sume mei spolium Nonacria iuris
Dixit & in partem ueniat mea gloria tecum.
Protinus exuuias rigidis horrentia setis
Terga dat & magnis insignia dentibus ora.
Illi lætitiæ est cum munere muneris autor.
Inuidere alij totoq; erat agmine murmur
E quibus ingenti tendentes brachia uoce
Pone age nec titulos intercipe fœmina nostros
Thestiadæ clamãt nec te fiducia formæ

D ecipiat ne sit longe tibi captus amore
A utor & huic adimunt munus ius muneris illi·
N on tulit, & tumida frendens Mauortius ira,
D iscite raptores alieni dixit, honoris,
F acta minis quantum distent· hausitq; nefando
P ectora Plexippi nil tale timentia ferro·
T oxea, quid faciat dubium pariterq; uolentem
V lcisci fratrem fraternaq; fata timentem
H aud patitur dubitare diu calidumq; prioris
C æde recalfecit consorti sanguine telum·
D ona deum templis nato uictore ferebat
C um uidet extinctos fratres Althæa referri
Q uæ plangore dato mæstis clamoribus, urbem
I mplet & auratas mutauit uestibus atris·
A t simul est autor necis editus excidit omnis
L uctus & à lachrymis in pœnæ uersus amorem est·
S tipes erat quem cum partus enixa iaceret
T hestias in flammã triplices posuere sorores
S taminaq; impresso fatalia pollice nentes
T empora dixerunt eadem lignoq;, tibiq;,
O modo nate damus· quo post, quàm carmine dicto
E xcessere deæ flagrantem mater, ab igne
E ripuit ramum sparsitq; liquentibus undis·
I lle diu fuerat penetralibus abditus imis
S eruatusq; tuos iuuenis seruauerat annos
P rotulit hunc genitrix tædasq;, & fragmina poni
I mperat· & positis inimicos admouet ignes·
T um conata quater flammis imponere ramum,
C œpta quater tenuit· pugnat materq;, sororq;
E t diuersa trahunt unum duo nomina pectus·

Sæpe metu sceleris pallebant ora futuri.
Sæpe suum feruens oculis dabat ira ruborem.
Et modo nescio quid similis crudele minanti
Vultus erat, modo quem misereri credere posses.
Cumq; ferus lachrymas animi siccauerat ardor.
Inueniebantur lachrymæ tamen, utq; carina,
Quam uentus, uentoq; rapit contrarius æstus
Vim geminam sentit, paretq; incerta duobus.
Thestiás haud aliter dubijs affectibus errat.
Inq; uices ponit, positamq; resuscitat iram.
Incipit esse tamen melior germana parente.
Et cõsanguineas ut sanguine leniat umbras.
Impietate pia est. nam post, quàm pestifer ignis
Conualuit, rogus iste cremet mea uiscera dixit.
Vtq; manu dira lignum fatale tenebat.
Ante sepulchrales infelix astitit aras.
Poenarumq; deæ triplices furialibus inquit,
Eumenides sacris uultus aduertite uestros.
Vlciscor, facioq; nefas. mors, morte pianda est.
In scelus addendum scelus est, in funera funus.
Per coaceruatos pereat domus impia luctus.
An felix Oeneus Nato uictore fruetur?
Thestius orbus erit? melius lugebitis ambo.
Vos modo fraterni manes, animæq; recentes
Officium sentite meum, magnoq; paratas
Accipite inferias uteri mala pignora nostri.
Hei mihi quo rapior? fratres ignoscite matri.
Deficiunt ad cœpta manus, meruisse fatemur
Illum cur pereat, mortis mihi displicet autor.
Ergo impune feret, uiuusq;, & uictor, & ipso

S uccessu tumidus, regnum Calydonis habebit?
V os cinis exiguus, gelidæq; iacebitis umbræ?
H aud equidem patiar. pereat sceleratus & ille
S pemq; patris, regnumq; trahat, patriæq; ruinam.
M ens ubi materna est? ubi sunt pia uota parentum?
E t quos substinui bis mensum quinq; labores?
O utinam primis arsisses ignibus infans.
I dq; ego passa forem. uixisti munere nostro.
N unc merito moriere tuo. cape præmia facti.
B isq; datam primum partu, mox stipite rapto,
R edde animam. uel me fraternis adde sepulchris.
E t cupio, & nequeo. qd agam? modo uulnera fratrũ
A nte oculos mihi sunt. & tantæ cædis imago.
N unc animũ pietas, maternaq; nomina frangunt.
M e miseram, male uincetis. sed uincite fratres.
D ummodo quæ dedero uobis solatia. uosq;
I psa sequar. dixit. dextraq; auersa, trementi
F unereum Torrem medios coniecit in ignes.
A ut dedit. aut uisus gemitus est ille dedisse
S tipes. & inuitis correptus ab ignibus arsit.
I nscius, atq; absens flamma Meleagrus ab illa
V ritur. & cæcis torreri uiscera sentit
I gnibus. ac magnos superat uirtute dolores.
Q uod tamen ignauo cadat, & sine sanguine, leto
M æret. & Ancæi felicia uulnera dicit,
G randæuumq; patrem. fratresq;, piasq; sorores,
C um gemitu, sociamq; tori uocat ore supremo,
F orsitan & matrem. crescunt ignisq;, dolorq;,
L anguescuntq; iterum. simul est extinctus uterq;.
I nq; leues abijt paulatim spiritus auras.

Paulatim cana prunam uelante fauilla.
Alta iacet Calydon. Lugent iuuenesq;,senesq;
Et uulgus,proceresq; gemunt scissæq; capillos
Plangunt ora simul matres Calidónides eheu.
Puluere caniciem genitor, uultusq; seniles
Fœdat humi fusus spatiosumq; increpat æuum.
Nam de matre,manus diri sibi conscia facti
Exegit pœnas acto per uiscera ferro.
Non mihi si centum Deus ora sonantia linguis,
Ingeniumq; capax totumq; Helicôna dedisset
Tristia persequerer miserarum uota sororum.
Immemores decoris,liuentia pectora tundunt.
Dumq; manet corpus corpus refouentq;,fouentq;.
Oscula dant ipsi posito dant oscula lecto.
Post cinerem cineres haustos ad pectora pressant
Affusæq; iacent tumulo signataq; saxo
Nomina complexo lachrymas innomina fundunt.
Quas,post Oeneæ tandem Latonia clade
Exatiata domus,præter Gorgenq;,nurumq;
Nobilis Alcmenæ natis in corpora pennis
Alleuat & longas per brachia porrigit alas.
Corneaq; ora facit uersasq; per aëra mittit.
Interea Theseus sociati parte laboris
Functus erechtheias Tritonidos ibat ad arces.
Clausit iter fecitq; moras Achelous eunti
Imbre tumens. succede meis ait Inclyte tectis
Cecropide nec te committe rapacibus undis.
Ferre trabes solidas,obliquaq; uoluere magno
Murmure saxa solent. uidi contermina ripæ
Cum gregibus stabula alta trahi. nec fortibus illic

Profuit armentis: nec equis uelocibus esse.
Multa quoq; hic torrens niuibus de monte solutis
Corpora turbineo iuuenilia uortice mersit.
Tutior est requies: solito dum Flumina currant
Limite: dum tenues captet suus alueus undas.
Annuit Aegides: utorq; Acheloe: domoq;,
Consilioq; tuo, respondit: & usus utroq; est.
Pumice multicauo, nec leuibus atria tophis
Structa subit. molli tellus erat humida musco.
Summa lacunabant alterno murice conchæ.
Iamq; duas lucis partes Hyperione menso,
Discubuere toris Theseus, comitesq; laborum:
Hac Ixionides, illa Trœzenius heros
Parte Lelex: raris iam sparsus tempora canis:
Quosq; alios parili fuerat dignatus honore
Amnis Acarnanum lætissimus hospite tanto.
Protinus appositas nudæ uestigia nymphæ
Instruxere epulis mensas: dapibusq; remotis
In gemma posuere merum. tum maximus Heros
Aequora prospiciens oculis subiecta: quis inquit
Ille locus: digitoq; ostendit, & insula nomen
Quod gerit illa, doce: quanquam non una uidetur.
Amnis ad hæc: non est inquit, quod cernimus: unum.
Quinq; iacent terræ: spatium discrimina fallit.
Quoq; minus spretæ factum mirere Dianæ:
Naiades hæ fuerant: quæ cum bis quinq; iuuencos
Mactassent. rurisq; deos ad sacra uocassent:
Immemores nostri, festas duxere choreas.
Intumui. quantusq; feror cum plurimus unquam:
Tantus eram: pariterq; animis immanis, & undis

A ſyluis ſyluas, & ab aruis, arua reuulſi.
C umq́; loco, nymphas memores tum deniq; noſtri,
I n freta prouolui. fluctus noſterq́;, mariſq́;
C ontinuam diduxit humum: pariterq́; reuellit
I n totidem, medijs, quas cernis Echinàdas, undis.
V t tamen ipſe uides procul en procul una receſſit
I nſula grata mihi. Perimelen nauita dicit.
H uic ego uirgineum dilectæ nomen ademi.
Q uod pater Hippodàmas ægre tulit: inq́; profundũ
P rotulit è ſcopulo perituræ corpora Natæ.
E xcepi: nantemq́; ferens: ò proxima terræ
R egna uagæ dixi ſortite Tridentifer undæ,
I n quo deſinimus: quo ſacri currimus Amnes:
H uc ades: atq; audi placidus Neptune precantem.
H uic ego: quam porto, nocui: ſis mitis, & equus.
S i pater Hippodàmas: aut ſi minus impius eſſet:
D ebuit illius miſereri: & ignoſcere nobis.
C ui quondam tellus clauſa eſt feritate paterna:
A ffer opem: merſæq́; precor, feritate paterna
D a Neptune locum: uel ſit locus ipſa licebit.
H unc quoq; complectar. mouit caput æquoreus rex:
C oncuſſitq́; ſuis omnes aſſenſibus undas.
E xtimuit Nymphæ: nabat tamen: ipſe natantis
P ectora tangebam trepido ſalientia motu.
D umq́; ea contrecto: totum dureſcere ſenſi
C orpus: & inducta condi præcordia terra.
D um loquor: amplexa eſt artus noua terra natãtes:
E t grauis increuit mutatis inſula membris:
A mnis ab his tacuit. factum mirabile cunctos
M ouerat: irridet credentes: utq́; deorum

Spretor erat, mentisq; ferox Ixione natus,
Ficta refers nimiumq; putas Acheloe potentes
Esse deos, dixit si dant, adimuntq;, figuras.
Obstupuere omnes nec talia dicta probarunt.
Ante omnesq; Lelex animo maturus, & aeuo,
Sic ait. imensa est finemq; potentia coeli
Non habet & quicqd superi uoluere peractum est.
Quoq; minus dubites tiliae contermina quercus
Collibus est Phrygijs, medio circundata muro.
Ipse locum uidi. nam me Pelopeia Pitheus
Misit in arua, suo quondam regnata parenti
Haud procul hinc stagnum ē. tellus habitabilis olim.
Nunc celebres Mergis, fulicisq; palustribus undae.
Iuppiter huc specie mortalis, cumq; parente
Venit Atlantiades positis caducifer alis.
Mille domos adiere, locum, requiemq; petentes.
Mille domos clausere serae tamen una recepit
Parua quidem stipulis, & canna tecta palustri.
Sed pia Baucis anus, pariliq; aetate Philemon
Illa sunt annis iuncti iuuenilibus illa
Consenuere casa, paupertatemq; ferendo
Effecere leuem nec iniqua mente ferendam.
Nec refert dominos illic, famulos ne requiras.
Tota domus, duo sunt. ijdem parentq;, iubentq;.
Ergo ubi Coelicolae paruos tetigere penates
Summissoq; humiles intrarunt uertice postes
Membra senex posito iussit releuare sedili
Quod super, iniecit Textum rude sedula Baucis.
Inde foco tepidum cinerem dimouit & ignes
Suscitat hesternos folijsq;, & cortice sicco

Nutrit & ad flammas anima perducit anili.
Multifidasq; faces, ramaliaq; arida, tecto
Detulit & minuit, paruoq; admouit aheno.
Quodq; suus coniux riguo collegerat horto
Truncat olus folijs. furca leuat ille bicorni
Sordida terga suis nigro pendentia tigno.
Seruatoq; diu resecat de tergore, partem
Exiguam sectamq; domat feruentibus undis,
Interea medias fallunt sermonibus horas
Sentiriq; moram prohibent erat alueus illic
Fagineus, dura clauo suspensus ab ansa.
Is tepidis impletur aquis artusq; fouendos
Accipit in medio torus est de mollibus uluis
Impositus tecto, sponda, pedibusq; salignis.
Vestibus hunc uelant quas non nisi tempore festo
Sterneret consuerant sed et hæc uilisq;, uetusq;
Vestis erat, lecto non indignanda saligno.
Accubuere dei. mensam succincta, tremensq;
Ponit anus mensæ sed erat pes tertius impar
Testa parem fecit quæ post, quàm subdita cliuum
Sustulit æquatam Mentha extersere uirenti.
Ponitur hic bicolor syncerae bacca Mineruæ
Conditaq; in liquida Corna autumnalia fece
Intybaq;, & radix & lactis massa coacti.
Ouaq;, non acri leuiter uersata fauilla.
Omnia fictilibus. post hæc cælatus, eodem
Sistitur argento Crater, fabricataq; fago
Pocula quæ caua sunt flauentibus illita ceris.
Parua mora est epulasq; foci misere calentes.
Nec longæ rursus referuntur uina senectæ

Dantq;

D antéq; locum mensis paulum seducta secundis.
H ic Nux hic mixta est rugosis Carica palmis·
P runaq;, & in patulis redolentia Mala canistris·
E t de purpureis collectæ Vitibus Vuæ·
C andidus in medio fauus est· super omnia uultus
A ccessere boni· nec iners, pauperq; uoluntas.
I nterea, quoties haustum Cratera repleri
S ponte sua· per seq; uident succrescere uina·
A ttoniti nouitate, pauent· manibusq; supinis
C oncipiunt· Baucisq; preces, timidusq; Philemon.
E t ueniam dapibus, nullisq; paratibus orant.
V nicus anser erat minimæ custodia uillæ·
Q uem dis hospitibus domini mactare parabant·
I lle celer penna, tardos ætate, fatigat·
E luditq; diu, tandemq; est uisus, ad ipsos
C onfugisse deos· superi uetuere necari·
D iq; sumus, meritasq; luet uicinia pœnas
I mpia dixerunt· uobis immunibus huius
E sse mali dabitur· modo uestra relinquite tecta.
A c nostros comitate gradus· & in ardua montis
I te simul· parent· & dis præeuntibus, ambo
M embra leuant baculis· tardiq; senilibus annis
N ituntur longo uestigia ponere cliuo.
T antum aberant summo· quantum semel ire sagitta
M issa potest· flexere oculos· & mersa palude
C ætera prospiciunt· tantum sua tecta manere·
D umq; ea mirantur· dum deflent fata suorum.
M ersa uident· quærunt quæ suæ pia culmina Villæ.
S ola loco stabant· dum deflent fata suorum·
I lla uetus dominis: & iam casa parua duobus

Vertitur in templum: furcas subiere columnæ.
Stramina flauescunt: aurataq; tecta uidentur.
Cœlatæq; fores: adopertaq; marmore tellus.
Concipiunt, Baucisq; preces, timidusq;, Philemon,
Talia cum placido Saturnius edidit ore.
Dicite iuste senex, & fœmina coniuge iusto
Digna: quid optetis. cum Baucide pauca locutus
Iudicium superis aperit cõmune Philemon.
Esse sacerdotes, delubraq; uestra tueri
Poscimus: & quoniam concordes egimus annos:
Auferat hora duos èadem: nec coniugis unquam
Busta meæ uideam: neu sim tumulandus ab illa.
Vota fides sequitur. templi tutela fuere,
Donec uita data est. annis, æuoq;, soluti
Ante gradus sacros cum starent forte: lociq;
Narrarent casus: frondere Philemona, Baucis:
Baucida conspexit senior frondere Philemon.
Iamq; super geminos crescente cacumine uultus:
Mutua, dum licuit: reddebant dicta: ualeq;
O coniux dixere simul: simul abdita texit
Ora frutex: ostendit adhuc Tyaneius illic
Incola, de gemino uicinos corpore truncos.
Hæc mihi non uani: nec erat cur fallere uellent,
Narrauere senes: equidem pendentia uidi
Serta super ramos: ponensq; recentia, dixi,
Cura deum Di sint: & qui coluere, colantur.
Desierat: cunctosq;, & res, & mouerat autor.
Thesèa præcipue: quem facta audire uolentem
Mira deum, nixus cubito Calydonius amnis
Talibus alloquitur. sunt o fortissime: quorum

Forma semel mota est, & in hoc renouamine mãsit·
Sunt quibus in plures ius est transire figuras·
Vt tibi complexi terram maris incola Proteu·
Nam modo te iuuenem·modo te uidere leonem·
Nunc uiolentus aper·nunc quem tetigisse timerent,
Anguis eras·modo te, faciebant cornua taurum·
Sæpe lapis poteras·arbor quoq; sæpe uideri·
Interdum faciem liquidarum imitatus aquarum
Flumen eras·interdum undis contrarius ignis·
Nec minus Autolyci coniux Erisichthone Nata
Iuris habet·pater huius erat qui numina diuum
Sperneret·& nullos aris adoleret honores·
Ille etiam Cereale nemus uiolasse securi
Dicitur·& lucos ferro temerasse uetustos·
Stabat in his ingens annoso robore Quercus
Vna nemus·uittæ mediam, memoresq́; tabellæ
Sertaq́;, cingebant·uoti argumenta potentis·
Sæpe sub hac Dryades festas duxere choreas·
Sæpe etiam manibus nexis ex ordine, trunci
Circumiere modum·mensuraq́; roboris, ulnas
Quinq; ter implebat·necnon & cætera tantum
Sylua sub hac omnis·quantum fuit herba sub illa·
Non tamen icciro ferrum Triopeius illa
Abstinuit·famulosq́; iubet succidere sacrum
Robur & ut iussos cunctari uidit·ab uno
Edidit hæc, rapta sceleratus uerba securi·
Non dilecta Deæ solum·sed & ipsa, licebit
Sit dea·iam tanget frondente cacumine terram·
Dixit·& obliquos dum telum librat in ictus·
Contremuit·gemitumq; dedit decidua Quercus·

Et pariter frondes pariter pallescere glandes
Cœpere ac longi pallorem ducere rami.
Cuius ut in trunco fecit manus impia uulnus
Haud aliter fluxit discusso cortice sanguis
Quàm solet ante aras ingens ubi uictima taurus
Concidit abrupta cruor è ceruice, profundi.
Obstupuere omnes aliquisq; ex omnibus, audet
Deterrêre nefas. sæuamq; inhibere bipennem.
Aspicit hunc, mentisq; piæ cape præmia dixit
Thessalus inq; uirum conuertit ab arbore ferrum.
Detruncatq; caput repetitaq; robora cædit.
Editus & medio sonus est de robore talis.
Nympha sub hoc ego sum, Cereri gratissima, ligno.
Quæ tibi factorum pœnas instare tuorum
Vaticinor moriens, nostri solatia leti.
Persequitur scelus ille suum labefactaq;, tandem,
Ictibus innumeris, adductaq; funibus arbor
Corruit & multam prostrauit pondere syluam.
Attonitæ Dryades damno, nemorumq;, suoq;,
Omnes germanæ Cererem cum uestibus atris
Mœrentes adeunt pœnamq; Erisichthonis orant.
Annuit his capitisq; sui pulcherrima motu
Concussit grauidis oneratos messibus agros.
Moliturq: genus pœnæ miserabile si non
Ille suis esset nulli miserabilis actis
Pestifera lacerare fame quæ, quatinus ipsi
Non adeunda deæ (neq: .n. Cereremq;, Famemq;,
Fata coire sinunt) montani numinis unam
Talibus agrestem compellat Oreâda dictis.
Est locus extremis Scythiæ glatialis in oris

Triste solum: sterilis, sine fruge, sine arbore tellus
Frigus iners illic habitant palloręq;, tremorq;·
Et ieiuna fames, ea se in præcordia condat
Sacrilegi scelerata iube: nec copia rerum
Vincat eam: superetq; meas certamine uires·
Neue uiæ spatium te terreat: accipe currus·
Accipe quos frenis alte moderere Dracones·
Et dedit· illa dato subuecta per aëra curru
Deuenit in Scythiam: rigidiq; cacumina montis
(Caucason appellant) serpentum colla leuauit·
Quæsitamq; Famem lapidoso uidit in agro
Vnguibus, & raris uellentem dentibus herbas·
Hirtus erat crinis: caua lumina: pallor in ore·
Labra incana situ: scabri rubigine dentes·
Dura cutis: per quam spectari uiscera possent·
Ossa sub incuruis extabant arida lumbis·
Ventris erat, pro uentre, locus· pendere putares
Pectus: & à spinæ tantummodo crate teneri·
Auxerat articulos macies: genuumq; tumebat
Orbis: & immodico prodibant tubere tali·
Hanc procul ut uidit (neq; enim est accedere iuxta
Ausa) refert mandata deæ: paulumq; morata,
Quanquam aberat longe, quanq; modo uenerat illuc,
Visa tamen sensisse famem· retroq; Dracones
Egit in Aemoniam uersis sublimis habenis·
Dicta fames Cereris (quamuis contraria semper
Illius est operi) peragit: perq; aëra, uento
Adiussam delata domum est· & protinus intrat
Sacrilegi Thalamos: altoq; sopore solutum
(Noctis enim tempus) geminis amplectitur ulnis·

Seq; uiro inspirat: faucesq;, & pectus, & ora,
Afflat: & in uacuis peragit ieiunia uenis.
Functaq; mandato fœcundum deserit orbem.
Inq; domos inopes, assuetaq; uertitur antra.
Lenis adhuc somnus placidis Erisichthona pennis
Mulcebat: petit ille dapes sub imagine somni:
Oraq; uana mouet: dentemq;, in dente fatigat:
Exercetq; cibo delusum guttur inani:
Proq; epulis tenues ne quicquam deuorat auras.
Vt uero est expulsa quies: furit ardor edendi:
Perq; auidas fauces, immensaq; uiscera, regnat.
Nec mora: quod pontus, qđ terra, quod educat aër,
Poscit: & appositis queritur ieiunia mensis.
Inq; epulis, epulas quærit: quodq; urbibus esse,
Quodq; satis poterat populo: non sufficit uni.
Plusq; cupit: quo plura suam demittit in aluum.
Vtq; fretum recipit de tota flumina terra:
Nec satiatur aquis: peregrinosq; ebibit amnes:
Vtq; rapax ignis non unquam alimenta recusat:
Innumerasq; faces cremat: & quo copia maior
Est data: plura petit: turbaq; uoracior ipsa est:
Sic epulas omnes Erisichthonis ora profani
Accipiunt: poscuntq; simul. cibus omnis in illo
Causa cibi est: semperq; locus fit inanis edendo.
Iamq; fame, patrias altiq; uoragine uentris
Attenuarat opes: sed in attenuata manebat
Tum quoq; dira fames implacatæq; uigebat
Flamma gulæ: tandem demisso in uiscera censu,
Filia restabat non illo digna parente:
Hanc quoq; uẽdit inops. dominum generosa recusat

Et uicina suas tendens super æquora palmas,
Eripe me domino· qui raptæ præmia nobis·
Virginitatis habes, ait· hæc Neptunus habebat·
Qui prece non spreta, q̃uis modo uisa sequenti
Esset Hero· formamq; nouat· uultumq; uirilem
Induit· & uultus pisces capientibus aptos·
Hanc dominus spectans· ò qui pendentia paruo
Aera cibo cælas moderator arundinis inquit,
Sic mare compositum, sic sit tibi piscis in unda
Credulus· & nullos nisi fixus sentiat hamos·
Quæ modo cum uili turbatis ueste capillis
Littore in hoc steterat (nam stantem in littore uidi)
Dic ubi sit· neq; enim uestigia longius extant·
Illa dei munus bene cedere sensit· & à se
Se quæri, gaudens, his est resecuta rogantem·
Quisquis es, ignoscas· in nullam lumina partem
Gurgite ab hoc flexi· studioq; oneratus, inhæsi·
Quoq; minus dubites· sic has deus æquoris artes
Adiuuet· ut nemo iandudum littore in isto·
Me tamen excepto, nec fœmina constitit ulla·
Credidit· & uerso dominus pede pressit arenam·
Elususq; abijt· illi sua reddita forma est·
Ast ubi habere suam transforma corpora sensit·
Sæpe pater dominis Triopeida tradit· at illa
Nunc Equa· nunc Ales· mõ Bos· modo Ceruus abibat·
Præbebatq; auido non iusta alimenta parenti·
Vix tamen illa mali post, quàm consumpserat omnẽ
Materiam· dederatq; graui noua pabula morbo·
Ipse suos artus lacero diuellere morsu
Cœpit· & infelix minuendo corpus alebat·

Quid moror externis? etiam mihi sæpe nouandi
Corporis o iuuenes numero finita potestas.
Nam modo q̃ nunc sum, uideor mō flector in anguē.
Armenti modo dux, uires in cornua sumo.
Cornua dum sumpsi. nunc pars caret altera telo
Frontis, ut ipse uides. gemitus sunt uerba secuti.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER NONVS.

q Væ gemitus, trucæq; deo Neptunius Heros
Causa rogat frontis. cum sic Calydonius amnis
Cœpit, inornatos redimitus arundine crines.
Triste petis munus. quis enim sua prælia, uictus
Cōmemorare uelit? referam tamen ordine. nec tam
Turpe fuit uinci. quàm contendisse decorum.
Magnaq; dat nobis tantus solatia uictor.
Nomine si qua suo tandem peruenit ad aures
Deianira tuas. quondam pulcherrima uirgo.
Multorumq; fuit spes inuidiosa Procorum.
Cum quibus ut soceri domus est intrata petiti.
Accipe me generum dixi Parthaone Nate.
Dixit & Alcides. alij cessere duobus
Ille Iouem socerum dare se. famamq; laborum.
Et superata suæ referebat iussa Nouercæ.
Contra ego turpe deum mortali cedere dixi.
Nondum erat ille deus, dominum me cernis aquarū
Cursibus obliquis inter tua regna fluentem.

Nec gener externis hospes tibi missus ab oris
Sed popularis ero & rerum pars una tuarum·
Tantum ne noceat quod me nec regia Iuno
Odit & omnis abest iussorum pœna laborum·
Nam quod te iactas Alcmena matre creatum
Iuppiter aut falsus pater est aut crimine uerus·
Matris adulterio patrem petis· elige fictum
Esse Iouem malis· an te per dedecus ortum·
Talia dicentem iandudum lumine toruo
Spectat & accensæ non fortiter imperat iræ
Verbaq; tot reddit· melior mihi dextera lingua est·
Dum modo pugnando superem tu uince loquendo·
Congrediturq; ferox· puduit modo magna locutum
Cedere reieci uiridem de corpore uestem
Brachiaq; opposui, tenuiq; à pectore uaras
In statione manus & pugnæ membra paraui·
Ille cauis hausto spargit me puluere palmis
Inq; uicem fuluæ tactu flauescit arenæ·
Et modo ceruicem modo crura micantia, captat,
Aut captare putes omniq; à parte lacessit·
Me mea defendit grauitas· frustraq; petebar·
Haud secus ac moles quam magno murmure fluctus
Oppugnant· manet illa, suoq; est pondere tuta·
Digredimur paulum rursusq; ad bella coimus
Inq; gradu stetimus certi non cedere eratq;
Cum pede pes iunctus· totoq; ego pectore pronus
Et digitos, digitis & frontem, fronte premebam·
Non aliter uidi fortes concurrere tauros
Cum precium pugnæ toto nitidissima saltu
Expetitur coniux· spectant armenta pauentq;

N esciá quem maneat tanti uictoria regni.
T er sine profectu uoluit nitentia contra
R eijcere Alcides à se mea pectora quarto
E xcutit amplexus adductaq; brachia soluit.
I mpulsumq; manu (certum est mihi uera fateri)
P rotinus auertit tergoq; onerosus inhæsit.
S i qua fides (neq; enim ficta mihi gloria uoce
Q uæritur) imposito pressus mihi monte uidebar.
V ix tamen inserui sudore fluentia multo
B rachia uix solui duros à corpore nexus.
I nstat anhelanti prohibetq; resumere uires.
E t ceruice mea potitur. tum deniq; tellus
P ressa genu nostro est & arenas ore momordi.
I nferior uirtute, meas diuertor ad artes
E laborq; uiro, longum formatus in anguem
Q ui post, quàm flexos sinuaui corpus in orbes
C umq; fero moui linguam stridore, bisulcam
R isit, & illudens nostras Tirynthius artes
C unarum labor est angues superare mearum,
D ixit. & ut uincas alios Acheloe dracones
P ars quota Lernææ serpens eris unus Echidnæ.
V ulneribus fœcunda suis erat illa nec ullum
D e centum numero caput est impune recisum
Q uin gemino ceruix hærede ualentior esset.
H anc ego ramosam natis è cæde colubris
C rescentemq; malo domui domitamq; reduxi.
Q uid fore te credis? falsum qui uersus in anguem
A rma aliena moues? quem forma precaria celat.
D ixerat & summo digitorum uincula collo
I nijcit. angebar ceu guttura forcipe pressus

Pollicibusq; meas pugnabam euellere fauces·
Sic quoq; deuicto, restabat tertia Tauri
Forma trucis· Tauro mutatus membra, rebello·
Induit ille toris à leua parte lacertos·
Admissumq; trahens sequitur depressaq; dura
Cornua figit humo, meq; alta sternit arena·
Nec satis hoc fuerat, rigidum fera dextera cornu
Dum tenet, infregit truncaq; à fronte reuellit·
Naides hoc pomis, & odoro flore, repletum
Sacrarunt diuesq; meo bona copia cornu est·
Dixerat· & nymphæ ritu succincta Dianæ
Vna ministrarum fusis utrinq; capillis
Incessit totumq; tulit prædiuite cornu
Autumnum & mensas felicia poma secundas·
Lux subit & primo feriente cacumina sole
Discedunt iuuenes neq; enim dum flumina pacem
Et placidos habeant lapsus totæq; residant·
Operiuntur aquæ uultus Achelous agrestes,
Et lacerum cornu medijs caput abdidit undis·
Hunc tamen ablati domuit iactura decoris·
Cætera sospes habet· capitis quoq; fronde saligna,
Aut super imposita celatur arundine damnum·
At te Nesse ferox eiusdem uirginis ardor
Perdiderat, uolucri traiectum terga sagitta·
Nanq; noua repetens patrios cum coniuge muros
Venerat Eueni rapidas Ioue natus ad undas·
Vberior solito, nimbis hyemalibus auctus·
Verticibusq; frequens erat atq; imperuius amnis·
Intrepidum pro se, curam de coniuge agentem·
Nessus adit· membrisq; ualens, scitusq; uadorum·

Officioq; meo ripa sistetur in illa.
Hæc ait Alcide. tu uiribus utere nando.
Tradidit Aonius pauidam Calydonida Nesso,
Pallentemq; metu, fluuiumq;, ipsumq;, timentem.
Mox ut erat, pharetraq; grauis, spolioq; leonis
(Nam clauam, & curuos trãs ripam miserat Arcus)
Quandoquidem cœpi superentur flumina dixit.
Nec dubitat nec qua sit clementissimus amnis
Quærit & obsequio deferri spernit aquarum.
Iamq; tenens ripam missos cum tolleret Arcus,
Coniugis agnouit uocem Nessoq; paranti
Fallere depositum quo te fiducia clamat
Vana pedum uiolente rapit? tibi Nesse biformis
Dicimus exaudi nec res intercipe nostras.
Si te nulla mei reuerentia mouit at orbes
Concubitus uetitos, poterant inhibere paterni.
Haud tamen effugies quamuis ope fidis equina.
Vulnere non pedibus te consequar. ultima dicta
Reprobat & missa fugientia terga sagitta
Traijcit extabat ferrum de pectore aduncum.
Quod simul euulsum est sanguis per utrunq; foramen
Emicuit, mixtus lernæi tabe ueneni.
Excipit hunc Nessus. neq; enim moriemur inulti
Secum ait. & calido uelamina tincta cruore
Dat munus raptæ, uelut iritamen amoris.
Longa fuit medij mora temporis actaq; magni
Herculis implerant terras odiumq; nouercæ
Victor ab Oechalia Cenæo sacra parabat
Vota Ioui cum fama loquax peruenit ad aures
Deianira tuas, quæ ueris addere falsa

Gaudet: & e minima sua per mendacia crescit.
Amphithryoniaden Ioles ardore teneri.
Credit amans, uenerisq; nouæ perterrita fama
Indulsit primo lachrymis, flendoq; dolorem
Diffudit miseranda suum. mox deinde. quid autem
Flemus ait? pellex lachrymus lætabitur istis.
Quæ quoniam adueniet, properandũ, aliqdq; nouãdũ est,
Dum licet: & Thalamos nondũ tenet altera nostros.
Conquerar, an sileam? repetã Calidôna? morer'ne?
Excedam tectis? an sic nihil amplius obstem?
Quid si me Meleagre tuam memorem esse sororem?
Forte paro facinus, quantumq; iniuria possit,
Fœmineusq; dolor, uulgata pellice testor.
In cursus animus uarios abit. omnibus illis
Prætulit imbutam Nessæo sanguine uestem
Mittere, quæ uires defecto reddat amori,
Ignaroq; Lychæ quid tradat nescia, luctus
Ipsa suos tradit, blandisq; miserrima uerbis
Dona det illa uiro, mandat. capit inscius Heros.
Induiturq; humeris Lerneæ uirus Echidnæ.
Thura dabat primis, & uerba precantia flammis,
Vinaq; marmoreas patera fundebat in aras.
Incaluit uis illa mali, resolutaq; flammis
Herculeos abijt late diffusa per artus.
Dum potuit, solita gemitum uirtute repressit.
Victa malis post, quàm est patientia, reppulit aras,
Impleuitq; suis nemorosam uocibus Oeten.
Nec mora letiferam conatur scindere uestem,
Qua trahitur, trahit illa cutem (fœdumq; relatu)
Aut hæret membris frustra tentata reuelli,

Aut laceros artus, & grandia detegit ossa.
Ipse cruor, gelido ceu quondam lamina candens
Tincta lacu, stridet coquiturq; ardente ueneno.
Nec modus est. sorbent auidæ præcordia flammæ
Cœruleusq; fluit toto de corpore sudor.
Ambustiq; sonant nerui cæcaq; medullis
Tabe liquefactis. tollens ad sidera palmas
Cladibus exclamat Saturnia pascere nostris.
Pascere, & hanc pestem specta crudelis ab alto.
Corq; ferum satia. uel si miserandus, & hosti,
(Hostis enim tibi sum) diris cruciatibus ægram,
Inuisamq; animam, natamq; laboribus, aufer.
Mors mihi munus erit. decet hæc dare dona nouercã.
Ergo ego fœdantem peregrino templa cruore
Busirim domui? sæuoq; alimenta parentis
Antæo eripui? nec me Pastoris Hiberi
Forma triplex. nec forma triplex tua Cerbere mouit.
Vos ne manus ualidi pressistis cornua tauri?
Vestrum opus Elis habet. uestrũ Stymphalides undæ
Partheniumq; nemus uestra uirtute relatus
Thermodontiaco cælatus Baltheus auro.
Pomaq; ab insomni non custodita dracone.
Nec mihi Centauri potuere resistere, nec mi
Arcadiæ uastator aper. nec profuit Hydræ
Crescere per damnum geminasq; resumere uires.
Quid? cum Thracis equos humano sanguine pingues
Plenaq; corporibus laceris præsepia uidi?
Visaq; deieci dominumq;, ipsosq; peremi?
His elisa iacet moles Nemeæa lacertis.
His Cacus horrendum Tyberino gurgite monstrum.

H ac cœlum ceruice tuli·defessa iubendo est·
S æua Iouis coniux·ego sum indefessus agendo·
S ed noua pestis adest·cui nec uirtute resisti,
N ec telis,armisq; potest·pulmonibus errat
I gnis edax imis·perq; omneis pascitur artus·
A t ualet Eurystheus·& sunt qui credere possint
E sse deos·dixit·perq; altam saucius Oeten,
H aud aliter graditur,quàm si uenabula taurus
C orpore fixa gerat·factiq; refugeret autor·
S æpe illum gemitus edentem·sæpe trementem·
S æpe retentantem totas infringere uestes·
S ternentemq; trabes,irascentemq; uideres·
M ontibus,aut patrio tendentem brachia cœlo·
E cce Lycham trepidum,& latitantem rupe cauata
A spicit·utq; dolor rabiem collegerat omnem,
T u'ne Lycha dixit,feralia dona dedisti?
T u'ne meæ necis autor eris?tremit ille,pauetq;
P allidus·& timide uerba excusantia dicit·
D icentem,genibusq; manus adhibere parantem,
C orripit Alcides,& terq;,quaterq;,rotatum
M ittit in Euboicas,tormento fortius,undas·
I lle per aereas pendens indurauit auras·
V tq; ferunt imbres gelidis concrescere uentis·
I nde niues fieri·niuibus quoq; mole rotatis
A stringi·& spissa glomerari grandine corpus,
S ic illum ualidis iactum per inane lacertis·
E xanguemq; metu·nec quicq humoris habentem
I n rigidos uersum silices prior edidit ætas·
N unc quoq; in Euboico scopulus breuis eminet alte
G urgite·& humanæ seruat uestigia formæ,

Quem quasi sensurum nautæ calcare uerentur.
Appellantq́; Lychan. at tu, Iouis inclyta proles
Arboribus cæsis. quas ardua gesserat Oete
Inq́; pyram structis, arcum, pharetramq́; capacem
Regnaq́; uisuras iterum troiana sagittas
Ferre iubes Pœante satum, quo flamma ministro
Subdita dumq́; auidis comprenditur ignibus agger.
Congeriem syluæ nemeæo uellere summam
Sternis, & imposita clauæ ceruice recumbis.
Haud alio uultu, quàm si conuiua iaceres
Inter plena meri redimitus pocula sertis.
Iamq́; ualens, & in omne latus diffusa sonabat.
Securosq́; artus, contemptoremq́; petebat
Flamma suum. timuere dei pro uindice terræ.
Quos ita (sensit enim) læto Saturnius ore
Iuppiter alloquitur. nostra est, timor iste, uoluptas
O superi, totoq́; libens mihi pectore grator.
Quod memoris populi dicor, rectorq́;, paterq́;.
Et mea progenies uestro quoq; tuta fauore est.
Nam q̃q̃ ipsius datis hoc imanibus actis.
Obligor ipse tamen. sed enim ne pectora uano
Fida metu paueant Oetæas spernite flammas.
Omnia qui uicit, uincet quos cernitis ignes.
Nec nisi materna Vulcanum parte potentem
Sentiet. æternum est à me quod traxit, & expers,
Atq; imune necis, nullaq́; domabile flamma.
Idq́; ego defunctum terra, cœlestibus oris
Accipiam, cunctisq́; meum lætabile factum
Dis fore confido. siquis tamen Hercule, siquis
Forte deo doliturus erit, data præmia nollet.

Sed

Sed meruisse dari sciet·inuitusq; probabit·
Assensere dei·coniux quoq; regia uisa est
Cætera non duro·duro tamen ultima uultu
Dicta tulisse Iouis·seq; indoluisse notatam·
Interea quodcunq; fuit populabile flammæ,
Mulciber abstulerat·nec cognoscenda remansit
Herculis effigies·nec quicq̃ ab imagine ductum
Matris habet·tantumq; Iouis uestigia seruat·
Vtq; nouus serpens posita cum pelle,senecta
Luxuriare solet·squammaq; nitere recenti·
Sic ubi mortales Tirynthius exuit artus
Parte sui meliore uiget·maiorq; uideri
Cœpit·& augusta fieri grauitate uerendus·
Quem pater omnipotens inter caua nubila raptum
Quadriiugo curru radiantibus intulit astris·
Sensit Atlas pondus·neq; adhuc Stheneleius iras
Soluerat Eurystheus,odiumq; in prole paternum
Exercebat atrox·at longis anxia curis
Argolis Alcmene questus ubi ponat aniles·
Cui referat nati testatos orbe labores·
Cui'ue suos casus,Iolen habet·Herculis illam
Imperio,Thalamoq;,animoq;,receperat Hyllus·
Impleratq; uterum generoso semine·cum sic
Incipit Alcmene·faueant tibi numina saltem·
Corripiantq; moras tunc,cum matura,uocabis
Præpositam timidis parientibus Ilithyam,
Quam mihi difficilem Iunonis gratia fecit·
Nanq; laboriferi cum iam natalis adesset
Herculis·& decimum premeretur sydere signum,
Tendebat grauitas uterum mihi·quodq; ferebam

Tantum erat·ut posses autorem dicere tanti
Ponderis esse Iouem·nec iam tolerare labores
Vlterius poteram·quin nunc quoq; frigidus artus,
Dum loquor·horror habet·psq; ē meminisse doloris.
Septem ego per noctes·totidem cruciata diebus
Fessa malis·tendensq; ad cœlum brachia·magno
Lucinam ad nexos partus clamore uocabam.
Illa quidem uenit·sed præcorrupta·meumq;,
Quæ donare caput Iunoni uellet iniquæ.
Vtq; meos audijt gemitus·subsedit in illa
Ante fores ara·dextroq; est poplite leuum
Pressa genu·digitisq; inter se pectine iunctis
Sustinuit partus·tacita quoq; carmina uoce
Dixit·& inceptos tenuerunt carmina partus.
Nitor·& ingrato facio conuitia demens
Vana Ioui·cupioq; mori·moturaq; duros
Verba queror silices·matres Cadmeides adsunt·
Votaq; suscipiunt·exhortanturq; dolentem.
Vna ministrarum media de plebe Galantis
Flaua comas,aderat faciendis strenua iussis.
Officijs dilecta suis.ea sensit iniqua
Nescio quid Iunone geri·dumq; exit,& intrat
Sæpe fores·diuam residentem uidit in ara·
Brachiaq; in genibus digitis connixa tenentem.
Et quæcunq; es ait·dominæ gratare.leuata est
Argolis Alcmene·potiturq; puerpera uoto.
Exilijt,iunctasq; manus pauefacta,remisit
Diua potens uteri.uinclis leuor ipsa remissis.
Numine decepto risisse Galantida fama est.
Ridentem,prensamq; ipsis dea sæua capillis

Traxit·& è terra corpus releuare uolentem
Areuit inq; pedes mutauit brachia primos·
Strenuitas antiqua manet·nec terga colorem
Amisere suum·forma est diuersa priori·
Quæ quia mendaci parientem iuuerat ore,
Ore parit·nostrasq; domos, ut & ante frequentat·
Dixit·& admonitu ueteris commota ministræ
Ingemuit·quam sic nurus est affata loquentem·
Te tamen ò genitrix aliena à sanguine uestro
Rapta mouet facies·quid? si tibi mira sororis
Fata meæ referam? quãquam, lachrymæq;, dolorq;
Impediunt·prohibentq; loqui·fuit unica matri·
(Me pater ex alia genuit) notissima forma
Oechalidum Dryope·quam uirginitate carentem,
Vimq; dei passam Delphos, Delonq; tenentis
Excipit Andræmon·& habetur coniuge felix·
Est lacus accliuis deuexo margine, formam
Littoris efficiens·summum myrteta coronant·
Venerat huc Dryope fatorum nescia·Quoq;
Indignere magis·nymphis latura coronas·
Inq; sinu puerum, qui non dum impleuerat annum·
Dulce ferebat onus·tepidiq; ope lactis alebat·
Haud procul à stagno Tyrios imitata colores,
In spem baccarum florebat aquatica Lotos·
Carpserat hinc Dryope, quos oblectamina nato
Porrigeret flores·& idem factura uidebar·
(Nanq; aderam) uidi guttas è flore cruentas
Decidere·& tremulo ramos horrore moueri·
Scilicet ut referunt tardi nunc deniq; agrestes·
Lotos in hanc nymphe fugiens obscœna Priapi

Contulerat uersos seruato nomine uultus.
Nescierat soror hoc: quæ cum perterrita retro
Iret: & oratis uellet discedere nymphis:
Hæserunt radice pedes. conuellere pugnat.
Nec quicq̃. nisi summa mouet. succrescit ab imo:
Totaq; paulatim lentus premit inguina cortex.
Vt uidit: conata manu laniare capillos:
Fronde manum impleuit. frondes caput oẽ tegebãt.
At puer Amphisus (nanq̃; hoc auus Eurytus illi
Addiderat nomen) materna rigescere sensit
Vbera. nec sequitur ducentem lacteus humor.
Spectatrix aderam fati crudelis: opemq́;
Non poteram tibi ferre soror: quantumq́; ualebam
Crescentem truncum: ramosq́; amplexa, morabar.
Et fateor, uolui sub eôdem cortice condi.
Ecce uir Andræmon, genitorq́; miserrimus, adsunt,
Et quærunt Dryopen: Dryopen quærentibus illis
Ostendi Loton: tepido dant oscula ligno.
Affusiq́; suæ radicibus arboris hærent:
Nil, nisi iam faciem, quod non foret arbor, habebat
Cara soror. lachrimæ misero de corpore factis
Irrorant folijs. & dum licet: oraq́; præstant
Vocis iter: tales effundit in aëra questus.
Si qua fides miseris, hoc me per numina iuro
Non meruisse nefas: patior sine crimine pœnam:
Viximus innocuæ, si mentior: arida perdam,
Quas habeo frondes: & cæsa securibus, urar.
Hunc tamen infantem maternis demite ramis:
Et date nutrici, nostraq́; sub arbore, sæpe
Lac facito te bibat: nostraq́; sub arbore ludat.

LIB. IX.

Cumq; loqui poterit. Matrem facitote salutet.
Et tristis dicat: latet hoc in stipite Mater.
Stagna tamen timeat. nec carpat ab arbore flores.
Et frutices omnes corpus putet esse dearum.
Care uale coniux & tu germana, paterq;.
Et si qua est pietas, ab acutæ uulnere falcis
A pecoris morsu, frondes defendite nostras.
Et quoniam mihi fas ad uos incumbere non est.
Erigite huc artus & ad oscula nostra uenite.
Dum tangi possum. paruumq; attolite natum.
Plura loqui nequeo. nam iam per candida mollis
Colla liber serpit: summoq; cacumine condor.
Ex oculis remouete manus. sine munere uestro
Contegit inductus morientia lumina cortex.
Desierat simul ore loqui. simul esse, diuq;
Corpore mutato rami caluere recentes.
Dumq; refert Iole factum miserabile. dumq;
Eurytidos lachrymas admoto pollice siccat
Alcmene flet & ipsa tamen compescuit omnem
Res noua tristitiam. nam limine constitit alto
Penè puer: dubiaq; tegens lanugine malas
Ora reformatus primos Iolaus in annos.
Hoc illi dederat Iunonia muneris Hebe
Victa uiri precibus. quæ cum iurare pararet
Dona tributuram post hunc se talia, nulli.
Non est passa Themis. nam iam discordia Thebæ
Bella mouent dixit: Capaneusq; nisi ab Ioue uinci
Haud poterit: fientq; pares in uulnera fratres.
Subductaq; suos manes tellure, uidebit
Viuus adhuc uates. uultusq; parente, parentem

Natus, erit facto pius, & sceleratus, eôdem
Attonitusq; malis, exul mentisq;, domusq;,
Vultibus Eumenidum, matrisq; agitabitur umbris
Donec eum coniux fatale poposcerit aurum
Cognatumq; latus Phegeius hauserit ensis
Tum demum magno petet hoc Acheloia supplex
Ab Ioue Callirhoe natis infantibus annos
Addat nè ue necem sinat esse ultoris inultam.
Iuppiter his motus, priuignæ dona, nurusq;,
Præcipiet facietq; uiros impubibus annis.
Hæc ubi faticano uenturi præscia dixit
Ore Themis uano superi sermone fremebant.
Et cur non aliis èadem dare dona liceret,
Murmur erat queritur ueteres Pallantias annos
Coniugis esse sui queritur canescere mitem
Iasiona Ceres. repetitum Mulciber æuum
Poscit Erichthonio Venerem quoq; cura futuri
Tangit & Anchisæ renouare paciscitur annos.
Cui studeat deus omnis habet crescitq; fauore
Turbida seditio donec sua Iuppiter ora
Soluit & ò nostri si qua est reuerentia, dixit,
Quo ruitis? tantúm ne aliquis sibi posse uidetur,
Fata quoq; ut superet? fatis Iolaus, in annos,
Quos egit rediit. fatis iuuenescere debent
Callirhoe geniti non ambitione, nec armis.
Vos etiam, quoq; ut hoc animo meliore feratis
Me quoq; fata regunt quæ si mutare ualerem
Nec nostrum seri curuarent Aeacon anni
Perpetuumq; æui florem Rhadamanthus haberet
Cum Minoe meo qui propter amara senectæ

Pondera despicitur·nec quo prius, ordine regnat·
Dicta Iouis mouere deos·nec sustinet ullus·
Cum uideat fessos Rhadàmanton, et Aéacon, annis·
Et Minôa, queri·qui dum fuit integer æui
Terruerat magnas ipso quoq; nomine gentes·
Tunc erat inualidus·Deionidenq; iuuentæ
Robore Miletum, Phœboq; parente, superbum.
Pertimuit·credensq; suis insurgere regnis·
Haud tamen est patrijs arcere penatibus ausus·
Sponte fugis Milete tua·celeriq; carina
Aegeas metiris aquas·& in Aside terra
Mœnia constituis, positoris habentia nomen·
Hic tibi, dum sequitur patriæ curuamina ripæ
Filia Mæandri toties redeuntis eôdem
Cognita Cyaneæ præstanti corpore nympha
Byblida cum Cauno prolem est enixa gemellam·
Byblis in exemplo est·ut ament concessa puellæ·
Byblis Apollinei correpta cupidine fratris·
Non soror, ut fratrem·nec quà debebat, amauit·
Illa quidem primo, nullos intelligit ignes·
Nec peccare putat·quòd sæpius oscula iungat·
Quod sua fraterno circundet brachia collo·
Mendaciq; diu pietatis fallitur umbra·
Paulatim declinat amor·uisuraq; fratrem
Culta uenit·nimiumq; cupit formosa uideri·
Et si qua est illic formosior·inuidet illi·
Sed non dum manifesta sibi est·nullumq; sub illo
Igne facit uotum·ueruntamen æstuat intus·
Iam dominum appellat·iam nomina sanguinis odit
Byblida iam mauult·quàm se uocet ille sororem·

Spes tamen obſcœnas animo dimittere non eſt
Auſa ſuo uigilans· placida reſoluta quiete
Sæpe uidet, quod amat· uiſa eſt quoq; iungere fratri
Corpus· & erubuit· q̃uis ſopita iacebat·
Somnus abit, ſilet illa diu· repetitáq; quietis
Ipſa ſuæ ſpeciem· dubiáq; ita mente profatur·
Me miſeram· tacitæ quid uult ſibi noctis imago?
Quam nolim, rata ſit· cur hæc ego ſomnia uidi?
Ille quidem eſt oculis, q̃uis formoſus iniquis·
Et placet· & poſſit· ſi non ſit frater, amari·
Et me dignus erat· uerum nocet eſſe ſororem·
Dummodo tale nihil uigilans committere tentem·
Sæpe licet ſimili redeat ſub imagine ſomnus·
Teſtis abeſt ſomno· nec abeſt imitata uoluptas·
Prò Venus, & tenera uolucer cum matre Cupido
Gaudia quanta tuli? quam me manifeſta libido
Contigit? ut iacui totis reſoluta medullis?
Vt meminiſſe iuuat? q̃uis breuis illa uoluptas·
Noxq; fuit præceps· & cœptis inuida noſtris·
O ego, ſi liceat mutato nomine iungi·
Quàm bene Caune tuo poteram nurus eſſe parenti·
Quàm bene Caune meo poteras gener eſſe parenti·
Omnia Di facerent· eſſent cõmunia nobis,
Præter auos· tu me uellem generoſior eſſes·
Neſcio quam facies igitur pulcherrime matrem·
Hei mihi· quæ male ſum· quos tu, ſortita parentes,
Nil niſi frater eris· quod obeſt· id habebimus unum·
Quid mihi ſignificant ergo mea uiſa? quod autem
Somnia pondus habẽt? an habent et ſomnia pondus?
Di melius· Di nempe ſuas habuere ſorores·

Sic Saturnus Opim iunctam sibi sanguine duxit:
Oceanus Tethyn: Iunonem rector Olympi.
Sunt superis sua iura·quid ad cœlestia,ritus
Exigere humanos,diuersaq; fœdera,tento?
Aut nostro uetitus de corde fugabitur ardor·
Aut hoc si nequeo·peream precor ipsa·toroq;
Mortua componar·positæq; det oscula frater·
Et tamen arbitrium quærit res ista duorum·
Finge placere mihi·scelus esse uidebitur illi·
At non Aeolidæ Thalamos timuere sororum·
Vnde sed hos noui?cur hæc exempla paraui?
Quo feror?obscœnæ procul hinc discedite flammæ·
Nec nisi qua fas est·germanæ frater ametur·
Si tamen ipse mei captus prior esset amore·
Forsitan illius possem indulgere furori·
Ergo ego,quæ fueram non reiectura petentem,
Ipsa petam?poteris ne loqui?poteris ne fateri?
Coget amor,potero·uel si pudor ora tenebit·
Littera celatos arcana fatebitur ignes·
Hoc placet·hæc dubiam uicit sententia mentem·
In latus erigitur·cubitoq; innixa sinistro
Viderit·insanos(inquit)fateamur amores·
Hei mihi quo labor?quem mens mea concipit ignem?
Et meditata manu componit uerba trementi·
Dextra tenet ferrum·uacuam tenet altera ceram·
Incipit·& dubitat,scribit·damnatq; tabellas·
Et notat·& delet·mutat·culpatq;,probatq;·
Inq; uicem sumptas ponit·positasq; resumit·
Quid uelit ignorat·quicqd factura uidetur,
Displicet·in uultu est audacia mixta pudori·

Scripta soror fuerat: uisum est delere sororem:
Verbaq; correptis incidere talia cæris.
Quam, nisi tu dederis, non est habitura salutem,
Hanc tibi mittit amans. pudet ah, pudet edere nomẽ.
Et si quid cupiam quæris, sine nomine, uellem
Posset agi mea causa, meo. nec cognita Byblis
Ante forem: quàm spes uotorum certa fuisset.
Esse quidem læsi poterat tibi pectoris index,
Et color, & macies, & uultus, & humida sæpe
Lumina: nec causa suspiria mota patenti.
Et crebri amplexus: & quæ, si forte notasti,
Oscula sentiri non esse sororia possent.
Ipsa tamen: quis animi graue uulnus habebam,
Quãuis intus erat furor igneus: omnia feci.
(Sunt mihi Di testes) ut tandem sanior essem.
Pugnauiq; diu uiolenta cupidinis arma
Effugere infelix: & plus, quàm ferre puellam
Posse putes: ego dura tuli. superata fateri
Cogor: opemq; tuam timidis exposcere uotis:
Tu seruare potes, tu perdere solus amantem.
Elige utrum facias. non hoc inimica precatur.
Sed quæ cum tibi sit iunctissima: iunctior esse
Expetit: & uinclo tecum propiore ligari.
Iura senex norint: & quid, liceatq;, nefasq;,
Fasq; sit, inquirant: legumq; examina seruent.
Conueniens Venus est annis temeraria nostris:
Quid liceat nescimus adhuc: & cuncta licere
Credimus: & sequimur magnorum exempla deorũ.
Nec nos aut durus pater: aut reuerentia famæ:
Aut timor impediet: tantum absit causa timendi.

Dulcia fraterno ſub nomine furta tegemus·
Eſt mihi libertas tecum ſecreta loquendi·
Et damus amplexus· & iungimus oſcula coràm·
Quantum eſt quod deſit? miſerere fatentis amorem·
Et non faſſuræ· niſi cogeret ultimus ardor·
Nève merere, meo ſubſcribi cauſa ſepulchro·
Talia nequicquam per arantem, plena reliquit
Cæra manũ· ſummoq; in margine uerſus adhæſit·
Protinus impreſſa ſignat ſua crimina gemma·
Quam tinxit lachrymis· linguæ defecerat humor·
Deq; ſuis unum famulis pudibunda uocauit·
Et paulum blandita, fer has fidiſſime, noſtro
Dixit· & adiecit (longo poſt tempore) fratri·
Cum daret· elapſæ manibus cecidere tabellæ·
Omine turbata eſt· miſit tamen, apta miniſter
Tempora nactus adit· traditq; latentia uerba·
Attonitus ſubita iuuenis Mæandrius ira·
Proiicit acceptas, lecta ſibi parte, tabellas·
Vixq; manus retinens trepidantis ab ore miniſtri,
Dum licet· o uetitæ ſcelerate libidinis autor
Effuge, ait· qui ſi noſtrum tua fata pudorem
Non traherent tecum· pœnas mihi morte dediſſes·
Ille fugit pauidus· dominæq; ferocia Cauni
Dicta refert· palles audita Bybli repulſa·
Et pauet obſeſſum glaciali frigore corpus·
Mens tamen ut rediit, pariter rediere furores·
Linguaq; uix tales icto dedit aere uoces·
Et merito· quid enim temeraria uulneris huius
Indicium feci? quid quæ celanda fuerunt·
Tam cito commiſi properatis uerba tabellis?

Ante erat ambiguis animi sententia dictis
Prætentanda mihi· ne non sequerentur euntem·
Parte aliqua, ueli qualis foret aura, notare
Debuerām· tutoq; mari decurrere· quæ nunc
Non exploratis impleui lintea uentis.
Nunc feror in scopulos: igitur submersaq; toto
Obruor oceano· nec habent mea uela recursus.
Quid? quod & ominibus certis prohibebar amori
Indulgere meo· tunc, cum mihi ferre iubenti
Excidit· & fecit spes nostra cæra caducas.
Nónne uel illa dies fuerat? uel tota uoluptas?
Sed potius mutanda dies? deus ipse monebat.
Signaq; certa dabat· si non male sana fuissem.
Et tamen ipsa loqui· nec me committere cæræ
Debueram· presensq; meos aperire furores.
Vidisset lachrymas, uultus uidisset amantis·
Plura loqui poteram· quàm quæ cepere tabellæ.
Inuito potui circundare brachia collo·
Et si reijcerer· potui moritura uideri·
Amplectiq; pedes· affusaq; poscere uitam.
Omnia fecissem· quorum si singula, duram
Flectere non poterant· potuissent omnia mentem.
Forsitan & missi sit quædam culpa ministri.
Non adijt apte· nec legit idonea, credo,
Tempora· nec petijt horamq;, animumq; uacantem.
Hæc nocuere mihi· neq; enim de Tigride natus,
Nec rigidos silices, solidum`ue in pectore ferrum
Aut adamanta gerit· nec lac bibit ille Leænæ.
Vincetur· repetendus erit· nec tædia cœpti
Vlla mei capiam· dum spiritus iste manebit.

Nam primum si facta mihi reuocare liceret·
Non cœpisse fuit·cœpta expugnare, secundum est.
Quippe nec ille potest· ut iam mea uota relinquam,
Non tamen ausorum semper memor esse meorum·
Et quia desierim leuiter uoluisse uidebor·
Aut etiam tentasse illum, insidijsq; petisse·
Vel certe non hoc qui plurimus urget, & urit,
Pectora nostra deo sed uicta libidine, credar·
Denique iam nequeo nil commisisse nefandum·
Et scripsi & petij temerata est nostra uoluntas·
Vt nihil adijciam non possum innoxia dici·
Quod superest· multum est in uota in crimina puũ·
Dixit & incertæ tanta est discordia mentis·
Cum pigeat tentasse libet tentare modumq;
Exit· & infelix committit sæpe repelli·
Mox ubi finis abest· patriam fugit ille, nefasq;,
Inq; peregrina ponit noua mœnia terra·
Tum uero, mœstam tota Milètida mente
Defecisse ferunt· tum uero, à pectore uestem
Diripuit planxitq; suos furibunda lacertos·
Iamq; palam est demens inconcessamq; fatetur
Spem ueneris sine qua patriam, inuisosq; penates
Deserit· & profugi sequitur uestigia fratris·
Vtq; tuo motæ proles Semeleia Thyrso
Ismariæ celebrant repetita triennia Bacchæ
B'yblida non aliter latos ululasse per agros
Bubasides uidere nurus quibus illa relictis
Caras, & armiferos Lelegas, Lyciamq; pererrat·
Iã Cragon, & Lymiren, Xãtiq; reliquerat undas·
Quoq; chimæra iugum, medijs in partibus ignem

Pectus, & ora leæ, caudam ſerpentis habebat.
Deficiunt ſyluæ· cum tu laſſata ſequendo
Concidis· & dura poſitis tellure capillis
Bybli iaces· frondesq; tuo premis ore caducas.
Sæpe illam nymphæ teneris Lelegeides ulnis
Tollere conantur· ſæpe ut medeatur amori
Præcipiũt· ſurdæq; adhibent ſolatia menti.
Muta iacet· uiridesq; ſuis tenet unguibus herbas
Byblis· & humectat lachrymarum gramina riuo.
Naiadas his uenam, quæ nunquam areſcere poſſet,
Suppoſuiſſe ferunt. quid enim dare maius habebant?
Protinus, ut ſecto piceæ de cortice guttæ·
Vt 'ue tenax grauida manat tellure Bitumen·
Vtq; ſub aduentum ſpirantis lene Fauonij
Sole remolleſcit· quæ frigore conſtitit unda·
Sic lachrymis conſumpta ſuis Phœbeia Byblis
Vertitur in fontem· qui nunc quoq; uallibus illis
Nomen habet dominæ nigraq; ſub ilice manat.
Fama noui, centum Cretæas forſitan urbes
Impleſſet monſtri· ſi non miracula nuper
Iphide mutato Crete propiora tuliſſet.
Proxima Gnoſiaco nam quondam Phæſtia regno
Progenuit tellus ignotum nomine Lyctum
Ingenua de plebe uirum. non cenſus in illo
Nobilitate ſua maior· ſed uita, fidesq;
Inculpata fuit· grauidæ, qui coniugis aures
Vocibus his monuit· cum iam propè partus adeſſet.
Quæ uoueam duo ſunt· minimo ut releuere dolore
Vtq; marem parias, oneroſior altera ſors eſt·
Et uires fortuna negat. quod abominor, ergo

Edita forte tuo fuerit si fœmina partu
Inuitus mando. pietas ignosce, necetur.
Dixerat, & lachrymis uultum lauere profusis
Tam qui mandabat, quàm cui mandata dabantur.
Sed tamen usq; suum uanis Telethusa maritum
Sollicitat precibus, ne spem sibi ponat in arcto.
Certa sua est Lycto sententia. iamq; ferendo
Vexerat illa grauem maturo pondere uentrem.
Cum medio noctis spatio sub imagine somni
Inachis ante torum pompa comitata sacrorum
Aut stetit, aut uisa est. inerant lunaria fronti
Cornua, cum spicis nitido flauentibus auro,
Et regale decus, cum qua latrator Anubis,
Sanctaq; Bubastis, uarijsq; coloribus Apis.
Quiq; premit uocem, digitoq; silentia suadet.
Sistraq; erant, nunquamq; satis quæsitus Osiris.
Plenaq; somniferis serpens peregrina uenenis.
Tum uelut excussam somno, & manifesta uidentem
Sic affata dea est, pars o Telethusa mearum
Pone graues curas, mandataq; falle mariti.
Nec dubita, cum te partu Lucina leuarit,
Tollere quicquid erit. Dea sum auxiliaris, opemq;
Exorata fero. nec te coluisse, quereris
Ingratum numen. monuit, thalamoq; recessit.
Læta toro surgit, durasq; ad sydera supplex
Cressa manus tollens, rata sint sua uisa precatur.
Vt dolor increuit, seq; ipsum pondus in auras
Expulit, & nata est ignaro fœmina patri.
Iussit ali mater puerum mentita, fidemq;
Res habuit. neq; erat facti nisi conscia nutrix.

Vota pater soluit nomenq; imponit auitum.
Iphis auus fuerat. gauisa est nomine mater.
Quod cōmune foret. nec quēquam falleret illo.
Impercepta pia, mendacia fraude latebant.
Cultus erat pueri. facies, quam siue puellæ,
Siue dares puero, fieret formosus uterq;.
Tertius interea decimo successerat annus.
Cum pater Iphi tibi flauam despondet Ianthen,
Inter Phæstiàdas quæ laudatissima formæ
Dote fuit uirgo, Dictæo nata Telestæ.
Par ætas. par forma fuit. primasq; magistris
Accepere artes elementa ætatis ab iisdem.
Hinc amor amborum tetigit rude pectus & æquum
Vulnus utriq; dedit. sed erat fiducia dispar.
Coniugium, pactæq; expectant tempora tædæ.
Quemq; uirum putat esse, suum fore credit Ianthe.
Iphis amat. quo posse frui desperat & auget
Hoc ipsum flammas. ardetq; in uirgine, uirgo.
Vixq; tenet lachrymas. quis me manet exitus inquit?
Cognita quàm nulli. quàm prodigiosa nouæq;
Cura tenet ueneris? si di mihi parcere uellent.
Perdere debuerant. si non & perdere uellent.
Naturale malum saltem, & de more dedissent.
Nec Vaccam uaccæ. nec Equas, amor urit Equarum.
Vrit Oues, Aries. sequitur sua fœmina, Ceruum.
Sic & aues coeunt. interq; animalia cuncta
Fœmina fœmineo correpta cupidine nulla est.
Vellem nulla forem. ne non tamen omnia Crete
Monstra ferat. taurum dilexit filia Solis.
Fœmina nempe marem. meus est furiosior illo.

Si uerum

Si uerum profitemur, amor tamen illa secuta est
Spem Veneris· tamen illa dolis, & imagine uaccæ
Passa bouem est, & erat qui deciperetur, adulter·
Huc licet ex toto solertia confluat orbe·
Ipse licet reuolet ceratis Dædalus alis·
Quid faciet? num me puerum de uirgine doctis
Artibus efficiet? num te mutabit Ianthe?
Quin animum firmas? teq; ipsa recolligis Iphi?
Consiliiq; inopes, & stultos excutis ignes?
Quid sis nata uides· nisi te quoq; decipis ipsam·
Et pete quod fas est, & ama, quod fœmina debes·
Spes est quæ capiat· spes est quæ pascat amorem·
Hanc tibi res adimit· non te custodia caro
Arcet ab amplexu, nec cauti cura mariti·
Non patris asperitas· nec se negat ipsa roganti·
Nec tamen est potienda tibi· nec ut omnia fiant·
Esse potes felix· ut Diiq;, hominesq;, laborent·
Nunc quoq; uotorum pars nulla est una meorum·
Diiq; mihi faciles, quicqd ualuere, dederunt·
Quodq; ego, uult genitor· socer & uult ipse futurus
At non uult Natura, potentior omnibus istis·
Quæ mihi sola nocet· uenit ecce optabile tempus·
Luxq; iugalis adest· & iam mea fiet Ianthe,
Nec mihi cõtinget· mediis sitiemus in undis·
Pronuba quid Iuno? quid ad hæc Hymenææ uenitis
Sacra? quibus qui ducat abest· ubi nubimus ambæ·
Pressit ab his uocem· nec lenius altera uirgo
Aestuat· utq; celer uenias Hymenæe precatur·
Quod petit hæc Telethusa timens, mõ tẽpora differt
Nunc ficto languore, moram trahit· omina sæpe,

Visaq; causatur. sed iam consumpserat omnem
Materiam ficti: dilataq; tempora tædæ
Institerant: unusq; dies restabat. at illa
Crinalem capiti uittam, nataq;, sibiq;,
Detrahit: & passis aram complexa capillis:
Isi, Parætonium, Mareoticaq; arua, Pharonq;,
Quæ colis: & septem digestum in cornua Nilum:
Fer precor (inquit) opem, nostroq; medere timori.
Te dea, te quondam, tuaq; hæc insignia uidi,
Cunctaq; cognoui, sonitum, comitesq;, facesq;
Sistrorum, memoriq; animo tuo iussa notaui.
Quod uidet hæc lucem: q non ego punior ipsa:
Consilium, monitumq; tuum est. miserere duarum:
Auxilioq; iuua. lachrymæ sunt uerba secutæ.
Visa dea est mouisse suas, & mouerat, aras.
Et templi tremuere fores: imitataq; Lunam
Cornua fulserunt: crepuitq; sonabile Sistrum.
Non secura quidem: fausto tamen omine læta
Mater abit templo. sequitur comes Iphis euntem:
Quàm solita est maiore gradu. nec candor in ore
Permanet: & uires augentur: & acrior ipse est
Vultus: & incomptis breuior mensura capillis.
Plusq; uigoris adest, habuit quàm fœmina. nam quæ
Fœmina nuper eras: puer es. date munera templis
Nec timida gaudete fide. dant munera templis,
Addunt & titulum, titulus breue carmen habebat.
Vota puer soluit: quæ fœmina uouerat Iphis.
Postera lux radijs totum patefecerat orbem,
Cum Venus, & Iuno, sociusq; Hymenæus ad ignes
Conueniunt: potiturq; sua puer Iphis Ianthe.

LIB·X·

P·OVIDII NASO·METAMOR·
LIBER DECIMVS·

i Nde per immensum croceo uelatus amictu
Aethera digreditur· Ciconumq; Hymenæus ad oras
Tendit· & orpheia nequicquam uoce uocatur·
Affuit ille quidem· sed nec solennia uerba·
Nec lætos uultus· nec felix attulit omen·
Fax quoq; quam tenuit lachrymoso stridula fumo
Vsq; fuit· nullosq; inuenit motibus ignes·
Exitus auspicio grauior· nam nupta per herbas
Dum noua Naiadum turba comitata uagatur·
Occidit, in talum serpentis dente recepto·
Quam satis ad supas post, quàm Rhodopeius auras
Defleuit uates· ne non tentaret & umbras·
Ad styga Tænaria est ausus descendere porta·
Perq; leues populos· simulacraq; functa sepulcro
Persephonen adijt· inamœnaq; regna tenentem
Vmbrarum dominum· pulsisq; ad carmina neruis,
Sic ait· o positi sub terra numina mundi·
In quem decidimus quidquid mortale creamur·
Si licet· & falsi positis ambagibus oris
Vera loqui sinitis· non huc ut opaca uiderem
Tartara, descendi· nec uti uillosa Colubris
Terna Medusæi uincirem guttura monstri·
Causa uiæ est coniux· in quam calcata, uenenum·
Vipera diffudit· crescentesq; abstulit annos·
Posse pati uolui· nec me tentasse negabo·

Vicit amor. supera deus hic bene notus in ora est.
An sit & hic, dubito. sed & hic tamen auguror esse.
Famaq;, si ueteris non est mentita rapinæ
Vos quoq; iunxit amor. per ego hæc loca plena timoris
Per Chaos hoc ingens, uastiq; silentia regni
Eurydices oro properata retexite fata.
Omnia debentur uobis paulumq; morati
Serius aut citius sedem properamus ad unam.
Tendimus huc omnes. hæc est domus ultima. uosq;
Humani generis longissima regna tenetis.
Hæc quoq; cum iustos matura peregerit annos
Iuris erit uestri. pro munere poscimus usum.
Quod si fata negant ueniam pro coniuge. certum
Nolle redire mihi. leto gaudete duorum.
Talia dicentem. neruosq; ad uerba mouentem
Exangues flebant animæ. nec Tantalus undam
Captauit refugam. stupuitq; Ixionis orbis.
Nec carpsere iecur uolucres. urnisq; uacarunt
Bellides. inq; tuo sedisti Sisyphe saxo.
Tunc primum lachrymis uictarũ carmine fama est
Eumenidum maduisse genas. nec regia coniux
Sustinet, oranti. nec qui regit ima, negare.
Eurydicenq; uocant. umbras erat illa recentes
Inter. & incessit passu de uulnere tardo.
Hanc simul, & legem Rhodopeius accipit Orpheus,
Ne flectat retro sua lumina. donec auernas
Exierit ualles. aut irrita dona futura.
Carpitur accliuis per muta silentia Trames
Arduus, obscurus, caligine densus opaca.
Nec procul abfuerant telluris margine summæ.

Hic ne deficeret metuens, auidusq; uidendi
Flexit amans oculos· & protinus illa relapsa est·
Brachiaq; intendens, prendiq; & prendere, captãs·
Nil nisi cedentes infelix arripit auras·
Iamq; iterum moriens, non est de coniuge quicquam
Quæsta suo· quid enim nisi se quereretur amatam?
Supremumq; uale· quod iam uix auribus ille
Acciperet, dixit· reuolutaq; rursus eôdem est·
Non aliter stupuit gemina nece coniugis Orpheus,
Quam tria, qui timidus medio portante cathenas
Colla canis uidit· quem non pauor ante reliquit·
Quàm natura prior· saxo per corpus oborto·
Quiq; in se traxit crimen· uoluitq; uideri
Olenus esse nocens· tuq; o confisa figura
Infelix Lethæa tua· iunctissima quondam
Corpora· nunc lapides quos humida sustinet Ide·
Orantem· frustraq; iterum transire uolentem
Portitor arguerat· septem tamen ille diebus
Squallidus in ripa Cereris sine munere sedit·
Cura, dolorq;, animi, lachrymæq;, alimenta fuere
Esse deos Erebi crudeles questus, in altam
Se recipit Rhodopen· pulsumq; aquilonibus Aemum
Tertius æquoreis inclusum piscibus annum
Finierat Titàn omnemq; refugerat Orpheus
Fœmineam uenerem· seu quod male cesserat illi
Siue fidem dederat· multas tamen ardor habebat
Iungere se uati· multæ doluere repulsæ·
Ille etiam Thracum populis fuit autor, amorem
In teneros transferre mares· citraq; iuuentam
Aetatis breue uer, & primos carpere flores·

Collis erat. Collemq; super planissima campi
Area quam uiridem faciebant graminis herbæ.
Vmbra loco deerat: qua post, quàm parte resedit
Dis genitus Vates, & fila sonantia mouit,
Vmbra loco uenit. non Chaonis abfuit arbor.
Non nemus Heliadum. nō frondibus Aesculus altis.
Nec Tiliæ molles, nec Fagus, & innuba Laurus,
Et Coryli fragiles, & Fraxinus utilis hastis.
Enodisq; Abies, curuataq; glandibus Ilex.
Et Platanus genialis, Acerq; coloribus impar.
Amnicolæq; simul Salices, & aquatica Lotos.
Perpetuoq; uirens Buxus, tenuesq; Miricæ
Et bicolor Myrtus, & baccis cærula Ficus.
Vos quoq; flexibiles Ederæ uenistis, & unà
Pampineæ Vites, & amictæ uitibus Vlmi, amicæ
Orniq;, & Piceæ. Pomoq; onerata rubenti
Arbutus, & lentæ uictoris præmia Palmæ,
Et succincta comas, hirsutaq; uertice Pinus
Grata deum matri. siquidem Cybelius Atys
Exuit hac hominem, truncoq; indurruit illo.
Affuit huic turbæ metas imitata Cupressus.
Nunc arbor, puer ante deo dilectus ab illo.
Qui citharam neruis, & neruis temperat arcum.
Namq; sacer Nymphis Carthea tenentibus arua
Ingens Ceruus erat, lateq; patentibus, altas
Ipse suo capiti præbebat cornibus umbras.
Cornua fulgebant auro, demissaq; in armos
Pendebant tereti gemmata monilia collo.
Bulla super frontem paruis argentea loris
Vincta mouebatur, pariliq; ætate nitebant

Auribus é geminis, circum caua tempora, baccæ·
Isq; metu uacuus naturaliq; pauore
Deposito celebrare domos mulcendaq; colla
Quálibet ignotis manibus præbere solebat·
Sed tamen ante alios Ceæ pulcherrime gentis
Gratus erat Cyparisse tibi tu pabula ceruum
Ad noua tu liquidi ducebas fontis ad undas·
Tu modo texebas uarios per cornua flores,
Nunc eques in tergo residens huc lætus, & illuc,
Mollia purpureis frenabas ora capistris
Aestus erat mediusq; dies solisq; uapore
Concaua littorei feruebant brachia Cancri·
Fessus in herbosa posuit sua corpora terra
Ceruus & arborea frigus ducebat ab umbra·
Hunc puer imprudens iaculo Cyparissus acuto
Fixit & ut sæuo morientem uulnere uidit·
Velle mori statuit· quæ non solatia Phœbus
Dixit? & ut leuiter, pro materiaq; doleret
Admonuit gemit ille tamen munusq; supremum
Hoc petit à superis ut tempore lugeat omni·
Iamq; per imensos egesto sanguine fletus
In uiridem uerti cœperunt membra colorem·
Et modo qui niuea pendebant fronte capilli
Horrida cæsaries fieri sumptoq; rigore
Sydereum, gracili spectare cacumine, cœlum·
Ingemuit tristisq; deus lugebere nobis
Lugebisq; alios aderisq; dolentibus inquit·
Tale nemus Vates attraxerat inq; ferarum
Concilio, medius turba uolucrumq;, sedebat·
Vt satis impulsas tentauit pollice chordas

Et sensit uarios. quis diuersa sonarent.
Concordare modos: hoc uocem carmine mouit.
Ab Ioue musa parens (cedunt Iouis omnia regno)
Carmina nostra moue: Iouis est mihi sæpe potestas
Dicta: prius cecini plectro grauiore Gigantes:
Sparsaq; Phlegræis uictricia fulmina campis.
Nunc opus est leuiore lyra: puerosq; canamus
Dilectos superis: inconcessisq; puellas
Ignibus attonitas meruisse libidine pœnam.
Rex superum Phrigij quondam Ganymedis amore
Arsit: & inuentum est aliquid, quod Iuppiter esse:
Quàm quod erat mallet. nulla tamen alite uerti
Dignatur: nisi quæ portat sua fulmina terræ.
Nec mora. percusso mendacibus Aere pennis
Arripit Iliaden: qui nunc quoq; pocula miscet:
Inuitaq;, Ioui nectar, Iunone ministrat.
Te quoq; Amiclide posuisset in æthere Phœbus:
Tristia si spatium ponendi fata dedissent.
Qua licet æternus tamen es: quotiesq; repellit
Ver hyemem: pisciq; aries succedit aquoso:
Tu toties oreris: uiridiq; in cespite flores.
Te meus ante omnes genitor dilexit: & orbe
In medio positi caruerunt præside Delphi:
Dum deus Eurotan: imunitamq; frequentat
Sparten: nec citharæ: nec sunt in honore sagittæ.
Immemor ipse sui non retia ferre recusat.
Non tenuisse canes. non per iuga montis iniqui
Ire comes: longaq; alit assuetudine flammas.
Iamq; ferè medius Titàn uenientis: & actæ
Noctis erat: spatioq; pari distabat utrinq;:

Corpora ueste leuant·& succo pinguis oliuæ
Splendescunt·latiq; ineunt certamina Disci·
Quem prius aerias libratum Phœbus in auras
Misit·& oppositas disiecit pondere nubes·
Decidit in solidam longo post tempore, terram
Pondus·& exibuit iunctam cum uiribus artem·
Protinus imprudens, actusq; cupidine lusus
Tollere Tænarides orbem properabat, at illum
Dura repercusso subiecit in Aere tellus
In uultus Hyacinthe tuos·expalluit æque
Quàm puer ipse deus, collapsosq; excipit artus·
Et modo te refouet·modo tristia uulnera siccat·
Nunc animam admotis fugientem sustinet herbis·
Nil prosunt artes·erat imedicabile uulnus·
Vt si quis uiolas, riguoq; papauera in horto·
Liliaq; infringat, fuluis hærentia uirgis,
Marcida demittant subito caput illa grauatum·
Nec se sustineant·spectentq; cacumine terram·
Sic uultus moriens iacet·& defecta uigore
Ipsa sibi est oneri ceruix·humeroq; recumbit·
Laberis Oebalide prima fraudate iuuenta·
Phœbus ait·uideoq; tuum mea crimina uulnus·
Tu dolor es, facinusq; meum·mea dextera, leto
Inscribenda tuo est·ego sum tibi funeris autor·
Quæ mea culpa tamen? nisi si lusisse, uocari
Culpa potest? nisi culpa potest, & amasse, uocari?
Atq; utinam pro te uitam, tecumq; liceret
Reddere·quod quoniam fatali lege tenemur·
Semper eris mecum·memoriq; hærebis in ore·
Te lyra pulsa manu·te carmina nostra sonabunt·

Flosq; nouus scripto gemitus imitabere nostros.
Tempus & illud erit, quo se fortissimus Heros
Addat in hunc florem, folioq; legatur eodem.
Talia dum uero memorantur Apollinis ore,
Ecce cruor, qui fusus humi signauerat herbas,
Desinit esse cruor, Tirioq; nitentior ostro
Flos oritur, formamq; capit, quam lilia, si non
Purpureus color his, argenteus esset in illis.
Non satis hoc Phœbo est (is enim fuit autor honoris)
Ipse suos gemitus folijs inscribit, & hya
Flos habet inscriptum, funestaq; littera ducta est.
Nec genuisse pudet Sparten Hyacinthon, honorq;
Durat in hoc æui, celebrandaq; more priorum
Annua prælata redeunt Hyacinthia pompa.
At si forte roges fœcundam Amathunta metallis,
An genuisse uelit Propœtidas, annuat æque
Atq; illos, gemino quondam quibus aspera cornu
Frons erat, unde etiam nomen traxere cerastæ.
Ante fores horum stabat Iouis hospitis ara
Lugubris sceleris, quam si quis sanguine tinctam
Aduena uidisset, mactatos crederet illic
Lactantes uitulos, Amathusiacasq; Bidentes.
Hospes erat cæsus, sacris offensa nefandis,
Ipsa, suas urbes, Ophiusiaq; arua parabat
Deserere alma Venus, sed q̃d loca grata? quid urbes
Peccauere meæ? quod dixit crimen in illis?
Exilio pœnam potius gens impia pendat,
Vel nece uel si quid medium est, mortisq;, fugæq;.
Idq; quid esse potest, nisi uersæ pœna figuræ?
Dum dubitat, quo mutet eos, ad cornua uultum

Flexit: & admonita est hæc illis posse relinqui:
Grandiaq; in toruos transformat membra iuuēcos.
Sunt tamen obscœnæ Venerem Propœtides ausæ
Esse negare deam: pro qua sua numinis ira
Corpora cum forma primæ uulgasse feruntur.
Vtq; pudor cessit: sanguisq; induruit oris
In rigidum paruo silicem discrimine uersæ
Quas quia Pygmalion æuum per crimina agentes
Viderat offensus uitijs: quæ plurima menti
Fœminæ natura dedit: sine coniuge cœlebs
Viuebat: Thalamiq; diu consorte carebat.
Interea niueum mira feliciter arte
Sculpsit ebur: formamq; dedit: qua fœmina nasci
Nulla potest: operisq; sui concepit amorem.
Virginis est uere facies: quam uiuere credas,
Et si non obstet reuerentia: uelle moueri.
Ars adeo latet arte sua miratur: & haurit
Pectore Pygmalion simulati corporis ignes.
Sæpe manus operi tentantes admouet: an sit
Corpus: an illud ebur: nec adhuc ebur esse fatetur.
Oscula dat: reddiq; putat: loquiturq; , tenetq;,
Et credit tactis digitos insidere membris.
Et metuit: pressos ueniat ne liuor in artus.
Et modo blanditias adhibet, modo grata puellis
Munera fert illi Conchas: teretesq; lapillos:
Et paruas uolucres: & flores mille colorum:
Lilia: perpictasq; pilas, & ab arbore lapsas
Heliadum lachrymas: ornat quoq; uestibus artus.
Dat digitis gemmas: dat longa monilia collo.
Aure leues baccæ: redimicula pectore pendent.

Cuncta decent. nec nuda minus formosa uidetur.
Collocat hanc stratis concha Sidonide tinctis.
Appellatq; tori sociam, acclinataq; colla
Mollibus in plumis tanquam sensura, reponit.
Festa dies Veneris tota celeberrima Cypro
Venerat. & blandis inductæ cornibus, aurum
Conciderant ictæ niuea ceruice iuuencæ.
Thuraq; fumabant. cum munere functus ad aras
Constitit. & timide, si Di dare cuncta potestis,
Sit coniux opto non ausus eburnea uirgo.
Dicere Pygmalion similis mea dixit eburnæ.
Sensit, ut ipsa suis aderat Venus Aurea festis
Vota quid illa uelint. & amici numinis omen
Flamma ter accensa est. apicemq; per aëra duxit.
Vt rediјt simulacra suæ petit ille puellæ.
Incũbensq; toro dedit oscula. uisa tepere est.
Admouet os iterum. manibus quoq; pectora tentat.
Tentatum mollescit ebur. positoq; rigore
Subsedit digitis. ceditq; ut Hymettia sole
Cæra remollescit. tractataq; pollice multas
Flectitur in facies ipsoq; fit utilis usu.
Dum stupet. & dubie gaudet falliq; ueretur,
Rursus amans rursusq; manu, sua uota retractat.
Corpus erat. saliunt tentatæ pollice uenæ.
Tum uero Paphius plenissima concipit Heros
Verba quibus Veneri grates agit. oraq; tandem
Ore suo non falsa premit. dataq; oscula uirgo
Sensit & erubuit. timidumq; ad lumina, lumen
Attollens, pariter cum cœlo uidit amantem.
Coniugio quod fecit, adest dea. iamq; coactis

Cornibus in plenum nouies lunaribus orbem·
Illa Paphum genuit·de quo tenet insula nomen·
Editus & ille est·qui si sine prole fuisset, hac
Inter felices Cinyras potuisset haberi·
Dira canam·procul hinc natæ·procul este parentes·
Aut mea si uestras mulcebunt carmina mentes·
Desit in hac mihi parte fides·nec credite factum·
Vel si credetis facti quoq; credite pœnam·
Si tamen admissum sinit hoc natura uideri·
Gentibus Ismariis,& nostro gratulor orbi·
Gratulor huic terræ·quod abest regionibus illis·
Quæ tantum genuere nefas·sit diues Amomo
Cinnamaq;,costumq; suam,sudataq; ligno
Thura ferat,floresq; alios Panchaica tellus·
Dum ferat & Mirrham·tanti noua non fuit arbor·
Ipse negat nocuisse tibi sua tela Cupido
Mirrha·facesq; suas à crimine uindicat isto·
Stipite te Stygio,tumidisq; afflauit Echidnis
E tribus una soror·scelus est odisse parentem·
Hic amor est odio,maius scelus·undiq; lecti
Te cupiunt proceres·totoq; oriente iuuentus,
Ad Thalami certamen adest·ex omnibus unum
Elige Mirrha uirũ·dum non sit in omnibus unus·
Illa quidem sentit·fœdoq; repugnat amori·
Et secum·quo mente feror?quid molior inquit?
Di precor,& pietas,sacrataq; iura parentum,
Hoc prohibete nefas·sceleriq; resistite nostro·
Si tamen hoc scelus est·sed enim damnare negatur
Hanc uenerem pietas·coeuntq; animalia nullo
Cætera delicto·nec habetur turpe iuuencæ

Ferre patrem tergo. fit equo sua filia coniux.
Quasq; creauit · init pecudes Caper · ipsaq; cuius
Semine concepta est · ex illo concipit ales.
Felices quibus ista licent. humana malignas
Cura dedit leges · & quod natura remittit.
Inuida iura negant. gentes tamen esse feruntur.
In quibus & Nato Genitrix · & Nata Parenti
Iungitur · & pietas geminato crescit amore.
Me miseram · q̄ non nasci mihi contigit illic
Fortunaq; loci lædor. quid in ista reuoluor?
Spes interdictæ discedite. dignus amari
Ille · sed ut pater est. ergo si filia magni
Non essem Cinyræ · Cinyræ concumbere possem?
Nunc q̄a iam meus est · non est meus. ipsaq; damno
Est mihi proximitas. aliena potentior essem.
Ire libet procul hinc · patriæq; relinquere fines ·
Dum scelus effugiam. retinet malus ardor amātem.
Vt præsens spectem Cinyram, tangamq;, loquarq;,
Osculaq; admoueam · si nil conceditur ultra.
Vltra autem sperare aliquid potes impia uirgo?
Et quod confundas, & iura, & nomina sentis?
Tune eris, & matrix pellex · & adultera patris?
Tu ne soror nati? genitrixq; uocabere fratris?
Nec metues sacro crinitas angue sorores?
Quas facibus sæuis oculos, atq; ora, petentes
Noxia corda uident? at tu dum corpore non es
Passa nefas · animo ne concipe · nè ue potentis
Concubitu uetito naturæ pollue fœdus.
Velle puta. res ipsa uetat. pius ille · memorq;
Moris. & O uellem similis furor esset in illo.

Dixerat·at Cinyras quem copia digna procorum
Quid faciat dubitare, facit scitatur ab ipsa
Nominibus dictis·cuius uelit esse mariti·
Illa silet primo·patrisq; in uultibus hærens
Aestuat·& tepido suffundit lumina rore·
Virginei Cinyras hæc credens esse timoris·
Flere uetat·siccatq; genas·atq; oscula iungit·
Myrrha datis nimium gaudet·consultaq; qualem
Optet habere uirum·similem tibi dixit·at ille
Non intellectam uocem collaudat·& esto
Tam pia semper, ait·pietatis nomine dicto·
Demisit uultus, sceleris sibi conscia uirgo·
Noctis erat medium·curasq;, & corpora, somnus
Soluerat·at uirgo Cinyreia peruigil igne
Carpitur indomito·furiosaq; uota retractat·
Et modo desperat·modo uult tentare·pudetq;
Et cupit·& quid agat·no inuenit·utq; securi
Saucia trabs ingens·ubi plaga nouissima restat·
Quo cadat in dubio est·omniq; à parte timetur·
Sic animus uario labefactus uulnere, nutat
Huc leuis, atq; illuc·momentaq; sumit utroq;·
Nec modus, & reqes, nisi mors reperitur amoris.
Mors placet·erigitur·laqueoq; innectere fauces
Dèstinat·& zona summo de poste reuincta
Care uale Cinyra·causamq; intellige mortis·
Dixit·& aptabat pallenti uincula collo·
Murmura uerborum fidas nutricis ad aures
Peruenisse ferunt, limen seruantis Alumnæ·
Surgit Anus·reseratq; fores·mortisq; paratæ
Instrumenta uidens, spatio conclamat eôdem·

S eq; ferit, scinditq; sinus, ereptaq; collo
V incula dilaniat. tum deniq; flere uacauit.
T um dare complexus, laqueiq; requirere causam.
M uta silet uirgo, terramq; immota tuetur.
E t deprensa dolet tardæ conamina mortis.
I nstat anus, canosq; suos, & inania nudans
V bera, per cunas, alimentaq; prima precatur,
V t sibi cõmittat, quicquid dolet, illa rogantem
A uersata, gemit. certa est exquirere Nutrix.
N ec solam spondere fidem. dic inquit, opemq;
M e sine ferre tibi. non est mea pigra senectus.
S eu furor est, habeo quod carmine sanet, & herbis.
S iue aliquis nocuit, magico lustrabere ritu.
I ra deum siue est. sacris placabimus iram.
Q uid rear ulterius? certe fortuna, domusq;
S ospes ab incursu est. uiuunt genitrixq;, paterq;.
M yrrha patre audito, suspiria duxit ab imo
P ectore. nec nutrix etiam num concipit ullum
M ente nefas, aliquemq; tamen præsentit amorem.
P ropositiq; tenax, quodcunq; est orat, ut ipsi
I ndicet, & gremio lachrymantem tollit anili.
A tq; ita complectens infirmis membra lacertis,
S ensimus (inquit) amas, & in hoc mea (pone timorẽ)
S edulitas erit apta tibi. nec sentiet unquam
H oc pater. exiliit gremio furibunda, torumq;
O re premens, discede precor, miseroq; pudori
P arce ait, instanti discede, aut desine dixit
Q uærere q̃d doleam. scelus est, quod scire laboras.
H orret anus, tremulasq; manus, annisq;, metuq;,
T endit, & ante pedes supplex procumbit alumnæ.

Et modo

Et modo blanditur modo si non conscia fiat
Terret & indicium laquei, cœptæq; minatur
Mortis & officium commisso spondet amori.
Extulit illa caput lachrimisq; impleuit obortis
Pectora nutricis conataq; sæpe fateri
Sæpe tenet uocem pudibundaq; uestibus ora
Texit & ò, dixit felicem coniuge Matrem.
Hactenus et gemuit gelidos Nutricis in artus
Ossaq; (sensit enim) penetrat tremor albaq; toto
Vertice canicies rigidis stetit hirta capillis.
Multaq; ut excuteret diros si posset, amores,
Addidit. at uirgo scit se non falsa moneri.
Certa mori tamen est si non potiatur amore.
Viue ait hæc. potiere tuo. non ausa parente
Dicere, conticuit promissaq; numine firmat.
Festa piæ Cereris celebrabant annua matres,
Illa quibus, niuea uelatæ corpora ueste
Primitias frugum, dant spicea serta suarum.
Perq; nouem noctes uenerem, tactusq; uiriles
In uetitis numerant. turba Cinyreis in illa
Regis adest coniux arcanaq; sacra frequentat
Ergo legitima uacuus dum coniuge lectus
Nacta grauem uino Cinyram male sedula Nutrix
Nomine mentito ueros exponit amores
Et faciem laudat. quæsitis uirginis annis
Par ait est Myrrhæ quam post, q̃ addducere iussa est.
Vtq; domum rediit gaude mea dixit Alumna
Vicimus infelix non toto pectore sensit
Lætitiam uirgo. præsagaq; pectora mœrent
Sed tamen & gaudet. tanta est discordia mentis.

Tempus erat, quo cuncta silent: interq; Triones
Flexerat obliquo plaustrum temone Bootes.
Ad facinus uenit illa suum. fugit Aurea cœlo
Luna. tegunt nigræ latitantia sydera nubes.
Nox caret igne suo. primus tegis Icare uultus:
Erigoneq; pio sacrata parentis amore.
Ter pedis offensi signo est reuocata, ter omen
Funereus Bubo letali carmine fecit.
It tamen: & tenebræ minuunt, noxq; atra pudorē.
Nutricisq; manum leua tenet, altera motu
Cæcum iter explorat. Thalami iam limina tangit.
Iamq; fores aperit. iam ducitur intus: at illi
Poplite succiduo genua intremuere: fugitq;,
Et color, & sanguis, animusq; reliquit euntem.
Quoq; suo propior sceleri est: magis horret: & ausi
Pœnitet: & uellet non cognita posse reuerti.
Contantem longæua manu deducit: & alto
Admotam lecto cum traderet: accipe dixit.
Ista tua est Cinyra: deuotaq; pectora iunxit.
Accipit obscœno genitor sua uiscera lecto:
Virgineosq; metus leuat: hortaturq; timentem.
Forsitan ætatis quoq; nomine, Filia dixit.
Dixit, & illa, Pater, sceleri ne nomina desint.
Plena patris Thalamis excedit: et impia diro
Semina fert utero: conceptaq; crimina portat.
Postera nox facinus geminat. nec finis in illa est.
Cum tandem Cinyras auidus cognoscere amantem
Post tot concubitus, illato lumine uidit,
Et scelus, & natam: uerbisq; dolore retentis
Pendenti nitidum uagina diripit ensem.

Mirrha fugit · tenebrisq;, & cæcæ munere noctis
Intercepta neci est, latosq; uagata per agros
Palmiferos Arabas, Panchæaq; rura reliquit
Perq; nouem errauit redeuntis cornua Lunæ
Cum tandem terra requieuit fessa Sabæa·
Vixq; uteri portabat onus·tum nescia uoti,
Atq; inter · mortisq; metus, & tedia uitæ,
Est tales complexa preces·O si qua patetis
Numina confessis· merui·nec triste recuso
Supplicium·sed ne uiolem, uiuosq; superstes,
Mortuaq; extinctos·ambobus pellite regnis·
Mutatæq; mihi, uitamq; necemq; negate·
Numen confessis aliquod patet·ultima certe
Vota suos habuere deos·nam crura loquentis
Terra superuenit·, ruptosq; obliqua per ungues
Porrigitur radix, longi firmamina trunci·
Ossaq; robur agunt · mediaq; manente medulla
Sanguis it in succos·in magnos brachia ramos·
In paruos digiti·duratur cortice pellis·
Iamq; graue crescens, uterum præcinxerat Arbor·
Pectoraq; obruerat · collumq; operire parabat·
Non tulit illa moram·uenientiq; obuia ligno
Subsedit·mersitq; suos in cortice uultus·
Quæ quanquam amisit ueteres cum corpore sensus·
Flet tamen·& tepidæ manant ex arbore guttæ·
Est honor & lachrymis·stillataq; cortice Mirrha
Nomen Herile tenet·nulloq; tacebitur æuo·
At male conceptus sub robore creuerat infans·
Quærebatq; uiam·qua se genitrice relicta
Exereret·media grauidus tumet Arbore uenter·

Tendit onus matrē. neq; habent sua uerba dolores.
Nec Lucina potest parientis uoce uocari
Nitenti tamen est similis curuataq; crebros
Dat gemitus arbor · lachrymisq; cadentibus humet.
Constitit ad ramos mitis Lucina dolentes·
Admouitq; manus & uerba puerpera dixit.
Arbor agit rimas & scisso cortice, uiuum
Reddit onus. uagitq; puer · quem mollibus herbis
Naides impositum lachrymis unxere parentis·
Laudaret faciem liuor quoq;· qualia nanq;
Corpora nudorum tabula pinguntur Amorum·
Talis erat · sed ne faciat discrimina cultus·
Aut huic adde leues· aut illis deme pharetras.
Labitur occulte · fallitq; uolatilis ætas·
Et nihil est annis uelocius. ille Sorore
Natus, Auoq; suo. qui conditus arbore nuper·
Nuper erat genitus modo formosissimus infans
Iam iuuenis, iam uir, iam se formosior ipso est.
Iam placet & Veneri matrisq; ulciscitur ignes.
Nanq; pharetratus dum dat puer oscula matri·
Inscius, extanti distrinxit arundine pectus.
Læsa manu natum dea reppulit. altius actum
Vulnus erat specie primoq; fefellerat ipsam.
Capta uiri forma, non iā Cythereia curat
Littora non alto repetit Paphon æquore cinctam.
Piscosamq; Gnidon grauidāq; Amathūta metallis.
Abstinet & cœlo cœlo prefertur Adonis.
Hunc tenet. huic comes est, assuetaq; semꝑ in umbra
Indulgere sibi formamq; augere colendo·
Per iuga, per syluas, dumos, & saxa, uagatur

Nuda genu, uestem ritu succincta Dianæ·
Hortaturq; canes· tutæq; animalia prædæ·
Aut pronos Lepores· aut celsum in cornua Ceruum·
Aut agitat Damas· at fortibus abstinet Apris·
Raptoresq; Lupos, armatosq; unguibus Vrsos
Vitat· & armenti saturatos cæde Leones
Te quoq;, ut hos timeas· siquid prodesse monendo
Posset· Adoni monet· fortisq; fugacibus esto
Inquit, in audaces non est audacia tuta·
Parce meo iuuenis temerarius esse periclo·
Nè ue feras· quibus arma dedit natura· lacesse·
Stet tibi ne magno tua gloria· non mouet ætas·
Nec facies· nec quæ Venerem mouere Leones·
Setigerosq; Sues· oculosq;, animosq; ferarum·
Fulmen habent acres in aduncis dentibus Apri·
Impetus est fuluis· & uasta Leonibus ira·
Inuisumq; mihi genus est· quæ causa roganti,
Dicam ait· & ueteris monstrum mirabile culpæ
Sed labor insolitus iam me lassauit· & ecce
Opportuna sua blanditur Populus umbra·
Datq; torum cespes· libet hac requiescere tecum·
Et requieuit humo· pressitq; & gramen, & ipsum·
Inq; sinu iuuenis posita ceruice recliuis
Sic ait· ac medijs interserit oscula uerbis·
Forsitan audieras aliquam certamine cursus
Veloces superasse uiros· non fabula, rumor
Ille fuit· superabat enim· nec dicere possis
Laude pedum, formæ ne bono præstantior esset·
Scitanti deus huic de coniuge· coniuge dixit
Nil opus est Atalanta tibi· fuge coniugis usum·

Nec tamen effugies teq; ipsa uiua carebis.
Territa sorte Dei, per opacas innuba syluas
Viuit, & instantem turbam uiolenta procorum
Conditione fugat. nec sum potienda, nisi inquit
Victa prius cursu pedibus contendite mecum.
Præmia ueloci coniux, Thalamiq; dabuntur.
Mors precium tardis. ea lex certaminis esto.
Illa quidem immitis. sed tanta potentia formæ.
Venit ad hanc legem temeraria turba procorum.
Sederat Hippomenes cursus spectator iniqui,
Et petitur cuiquam per tanta pericula coniux?
Dixerat. ac nimios iuuenum damnarat amores.
Vt faciem, & posito corpus uelamine uidit,
Quale meum, uel quale tuum, si fœmina fias,
Obstupuit, tollensq; manus, ignoscite dixit,
Quos modo culpaui, non dum mihi præmia nota,
Quæ peteretis, erant. laudando concipit ignem.
Et ne quis iuuenum currat uelocius optat,
Inuidiamq; timet. sed cur certaminis huius
Intentata mihi fortuna relinquitur? inquit.
Audentes Deus ipse iuuat. dum talia secum
Exigit Hippomenes, passu uolat alite Virgo.
Quæ quanquam Scythica non segnius ire sagitta
Aonio uisa est iuueni, tamen ille decoris
Mirator magis est, & cursus facit ipse, decorem.
Aura refert ablata citis Talaria plantis
Tergaq; iactantur Crines per eburnea, quæq;
Poplitibus superant picto Genualia limbo,
Inq; puellari corpus candore, ruborem
Traxerat. haud aliter, quàm cum super atria uelum

Candida purpureum similē dat. et inficit umbram.
Dum notat hæc hospes decursa nouissima meta est.
Et tegitur festa uictrix Atalanta corona.
Dant gemitum uicti penduntq́; ex fœdere pœnas.
Non tamen euentu iuuenum deterritus horum
Constitit in medio uultuq́; in Virgine fixo
Quid facilem titulum superando quæris inertes?
Mecum confer ait. seu me fortuna potentem
Fecerit à tanto non indignabere uinci.
Nanq́; mihi genitor Megareus, Onchestus, at illi.
Est Neptunus auus. pronepos ego regis aquarum.
Nec uirtus citra genus est. seu uincar habebis
Hippomene uicto magnum, & memorabile nomen.
Talia dicentem molli Schœneia uultu
Aspicit & dubitat superari, an uincere, malit.
Atq́; ita. quis Deus hunc formosis dixit iniquus
Perdere uult? caræq́; iubet discrimine uitæ
Coniugium petere hoc? non sum me iudice tanti.
Nec forma tangor. poteram tamen hac quoq́; tangi.
Sed quod adhuc puer est. non me mouet ipse sed ætas.
Quid? quod inest uirtus & mens interrita leti?
Quid? quod ab æquorea numeratur origine quartus?
Quid? quod amat, tantiq́; putat cōnubia nostra,
Vt pereat? si me sors illi dura negarit.
Dum licet hospes, abi Thalamosq́; relinque cruentos.
Coniugium crudele meum est. tibi nubere nulla
Nollet & optari potes à sapiente puella.
Cur tamen est mihi cura tui tot iam ante peremptis?
Viderit. intereat quoniam tot cæde procorum
Admonitus non est agiturq́; in tedia uitæ

O ccidet hic igitur, uoluit quia uiuere mecum?
I ndignamq; necem precium patietur amoris?
N on erit inuidiæ uictoria nostra ferenda.
S ed non culpa mea est. utinam desistere uelles.
A ut quoniam es demens utinam uelocior esses.
A h quàm uirgineus puerili uultus in ore est.
A h miser Hippomene. nollem tibi uisa fuissem.
V iuere dignus eras. q si felicior essem.
N ec mihi coniugium fata importuna negarent.
V nus eras cum quo sociare cubilia uellem.
D ixerat. utq; rudis, primoq; cupidine tacta
Q uod facit ignorans, amat, & non sentit amorem,
I am solitos poscunt cursus, populusq;, paterq;,
C um me sollicita proles Neptunia uoce
I nuocat Hippomenes. Cythercam comprecor ausis,
A dsit ait nostris, & quos dedit adiuuet ignes.
D etulit aura preces ad me non inuida blandas.
M otaq; sum (fateor) nec opis mora longa dabatur
E st ager indigenæ Damaseum nomine dicunt,
T elluris Cypriæ pars optima quam mihi prisci
S acrauere senes templisq; accedere dotem
H anc iussere meis. medio nitet arbor in aruo
F ulua comas. fuluo ramis crepitantibus auro.
H inc tria forte, mea ueniens, decerpta ferebam
A urea poma, manu, nulliq; uidenda nisi ipsi.
H ippomenen adij. docuiq; quis usus in illis.
S igna tubæ dederant cum carcere pronus uterq;
E micat & summam celeri pede libat arenam.
P osse putes illos sicco freta radere passu
Et segetis canæ stantes percurrere aristas.

Adijciunt animos iuueni, clamorq́;, fauorq́;,
Verbaq́; dicentum· nunc, nunc incumbere tempus·
Hippomene propera· nunc uiribus utere totis
Pelle moram· uinces· dubium Megareius Heros
Gaudeat, an uirgo magis his Schœneia dictis·
O quoties cum iam posset transire: morata est·
Spectatosq́; diu uultus inuita reliquit·
Aridus à lasso ueniebat anhelitus ore·
Metaq́; erat longe· tum deniq; de tribus unum
Fœtibus arboreis proles Neptunia misit·
Obstupuit uirgo· nitidiq́; cupidine pomi
Declinat cursus· aurumq́; uolubile tollit·
Præterit Hippomenes· resonant spectacula plausu·
Illa moram celeri, cessataq́; tempora cursu
Corrigit· atq; iterum iuuenem post terga relinquit·
Et rursus pomi iactu remorata secundi
Consequitur· transitq́; uirum· pars ultima cursus
Restabat· nunc inquit Ades dea muneris autor·
Inq́; latus campi quo tardius illa rediret·
Iecit ab obliquo nitidum iuueniliter aurum·
An peteret uirgo uisa est dubitare· coegi
Tollere· & adieci sublato pondera malo·
Impedijq́; oneris pariter grauitate, moraq́;·
Neúe meus sermo cursu sit tardior ipso·
Præterita est Virgo· duxit sua præmia uictor·
Digna'ne cui grates ageret? cui thuris honorem
Ferret Adoni fui? nec grates imemor egit,
Nec mihi thura dedit· subitam conuertor in iram·
Contemptuq́; dolens· ne sim spernenda futuris·
Exemplo caueo· meq́; ipsam exhortor in ambos·

Templa Deum matri· quæ quondam clarus Echion
Fecerat ex uoto·nemorosis abdita syluis
Transibant·& iter longum requiescere suasit.
Illic concubitus intempestiua Cupido
Occupat Hippomenen,& à numine concita nostro.
Luminis exigui fuerat propè templa recessus
Speluncæ similis,natiuo pumice tectus.
Religione sacer prisca·quo multa,sacerdos
Lignea contulerat ueterum simulacra deorum.
Hunc init·& uetito temerat sacraria probro·
Sacra retorserunt oculos·turritaq; Mater
An Stygia sontes dubitauit,mergeret unda.
Pœna leuis uisa est·ergo modo leuia,fuluæ
Colla,iubæ uelant·digiti curuantur in ungues.
Ex humeris,armi fiunt in pectora totum
Pondus abit·summæ cauda uerruntur arenæ.
Iram uultus habet·pro uerbis murmura reddunt.
Pro thalamis,celebrant syluas·aliisq; timendi
Dente premunt domito Cybeleia frena Leones.
Hos tu care mihi,cunq; his genus omne ferarum·
Quod non terga,fugæ·sed pugnæ pectora præbet
Effuge·ne uirtus tua sit damnosa duobus.
Illa quidem monuit,iunctisq; per aëra Cycnis,
Carpit iter·sed stat monitis contraria uirtus.
Forte Suem latebris uestigia certa secuti
Exciuere canes·syluisq; exire parantem
Fixerat obliquo iuuenis Cinyreius ictu.
Protinus excussit pando uenabula rostro
Sanguine tincta suo·trepidumq;,& tuta petentem
Trux aper insequitur·totosq; sub inguine dentes

Abdidit· & fulua moribundum strauit·arena·
Vecta leui curru,medias Cytherea per auras
Cypron Olorinis non dum peruenerat alis·
Agnouit longe gemitum morientis· & albas
Flexit aues illuc·utq; æthere uidit ab alto·
Exanimem,inq; suo iactantem sanguine corpus·
Desiliјt· pariterq; sinum,pariterq; capillos
Rupit· & indignis percussit pectora palmis
Quæstaq; cum fatis· & non tamen omnia uestri
Iuris erunt· dixit·luctus monimenta manebunt
Semper Adoni mei·repetitaq; mortis imago
Annua plangoris peraget simulamina nostri·
At cruor in florem mutabitur·an tibi quondam
Fœmineos artus inolentes uertere Menthas
Persephone licuit?nobis Cinyreius Heros
Inuidiæ mutatus erit?sic fata cruorem
Nectare odorato sparsit·qui tactus ab illo
Intumuit· sicut fuluo perlucida cœlo
Surgere Bulla solet·nec plena longior hora
Facta mora est·,cum flos de sanguine concolor ortus,
Qualem,quæ lento celant sub cortice granum
Punica ferre solent·breuis est tamen usus in illo·
Nanq; male hærentem,& nimia leuitate caducum
Excutiunt iјdem,qui præstant omnia,Venti·

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER VNDECIMVS.

C Armine dum tali syluas, animosq; ferarum
Threicius uates, & saxa sequẽtia ducit.
Ecce nurus Ciconum tectæ, Lymphata ferinis
Pectora uelleribus, tumuli de uertice, cernunt
Orphèa percussis sociantem carmina neruis.
E quibus una, leues iactato crine per auras
En ait. en hic est nostri contemptor, & hastam
Vatis Apollinei, uocalia misit in ora,
Quæ folijs præsuta, notam sine uulnere fecit.
Alterius telum lapis est. qui missus in ipso
Aere, concentu uictus, uocisq;, Lyræq; est.
Ac ueluti supplex pro tam furialibus ausis
Ante pedes iacuit. sed enim temeraria crescunt
Bella modusq; abijt, insanaq; regnat Erynnys,
Cunctaq; tela forent cantu mollita. sed ingens
Clamor. & inflato Berecyntia tibia cornu.
Tympanaq;, & plausus, & Bacchei ululatus
Obstrepuere sono citharæ. tum deniq; saxa
Non exauditi rubuerunt sanguine Vatis.
Ac primum attonitas etiam num uoce canentis
Innumeras uolucres, anguesq;, agmenq; ferarum,
Mænàdes Orphei titulum rapuere Theatri.
Inde cruentatis uertuntur in Orphèa dextris.
Et coeunt. ut aues. si quando luce uagantem
Noctis auem, cernunt. structoq; utrinq; Theatro

Vt matutina Ceruus periturus arena
Præda canum est · uatemq; petunt· & fronde uirẽtí
Coniiciunt Thyrsos, non hæc in munera factos·
Hæ glebas· illæ direptos arbore ramos·
Pars torquent silices· neu desint tela furori·
Forte Boues presso subigebant uomere terram·
Nec procul hinc multo fructum sudore parantes,
Dura lacertosi fodiebant arua coloni·
Agmine qui uiso fugiunt· operisq; relinquunt
Arma sui· uacuosq; iacent dispersa per agros
Sarculaq;, Rastriq; graues, longiq; Ligones·
Quæ post, quàm rapuere feræ cornuq; minaces
Diuulsere Boues· ad Vatis fata recurrunt·
Tendentemq; manus· atq; illo tempore primum
Irrita dicentem· nec quicquam uoce mouentem
Sacrilegæ perimunt · perq; os, (pró Iuppiter) illud
Auditum saxis· intellectumq; ferarum
Sensibus, in uentos anima exhalata recessit·
Temœstæ Volucres Orpheu· te turba ferarum·
Te rigidi Silices, tua carmina sæpe secutæ
Fleuerunt Syluæ· positis te frondibus Arbos
Tonsa comas, luxit· lachrymis quoq; flumina dicunt
Increuisse suis· obscuraq; carbasa pullo
Naides, & Dryàdes· passosq; habuere capillos·
Membra iacent diuersa locis· caput Hebre, Lyramq;
Excipis· & (mirum) medio dum labitur amne,
Flebile nescio quid queritur Lyra· flebile lingua
Murmurat exanimis· respondent flebile ripæ·
Iamq; mare inuectæ flumen populare relinquunt·
Et Methymnææ potiuntur littore Lesbi·

Hic ferus exposito peregrinis Anguis arenis
Obstitit: & sparsos stillanti rore capillos
Lambit: & hymniferos inhiat diuellere uultus.
Tandem Phœbus adest: morsusq; inferre parantem
Arcet: & in lapidem rictus serpentis apertos
Congelat: & patulos (ut erant) indurat hiatus.
Vmbra subit terras: & quæ loca uiderat ante:
Cuncta recognoscit: quærensq; per arua piorum
Inuenit Eurydicen: Cupidisq; amplectitur ulnis.
Hic modo coniunctis spatiantur passibus ambo.
Nunc præcedentem sequitur, nunc præuius anteit:
Eurydicenq; suam iam tuto respicit Orpheus
Non impune tamen scelus hoc sinit esse Lyæus:
Amissoq; dolens sacrorum Vate suorum
Protinus in syluis matres Aedonidas omnes,
Quæ uidere nefas: torta radice ligauit.
Quippe pedum digitos inquantum est quæq; secuta
Traxit: & in solidam detrusit acumine terram.
Vtq; suum laqueis: quos callidus abdidit auceps:
Crus ubi commisit uolucris: sensitq; teneri:
Plangitur: ac trepidans astringit uincula motu:
Sic quæcunq; solo defixa cohæserat harum
Externata, fugam frustra tentabat: at illam
Lenta tenet radix: exultantemq; coercet.
Dumq; ubi sunt digiti, dũ pes, dũ quærit, & ungues,
Aspicit in teretes lignum succedere Suras.
Et conata, Femur mœrenti plangere dextra:
Robora percussit. Pectus quoq; robora fiunt.
Robora sunt Humeri. longos quoq;, Brachia uera
Esse putes ramos: & non fallere putando.

Nec ſatis hoc Baccho eſt · ipſos quoq; deſerit agros,
Cunq; choro meliore, ſui uineta Timoli.
Pactolonq; petit · quis non aureus illo
Tempore nec caris erat inuidioſus arenis.
Hunc aſſueta cohors Satyri, Bacchæq; frequentant,
At Silenus abeſt · titubantem, annisq;, meroq;,
Ruricolæ cepere Phryges uinctumq; coronis
Ad regem duxere Midam, cui Thracius Orpheus
Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo,
Qui ſimul agnouit ſocium, comitemq; ſacrorum
Hoſpitis aduentu feſtum genialiter egit
Per bis quinq; dies & iunctas ordine noctes.
Et iam ſtellarum ſublime coegerat agmen
Lucifer undecimus, Lydos cum lætus in agros
Rex uenit & iuueni Silenum reddit alumno.
Huic Deus optanti gratum ſed inutile fecit
Muneris arbitrium gaudens altore recepto.
Ille male uſurus donis, ait · effice quicquid
Corpore contigero fuluum uertatur in aurum.
Annuit optatis nociturаq; munera ſoluit
Liber & indoluit quod non meliora petiſſet.
Lætus abit · gaudetq; malo Berecyntius Heros.
Pollicitiq; fidem tangendo ſingula tentat.
Vixq; ſibi credens non alta fronde uirentem
Ilice detraxit uirgam · Virga aurea facta eſt.
Tollit humo ſaxum · ſaxum quoq; palluit Auro.
Contigit & glebam, contactu gleba potenti
Maſſa fit · arentes Cereris decerpſit ariſtas.
Aurea meſſis erat · demptum tenet arbore pomum.
Heſperides donaſſe putes · ſi poſtibus altis

Admouit digitos postes radiare uidentur.
Ille etiam liquidis Palmas ubi lauerat undis
Vnda fluens palmis, Danaen eludere possit.
Vix spes ipse suas animo capit, aurea fingens
Omnia. gaudenti mensas posuere ministri
Extructas dapibus nec tostæ frugis egentes.
Tum uero, siue ille sua Cerealia dextra
Munera contigerat Cerealia dona rigebant.
Siue dapes auido conuellere dente parabat
Lamina fulua, dapes, admoto dente nitebat.
Miscuerat puris autorem muneris undis
Fusile per rictus aurum fluitare uideres.
Attonitus nouitate mali, diuesq;, miserq;,
Effugere optat opes & quæ modo uouerat odit,
Copia nulla famem releuat, sitis arida guttur
Vrit et inuiso meritus torquetur ab auro.
Ad cœlumq; manus, & splendida brachia tollens
Da ueniam Lenæe pater. peccauimus inquit.
Sed miserere precor speciosoq; eripe damno.
Mitte deum numen Bacchus peccasse fatentem
Restituit factiq; fide, data munera soluit.
Neue male optato maneat circũlitus auro
Vade ait, ad magnis uicinum Sardibus amnem
Perq; iugum ripæ labentibus obuius undis
Carpe uiam donec uenias ad fluminis ortus.
Spumiferoq; tuum fonti qua plurimus exit
Subde caput corpusq; simul, simul elue crimen.
Rex iussæ succedit aquæ. uix aurea tinxit
Flumen & humano de corpore cessit in amnem.
Nunc quoq; iam ueteris percepto semine uenæ
Arua

Arua rigent, auro madidis pallentia glebis·
Ille perosus opes syluasq;, & rura colebat,
Pànaq;, montanis habitantem semper in antris·
Pingue sed ingenium mansit nociturdq; ut ante
Rursus erant domino stolidæ præcordia mentis·
Nam freta prospiciens late riget arduus alto
Tmolus in ascensu cliuoq; extensus utroq;
Sardibus hinc·illinc paruis finitur Hypæpis·
Pàn ibi dum teneris iactat sua carmina Nymphis·
Et leue cærata modulatur Arundine carmen·
Ausus Apollineos præ se contemnere cantus·
Iudice sub Tmolo certamen uenit ad impar·
Monte suo Senior iudex consedit & aures
Liberat arboribus·Quærcu coma cærula tantum
Cingitur ·et pendent circum caua tempora glandes·
Isq; deum pecoris spectans in iudice dixit
Nulla mora est·calamis agrestibus insonat ille·
Barbaricoq; Midan (aderat nam forte canenti)
Carmine deliniit·post hunc sacer ora resoluit
Tmolus ad os Phœbi·uultum sua sylua secuta est·
Ille caput flauum lauro Parnaside uinctus·
Verrit humum, Tyrio saturata murice Palla·
Distinctamq; Lyram gemmis, & dentibus indis
Sustinet à leua·tenuit manus altera plectrum·
Artificis status ipse fuit·tum stamina docto
Pollice sollicitat·quorum dulcedine captus
Pàna iubet Tmolus citharæ summittere canas·
Iudicium, sanctiq; placet sententia montis
Omnibus·arguitur tamen, atq; iniusta uocatur
Vnius sermone Midæ·nec Delius aures

Humanam stolidas patitur retinere figuram.
Sed trahit in spatium uillisq; albentibus implet.
Instabilesq; illas facit & dat posse moueri.
Cætera sunt hominis. partem damnatur in unam.
Induiturq; aures lente gradientis Aselli.
Ille quidem celare cupit turpiq; pudore,
Tempora purpureis tentat uelare Tiaris.
Sed solitus longos ferro resecare capillos
Viderat hoc famulus qui nec, cum prodere uisum
Dedecus auderet, cupiens efferre sub auras
Nec posset reticere tamen secedit, Humumq;
Effodit & domini quales aspexerit aures,
Voce refert parua terræq; imurmurat haustæ
Indiciumq; suæ uocis, tellure regesta
Obruit & Scrobibus tacitus discedit opertis.
Creber arundinibus tremulis ibi surgere Lucus
Cepit & ut primum pleno maturuit anno
Prodidit Agricolam. leni nam motus ab Austro
Obruta uerba refert dominiq; coarguit aures.
Vltus abit Tmolo. liquidumq; per aëra uectus
Angustum citra Pontum Nepheleïdos Helles
Laomedonteis Latoius astitit aruis.
Dextera Sigæi. Rhœtæi leua profundi
Ara Panomphæo uetus est sacrata Tonanti.
Inde nouæ primum moliri mœnia Troiæ
Laomèdonta uidet susceptaq; magna labore
Crescere difficili nec opes exposcere paruas.
Cunq; Tridentigero tumidi Genitore profundi
Mortalem induitur formam, Phrygiæq; tyranno
Aedificant muros, pacto pro mœnibus auro.

Stabat opus precium rex inficiatur· & addit
Perfidiæ cumulum, falsis periuria uerbis·
Non impune feres Rector maris, inquit· & omnes
Inclinauit aquas ad auaræ littora Troiæ·
Inq; freti formam, terras conuertit· opesq;
Abstulit agricolis· & Fluctibus obruit Agros·
Pœna neq; hæc satis est· regis quoq; Filia monstro
Poscitur æquoreo· quam dura ad saxa reuinctam
Vindicat Alcides· promissaq; munera dictos
Poscit Equos· tantiq; operis mercede negata
Bis periura capit superatæ mœnia Troiæ
Nec pars militiæ Telamòn sine honore recessit·
Hesioneq; data potitur· nam coniuge Peleus·
Clarus erat Diua· nec aui magis, ille superbit
Nomine, quàm soceri· siquidem Iouis esse nepotem
Contigit haud uni coniux dea contigit uni·
Nanq; senex Thetidi Proteus prædixerat udæ·
Concipe· mater eris iuuenis· qui fortibus armis
Acta patris uincet· maiorq; uocabitur illo·
Ergo ne quicquam Mundus Ioue maius haberet·
Quamuis haud tepidos sub pectore senserat ignes
Iuppiter· æquoreæ Thetidis connubia uitat·
Inq; sua Aeaciden succedere uota nepotem
Iussit· & amplexus in Virginis ire marinæ·
Est sinus Aemoniæ, curuos falcatus in arcus·
Brachia procurrunt· ubi si foret altior unda,
Portus erat· summis inductum est æquor arenis·
Littus habet solidum· quod nec uestigia seruet·
Nec remoretur iter· nec opertum pendeat alga·
Mirthea sylua subest bicoloribus obsita baccis·

Est specus in medio Natura factus, an Arte
Ambiguum, magis Arte tamen, quo saepe uenire
Frenato Delphine sedens Theti nuda solebas.
Illic te Peleus ut somno uicta iacebas
Occupat, & quoniam precibus tentata repugnas,
Vim parat, innectens ambobus colla lacertis.
Quod nisi uenisses uariatis saepe figuris
Ad solitas artes auso foret ille potitus.
Sed modo tu uolucris. Volucrem tamen ille tenebat.
Nũc grauis Arbor eras. haerebat in arbore Peleus.
Tertia forma fuit maculosae Tigridis. illa
Territus Aeacides à corpore brachia soluit.
Isq; Deos pelagi uino super aequora fuso,
Et pecoris fibris, & fumo Thuris adorat,
Donec Carpathius medio de gurgite Vates
Aeacide dixit. Thalamis potiere petitis.
Tu modo cum gelido sopita quiescit in antro,
Ignaram laqueis, uincloq; innecte tenaci.
Nec te decipiat centum mentita figuras.
Sed preme qdqd erit, dum quod fuit ante reformet.
Dixerat haec Proteus, & condidit aequore uultum,
Admisitq; suos in uerba nouissima fluctus.
Pronus erat Titàn, inclinatoq; petebat
Hesperium temone fretum, cum pulchra relicto
Nereis ingreditur consueta cubilia fluctu.
Vix bene uirgineos Peleus inuaserat artus,
Illa nouat formas, donec sua membra teneri
Sensit: & in partes diuersas brachia tendit.
Tunc demum ingemuit. neq; ait sine numine uincis
Exhibita estq; Thètis. confessam amplectitur Heros

Et potitur uotis ingentiq; implet Achille·
Felix & Nato·felix & coniuge Peleus
Et cui si demas iugulati crimina Phoci·
Omnia contigerant·fraterno sanguine sontem·
Expulsumq; domo patria Trachinia tellus
Accipit·hic regnum sine ui·sine cæde regebat
Lucifero genitore Satus·patriumq; nitorem
Ore ferens Ceyx illo qui tempore mœstus·
Dissimilisq; sui,fratrem lugebat ademptum·
Quó post,quàm Aeacides fessus,curáq;,uiáq;,
Venit·& intrauit paucis comitantibus urbem·
Quosq; greges pecorũ quæ secũ armẽta trahebat·
Haud procul à muris sub opaca ualle reliquit,
Copia cum facta est adeundi tecta tyranni·
Velamenta manu prætendens supplice,quis sit·
Quoq; satus memorat·tantum sua crimina celat·
Mentiturq; fugæ causam·petit urbe,uel agro
Se iuuet·hunc contra placido Trachinius ore
Talibus alloquitur·mediæ quoq; commoda plebi
Nostra patent Peleu·nec inhospita regna tenemus
Adijcis huic animo monimenta potentia·clarum
Nomen,auumq; Iouẽ,nec tempora perde precando,
Quod petis omne feres·tuaq; hæc pro parte uocato·
Qualiacunq; uides·utinam meliora uideres·
Et flebat·moueat tantos quæ causa dolores·
Et Peleus,Comitesq; rogant·quibus ille profatur·
Forsitan hanc uolucrem rapto quæ uiuit·& omnes
Terret aues semper pennas habuisse putetis·
Vir fuit·& tanta est animi constantia·quantum
Acer erat·belloq; ferox,ad uimq; paratus,

Nomine Dædalion illo Genitore creatus
Qui uocat Auroram cœloq; nouissimus exit.
Culta mihi pax est. pacis mihi cura Tuendæ,
Coniugijq; fuit. fratri fera bella placebant.
Illius uirtus gentes, Regesq;, subegit
Quæ nunc Thisbeas agitat mutata Columbas.
Nata erat huic Chione quæ dotatissima forma
Mille Procis placuit, bis septem nubilis annis.
Forte reuertentes Phœbus, maiaq; creatus
Ille suis Delphis. hic uertice Cyllenæo
Videre hanc pariter pariter traxere calorem.
Spem Veneris differt in tempora noctis Apollo.
Non fert ille moras uirgaq; mouente soporem
Virginis os tangit, tactu iacet illa potenti.
Vimq; dei patitur. Nox Cœlum sparserat astris.
Phœbus anum simulat præreptaq; gaudia sumit.
Vt sua maturus compleuit tempora uenter
Alipedis de stirpe dei uersuta propago
Nascitur Autolycus, furtum ingeniosus ad omne
Qui facere assuerat patriæ non degener artis
Candida de nigris & de candentibus atra.
Nascitur è Phœbo (nanq; est enixa gemellos)
Carmine uocali clarus citharaq; Philàmon
Quid peperisse duos & dis placuisse duobus
Et forti genitore, & Progenitore Tonante
Esse satam prodest? an obest quoq; gloria multis?
Obfuit huic certe quæ se præferre Dianæ
Sustinuit: faciemq; deæ culpauit, at illi
Ira ferox mota est factisq; placebimus inquit.
Nec mora. curuauit cornu neruoq; sagittam

Impulit·& meritam traiecit Arundine linguam·
Lingua iacet·nec uox,tantataq; uerba sequuntur·
Conantemq́; loqui,cum sanguine uita reliquit·
Quàm miser(O pietas)ego tunc patrioq́: dolorem·
Corde tuli·fratriq́; pio solatia dixi·
Quæ pater haud aliter quàm cautes,murmura Ponti
Accipit·& natam delamentatur ademptam·
Vt uero ardentem uidit·quater impetus illi
In medios fuit ire rogos·quater inde repulsus
Concita membra fugæ mandat·similisq; iuuenco
Spicula Crabronum pressa ceruice gerenti·
Qua uia nulla fuit·iam tum mihi currere uisus
Plus homine est·alasq́; pedes sumpsisse putares·
Effugit ergo omnes·ueloxq́; cupidine leti
Vertice Parnasi potitur,miseratus Apollo,
Cum se Dædalion saxo misisset ab alto·
Fecit auem·& subitis pendentem sustulit alis·
Oraq́; adunca dedit·curuos dedit unguibus hamos
Virtutem antiquam·maiores corpore uires,
Et nunc Accipiter nulli satis æquus,in omnes
Sæuit aues·alijsq́; dolens fit causa dolendi·
Quæ dum Lucifero genitus miracula narrat
De consorte suo·cursu festinus anhelo
Aduolat armenti custos Phocæus Anetor·
Et Peleu,Peleu,magnæ tibi nuncius adsum
Cladis ait·quodcūq; ferat·iubet edere Peleus·
Pendet & ipse metu trepidi Trachinius oris·
Ille refert·fessos ad littora curua iuuencos
Appuleram·medio cum Sol altissimus orbe
Tantum respiceret·quantum superesse uideret·

Parsq; Boum fuluis genua inclinarat arenis:
Latarumq; iacens, campos spectabat aquarum.
Pars gradibus tardis illuc èrrabat, & illuc.
Nant alij: celsoq; extant super æquora collo.
Templa mari subsunt: nec marmore clara, nec auro:
Sed trabibus densis, lucoq; umbrosa uetusto.
Nereides, Nereusq; tenent. hos nauita, templi
Edidit esse deos: dum retia littore siccat.
Iuncta palus huic est densis obsessa salictis:
Quam restagnantis fecit maris unda paludem.
Inde fragore graui strepitus, loca proxima terret
Belua uasta, Lupus: syluisq; palustribus exit,
Oblitus & spumis, & crasso sanguine, rictus
Fulmineus: rubra suffusus lumina flamma.
Qui quanq̃ sæuit pariter rabieq;, fameq;,
Acrior est rabie. neq; enim ieiunia curat
Cæde boum, diramq; famem finire: sed omne
Vulnerat armentum: sternitq; hostiliter omnes.
Pars quoq; de nobis funesto saucia morsu:
Dum defensamus: leto est data. sanguine littus
Vndaq; prima rubet: demugitæq; paludes.
Sed mora damnosa est: nec res dubitare remittit.
Dum superest aliquid: cuncti coeamus ad arma:
Arma capessamus: coniunctaq; tela feramus.
Dixerat agrestis. nec Pelèa damna mouebant.
Sed memor admissi Nereida colligit orbam,
Damna suo inferias extincto mittere Phoco.
Induere arma uiros: uiolentaq; sumere tela
Rex iubet Oetæus: cum quis simul ipse parabat
Ire. sed Alcyone coniux excita tumultu

Prosilit·& non dum totos ornata capillos·
Disijcit hos ipsos·colloq; infixa mariti·
Mittat ut auxilium sine se, uerbisq; precatur,
Et lachrymis, animasq; duas, ut seruet in una·
Aeacides illi·pulchros regina, piosq;
Pone metus·plena est promissi gratia uestri·
Non placet arma mihi contra noua monstra mouere·
Numen adorandum pelagi est·erat ardua turris·
Arce locus summa·fessis loca grata carinis·
Ascendunt illuc·stratosq; in littore Tauros
Cum gemitu aspiciunt·uastatoremq; cruento
Ore ferum, longos infectum sanguine uillos·
Inde manus tendens in aperti littora ponti·
Coeruleam Peleus Psamathen·ut finiat iram
Orat·opemq; ferat·nec uocibus illa rogantis
Flectitur Aeacidæ·Thetis hanc pro coniuge supplex
Accepit ueniam·sed enim irreuocatus, ab acri
Cæde, Lupus perstat dulcedine sanguinis asper·
Donec inhærentem laceræ ceruice iuuencæ
Marmore mutauit·corpus, pariterq; colorem,
Omnia seruauit·lapidis color indicat illum
Iam non esse Lupum·iam non debere timeri·
Nec tamen hac profugum consistere Pelèa terra
Fata sinunt·Magnetas adit uagus exul·& illic
Sumit ab Aemonio purgamina cædis Acasto·
Interea, fratrisq; sui, fratremq; secutis
Anxia prodigijs turbatus pectora Ceyx·
Consulat ut sacras hominum oblectamina sortes·
Ad Clarium parat ire deum·nam templa profanus
Inuia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas·

Consilij tamen ante sui fidissima, certam
Te facit Alcyone: cui protinus intima frigus
Ossa receperunt: Buxoq; simillimus ora
Pallor obit lachrymisq; genæ maduere profusis.
Ter conata loqui: ter fletibus ora rigauit.
Singultuq; pias interrumpente querelas:
Quæ mea culpa, tuam dixit carissime mentem
Vertit? ubi est, quæ cura mei, prior esse solebat?
Iam potes Alcyone securus abesse relicta?
Iam uia longa placet? iam sum tibi carior absens?
At puto per terras iter est? tantumq; dolebo,
Non etiam metuam? curæq; timore carebunt?
Aequora me terrent: & Ponti tristis imago:
Et laceras nuper tabulas in littore uidi.
Et sæpe in tumulis sine corpore, nomina legi.
Ne'ue tuum fallax animum fiducia tangat:
Quod Socer Hippotades tibi sit: qui carcere fortes
Contineat uentos: & cum uelit æquora placet:
Cum semel emissi tenuerunt æquora uenti:
Nil illis uetitum est: incõmendataq; tellus
Omnis: et omne fretum est: cœli quoq; nubila uexant:
Excutiuntq; feris rutilos concursibus ignes.
Quo magis hos noui (nam noui, & sæpe paterna
Parua, domo uidi) magis hos reor esse timendos.
Quod tua si flecti precibus sententia nullis
Care potest coniux: nimiumq; es certus eundi:
Me quoq; tolle simul. certe iactabimur unà.
Nec nisi, quæ patiar, metuam: pariterq; feremus
Quicquid erit pariter super æquora lata feremur.
Talibus Aeolidis dictis, lachrymisq; mouetur

Sydereus Coniux·neq; enim minor ignis in ipso est·
Sed neq; propositos pelagi dimittere cursus
Nec uult Alcyonen in partem adhibere pericli·
Multaq; respondit, timidum solantia pectus·
Non tamen iccirco causam probat·addidit illis
Hoc quoq; lenimen·quo solo flexit amantem·
Longa quidem est nobis omnis mora·sed tibi iuro
Per patrios ignes (si me modo fata remittant)
Ante reuersurum·quàm Luna bis impleat orbem·
His ubi promissis spes est admota recursus·
Protinus eductam naualibus, æquore tingi·
Aptariq; suis pinum iubet armamentis·
Qua rursus uisa ueluti præsaga futuri
Horruit Alcyone·lachrymasq; emisit obortas·
Amplexusq; dedit·tristiq; miserrima tandem
O re uale, dixit·collapsaq; corpore toto est·
At iuuenes, quærente moras Ceyce, reducunt
Ordinibus geminis ad fortia pectora remos·
Aequaliq; ictu scindunt freta, sustulit illa
Humentes oculos·stantemq; in puppe recurua·
Concussaq; manu dantem sibi signa Maritum
Prima uidet redditq; notas·ubi terra recessit
Longius·atq; oculi nequeunt cognoscere uultus·
Dum licet·insequitur fugientem lumine pinum·
Hæc quoq;, ut haud poterat spatio summota uideri·
Vela tamen spectat summo fluitantia malo·
Vt nec uela uidet·uacuum petit anxia lectum·
Seq; toro ponit·renouat lectusq;, locusq;,
Alcyones lachrymas·& quæ pars admonet, absit·
Portibus exierant·& mouerat Aura rudentes·

O buertit lateri pendentes Nauita remos·
C ornuaq; in summa locat arbore·totaq; malo
C arbasa deducit·uenientesq; accipit auras·
A ut minus,aut certe medium non amplius æquor
P uppe secabatur·longeq; erat utraq; tellus·
C um mare sub noctem tumidis albescere cœpit
F luctibus·& præceps spirare ualentius Eurus
A rdua iamdudum demittite cornua Rector
C lamat·& antennis totum subnectite uelum·
H ic iubet·impediunt aduersæ iussa procellæ·
N ec sinit audiri uocem fragor æquoris ullam·
S ponte tamen properant·alij subducere remos·
P ars munire latus·pars uentis uela negare·
E gerit hic fluctus·æquorq; refundit in æquor·
H ic rapit antennas·quæ dum sine lege geruntur·
A spera crescit Hyems·omniq; a parte feroces
B ella gerunt uenti·fretaq; indignantia miscent·
I pse pauet·nec se quis sit status,ipse fatetur
S cire ratis Rector·nec quid iubeat ue, uelit ue·
T anta mali moles,tantoq; potentior arte est·
Q uippe sonant clamore uiri·stridore rudentes·
V ndarũ incursu grauis Vnda·Tonitribus Aeter·
F luctibus erigitur·cœlumq; æquare uidetur
P ontus·& inductas aspergine tangere nubes·
E t modo cum fuluas ex imo uertit arenas·
C oncolor est illis·Stygia modo nigrior unda·
S ternitur interdum·spumisq; sonantibus albet·
I psa quoq; his agitur uicibus Trachinia puppis·
E t nunc sublimis ueluti de uertice montis
D espicere in ualles·imumq; Acheronta uidetur·

Nunc ubi demiſſam curuum circunſtetit æquor·
Suſpicere inferno ſummum de gurgite cœlum·
Sæpe dat ingentem fluctu latus icta, fragorem·
Nec leuius pulſata ſonat· quàm ferreus olim
Cum laceras Aries, Baliſtâue, concutit arces·
Vtq; ſolent ſumptis incurſu uiribus, ire
Pectore, in arma feri· protentaq; tela Leones·
Sic ubi ſe uentis commiſerat unda coortis·
Ibat in arma ratis· multoq; erat altior illis·
Iamq; labant cunei· ſpoliataq; tegmine ceræ
Rima patet· præbetq; uiam letalibus undis·
Ecce cadunt largi reſolutis nubibus Imbres·
Inq; fretum credas totum deſcendere Cœlum·
Inq; plagas cœli tumefactum ſcandere Pontum·
Vela madent nimbis & cum cœleſtibus undis
Aequoreæ miſcentur aquæ· caret ignibus Aether·
Cæcaq; Nox premitur tenebris hyemisq;, ſuisq;,
Diſcutiunt tamen has· præbentq; micantia lumen
Fulmina· fulmineis ardeſcunt ignibus Vndæ·
Dat quoq; iam ſaltus intra caua texta carinæ
Fluctus· & ut Miles numero præſtantior omni
Cum ſæpe aſſilijt defenſæ mœnibus Vrbis·
Spe potitur tandem· laudisq; accenſus amore
Inter mille uiros, murum tamen occupat unus·
Sic ubi pulſarunt celſi latera ardua fluctus·
Vaſtius inſurgens Decimæ ruit impetus undæ·
Nec prius abſiſtit feſſam oppugnare carinam·
Quàm uelut in captæ deſcendat mœnia Nauis·
Pars igitur tentabat adhuc inuadere Pinum·
Pars maris intus erat· trepidant haud ſegnius oẽs·

Quãm solet urbs, alijs murum fodientibus extra
Atq; alijs murum trepidare tenentibus intus.
Deficit ars, animiq; cadunt, totidemq; uidentur
Quot ueniunt fluctus ruere, atq; irrumpe mortes
Non tenet hic lachrymas. stupet hic. uocat ille beatos
Funera, quos maneant. hic uotis numen adorat.
Brachiaq; ad cœlum quod non uidet, irrita tollens
Poscit opem. subeunt illi, Materq;, Paterq;.
Huic cum pignoribus domus & qđ cuiq; relictum ẽ.
Alcyone Ceyca mouet. Ceycis in ore
Nulla nisi Alcyone est. & cum desyderet unam
Gaudet abesse tamen. patriæ quoq; uellet ad oras
Respicere inq; domum supremos uertere uultus.
Verum ubi sit nescit. tanta uertigine Pontus
Feruet. & inducta piceis è nubibus umbra
Omne latet cœlum. duplicataq; Noctis imago est.
Frangitur incursu nimbosi turbinis arbor.
Frangitur & regimen spolijsq; animosa superstes
Vnda uelut uictrix sinuataq; despicit undas.
Nec leuius, Quãm si quis Athon, Pindũq; reuulsos
Sede sua, totos in apertum euerteret æquor.
Præcipitata cadit. pariterq; & pondere, & ictu,
Mergit in ima ratem cum qua pars magna uirorum
Gurgite pressa graui neq; in aëra reddita, fato
Functa suo est. alij partes, & membra carinæ
Trunca tenent. tenet ipse manu qua sceptra solebat
Fragmina nauigij Ceyx. socerumq;, patremq;
Inuocat (Heu) frustra. sed plurima nantis in ore
Alcyone coniux illam meminitq;, refertq;.
Illius ante oculos, ut agant sua corpora fluctus

Optat · & exanimis manibus tumuletur amicis·
Dum natat · absentem, quoties sinit hiscere fluctus·
Nominat Alcyonen ipsisq; imurmurat undis·
Ecce super medios fluctus·niger arcus aquarum
Frangitur · & rupta mersum caput obruit unda·
Lucifer obscurus·nec quem cognoscere posses·
Illa nocte fuit·quoniamq; excedere cœlo
Non licuit·densis texit sua nubibus ora·
Aeolis interea tantorum ignara malorum
Dinumerat noctes·& iam quas induat ille,
Festinat uestes·iam quas ubi uenerit ipse·
Ipsa gerat·reditusq; sibi promittit inanes·
Omnibus illa quidem superis piathura ferebat·
Ante tamen cunctos Iunonis templa colebat·
Proq; uiro·qui nullus erat·ueniebat ad aras·
Vtq; foret sospes coniux suus·utq; rediret
Optabat·nullamq; sibi præferret·at illi
Hoc de tot uotis poterat contingere solum·
At dea non ultra pro functo morte rogari
Sustinet·utq; manus funestas arceat aris·
Iri meæ dixit fidissima nuncia uocis,
Vise soporiferam Somni uelociter aulam·
Extinctiq; iube Ceycis imagine mittat
Somnia ad Alcyonen ueros narrantia casus·
Dixerat·induitur uelamina mille colorum
Iris·& arquato cœlum curuamine signans
Tecta petit iussi sub nube latentia regis·
Est propè Cimmerios longo spelunca recessu
Mons cauus·ignaui domus, & penetralia somni·
Quo nunquam radijs Oriens, Medius'ue, Cadens'ue,

Phœbus adire poteſt. nebulæ caligine mixtæ
Exhalantur humo. dubiæq; crepuſcula lucis.
Non uigil Ales ibi criſtati cantibus oris
Euocat auroram. Non uoce ſilentia rumpunt
Solliciti ue Canes canibus ue ſagacior Anſer.
Non fera, non pecudes, non moti flamine rami,
Humanæ ue ſonum reddunt conuitia linguæ.
Muta quies habitat. ſaxo tamen exit ab imo
Riuus aquæ Lethes per quem cum murmure, labens
Inuitat ſomnos crepitantibus unda lapillis.
Ante fores antri fœcunda papauera florent
Innumeræq; herbæ quarum de lacte, ſoporem
Nox legit & ſpargit per opacas humida terras.
Ianua ne uerſo ſtridorem cardine reddat
Nulla domo tota, cuſtos in limine nullus
At medio torus eſt Hebeno ſublimis in antro
Plumeus. unicolor. pullo uelamine tectus
Quo cubat ipſe Deus membris langore ſolutis.
Hunc circa paſſim uarias imitantia formas
Somnia uana iacent, totidem quot meſſis ariſtas.
Sylua gerit frondes eiectat littus arenas.
Quo ſimul intrauit manibusq; obſtantia, Virgo
Somnia dimouit. ueſtis fulgore reluxit
Sacra domus tardaq; Deus grauitate iacentes
Vix oculos tollens, iterumq;, iterumq;, relabens
Summaq; percutiens nutanti pectora mento
Excuſſit tandem ſibi ſe cubitoq; leuatus
Quid ueniat (cognouit enim) ſcitatur. at illa.
Somne quies rerum, placidiſſime Somne deorum.
Pax animi, quem cura fugit, qui corpora duris

Feſſa

Fessa ministerijs mulces reparasq; labori·
Somnia, quæ ueras æquant imitamine formas·
Herculeam Trachina iube sub imagine regis,
Alcyonen adeant ·simulacraq; naufraga fingant·
Imperat hoc Iuno·post, quàm mandata peregit·
Iris abit·neq; enim ulterius tolerare soporis
Vim poterat·labiq; ut somnum sensit in artus·
Effugit·& remeat ·per quos modo uenerat, arcus·
At pater è populo Natorum mille suorum
Excitat artificem·Simulatoremq; figuræ
Morphèa·non illo iussos solertius alter
Exprimit incessus·uultumq;, sonumq; loquendi·
Adijcit & uestes, & consuetissima quæq;
Verba·sed hic solos homines imitatur·at alter
Fit Fera·fit Volucris·fit longo corpore Serpens·
Hunc Icelon superi·mortale Phobétora uulgus
Nominat·est etiam diuersæ tertius artis
Phantasos·ille in humũ, saxumq;, undamq;, trabemq;
Quæq; uacant anima·fallaciter omnia transit·
Regibus hi, ducibusq;, suos ostendere uultus
Nocte solent·populos alij, Plebemq; pererrant·
Præterit hos senior·cunctisq; è fratribus, unum
Morphèa, qui peragat Thaumantidos edita·somnus
Eligit·& rursus molli langore solutus,
Deposuitq; caput, stratoq; recondidit alto·
Ille uolat, nullos strepitus facientibus alis
Per tenebras·intraq; moræ breue tempus, in urbem
Peruenit Aemoniam·positisq; è corpore pennis
In faciem Ceycis abit·sumptaq; figura
Luridus, exanimi similis, sine uestibus ullis

Coniugis ante torum miseræ stetit. uda uidetur
Barba uiri madidisq́; grauis fluere unda capillis.
Tum lecto incumbens fletu super ora profuso
Hæc ait. agnoscis Cèyca miserrima coniux?
An mea mutata est facies nece? respice, nosces
Inueniesq́; tuo pro coniuge Coniugis umbram.
Nil opis Alcyone nobis tua uota tulerunt.
Occidimus. falso tibi me promittere noli.
Nubilus Aegæo deprendit in æquore nauem
Auster, & ingenti iactatam flamine soluit.
Oraq́; nostra tuum frustra clamantia nomen
Implerunt fluctus. non hæc tibi nuntiat autor
Ambiguus. non ista uagis rumoribus audis.
Ipse ego fata tibi præsens mea naufragus edo.
Surge age, da lachrymas, lugubriaq́; indue, nec me
Indeploratum sub inania Tartara mitte.
Adijcit his uocem Morphèus, quam coniugis illa
Crederet esse sui, fletus quoq; fundere ueros
Visus erat, gestumq́; manus Ceycis habebat.
Ingemit Alcyone. lachrymas mouet, atq; lacertos
Per somnum, corpusq́; petens, amplectitur auras.
Exclamatq́; mane. quo te rapis? ibimus unà.
Voce sua, speciesq́; uiri, turbata, soporem
Excutit, & primo si sit, circunspicit illuc,
Qui modo uisus erat (nam moti uoce ministri
Intulerant lumen) post, quàm non inuenit usquam,
Percutit ora manu, laniatq́; à pectore uestes.
Pectoraq́; ipsa ferit, nec crines soluere curans
Scindit, & altrici, quæ luctus causa, roganti,
Nulla est Alcyone, nulla est ait, occidit unà

Cum Ceyce suo·solantia tollite uerba·
Naufragus interijt,uidi,agnouiq; manusq;,
Et discedentem cupiens retinere,tenenti
Vmbra fuit·sed & umbra tamen manifesta uiriq;
Vera mei,non ille quidem si quæris habebat
Assuetos uultus nec quo prius ore nitebat·
Pallentem,nudumq;,& adhuc humente capillo
Infelix uidi·stetit hoc miserabilis ipso
Ecce loco & quærit uestigia si qua supersint·
Hoc erat,hoc animo quod diuinante timebam·
Et ne me fugiens uentos sequerere, rogabam·
At certe uellem quoniã periturus abibas
Me quoq; duxisses,fuit ah,fuit utile, tecum
Ire mihi·neq; enim uitæ de tempore quicquam
Non simul egissem·nec mors discreta fuisset·
Nunc absens perij·iactor quoq; fluctibus absens·
Et sine me,te Ponthus habet·crudelior ipso
Sit mihi mens pelago si uitam ducere nitar
Longius & tanto pugnem superesse dolori·
Sed neq; pugnabo nec te miserande relinquam·
Et tibi nunc saltem ueniam comes · inq; sepulchro
Si non urna,tamen iunget nos littora·si non
Ossibus ossa meis,at nomen nomine tangam·
Plura dolor prohibet · uerboq; interuenit omni
Plangor & attonito gemitus à corde trahuntur·
Mane erat·egreditur tectis ad littus & illum
Mœsta locum repetit · de quo spectarat euntem·
Dumq; moratur ibi dumq; hinc retinacula soluit·
Hoc mihi discedens dedit oscula littore dixit·
Dumq; notata oculis reminiscitur acta fretumq;

Prospicit in liquida spatio distante tuetur
Nescio quid quasi corpus, aqua. primoq; quid illud
Esset, erat dubium. post, quàm paulũ appulit unda.
Et quamuis aberat corpus tamen esse liquebat
Quis foret ignorãs quia naufragus omine mota est.
Et tanquã ignoto lachrymas daret. heu miser, inquit,
Quisquis es & si qua est coniux tibi fluctibus actum
Fit propius corpus quod quo magis illa tuetur.
Hoc minus, & minus est mentis. iã, iãq;, propinquæ
Admotum terræ iam quod cognoscere posset.
Cernit. erat coniux. ille est exclamat & unà
Ora, comas, uestem, lacerat tendensq; trementes
Ad Cèyca manus. sic ò carissime Coniux?
Sic ad me miserande redis? ait. adiacet undis
Facta manu moles quæ primas æquoris undas
Frangit & incursus quæ præde lassat aquarum.
Insilit huc mirumq; fuit potuisse. uolabat.
Percutiensq; leuem modo natis Aèra pennis,
Stringebat summas ales miserabilis undas.
Dumq; uolat mœsto similem plenumq; querelæ
Ora dedere sonum, tenui crepitantia rostro.
Vt uero tetigit mutum, & sine sanguine corpus
Dilectos artus amplexa recentibus alis,
Frigida nequicquam duro dedit oscula rostro.
Senserit hoc Ceyx an uultum motibus undæ
Tollere sit uisus populus dubitabat. at ille
Senserat & tandem superis miserantibus, Ambo
Alite mutantur. fatis obnoxius iisdem.
Tunc quoq; mansit amor nec coniugale solutum est
Fœdus in alitibus. coeunt fiuntq; parentes

Perq; dies placidos, hyberno tempore septem
Incubat Alcyone pendentibus æquore nidis.
Tum uia tuta maris, uentos custodit, & arcet
Aeolus egressu præstatq; nepotibus æquor.
Hos aliquis senior circum freta lata uolantes
Spectat, & ad finem seruatos laudat amores.
Proximus, aut idem, si fors tulit, hic quoq; dixit
Quem mare carpentem, substrictaq; crura gerentem
Aspicis, ostendens spatiosum in guttura Mergum,
Regia progenies, & si descendere ad ipsum
Ordine perpetuo quæris, sunt huius origo
Ilus, & Assaracus, raptusq; Ioui Ganymedes,
Laomedonq; senex, Priamusq; nouissima Troiæ
Tempora sortitus. frater fuit Hectoris iste,
Qui nisi sensisset prima noua fata iuenta,
Forsitan inferius non Hectore nomen haberet,
Quamuis est illum proles enixa Dymantis,
Aesacon umbrosa furtim peperisse sub Ida
Fertur Alyxothoe gracili conata bicorni,
Oderat hic urbes, nitidaq; remotus ab aula
Secretos montes, & inambitiosa colebat
Rura, nec Iliacos cœtus, nisi rarus adibat.
Non agreste tamen, nec inexpugnabile amori
Pectus habens. syluas captatam sæpe per omnes
Aspicit Hesperien patria Cebrenida ripa
Iniectos humeris siccantem sole capillos.
Visa fugit Nymphe, ueluti perterrita fuluum
Cerua lupum, longeq; lacu deprensa relicto
Accipitrem fluuialis Anas, quam Troius Heros
Insequitur, celeremq; metu, celer urget amore.

Ecce latens herba Coluber, fugientis adunco
Dente pedem strinxit uirusq; in corpore liquit.
Cum uita supressa fuga est. amplectitur amens
Exanimem, clamatq; piget, piget esse secutum.
Sed non hoc timui. nec erat mihi uincere tanti.
Perdidimus miseram nos te duo. uulnus ab angue,
A me causa data est. ego sum sceleratior illo,
Qui tibi morte mea mortis solatia mittam.
Dixit, & è scopulo, quem rauca subederat unda,
Decidit in Pontum. Tethys miserata cadentem
Molliter excepit, nantemq; per æquora pennis
Texit, & optatæ non est data copia mortis.
Indignatur amans inuitum uiuere cogi,
Obstariq; animæ misera de sede uolenti
Exire, utq; nouas humeris assumpserat alas
Subuolat, atq; iterum corpus super æquora mittit.
Pluma leuat casus, furit Aesacus, inq; profundum
Pronus abit, letiq; uiam sine fine retentat.
Fecit amor maciem. longa internodia crurum.
Longa manet ceruix. caput est à corpore longe.
Aequor amat, nomenq; manet, quia mergitur illo.

P. OVIDII NASO. METAMOR. LIBER DVODECIMVS.

n Escius assumptis Priamus pater Aesacon alis
Viuere, lugebat, tumulo quoq; nomen habenti
Inferias dederat cum fratribus Hector inanes

Defuit officio Paridis præsentia tristi·
Post modo qui rapta longum cum coniuge bellum
Attulit in patriam·coniurataeq; sequuntur
Mille rates·gentisq; simul cōmune Pelasgæ.
Nec dilata foret uindicta·nisi æquora sæui
Inuia fecissent uenti·Bœotaq; tellus
Aulide piscosa, puppes tenuisset ituras·
Hic patrio de more, Ioui cum sacra parassent·
Vt uetus accensis incanduit ignibus ara·
Serpere Cæruleum Danai uidere draconem
In platanum·cœptis quæ stabat proxima sacris·
Nidus erat uolucrum bis quattuor arbore summa·
Quas simul, & matrem, circum sua damna uolātem
Corripuit serpens·auidaq; recondidit aluo·
Obstupuere omnes·at ueri prouidus augur
Thestorides uincemus·ait·gaudete Pelasgi·
Troia cadet·sed erit nostri mora longa laboris·
Atq; nouem uolucres in belli digerit annos·
Ille ut erat uirides amplexus in arbore ramos·
Fit lapis·& seruat serpentis imagine saxum·
Permanet Aoniis Nereus uiolentus in undis·
Bellaq; non transfert·& sunt qui parcere Troiæ
Neptunum credant·quia mœnia fecerat urbis·
At non Thestorides·neq; enim nescit'ue tacet'ue,
Sanguine uirgineo placandam Virginis iram
Esse deæ post, quàm pietatem publica causa,
Rexq; patrem uicit·castumq; datura cruorem
Flentibus ante aram stetit Iphigenia ministris·
Victa dea est·nubemq; oculis obiecit·& inter
Officium, turbamq; sacri, uocemq; precantum,

Supposita fertur mutasse Mycenida cerua.
Ergo ubi qua decuit lenita est cæde Diana
Et pariter phœbes, pariter maris ira recessit.
Accipiunt uentos à tergo mille carinæ
Multaq; perpessæ, Phrygia potiuntur arena.
Orbe locus medio est inter terrasq;, fretumq;,
Cœlestesq; plagas triplicis confinia mundi
Vnde quod est usquam quis regionibus absit.
Inspicitur penetratq; cauas uox omnis ad aures.
Fama tenet, summaq; domum sibi legit in arce.
Innumerosq; aditus, ac mille foramina tectis
Addidit & nullis inclusit limina portis.
Nocte, dieq; patet. tota est ex ære sonanti,
Tota fremit uocesq; refert iteratq; quod audit.
Nulla quies intus nullaq; silentia parte.
Nec tamen est clamor sed paruæ murmura uocis.
Qualia de pelagi (si quis procul audiat) undis
Esse solent. qualem ue sonum, cum Iuppiter atras
Increpuit nubes extrema tonitrua reddunt.
Atria turba tenet ueniunt leue uulgus euntq;,
Mixtaq; cum ueris passim cõmenta uagantur
Millia rumorum confusaq; uerba uolutant.
E quibus hi uacuas implent sermonibus aures.
Hi narrata ferunt aliò mensuraq; ficti
Crescit & auditis aliquid nouus adijcit autor.
Illic credulitas illic temerarius error
Vanaq; lætitia est consternatiq; timores.
Seditioq; recens dubioq; autore susurri.
Ipsa quid in cœlo rerum, pelagoq; geratur
Et tellure uidet totumq; inquirit in orbem.

Fecerat hæc notum: Graias cum milite forti
Aduentare rates·neq; inexpectatus in armis
Hostis adest·prohibentq; aditus·littusq; tuentur
Troes·& Hectorea primus fataliter hasta
Protesilae cadis·cōmissaq; prælia magno
Stant Danais·fortesq; animæ·nec cognitus Hector,
Nec phryges,exiguo quid Achaica dextera possit
Sanguine,senserunt·& iam signata rubebant
Littora,iam leto proles Neptunia Cygnus
Mille uiros dederat,iam currus stabat Achillis·
Totaq; Peliacæ sternebat cuspidis ictu
Agmina·perq; acies,aut Cygnū,aut hectora quærens·
Congreditur Cygno·decimum dilatus in annum
Hector erat·tum colla iugo canentia,pressos
Exhortatus equos,currum direxit in hostem·
Concutiensq; suis uibrantia tela lacertis·
Quisquis es o iuuenis dixit·solamen habeto
Mortis·ab Aemonio ꝙ sis iugulatus Achille·
Hactenus Aeacides·uocem grauis hasta secuta est·
Sed quanq̄ certa nullus fuit error in hasta,
Nil tamen emissi profecit acumine ferri·
Vtq; hebeti pectus tantūmodo contudit ictu·
Nate Dea(nam te fama prænouimus)inquit
Ille·quid à nobis uulnus miraris abesse?
(Mirabatur enim)non hæc,quam cernis equinis
Fulua iubis,cassis·nec onus caua parma sinistræ
Auxilio mihi sunt·decor est quæsitus ab istis·
Mars quoq; ob hoc,capere arma solet·remouebitur oē
Tegminis officium·tamen indistrictus abibo·
Est aliquid non esse satum Nereide·sed qui

Nereàq;, & natas, & totum temperat æquor.
Dixit. & hæsurum Clypei curuamine telum
Misit in Aeaciden: quod & æs, & proxima rumpit
Terga nouena Boum. decimo tamen orbe moratũ est.
Excipit hoc heros. rursusq; trementia, forti
Tela manu torsit. rursus sine uulnere corpus,
Syncerumq; fuit. nec tertia cuspis apertum,
Et se præbentem ualuit distringere Cygnum.
Haud secus exarsit, quàm circo taurus aperto,
Cum sua terribili petit iritamina cornu
Phœniceas uestes. elusaq; uulnera, sentit.
Num tamen exciderit ferrum: considerat hastæ.
Hærebat ligno. manus est mea debilis ergo.
Quasq; ait ante habuit uires effudit in uno.
Nam certe ualuit. uel cum Lyrnesia primum
Mœnia deieci: uel cum Tenedonq;, suoq;
Aeetionas impleui sanguine Thebas.
Vel cum purpureus populari cæde Caycus
Fluxit: opusq; meæ bis sensit Telephus hastæ.
Hic quoq; tot cæsis quorum per littus aceruos
Et feci & uideo: ualuit mea dextra ualetq;.
Dixit. & ante actis ueluti male crederet: hastam
Misit in aduersum Lycia de plebe Meneten.
Loricamq; simul, subiectaq; pectora rupit.
Quo plangente, grauem moribundo pectore terrã
Extrahit illud idem calido de uulnere telum.
Atq; ait. hæc manus est: hæc qua modo uicimus hasta.
Vtar in hoc idem. sit in hæc precor exitus idem.
Sic fatur. Cygnumq; petit. nec fraxinus errat.
Inq; humero sonuit non euitata sinistro.

Inde uelut muro, ſolidaq; à caute, repulſa eſt·
Qua tamen ictus erat· ſignatum ſanguine Cygnum
Viderat· & fruſtra fuerat gauiſus Achilles·
Vulnus erat nullum· ſanguis fuit ille Menetæ·
Tum uero præceps, curru fremebundus ab alto
Deſilit· & nitido ſecurum cominus hoſtem
Enſe petens· Parmam gladio, galeamq; cauari
Cernit· & in duro lædi quoq; corpore ferrum·
Haud tulit ulterius· gladioq; aduerſa reducto
Ter, quater ora uiri, capulo caua tempora pulſat·
Cedentemq; ſequens inſtat· turbatq;, ruitq;,
Attonitoq; negat requiem· pauor occupat illum·
Ante'oculosq; natant tenebræ· retroq; ferenti
Auerſos paſſus, medio lapis obſtitit aruo·
Quem ſuper impulſum reſupino corpore Cygnum
Vi multa uertit· terræq; affixit Achilles·
Tum Clypeo, genibusq; premens præcordia duris,
Vincla trahit galeæ· quæ preſſo ſubdita mento
Elidunt fauces· & reſpiramen, iterq;
Eripiunt animæ· uictum ſpoliare parabat·
Arma relicta uidet· corpus Deus æquoris albam
Contulit in uolucrem· cuius modo nomen habebat·
Hic labor· hæc requiem multorum pugna dierum
Attulit· & poſitis pars utraq; ſubſtitit armis·
Dumq; uigil Phrygios ſeruat cuſtodia muros·
Et uigil Argolicas ſeruat cuſtodia foſſas·
Feſta dies aderat· qua Cygni uictor Achilles
Pallàda mactatæ placabat ſanguine Vaccæ,
Cuius ut impoſuit proſecta calentibus aris·
Et dijs acceptus penetrauit in Aethèra nidor·

Sacra tulere suam. pars est data cætera mensis.
Discubuere toris proceres & corpora tosta
Carne replent: uinoq; leuant, curasq;, sitimq;.
Non illos citharæ, non illos carmina uocum,
Longaq; Multifori delectat Tibia Buxi.
Sed noctem sermone trahunt: uirtusq; loquendi
Materia est. pugnas referunt, hostisq;, suasq;.
Inq; uices adita, atq; exhausta pericula sæpe
Commemorare iuuat. qd enim loqueretur Achilles?
Aut qd apud magnum potius loquerentur Achillem?
Proxima præcipue domito uictoria Cygno
In sermone fuit. uisum mirabile cunctis:
Quod iuuenis corpus nullo penetrabile telo:
Inuictumq; à uulnere erat, ferrumq; terebat.
Hoc ipse Aeacides. hoc mirabantur Achiui.
Cum sic Nestor ait. uestro fuit unicus æuo
Contemptor ferri: nulloq; forabilis ictu
Cygnus. at ipse olim patientem uulnera mille
Corpore non læso Perrhæbum Cænèa uidi:
Cænèa Perrhæbum. qui factis inclytus, Othryn
Incoluit: quoq; id mirum magis esset in illo:
Fœmina natus erat. monstri nouitate mouentur.
Quisquis adest: narretq; rogãt: quos inter Achilles
Dic age (nam cunctis eadem est audire uoluntas)
O facunde Senex, æui prudentia nostri:
Quis fuerit Cæneus. cur in contraria uersus.
Qua tibi militia, cuius certamine pugnæ
Cognitus, à quo sit uictus: si uictus ab ullo est.
Tum Senior. quamuis obstet mihi tarda uetustas:
Multaq; me fugiant primis spectata sub annis:

Plura tamen memini·nec quæ magis hæreat,ulla
Pectore res nostro est,inter belliq;,domusq;
Acta tot·ac si quem potuit spatiosa senectus
Spectatorem operum multorum reddere·uixi
Annos bis centum·nunc tertia uiuitur ætas·
Clara decore fuit proles Elateia Cænis
Thessalidum Virgo pulcherrima·perq; propinquas
Perq; tuas urbes(tibi enim popularis Achille)
Multorum frustra uotis optata procorum·
Tentasset Peleus Thalamos quoq; forsitan illos·
Sed iam aut contigerant illi connubia matris·
Aut fuerāt promissa tuæ·nec Cænis in ullos
Denupsit Thalamos·secretaq; littora carpens
Aequorei uim passa Dei est·ita fama ferebat·
Vtq; nouæ Veneris Neptunus gaudia cepit·
Sint tua uota licet dixit secura repulsæ
Elige quid uoueas·eadem quoq; fama ferebat·
Magnum,Cænis ait,facit hæc iniuria uotum·
Tale pati iam posse nihil·da fœmina ne sim·
Omnia præstiteris·grauiore nouissima dixit
Verba sono·poteratq; uiri uox illa uideri,
Sicut erat·nam iam uoto Deus æquoris alti
Annuerat·dederatq; super·ne saucius ullis
Vulneribus fieri·ferró ue occumbere posset·
Munere lætus abit·studijsq; uirilibus,æuum
Exigit Atracides·Peneiaq; arua pererrat·
Duxerat Hippodamen audaci Ixione natus·
Nubigenasq; feros,positis ex ordine mensis,
Arboribus tecto discumbere iusserat antro·
Aemonij proceres aderant·aderamus & ipsi·

Festaq; confusa resonabat regia turba.
Ecce canunt Hymenæon: & ignibus atria fumant.
Cinctaq; adest Virgo, matrumq;, nuruq; caterua,
Præsignis facie. felicem diximus illa
Coniuge Pirithoum: quod penè fefellimus omen.
Nam tibi sæuorum sæuissime centaurorum
Euryte qu im uino pectus: tam Virgine uisa
Ardet: & ebrietas geminata libidine regnat.
Protinus euersæ turbant conuiuia mensæ:
Raptaturq; comis per uim noua nupta prehensis.
Eurytus Hippodamen: alij, quam quisq; probabat,
Aut poterat, rapiunt: captæq; erat urbis imago.
Fœmineo clamore sonat domus. ocyus omnes
Surgimus. & primus: quæ te uecordia Theseus
Euryte pulsat? ait, qui me uiuente lacessas
Pirithoum: uiolasq; duos ignarus in uno?
Nè ue ea magnanimus frustra memorauerit Heros,
Summouet instantes: raptamq; furentibus aufert.
Ille nihil contra. neq; enim defendere uerbis
Talia facta potest. sed uindicis ora proteruis
Insequitur manibus: generosaq; pectora pulsat.
Forte fuit iuxta signis extantibus asper
Antiquus Crater: quem uastum, uastior ipse
Sustulit Aegides: aduersaq; misit in ora.
Sanguinis ille globos pariter: cerebrumq;, merumq;,
Vulnere, & ore uomens, madida resupinus arena
Calcitrat. ardescunt germani cæde Bimembres:
Certatimq; omnes uno ore Arma, Arma, loquuntur.
Vina dabant animos: & prima pocula pugna
Missa uolant: fragilesq; Cadi, curuiq; lebetes,

Res epulis quondam, nunc bello, & cædibus aptæ·
Primus Ophionides amycus penetralia donis
Haud timuit spoliare suis· & primus ab Aede
Lampadibus densum rapuit funale coruscis·
Elatumq; alte· ueluti qui candida Tauri
Rumpere sacrifica mollitur colla securi·
Illisit fronti Lapithæ Celadontis· & ossa
Non cognoscendo confusa reliquit in ore·
Exiliere oculi· disiectisq; ossibus oris
Acta retro naris· medioq; est fixa palato·
Hunc pede conuulso mensæ Pellæus acernæ
Strauit humi Pelates, deiecto in pectora mento,
Cumq; atro mixtos spumantem sanguine dentes,
Vulnere tartareas geminato misit ad umbras·
Proximus ut steterat· spectans altaria uultu
Fumida terribili· cur non ait utimur istis?
Cumq; suis Gryneus imanem sustulit aram
Ignibus· & medium Lapitharum iecit in agmen·
Oppressitq; duos Brotean, & Orion, Orio
Mater erat Mycale· quam deduxisse canendo
Sæpe reluctantis constabat cornua Lunæ·
Non impune feres· teli modo copia detur·
Dixerat Exadius· teli quæ habet instar· in alta
Quæ fuerant pinu· uotiui cornua Cerui·
Figitur hinc duplici Gryneus lumina ramo·
Eruiturq; oculos· quorum pars cornibus hæret·
Pars fluit in barbam· concretaq; sanguine pendet·
Ecce rapit medijs flagrantem Rhœtus ab aris
Primitium torrem· dextraq; à parte Charaxi
Tempora perfregit fuluo protecta capillo·

Correpti rapida ueluti ſeges arida, flamma
Arſerunt crines: & uulnere ſanguis inuſtus
Terribilem ſtridore ſonum dedit: ut dare ferrum
Igne rubens plerumq; ſolet: quod forcipe curua
Cum faber eduxit: lacubus demittit. at illud
Stridet: & in tepida ſubmerſum ſibilat unda.
Saucius hirſutis auidum de crinibus ignem
Excutit: inq; humeros limen tellure reuulſum
Tollit onus plauſtri: ꝙ ne permittat in hoſtem,
Ipſa facit grauitas. ſocium quoq; ſaxea moles
Oppreſſit ſpatio ſtantem propiore Cometen.
Gaudia nec retinet Rhœtus. ſic comprecor inquit
Cætera ſit fortis caſtrorum turba tuorum.
Semicremoq; nouat repetitum ſtipite uulnus:
Terq;, quaterq;, graui iuncturas uerticis, ictu
Rupit: & in liquido ſederunt oſſa cerebro.
Victor ad Euagrum, Coritumq;, Dryantaq; tranſit.
E quibus ut prima tectus lanugine malas
Procubuit Coritus: puero quæ gloria fuſo
Parta tibi eſt Euagrus ait? nec dicere Rhœtus
Plura ſinit: rutilasq; ferox in aperta loquentis
Condidit ora uiri. perq; os, in pectora, flammas.
Te quoq; ſæue Drya circum caput igne rotato
Inſequitur: ſed non in te quoq; conſtitit idem
Exitus: aſſiduæ ſucceſſu cædis ouantem,
Qua iuncta eſt humero ceruix: ſude figis obuſta.
Ingemuit: duroq; ſudem uix oſſe reuellit
Rhœtus: & ipſe ſuo madefactus ſanguine fugit.
Fugit & Arnæus, Lycidasq;: & ſaucius Armo
Dexteriore Medon: & cum piſenore Caumas:

Quiq;

Quiq; pedum nuper certamine uicerat omnes
Mermeros accepto tum uulnere tardius ibat.
Et Pholus, & Menelaus, et Abas prædator Aprorũ,
Quiq; suis frustra bellum dissuaserat augur
Astylos ille etiam metuenti uulnera Nesso,
Ne fuge· ad herculeos (inquit) seruaberis arcus·
At non Eurynomos, Lycidasq;, et Areus, & Imbreus
Effugêre necem· quos omnes extra Dryantis
Perculit; aduersos· aduersum tu quoq;, quis
Terga fugæ dederas· uulnus Cænee tulisti·
Nam graue respiciens inter duo lumina ferrum·
Quà naris fronti committitur· accipis, imæ·
In tanto fremitu cunctis sine fine iacebat
Sopitus uenis inexperrectus Aphypnas,
Languentiq; manu carchesia mixta tenebat,
Fusus in ossæ uillosis pellibus Vrsæ·
Quem procul ut uidit frustra nulla arma mouẽtem·
Inserit Amento digitos, miscendaq; dixit
Cum styge uina bibes Phorbas· nec plura locutus,
In iuuenem torsit iaculum, ferrataq; collo
Fraxinus, ut casu iacuit resupinus· adacta est·
Mors caruit sensu· plenoq; è gutture fluxit·
Inq; toros, inq; ipsa niger carchesia sanguis·
Vidi ego Petræum conantem euellere terra
Glandiferam quercum· quã dum cõplexibus ambit·
Et quatit huc, illuc· labefactaq; corpora pulsat·
Lancea Pirithoi costis imissa Petræi
Pectora cum duro luctantia robore fixit·
Pirithoi cecidisse Lycum uirtute ferebant·
Pirithoi uirtute Chromin· sed uterq; minorem

V ictori titulum q̃ Dictys, Helopsq́; dederunt.
F ixus Helops iaculo est. quod peruia tempora fecit
E t missum à dextra leuam penetrauit ad aurem.
D ictys ab ancipiti delapsus acumine montis
D um fugit instantem trepidans Ixione natum
D ecidit in præceps, & pondere corporis Ornum
I ngentem fregit, suaq́; induit ilia fractæ.
V ltor adest Phareus, saxumq́; è monte reuulsum
M ittere conatur. mittentem stipite querno
O ccupat Aegides, cubitiq́; ingentia fregit.
O ssa, nec ulterius dare corpus inutile leto
A ut uacat, aut curat. tergoq́; Bianoris alti
I nsilit, haud solito quenq̃ portare nisi ipsum.
O pposuitq́; genu costis, prensamq́; sinistra
C æsariem retinens, uultum minitantiaq́; ora
R obore nodoso, præduraq́; tempora fregit.
R obore Nedimnum, iaculatoremq́; Lycespen
S ternit, & imissa protectum pectora barba
H ippason, & summis extantem Riphèa syluis.
T ereaq́; æmonijs qui prensos montibus ursos
F erre domum uiuos, indignantesq́; solebat.
H aud tulit utentem pugnæ successibus ultra
T hesèa Demolèon, solidoq́; reuellere dumo
A nnosam pinum magno molimine tentat.
Q uod quia non potuit, præfractam misit in hostem.
S ed procul à telo Theseus ueniente recessit
P allàdos admonitu (credi sic ipse uolebat)
N on tamen arbor iners cecidit. nam Crantoris alti
A bscìdit iugulo pectusq́; humerumq́; sinistrum.
A rmiger ille tui fuerat genitoris Achilles,

Quem Dolopum rector bello superatus Amynthor
Aeacidæ dederat pacis pignusq;,fidemq;.
Hunc procul ut fœdo disiectum uulnere Peleus,
Vidit. at inferias iuuenum gratissime Crantor
Accipe ait. ualidoq; in Demoleunta lacerto
Fraxineam misit mentis quoq; uiribus hastam.
Quæ laterum cratem perrupit. & ossibus hærens
Intremuit,trahit ille manu sine cuspide lignum.
Id quoq; uix sequitur. cuspis pulmone retenta est.
Ipse dolor uires animo dabat. æger in hostem
Erigitur,pedibusq; uirum proculcat equinis.
Excipit ille ictus galea,clypeoq; sonantes.
Defensatq; humeros. prætentaq; sustinet arma.
Perq; harmos uno duo pectora perforat ictu.
Ante tamen leto dederat Phlegræon,& Hylen
Eminus Hiphinoum,collato Marte Daninq;.
Additur his Dorylas. qui tempora tecta gerebat
Pelle lupi. sæuiq; uicem præstantia teli
Cornua dura boum multo rubefacta cruore.
Huic ego(nam uires animus dabat)aspice dixi
Quantum concedant nostro tua cornua ferro.
Et iaculum torsi. quod cum uitare nequiret.
Opposuit dextram passuræ uulnera fronti.
Affixa est cum fronte manus. fit clamor. at illum
Hærentem Peleus,& acerbo uulnere uictum
(Stabat enim propior)mediam ferit ense sub aluum.
Prosiliit. terraq; ferox sua uiscera traxit.
Tractaq; calcauit. calcataq; rupit. & illis
Crura quoq; impediit. & inani concidit aluo.
Nec te pugnantem tua Cyllare forma redemit.

Si modo naturæ formam concedimus illi.
Barba erat incipiens. barbæ color aureus. aureaq́;
Ex humeris medios coma dependebat in armos.
Gratus in ore uigor. ceruix, humeriq́;. manusq́;,
Pectoraq́; artificum laudatis proxima signis
Ex qua parte uir est. neq; equi mendosa sub illo
Deteriorq́; uiro facies. da colla, caputq́;
Castore dignus erit. sic tergum sessile, sic sunt
Pectora celsa toris. totus pice nigrior atra,
Candida cauda tamē. color ē quoq; cruribus albus.
Multæ illum petiere sua de gente. sed una
Abstulit Hylonome. qua nulla decentior inter
Semiferas altis habitauit fœmina syluis.
Hæc & blanditijs & amando, & amare fatendo
Cyllaron una tenet. cultus quoq; quantus in illis
Esse potest membris. ut sit coma pectine lenis.
Vt modo rore maris modo se Violà ue, Rosà ue
Implicet interdum canentia lilia gestet.
Bisq; die lapsis pagaseæ uertice syluæ
Fontibus ora lauet. bis flumine corpora tingat.
Nec nisi quæ deceant, electarumq́; ferarum
Aut humero, aut lateri prætendat uellera leuo.
Par amor est illis. errant in montibus unà.
Antra simul subeunt. & tum lapitheia tecta
Intrarant pariter pariter fera bella gerebant.
Autor in incerto est. iaculum de parte sinistra
Venit & inferius quà collo pectore subsunt
Cyllare te fixit. paruo cor uulnere læsum
Corpore cum toto post tela educta refrixit.
Protinus Hylonome morientes excipit artus.

Impositaq; manu uulnus fouet · oraq; ad ora
Admouet · atq; animę fugienti obsistere tentat·
Vt uidet extinctum dictis, quæ clamor ad aures
Arcuit ire meas · telo quod inhæserat illi
Incubuit · moriensq; suum complexa maritum est·
Ante oculos stat & ille meos · qui sæua leonum
Vinxerat inter se connexis uellera nodis
Pheocomes · hominemq; simul protectus, equumq;·
Codice qui misso, quem uix iuga bina mouerent
Iuncta, Phonoleniden à summo uertice fregit·
Fracta uolubilitas capitis latissima · perq; os
Perq; cauas nares, oculos, auresq;, cerebrum
Molle fluit · ueluti concretum uimine querno
Lac solet · ut ue liquor rari sub pondere cribri
Manat · & exprimitur per densa foramina spissus·
Ast ego, dum parat hic armis nudare iacentem·
(Scit tuus hoc genitor) gladium spoliantis in ima
Ilia demisi · Chthonius quoq;, Teleboasq;
Ense iacent nostro · ramum prior ille bifurcum
Gesserat · hic iaculum · iaculo mihi uulnera fecit·
(Signa uides) apparet adhuc uetus inde cicatrix·
Tunc ego debueram capienda ad pergama mitti·
Tunc poteram magni si non superare, morari
Hectoris arma meis · illo sed tempore nullus,
Aut puer Hector erat · nunc me mea deficit ætas·
Quid tibi uictorem gemini Periphanta Pyreti·
Ampyca quid referam? qui quadrupedantis Oecli
Fixit in aduerso cornum sine cuspide uultu·
Vecte Pelethronius Macareus, in pectus adacto
Strauit Eridupum (memini) & uenabula condi

Inguine Nessæi manibus coniecta Cymeli.
Nec tu credideris tantum cecinisse futura
Ampyciden Mopsum. Mopso iaculante biformis
Occubuit: frustraq; loqui tentauit Odites.
Ad mentum lingua mentoq; ad guttura fixo.
Quinq; neci Cæneus dederat. Stiphelūq;, Bromūq;,
Antimachūq;, Helimumq;, securiferūq; Pyracmen.
Vulnera non memini. numerum, nomenq; notaui.
Prouolat emathij spolijs armatus Alesi
Quem dederat leto membris & corpore Latreus
Maximus. huic ætas inter iuuenemq; senemq;
Vis iuuenilis erat. uariabant tempora cani.
Qui clypeo, gladioq;, macedoniaq; Sarissa
Conspicuus faciemq; obuersus in agmen utrunq;
Armaq; concussit, certumq; equitauit in orbem.
Verbaq; tot fudit uacuas animosus in auras.
Et te Cæniferam, nam tu mihi fœmina semper,
Tu mihi Cænis eris. nec te natalis origo
Commonuit, mentemq; subit quo præmia facto
Quaq; uiri falsam speciem mercede pararis.
Quid uel nata uide uel quid sis passa columq;
I cape cum calathis & stamina pollice torque.
Bella relinque uiris. iactanti talia Cæneus
Extentum cursu missa latus eruit hasta,
Quà uir equo commissus erat. furit ille dolore.
Nudaq; phylei iuuenis ferit ora Sarissa.
Non secus hæc resilit q̃ tecti à culmine grando.
Aut si quis paruo feriat caua tympana saxo.
Comminus aggreditur. lateriq; recondere duro
Luctatur gladium. gladio loca peruia non sunt

Haud tamen effugies· medio iugulaberis ense·
Quãdo q̃dem mucro est hebes, inq̃t· et in latus ensem
Obliquat· longaq́; amplectitur ilia dextra·
Plaga facit gemitus ut corpore marmoris icti·
Fractaq́; dissilijt percusso lamina collo·
Vt satis illæsos miranti præbuit artus
Nunc age ait Cæneus nostro tua corpora ferro
Tentemus· capuloq́; tenus demisit in armos
Ensem fatiferum· cæcamq́; in uiscera mouit·
Versauitq́; manum, uulnusq́; in uulnere fecit·
Ecce ruunt uasto trepidi clamore Bimembres·
Telaq́; in hunc omnes unum mittuntq́; feruntq́;·
Tela retusa cadunt· manet imperfossus ab omni
Inq́; cruentatus Cæneus Elateius ictu·
Fecerat attonitos noua res· heu dedecus ingens
Monychus exclamat· populus superamur ab uno
Vixq́; uiro· q̃q̃ ille uir est· nos segnibus actis
Quod fuit ille, sumus· q̃d membra imania prosunt?
Quid geminæ uires? & quid fortissima rerum
In nobis duplex natura animalia iunxit?
Nec nos matre dea· nec nos Ixione natos
Esse reor· qui tantus erat Iunonis ut altæ
Spem caperet· nos semimari superamur ab hoste·
Saxa, trabesq́; super, totosq́; ĩuoluite montes·
Viuacemq́; animam missis elidite syluis·
Sylua premat fauces· & erit pro uulnere pondus·
Dixit· & insani deiectam uiribus austri
Forte trabem nactus ualidum coniecit in hostem·
Exemplumq́; fuit· paruoq́; in tempore nudus
Arboris Othrys erat· nec habebat Pelion umbras·

O brutus immani cumulo sub pondere Cæneus
A estuat arboreo coniectaq; robora duris
F ert humeris. sed enim postq̃ super ora, caputq;
C reuit onus nec habet quas ducat spiritus auras.
D eficit interdum, modo se super aëra frustra
T ollere conatur iactasq; euoluere syluas.
I nterdumq; mouet. ueluti quam cernimus (ecce)
A rdua si terræ quatiatur motibus Idæ.
E xitus in dubio est. alij sub inania corpus
T artara detrusum syluarum mole ferebant.
A bnuit Ampycides medioq; ex aggere fuluis
V idit autem pennis liquidas exire sub auras
Q uæ mihi tunc primum, tunc est conspecta supremũ
H anc ubi lustrantem leni sua castra uolatu
M opsus & ingenti circum clamore sonantem
A spexit pariterq; animo est, oculisq; secutus.
O salue dixit lapithææ gloria gentis
M axime uir quondam, sed auis nunc unica Cæneu.
C redita res autore suo est. dolor addidit iram.
O ppressumq; ægre tulimus tot ab hostibus unum.
N ec prius abstitimus ferro exercere dolorem,
Q uàm data pars leto partem fuga, noxq; remouit.
H æc inter Lapithas & semihomines Centauros
P rælia Tlepolemus Pylio referente dolorem
P ræteriti Alcidæ tacito non pertulit ore.
A tq; ait. Herculeæ mirum est obliuia laudis
A cta tibi senior. certe mihi sæpe referre
N ubigenas domitos à se pater ipse solebat.
T ristis ad hæc Pylius. quid me meminisse malorum
C ogis? & obductos annis restringere luctus?

I nq; tuum genitorem odium, offensasq; fateri?
I lle quidem maiora fide quoq; gessit & orbem
I mpleuit meritis, quod mallem posse negare.
S ed neq; Deiphobum, nec Polydàmanta, nec ipsum
H ectora laudamus. quis enim laudauerit hostem?
I lle tuus genitor Messenia mœnia quondam
S trauit & imeritas urbes Elinq;, Pylumq;
D iruit inq; meos ferrum, flammasq; penates
I mpulit. utq; alios taceam quos ille peremit.
B is sex Neleidæ fuimus conspecta iuuentus,
B is sex herculeis ceciderunt, me minus uno.
V iribus, atq; alios uinci potuisse ferendum est.
M ira Periclymeni mors est cui posse figuras
S umere quas uellet rursusq; reponere sumptas
N eptunus dederat. Nelei sanguinis autor.
H ic ubi nequicq̃ est formas uariatus in omnes
V ertitur in faciem uolucris quæ fulmina curuis
F erre solet pedibus diuum gratissima Regi.
V iribus usus auis pennis, rostroq; redunco
H amatisq; uiri laniauerat unguibus ora.
T endit in hunc nimium certos Tirynthius arcus
A tq; inter nubes sublimia membra ferentem
P endentemq; ferit lateri quà iungitur ala.
N ec graue uulnus erat sed rupti uulnere nerui
D eficiunt motumq; negant uiresq; uolandi.
D ecidit in terram non concipientibus auras
I nfirmis pennis & quæ leuis hæserat alæ
C orporis affixi pressa est grauitate sagitta.
P erq; latus summum iugulo est exacta sinistro.
N um uideor debere tuis præconia rebus

Herculis ò Rhodiæ ductor pulcherrime classis?
Ne tamen ulterius q̃ fortia facta silendo
Vlciscar fratres. solida est mihi gratia tecum.
Hæc postq̃ dulci Neleius edidit ore
A sermone senis repetito munere Bacchi
Surrexere toris nox est data cætera somno.
At deus æquoreas qui cuspide temperat undas,
In uolucrem corpus nati Cygneida uersum
Mente dolet patria sæuumq; perosus Achillem
Exercet memores plus q̃ ciuiliter, iras.
Iamq; ferè tracto duo per q̃nquennia bello
Talibus intonsum compellat Smynthéa dictis.
O mihi de fratris longe charissime natis
Irrita qui mecum posuisti mœnia Troiæ
Ecquid, ubi asiacas casuras aspicis arces
Ingemis? aut ecquid tot defendentia muros
Millia cæsa doles? ecquid (ne persequar omnes,)
Hectoris umbra subit circum sua pergama tracti?
Cum tamen ille ferox, belloq; cruentior ipso
Viuit adhuc operis nostri populator Achilles.
Det mihi se (faxo) triplici quid cuspide possim
Sentiet & quoniam concurrere cõminus hosti
Non datur occulta nec opinum perde sagitta.
Annuit atq; animo pariter patruiq;, suoq;.
Delius indulgens nebula uelatus, in agmen
Peruenit iliacum mediaq; in cæde uirorum
Rara per ignotos spargentem cernit achiuos
Tela Parim fassusq; deum, quid spicula perdis
Sanguine plebis ait? si qua est tibi cura tuorum
Vertere in Aeaciden cæsosq; ulciscere fratres.

D ixit· & ostendens sternentem troica ferro
C orpora Peliden, arcus obuertit in illum·
C ertaq; letifera direxit spicula dextra·
Q uo Priamus gaudere senex post Hectora posset
H oc fuit· ille igitur tantorum uictor Achille
V ictus es à timido graiæ raptore maritæ·
A t si fœmineo fuerat tibi marte cadendum·
T hermodontiaca malles cecidisse bipenni·
I am timor ille Phrygum, decus, & tutela pelasgi
N ominis Aeacides caput insuperabile bello
A rserat· armarat deus idem, idemq; cremarat·
I am cinis est · & de tam magno restat Achille
Nescio quid paruam quod non bene cõpleat urnam·
A t uiuit, totum quæ gloria compleat orbem·
H æc illi mensura uiro respondet · & hæc est
P ar tibi pelide, nec inania tartara sentit ·
I pse etiam, ut cuius fuerit cognoscere posses·
B ella mouet Clypeus· deq; armis arma feruntur·
N on ea Tydides, non audet Oileus Aiax·
N on minor Atrides· non bello maior, & æuo,
P oscere non aliij· soli Telamone creato
L aertæq; fuit, tante fiducia laudis·
A se Tantalides onus, inuidiamq; remouit·
A rgolicosq; duces mediijs considere castris
I ussit · & arbitrium litis traiecit in omnes·

P. OVIDII NASO. METAMORPHOSEOS. LIBER. XIII.

Onſedere duces, & uulgi ſtante corona
c Surgit ad hos clypei dominus ſeptemplicis Aiax.
Vtq; erat impatiens iræ, ſygæia toruo
Littora proſpexit. claſſemq; in littore uultu.
Intendensq; manus. Agimus pro Iuppiter inquit
Ante rates cauſam: & mecum confertur Vliſſes?
At non hectoreis dubitauit cedere flammis:
Quas ego ſuſtinui: quas hac à claſſe fugaui.
Tutius eſt igitur fictis contendere uerbis,
Quàm pugnare manu? ſed nec mihi dicere promptũ.
Nec facere eſt iſti. quantumq; ego marte feroci,
Inq; acie ualeo: tantum ualet iſte loquendo.
Nec memoranda tamen uobis mea facta Pelaſgi
Eſſe reor (uidiſtis enim) ſua narret Vliſſes:
Quæ ſine teſte gerit: quorum nox conſcia ſola eſt.
Præmia magna peti fateor. ſed demit honorem
Aemulus Aiaci. non eſt tenuiſſe ſuperbum:
Sit licet hoc ingens: quidquid ſperauit Vlyſſes.
Ipſe tulit pretium iam nunc certaminis huius:
Qui cum uictus erit: mecum certaſſe feretur.
Atq; ego ſi Virtus in me dubitabilis eſſet:
Nobilitate potens, eſſem Telamone creatus
Mœnia qui forti troiana ſub Hercule cepit:
Littoraq; intrauit pagaſæa Colcha carina.

Aeacus huic pater est· qui iura silentibus illic
Reddit· ubi Aeolidem saxum graue Sisyphon urget·
Aeacon agnouit summus· prolemq; fatetur
Iuppiter esse suam· sic à Ioue tertius Aiax·
Nec tamen hæc series in causam prosit Achiui·
Si mihi cum magno non est communis Achille·
Frater erat· fraterna peto·quid sanguine cretus
Sisyphio? furtisq;, & fraude simillimus illi
Inseris aeacidis alienæ nomina gentis?
An q' in arma prior· nulloq; sub indice ueni,
Arma neganda mihi? potiorq; uidebitur illis·
Vltima qui cepit· detractauitq; furore
Militiam ficto? donec solertior isto,
Et sibi inutilior, timidi commenta retexit
Naupliades animi· uitataq; traxit ad arma·
Optima nunc sumat· qui sumere noluit ulla·
Nos inhonorati, & donis patruelibus orbi,
Obtulimus quia nos ad prima pericula· simus?
Atq; utinam, aut uerus furor ille· aut creditus esset·
Nec comes huc phrygias unq̃ uenisset ad arces
Hortator scelerum· non te Pœantia proles
Expositum Lemnos nostro cum crimine haberet·
Qui nunc (ut memorãt) syluestribus abditus antris,
Saxa moues gemitu· laertiadæq; precaris
Quæ meruit quæ, (si dij sunt) non uana precaris·
Et nunc ille eadem nobis iuratus in arma
(Heu pars una ducum) quo successore sagittæ
Herculis utuntur· fractus morboq; fameq;
Velaturq;· aliturq; auibus· uolucresq; petendo
Debita Troianis exercet spicula fatis·

Ille tamen uiuit: quia non comitatur Vlyssem.
Vellet & infelix Palamedes esse relictus.
Viueret: aut certe letum sine crimine haberet.
Quem, male conuincti nimium memor iste furoris,
Prodere rem Danaum finxit: fictumq; probauit
Crimen: & ostendit quod iam præfoderat aurum.
Ergo aut exilio uires subduxit achiuis:
Aut nece, sic pugnat. sic est metuendus Vlysses.
Qui licet eloquio fidum quoq; Nestora uincat:
Haud tamen efficiet desertum ut Nestora crimen
Esse rear nullum. qui cum imploraret Vlyssem:
Vulnere tardus equi, fessusq; senilibus annis
Proditus à socio est. non hæc mihi crimina fingi.
Scit bene Tydides: qui nomine sæpe uocatum
Corripuit: trepidoq; fugam exprobrauit amico.
Aspiciunt oculis superi mortalia iustis.
En eget auxilio, qui non tulit. utq; reliquit.
Sic linquendus erat. legem sibi dixerat ipse.
Conclamat socios: adsum. uideoq; trementem
Pallentemq; metu: & trepidantem morte futura,
Opposui molem clypei: texiq; iacentem,
Seruauiq; animam (minimũ est hoc laudis) inertem.
Si perstas certare: locum redeamus ad illum.
Redde hostes, uulnusq; tuum: solitumq; timorem
Post clypeumq; late: & mecum contende sub illo.
At postq̃ eripui: cui standi uulnera uires
Non dederant: nullo tardatus uulnere fugit.
Hector adest: secumq; deos in prælia ducit:
Quàq; ruit, non tu tantum terreris Vlysse:
Sed fortes etiam. Tantum trahit ille timoris.

Hunc ego ſanguineæ ſucceſſu cædis ouantem
Eminus ingenti reſupinum pondere fudi·
Hunc ego poſcentem cum quo concurreret unus
Suſtinui, ſortemq́; meam uouiſtis Achiui·
Et ueſtræ ualuere preces· ſi quæritis huius
Fortunam pugnæ non ſum ſuperatus ab illo·
Ecce ferunt troes, ferrumq́;, ignesq́;, Iouemq́;
In danaas claſſes· ubi tunc facundus Vlyſſes?
Nempe ego mille meo protexi pectore puppes
Spem ueſtri reditus· date pro tot nauibus arma·
Quod ſi uera licet mihi dicere quæritur iſtis,
Quàm mihi maior honos cõiunctaq́; gloria noſtra ẽ
Atq; Aiax armis non Aiaci arma petuntur·
Conferat his Ithacus Rheſum, imbellemq́; Dolona,
Priamidenq́; Helenum rapta cum Pallade captum·
Luce nihil geſtum eſt nihil eſt Diomede remoto·
Si ſemel iſta datis meritis tam uilibus arma
Diuite & pars ſit maior Diomedis in illis·
Quo tamen hæc Ithaco? qui clam, qui ſemper inermi
Rem gerit & furtis incautum decipit hoſtem·
Ipſe nitor galeæ claro radiantis ab auro
Inſidias prodet manifeſtabitq́; latentem·
Sed neq; Dulichius ſub Achillis caſſide uertex
Pondera tanta feret nec non oneroſa, grauisq́;
Pelias haſta poteſt imbellibus eſſe lacertis·
Nec clypeus uaſti cælatus imagine mundi
Conueniet timidæ nataq́; ad furta ſiniſtræ·
Debilitaturum quid te petis improbe munus?
Quod tibi, ſi populi donauerit error Achiui
Cur ſpolieris erit non cur metuaris ab hoſte·

Et fuga, qua sola cunctos timidissime uincis.
Tarda futura tibi est gestamina tanta trahenti.
Adde quod iste tuus tam raro prælia passus
Integer est clypeus. nostro qui tela ferendo
Mille patet plagis. nouus est successor habendus.
Deniq; quid uerbis opus est? spectemur agendo.
Arma uiri fortis medios mittantur in hostes.
Inde iubete peti, & referentem ornate relatis.
Finierat Telamone satus, uulgiq; secutum
Vltima murmur erat. donec Laertius heros
Astitit, atq; oculos paulum tellure moratos
Sustulit ad proceres, expectatoq; resoluit
Ora sono, neq; abest facundis gratia dictis.
Si mea cum uestris ualuissent uota Pelasgi,
Non foret ambiguus tanti certaminis hæres.
Tuq; tuis armis, nos te potiremur Achille.
Quem quoniam non æqua mihi, uobisq; negarunt
Fata (manuq; simul ueluti lachrymantia tersit
Lumina) quis magno melius succedit Achilli.
Quàm per quem magnus Danais successit Achilles?
Huic modo ne prosit, quod ut est hebes, esse uidetur.
Ne' ue mihi noceat, quod uobis semper achiui
Profuit ingenium. meaq; hæc facundia, si qua est,
Quæ nunc pro domino, pro uobis sæpe locuta est,
Inuidia careat, bona nec sua quisq; recuset.
Nam genus, & proauos & quæ non fecimus ipsi,
Vix ea nostra uoco. sed enim quia retulit Aiax
Esse Iouis pronepos, nostri quoq; sanguinis autor
Iuppiter est, totidemq; gradus distamus ab illo.
Nam mihi Laertes pater est, Arcesius illi

Iuppiter huic·neq; in his quiſq̃ damnatus,& exul·
Eſt quoq; per matrem Cyllenius addita nobi
Altera nobilitas·Deus eſt in utroq; parente·
Sed neq; materno ꝙ ſum generoſior ortu,
Nec mihi ꝙ pater eſt fraterni ſanguinis inſons·
Propoſita arma peto·meritis expendite cauſam·
Dummodo quod fratres Telamon, Peleusq́; fuerunt·
Aiacis meritum non ſit·nec ſanguinis ordo·
Sed uirtutis honor ſpolijs quæratur in iſtis·
Aut ſi proximitas primusq́; requiritur hæres·
Eſt genitor Peleus·eſt Pyrrhus filius illi·
Quis locus Aiaci? Phthiam hæc Scyronq́; ferantur·
Nec minus eſt iſto Teucer patruelis Achilli·
Non petit ille tamen·num ſi petat auferat illa?
Ergo operum quoniam nudum certamen habetur·
Plura quidem feci q̃ quæ comprendere dictis
In promptu mihi ſit·rerum tamen ordine ducar·
Præſcia uenturi genitrix Nereia leti
Diſſimulat cultu natum·& deceperat omnes,
In quibus Aiacem,ſumptæ fallacia ueſtis·
Arma ego fœmineis animum motura uirilem
Mercibus inſerui·neq; adhuc proiecerat Heros
Virgineos habitus·cum parmam,haſtamq́; tenenti
Nate dea dixi tibi ſe peritura reſeruant
Pergama·quid dubitas ingentem euertere Troiam?
Inieciq́; manum·fortemq́; ad fortia miſi
Ergo opera illius,mea ſunt·ego Telephon haſta
Pugnantem domui·uictum,orantemq́; refeci·
Quod Thebæ cecidere,meum eſt·me credite Leſbon·
Me tenedon,Chryſenq́;,& Cillan Apollinis urbes·

Et Syron cepisse. mea concussa putate
Procubuisse solo Lyrnessia mœnia dextra.
Vtq; alios taceam: qui sæuum perdere posset,
Hectora nempe dedi. per me iacet inclytus Hector.
Illis hæc armis, quibus est inuentus Achilles:
Arma peto. uiuo dederam. post fata reposco.
Vt dolor unius Danaos peruenit ad omnes:
Aulidaq; Euboicam complerunt mille carinæ:
Expectata diu nulla, aut contraria classi
Flamina sunt: duræq; iubent Agamennona sortes
Immeritam sæuæ natam mactare Dianæ.
Denegat hoc genitor: diuisq; irascitur ipsis:
Atq; in rege tamen, pater est. ego mite parentis
Ingenium uerbis ad publica cõmota uerti.
Nunc equidem fateor fassoq; ignoscat Atrides:
Difficilem tenui sub iniquo iudice causam.
Hunc tamen utilitas populi, fraterq;, datiq;,
Summa mouet sceptri. laudem ut cũ sanguine penset
Mittor & ad matrem: quæ non hortanda, sed astu
Decipienda fuit: quò si Telamonius isset:
Orba suis essent etiam num lintea uentis.
Mittor & iliacas audax orator ad arces:
Visaq; & intrata est altæ mihi curia Troiæ.
Plenaq; adhuc erat illa uiris. interritus egi
Quam mihi mandarat cõmunis Græcia causam:
Accusoq; parim: prædamq;, Helenamq; reposco:
Et moneo Priamum: Priamoq; Antenora iunctum.
At Paris, & fratres, & qui rapuere sub illo,
Vix tenuere manus (scis hæc Menelae) nefandas.
Primaq; lux nostri tecum fuit illa pericli.

L onga referre mora est · quæ consilioq;, manuq;
V tiliter feci spatiosi tempore belli.
P ost acies primas, urbis se mœnibus hostes
C ontinuere diu· nec aperti copia Martis
V lla fuit· decimo demum pugnauimus anno.
Q uid facis interea, qui nil nisi prælia nosti?
Q uis tuus usus erat? nam si mea facta requiris·
H ostibus insidior· fossas munimine cingo.
C onsolor socios· ut longi tædia belli
M ente ferant placida· doceo quó simus alendi.
A rmandiq; modo· mittor quó postulat usus.
E cce Iouis monitu deceptus imagine somni
R ex iubet incœpti curam dimittere belli·
I lle potest autore suam defendere uocem.
N on sinat hoc Aiax· delendaq; pergama poscat.
Q uodq; potest, pugnet· cur non remoratur ituros?
C ur non arma capit? det quod uaga turba sequatur.
N on erat hoc nimium, nunq̃ nisi magna loquenti.
Q uid q; & ipse fugit? uidi, puduitq; uidere,
C um tu terga dares· inhonestaq; uela parares.
N ec mora· quid facitis? quæ uos dementia dixi,
C oncitat ó socij captam dimittere Troiam?
Q uid ue domum fertis decimo nisi dedecus anno?
T alibus atq; alijs· in quæ dolor ipse disertum
F ecerat· auersos profuga de classe reduxi.
C onuocat Atrides socios terrore pauentes·
N ec Telamoniades etiam nunc hiscere quicq̃
A udet & ausus erat reges incessere dictis
T hersites, etiam per me haud impune proteruus.
E rigor · & trepidos ciues exhortor in hostes·

Amissamq; mea uirtutem uoce reposco.
Tempore ab hoc quodcunq; potest fecisse uideri
Fortiter iste meum est. qui dantem terga retraxi.
Deniq; de Danais quis te laudat ue petit ue?
At sua Tydides mecum communicat acta.
Me probat. & socio semper confidit Vlysse.
Est aliquid de tot Graiorum millibus, unum
A Diomede legi. nec me sors ire iubebat.
Sed tamen & spreto noctisq;, hostisq; periclo
Ausum eadem quæ nos, phrygia de gente Dólona
Interimo. non ante tamen. quàm cuncta coegi
Prodere. & edidici quid perfida Troia pararet.
Omnia cognoram. nec quid specularer habebam.
Etiam promissa poteram cum laude reuerti.
Haud contentus eo, petij tentoria Rhesi.
Inq; suis ipsum castris, comitesq; peremi.
Atq; ita captiuo uictor, uotisq; potitus,
Ingredior curru lætos imitante triumphos.
Cuius equos pretium pro nocte poposcerat hostis.
Arma negate mihi. fueritq; benignior Aiax.
Quid Lycij referam Sarpedonis agmina, ferro
Deuastata meo? cum multo sanguine fudi
Cæranon Iphitidenq;, Alastoraq;, Chromiumq;,
Alcandrumq;, Haliumq;, Noemonaq;, Pritanimq;,
Exitioq; dedi cum Pheridamante Thoona,
Et Charopem, fatisq; immitibus Eunomon actum.
Quiq; minus celebres nostra sub mœnibus urbis
Procubuere manu. sunt & mihi uulnera ciues
Ipso pulchra loco. nec uanis credite uerbis.
Aspicite en (uestemq; manu diduxit) & hæc sunt

Pectora semper (ait) uestris exercita rebus.
At nihil impendit per tot Telamonius annos
Sanguinis in socios: & habet sine uulnere corpus.
Quid tamen hoc refert: si se pro classe pelasga
Arma tulisse refert contra Troasq;, Iouemq;?
Confiteorq; tulit: neq; enim bene facta maligne
Detrectare meum est. modó ne communia solus
Occupet: atq; aliquem nobis quoq; reddat honorem:
Reppulit Actorides sub imagine tutus Achillis
Troas ab arsuris cum defensore carinis:
Ausum etiam Hectoreis solum concurrere telis
Se putat, oblitus regisq;, ducisq;, meiq;,
Nonus in officio, & prælatus munere sortis.
Sed tamen euentus uestræ fortissime pugnæ
Quis fuit? Hector abit uiolatus uulnere nullo.
Me miserum quanto cogor meminisse dolore
Temporis illius: quo graium murus Achilles
Procubuit: nec me lachrymæ, luctusq;, timorq;,
Tadarunt: quin corpus humo sublime referrem
His humeris. his inquam humeris, ego corpus Achillis
Et simul arma tuli, quæ nunc quoq; ferre laboro,
Sunt mihi quæ ualeant in talia pondera uires:
Est animus certe uestros sensurus honores.
Scilicet iccirco pro nato cœrula mater
Ambitiosa suo fuit: ut cœlestia dona
Artis opus tantæ rudis, & sine pectore miles
Indueret? neq; enim clypei cælamina nouit:
Oceanum, & terras, cumq; alto sydera cœlo
Pleiadasq;, Hyadasq;, immunemq; æquoris Arcton,
Diuersasq; urbes, nitidumq; Orionis ensem:

Postulat, ut capiat quæ non intelligit arma.
Quid? q me duri fugientem munera belli
Arguit incœpto serum accessisse labori?
Nec se magnanimo maledicere sentit Achilli?
Si simulasse uocas crimen: simulauimus ambo.
Si mora pro culpa est: ego sum maturior illo.
Me pia detinuit coniux: pia Mater Achillem.
Primaq; sunt illis data tempora: cætera uobis.
Haud timeo: si iam nequeam defendere crimen
Cum tanto commune uiro. deprensus Vlyssis
Ingenio tamen ille: at non Aiacis, Vlysses.
Neue in me stolidæ conuicia fundere linguæ
Admiremur eum: uobis quoq; digna pudore
Obijcit. an falso Palamedem crimine turpe est
Accusasse mihi? uobis damnasse decorum?
Sed neq; Naupliades facinus defendere tantum
Tamq; patens ualuit: nec uos audistis in illo
Crimina. uidistis, pretio quæ obiecta patebant.
Nec Pæantiaden, q habet Vulcania Lemnos
Esse reus merui: crimen defendite uestrum,
(Consensistis enim) nec me suasisse negabo:
Vt se subtraheret belli que uiæq; labori,
Tentaretq; feros requie lenire dolores.
Paruit & uiuit. non hæc sententia tantum est
Fida: sed & felix cum sit: facit esse fidelem.
Quem quoniam uates delenda ad pergama poscunt:
Ne mandat mihi: melius Telamonius ibit:
Eloquioq; uirum morbis, iraq; furentem
Molliet: aut aliqua perducet callidus arte.
Ante retro Simoisq; fluet: sine frondibus Ide

Stabit·& auxilium promittet achaia Troiæ.
Quàm cessante meo pro uestris pectore rebus
Aiacis stolidi Danais solertia prosit,
Sis licet infestus socijs, regiq; mihiq;
Dure philoctete licet execrere, meumq;
Deuoueas sine fine caput·cupiasq; dolenti
Me tibi forte dari·nostrumq; haurire cruorem·
Vtq; tui mihi, sic fiat tibi·copia nostri·
Te tamen aggrediar·mecumq; reducere nitar·
Tamq; tuis potiar (faueat fortuna) sagittis·
Quàm sum dardanio, quem cepi·uate potitus·
Quàm responsa deum, Troianaq; fata retexi·
Quàm rapui phrygiæ signum penetrale Mineruæ
Hostibus è medijs·& se mihi comparat Aiax·
Nempe capi Troiam prohibebant fata sine illo·
Fortis ubi est Aiax? ubi sunt ingentia magni
Verba uiri? cur hic metuit? cur audet Vlysses
Ire per excubias? & se cõmittere nocti?
Perq; feros enses, non tantum mœnia Troiæ,
Verum etiam summas arces intrare, suaq;
Eripere æde deam·raptamq; afferre per hostes·
Quæ nisi fecissem·frustra Telamone creatus
Gestasset leua taurorum tergora septem·
Illa nocte mihi Troiæ uictoria parta est·
Pergama tunc uici·cum uinci posse coegi·
Desine Tydiden uultuq;, & murmure nobis
Ostentare meum·pars est sua laudis in illo·
Nec tu, cum socia clypeum pro classe tenebas·
Solus eras·tibi turba comes·mihi contigit unus·
Qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem

Esse· nec indomitæ deberi præmia dextræ·
Ipse quoq; hæc peteret· peteret moderatior Aiax·
Eurypylusq;, ferox· claroq; Andremone natus·
Nec minus Idomeneus, patriaq; creatus eadem
Meriones· peteret maioris frater Atridæ·
Quippe manu fortes· nec sunt tibi marte secundi·
Consilijs cessere meis· tibi dextera bello
Vtilis, ingenium est, quod eget moderamine nostro·
Tu uires sine mente geris· mihi cura futuri est·
Tu pugnare potes· pugnandi tempora mecum
Eligit Atrides· tu tantum corpore prodes·
Nos animo· q̃toq; ratem qui temperat, anteit
Remigis officium· q̃to dux milite maior·
Tantum ego te supero· nec non in corpore nostro
Pectora sunt potiora manu· uigor omnis in illis·
At uos ò proceres uigili date præmia uestro·
Proq; tot annorum curis, quas anxius egi,
Hunc titulum meritis pensandum reddite nostris·
Iam labor in fine est· obstantia fata remoui·
Altaq; posse capi faciendo pergama cepi·
Per spes nunc socias, casuraq; mœnia Troum·
Perq; deos oro· quos hosti nuper ademi·
Per si quid superest· quod sit sapienter agendum·
Si quid adhuc audax, ex præcipitiq; petendum est·
Si Troiæ fatis aliquid restare putatis·
Este mei memores· aut si mihi non datis arma·
Huic date· & ostendit signum fatale Mineruæ·
Mota manus procerum est· & quid facundia posset
Tunc patuit· fortisq; uiri tulit arma disertus·
Hectora qui solus, qui ferrum, ignesq;, Iouemq;

Sustinuit toties unam non sustinet iram·
Inuictumq; uirum uicit dolor· arripit ensem·
Et meus hic certe est· an & hunc sibi poscit Vlysses?
Hoc ait utendum est in me mihi quiq; cruore
Sæpe Phrygum maduit domini nunc cæde madebit,
Ne quisq̃ Aiacem possit superare, nisi Aiax·
Dixit & in pectus tum demum uulnera passum
Qua patuit ferro letalem condidit ensem·
Nec ualuere manus infixum educere telum·
Expulit ipse cruor rubefactaq; sanguine tellus
Purpureum uiridi genuit de cespite florem·
Qui prius Oebalio fuerat de uulnere natus·
Littera cõmunis medijs pueroq;, uiroq;
Inscripta est folijs hæc nominis, illa querelæ·
Victor ad Hypsiphyles patriam, clariq; Thoantis
Et ueterum terras infames cæde uirorum,
Vela dat ut referat Tirynthia tela sagittas·
Quæ postq̃ ad graios domino comitante reuexit
Impositaq; fero est tandem manus ultima bello·
Troia simul, Priamusq; cadunt· Priameia coniux·
Perdidit infelix hominis post omnia formam·
Externasq; nouo latratu terruit auras·
Longus in angustum qua clauditur hellespontus
Ilion ardebat neq; adhuc consederat ignis
Exiguumq; senis Priami Iouis ara cruorem
Combiberat tractisq; comis antistia Phœbi
Non profecturas tendebat ad æthera palmas,
Dardanidas matres patriorum signa deorum
Dum licet amplexas, succensaq; templa tenentes
Inuidiosa trahunt uictores præmia Graij·

Mittitur Astyanax illis de turribus, unde
Pugnantem pro se, proauitaq; regna tuentem
Sæpe uidere patrem monstratum à matre solebat.
Iamq; uiam suadet Boreas, flatuq; secundo
Carbasa mota sonant, iubet uti nauita uentis.
Troia uale, rapimur, clamant, dant oscula terræ
Troades, & patriæ fumantia tecta relinquunt.
Vltima conscendit classem miserabile uisu
In medijs Hecube natorum inuenta sepulchris.
Prensantem tumulos, atq; ossibus oscula dantem
Dulichiæ traxere manus. tamen unius hausit,
Inq; sinu cineres secum tulit Hectoris haustos.
Hectoris in tumulo canum de uertice crinem
Inferias inopes, crinem, lachrymasq; reliquit.
Est, ubi Troia fuit, phrygiæ contraria tellus
Bistonijs habitata uiris. Polymnestoris illic
Regia diues erat, cui te commisit alendum
Clam Polydore pater, phrygijsq; remouit ab armis
Consilium sapiens, sceleris nisi præmia, magnas
Adiecisset opes, animi irritamen auari.
Vt cecidit fortuna Phrygum, capit impius ensem
Rex Thracum, iuguloq; sui demisit alumni.
Et tanq̃ tolli cum corpore crimina possent,
Exanimem scopulo subiectas misit in undas.
Littore threicio classem religarat Atrides,
Dum mare pacatum, dum uentus timor esset.
Hic subito, q̃tus cum uiueret, esse solebat
Exit humo late rupta, similisq; minanti
Temporis illius uultum referebat Achilles,
Quo ferus iniusto petijt Agamemona ferro.

I mmemoresq; mei disceditis inquit Achiui?
O brutaq; est mecum uirtutis gratia nostræ?
N e facite. utq; meum nõ sit sine honore sepulchrum.
P lacet Achilleos mactata Polyxena manes.
D ixit. & immitti socijs parentibus umbræ
R apta sinu matris quam iam prope sola fouebat.
F ortis, & infelix. & plusq̃ fœmina uirgo
D ucitur ad tumulum diroq; fit hostia busto.
Q uæ memor ipsa sui postq̃ crudelibus aris
A dmota est. sensitq; sibi fera sacra parari.
V tq; Neoptolemum stantem, ferrumq; tenentem,
V tq; suo uidit figentem lumina uultu.
V tere iamdudum generoso sanguine dixit.
N ulla mora est. aut tu iugulo, uel pectore telum
C onde meo, iugulumq; simul, pectusq; retexit.
S cilicet haud ulli seruire Polyxena uellem.
H aud per tale sacrum numen placabitis ullum.
M ors tantum uellem, matrem mea fallere posset.
M ater obest. minuitq; necis mihi gaudia. quamuis
N on mea mors illi. uerum sua uita gemenda est.
V os modo, ne stygios adeam non libera manes.
E ste procul. si iusta peto. tactuq; uiriles
V irgineo remouete manus. acceptior illi,
Q uisquis is est, quem cæde mea placare paratis.
L iber erit sanguis. si quos tamen ultima nostri
V erba mouent oris. Priami uos filia regis
N unc captiua rogat, genitrici corpus inemptum
R eddite. neue auro redimat ius triste sepulchri,
S ed lachrymis. tunc cum poterat redimebat et auro.
D ixerat. & populus lachrymas, quas illa tenebat.

Non tenet. ipse etiam flens, inuitusq; sacerdos
Præbita coniecto rupit præcordia ferro.
Illa super terram defecto poplite labens,
Pertulit intrepidos ad fata nouissima uultus.
Tunc quoq; cura fuit partes uelare tegendas.
Cum caderet. castiq; decus seruare pudoris.
Troades excipiunt. deploratosq; recensent
Priamidas. & quid dederit domus una cruoris.
Teq; gemunt uirgo. teq; ò modo regia coniux.
Regia dicta parens. asiæ florentis imago.
Nunc etiam prædæ mala sors. quàm uictor Vlysses
Esse suam nollet. nisi q tamen Hectora partu
Ediderat. dominum matri uix repperit Hector.
Quæ corpus complexa animæ tam fortis inane,
Quas toties patriæ dederat natisq;, uiroq;,
Huic quoq; dat lachrymas, lachrymas ĩ uulnera fũdit
Osculaq; ore tegit. consuetaq; pectora plangit.
Canitiemq; suam concreto in sanguine uerrens.
Plura quidem, sed & hæc laniato pectore dixit.
Nata tuæ (quid enim superest?) dolor ultime matris
Nata iaces. uideoq; meum tua uulnera pectus.
Et ne perdiderim quenq̃ sine cæde meorum.
Tu quoq; uulnus habes. at te quia fœmina, rebar
A ferro tutam. cecidisti & fœmina ferro.
Totq; tuos idem fratres, te perdidit idem
Exitium Troiæ, nostriq; orbator Achilles.
At postq̃ cecidit Paridis, Phœbiq; sagittis.
Nunc certe dixi, non est metuendus Achilles.
Nunc quoq; mi metuendus erat. cinis ipse sepulti
In genus hoc sæuit. tumulo quoq; sensimus hostem.

Aeacide fœcunda fui· iacet Ilion ingens·
Euentuq; graui finita est publica clades·
Sed finita tamen, soli mihi Pergama restant·
In cursuq; meus dolor est· modo maxima rerum
Tot generis, natisq; potens, nuribusq;, uiroq;,
Nunc trahor exul, inops, tumulis auulsa meorum,
Penelope munus· quæ me data pensa trahentem
Matribus ostendens Ithacis, hæc Hectoris illa est
Clara parens· hæc est dicet Priameia coniux·
Postq; tot amissos tu nunc quæ sola leuabas
Maternos luctus, hostilia busta piasti·
Inferias hosti peperi· quò ferrea resto?
Quid ue moror; quo me seruas damnosa senectus?
Quo dij crudeles? nisi quo noua funera cernam·
Viuacem differtis anum? quis posse putaret
Felicem Priamum post diruta pergama dici?
Felix morte sua est· nec te mea nata peremptam
Aspicit· & uitam pariter, regnumq; reliquit·
At puto funeribus dotabere regia uirgo·
Condeturq; tuum monimentis corpus auitis·
Non hæc est fortuna domus· tibi munera matris
Contingent fletus· peregrinæq; haustus arenæ·
Omnia perdidimus· superest cur uiuere tempus
In breue sustineam· proles gratissima matri
Nunc solus· quondam minimus de stirpe uirili
Has datus Ismario regi Polydorus in oras·
Quid moror interea crudelia uulnera lymphis
Abluere? & sparsos immiti sanguine uultus?
Dixit· & ad littus passu procedit anili
Albentes lacerata comas· date Troades urnam

Dixerat infelix: liquidas hauriret ut undas
Aspicit eiectum Polydori in littore corpus:
Factaq; threicijs ingentia uulnera telis.
Troades exclamant. obmutuit illa dolore:
Et pariter uocem, lachrymasq; introrsus obortas
Deuorat ipse dolor: duroq; simillima saxo
Torpet: & aduersa figit modo lumina terra:
Interdum toruos extollit ad æthera uultus:
Nunc positi spectat uultum, nunc uulnera nati
Vulnera præcipue: seq; armat, & instruit ira.
Qua simul exarsit: tanq; regina maneret:
Vlcisci statuit: pœnæq; in imagine tota est.
Vtq; furit catulo lactente orbata Leæna:
Signaq; nacta pedũ sequitur: quẽ non uidet hostem:
Sic Hecube, postq; cum luctu miscuit iram:
Non oblita animorum, annorum oblita suorum,
Vadit ad artificem diræ Polymnestora cædis:
Colloquiumq; petit. nam se monstrare relictum
Velle latens illi quod nato redderet aurum.
Credidit Odrysius prædæq; assuetus amore:
In secreta uenit, tum blando callidus ore
Tolle moras Hecube dixit: da munera nato:
Omne fore illius quod das, quod & ante dedisti
Per superos iuro. spectat truculenta loquentem,
Falsaq; iurantem, tumidaq; exæstuat ira.
Atq; ita correpto, captiuarum agmina matrum
Inuocat: & digitos in perfida lumina condit:
Expilatq; genis oculos. facit ira ualentem.
Immergitq; manus: fœdataq; sanguine sonti
Non lumen (neq; enim superest) loca luminis haurit.

Clade sui Tracum gens irritata tyranni
Troàda telorum,lapidumq́; incessere iactu
Cœpit·at hæc missum rauco cum murmure saxum
Morsibus insequitur·rictuq́; ad uerba parato
Latrauit conata loqui·locus extat·& ex re
Nomen habet·ueterumq́; diu memor illa malorum,
Tum quoq; Sithonios ululauit mœsta per agros·
Illius Troasq́; suos,hostesq́; Pelasgos
Illius fortuna deos quoq; mouerat omnes·
Sic omnes,ut & ipsa Iouis coniuxq́; sororq́;,
Euentus Ecubam meruisse negauerit illos·
Non uacat auroræ,quanq̃ iisdem fauerat armis·
Cladibus & casu Troiæq́;,Hecubæq́; moueri·
Cura deam propior,luctusq́; domesticus angit·
Memnonis amissi·phrygiis quem luthea campis,
Vidit Achillea pereuntem cuspide mater·
Vidit,& ille color,quo matutina rubescunt
Tempora·palluerat·latuitq́; in nubibus æther·
At non impositos supremis ignibus artus
Sustinuit spectare parens·sed crine soluto,
Sicut erat,magni genibus procumbere non est
Dedignata Iouis·lachrymisq́; has addere uoces·
Omnibus inferior,quas sustinet aureus Aether·
(Nam mihi sunt totum rarissima templa per orbẽ)
Diua tamen ueni·non ut delubra,diesq́;
Des mihi sacrificos,calituraśq; ignibus aras·
Si tamen aspicias quantum tibi fœmina præstem·
Tum cum luce noua,noctis confinia seruo·
Præmia danda putes·sed non ea cura,neq; hic est
Nunc status Auroræ,meritos ut poscat honores·

Memnonis orba mei, uenio: qui fortia frustra
Pro patrio tulit arma suo: primisq; sub annis
Occidit à forti (sic dij uoluistis) Achille.
Da precor huic aliquem solatia mortis honorem
Summe deum rector: maternaq; uulnera leni.
Iuppiter annuerat. cum Memnonis arduus alto
Corruit igne rogus: nigriq; uolumina fumi
Infecere diem. ueluti cum flumina natas
Exhalant nebulas: nec Sol admittitur infra.
Atra fauilla uolat: glomerataq; corpus in unum
Densatur: faciemq; capit: sumitq; colorem.
Atq; animum ex igni. leuitas sua præbuit alas.
Et primo similis uòlucri, mox uera uolúcris
Insonuit pennis: pariter sonuere sorores
Innumeræ: quibus est eadem natalis origo.
Terq; rogum lustrant: & consonus exit in auras
Ter plangor. quarto seducunt castra uolatu.
Tunc duo diuersa populi de parte feroces
Bella gerunt: rostrisq; & aduncis unguibus iras
Exercent: alasq;, aduersaq; pectora lassant:
Inferiæq; cadunt cineri cognata sepulto
Corpora: seq; uiro forti meminere creatas.
Præpetibus subitis nomen facit author: ab illo
Memnonides dictæ: cũ Sol duodena peregit
Signa: parentali morituræ more rebellant.
Ergo alijs latrasse Dymantida flebile uisum est.
Luctibus est aurora suis intenta: piasq;
Nunc quoq; dat lachrymas, & toto rorat in orbe.
Non tamen euersam Troiæ cum mœnibus esse
Spem quoq; fata sinunt. sacra, et sacra altera patrem

Fert

Fert humeris uenerabile onus cythereius Heros,
De tantis opibus prædam pius eligit illam·
Ascaniumq́; suum, profugaq́; per æquora classe
Fertur ab Antandro·scelerataq́; littora Thracum
Et Polydoræo manantem sanguine terram
Linquit·& utilibus uentis, æstuq́; secundo
Intrat Apollineam socijs comitantibus urbem·
Hunc Anius quo rege homines, antistite Phœbus
Rite colebatur·temploq́;, domoq́;, recepit·
Vrbemq́; ostendit·delubraq́; nota, duasq́;
Latona quondam stirpes pariente retentas·
Thure dato flammis, uinoq́; in thura profuso,
Cæsarumq́; boum fibris de more crematis,
Regia tecta petunt·positisq́; tapetibus altis
Munera cum liquido capiunt cerealia Baccho·
Tunc pius Anchises·ó Phœbi lecte sacerdos
Fallor?an & natum, cum primum hæc mœnia uidi·
Bisq́; duas natas, quantum reminiscor·habebas?
Huic Anius niueis circundata tempora uittis
Concutiens, & tristis, ait·non falleris Heros
Maxime·uidisti natorum quinq; parentem·
Quem nunc tanta homines rerũ inconstantia uersat
Penè uides orbum·quod enim mihi filius absens
Auxilium?quem dicta suo de nomine tellus
Andros habet, pro patre locumq́; et regna tenentem·
Delius augurium dedit huic·dedit altera liber
Fœmineæ stirpi uoto maiora, fideq́;
Munera·nam tactu natarum cuncta mearum
In segetem, laticemq́; meri, baccamq́; Mineruæ
Transformabantur·diuesq́; erat usus in illis·

Hoc ubi cognouit Troiæ populator Atrides.
(Ne non ex aliqua uestram sensisse procellam
Nos quoq; parte putes) armorum uiribus usus
Abstrahit inuitas gremio genitoris alantq;,
Imperat argolicam cœlesti munere gentem.
Effugiunt quo quæq; potest. Eubœa duabus,
Et totidem natis Andros fraterna petita est.
Miles adest: & ni dedantur bella minatur.
Victa metu pietas consortia corpora pœnæ
Reddidit: & timido posses ignoscere fratri.
Non hic Aeneas, non qui defenderet Andron
Hector erat: per quos decimum durastis in annum.
Iamq; parabantur captiuis uincla lacertis:
Illæ tollentes etiam num libera cœlo
Brachia, Bacche pater fer opem dixere: tulitq;
Muneris autor opem (si miro perdere more
Ferre uocatur opem) nec qua ratione figuram
Perdiderint potui scire, aut nunc dicere possum.
Summa mali nota est. pennas sumpsere tuæq;
Coniugis, in uolucres niueas abiere columbas.
Talibus, atq; aliis postq̃ conuiuia dictis
Implerunt: mensa somnum petiere remota:
Cumq; die surgunt: adeuntq; oracula Phœbi.
Qui petere antiquam matrem cognataq; iussit
Littora. prosequitur rex, & dat munus ituris.
Anchisæ sceptrum, chlamydem, pharetramq; nepoti.
Craterem Aeneæ, quem quondam miserat illi
Hospes ab Aemoniis Therses Ismenius oris.
Miserat hunc illi Therses: fabricauerat Alcon
Myleus: & longo cælauerat argumento.

Vrbs erat· & septem posses ostendere portas·
Hæ pro nomine erant· & quæ foret illa docebant·
Ante urbem exequiæ tumuliq́;,ignesq́;,rogiq́;,
Effusæq́; comas,& apertæ pectora matres
Significant luctum· Nymphæ quoq; flere uidentur·
Siccatosq́; queri fontes· sine frondibus arbor
Nuda riget· lambunt arentia saxa capellæ·
Ecce facit medijs natas ab Orione Thebis·
Hanc non fœmineum iugulo dare pectus aperto·
Illam demisso per fortia pectora telo
Pro populo cecidisse suo· pulchrisq́; per urbem
Funeribus ferri· celebriq́; in parte cremari·
Tum de uirginea geminos exire fauilla
Ne genus intereat· iuuenes· quos fama Coronas
Nominat· & cineri materno ducere pompam·
Hactenus antiquo signis fulgentibus ære
Summus in aurato Crater erat asper Achanto·
Nec leuiora datis Troiani dona remittunt·
Dantq́; sacerdoti custodem thuris acerram,
Dant pateram,claramq́; auro,gemmisq́; coronam·
Inde recordati Teucros à sanguine Teucri
Ducere principium,Cretam tenuere· lociq́;
Ferre diu nequiere Iouem· centumq́; relictis
Vrbibus,ausonios optant contingere portus·
Sæuit hyems· iactatq́; uiros· Strophadūq́; receptos
Portibus infidis exterruit ales Aello·
Etiam Dulichios portus,Ithacamq:,Samumq́;,
Neritiasq́; domos regnum fallacis Vlyssei,
Prætereunt uecti certatam lite deorum
Ambraciam· uersiq́; uident sub imagine saxum

Iudicis, actiaco quæ nunc ab Appolline nota est.
Vocalemq; sua terram Dodonida quercu.
Chaoniosq; sinus. ubi nati rege Molosso
Impia subiectis fugere incendia pennis.
Proxima Phæacum felicibus obsita pomis
Rura petunt. E'piros ab his regnataq; uati
Butrothos phrygio simulataq; Ttroia tenetur.
Inde futurorum certi, quæ cuncta fideli
Priamides Helenus monitu prædixerat intrant
Sicaniam tribus hæc excurrit in æquora linguis.
E' quibus imbriferos uersa est Pachynos ad austros.
Mollibus expositum zephyris Lilybæon. ad arctos
Aequoris expertes, spectat Boreamq; Peloros.
Hanc subeunt Teucri remis, æstuq; secundo
Sub noctem potitur zanclæa classis Arena.
Scylla latus dextrum, leuum irrequieta Chàrybdis
Infestant. uorat hæc raptas, reuomitq; carinas.
Illa feris atram canibus succingitur aluum
Virginis ora gerens. & (si non omnia uates
Ficta reliquerunt) aliquo quoq; tempore uirgo.
Hanc multi petiere proci. quibus illa repulsis
Ad Pelagi Nymphas, Pelagi gratissima Nymphis.
Ibat & elusos iuuenum narrabat amores.
Quàm, dum pectendos præbet Galatea capillos.
Talibus alloquitur referens suspiria dictis.
Te tamen ó uirgo genus haud immite uirorum
Expetit. utq; facis potes his impune negare.
At mihi, cui pater est Nereus. quàm cærula Doris
Enixa est. quæ sum turba quoq; tuta sororum,
Non nisi per luctus licuit Cyclopis amorem

Effugere·& lachrymæ uocem impediere loquentis.
Quas ubi marmoreo detersit pollice uirgo.
Et solata deam est·refer o' gratissima dixit·
Nè ue tui causam tege,sum tibi fida doloris.
Nereis his contra resecuta Crateide natam est.
Acis erat Fauno,Nymphaq; Simethide cretus,
Magna quidem patrisq; sui,matrisq; uoluptas·
Nostra tamen maior·nam me sibi iunxerat uni
Pulcher·& octonis iterum natalibus actis
Signarat teneras dubia lanugine malas.
Hunc ego me Cyclops nullo cum fine petebat.
Nec si quæsieris odium Cyclopis amór ne
Acidis in nobis fuerit præstantior·edam.
Par utrunq; fuit·pro quanta potentia regni
Est Venus alma tui nempe ille immittis,& ipsis
Horrendus syluis,& uisus ab hospite nullo
Impune,& magni cum dijs contemptor Olympi,
Quid sit amor sentit·nostriq; cupidine captus
Vritur oblitus pecorum,antrorumq; suorum.
Iamq; tibi formæ,iamq; est tibi cura placendi
Iam rigidos pectis rastris Polypheme capillos.
Iam libet hirsutam tibi falce recidere barbam·
Et spectare feros in aqua,& componere uultus·
Cædis amor,feritasq;,sitisq; immensaq; cruoris
Cessant·& tutæ ueniunt,abeuntq; carinæ.
Telemus interea siculum delatus in æquor
Telemus Eurymides quem nulla fefellerat ales
Terribilem Polyphemon alit·lumenq; quod unum
Fronte geris media rapiet tibi dixit Vlysses
Risit·& ó uatum stolidissime falleris (inquit)

Altera iam rapuit. sic frustra uera monentem
Spernit: & aut gradiens ingenti littora passu
Degrauat: aut fessus sub opaca reuertitur antra.
Prominet in pontum cuneatus acumine longo
Collis: utrunq; latus circunfluit æquoris unda.
Huc ferus ascendit Cyclops: mediusq; resedit.
Lanigeræ pecudes nullo ducente secutæ.
Cui postq̃ pinus baculi quæ prebuit usum:
Ante pedes posita est antennis apta ferendis:
Sumptaq; arundinibus compacta est fistula centum:
Senserunt toti pastoria sibila montes.
Senserunt undæ. latitans ego rupe, meiq;
Acidis in gremio residens procul auribus hausi.
Talia dicta meis, auditaq; uerba notaui.
Candidior folio niuei Galatea Ligustri,
Floridior prato, longa procerior Alno,
Splendidior Vitro, tenero lascivior Hœdo,
Leuior assiduo detritis æquore Conchis,
Solibus hybernis, æstiua gratior umbra,
Nobilior Pomis, Platano conspectior alta,
Lucidior Glacie, matura dulcior Vua,
Mollior & Cygni plumis, & lacte coacto,
Et si non fugias, riguo formosior Horto.
Sæuior indomitis eadem Galatea Iuuencis
Durior annosa Quercu, fallacior undis,
Lentior & Salicis uirgis, & Vitibus albis,
His immobilior scopulis, uiolentior amne,
Laudato Pauone superbior: acrior igni,
Asperior Tribulis, fœta truculentior Vrsa,
Surdior æquoribus, calcato immitior Hydro,

Et quod præcipue (si possem) demere uellem·
Non tantum ceruo claris latratibus acto,
Verum etiam uentis, uolucriq; fugacior aura·
At bene si noris, pigeat fugisse morasq;
Ipsa tuas damnes & me retinere labores·
Sunt mihi pars montis uiuo pendentia saxo
Antra quibus nec sol medio sentitur in æstu·
Nec sentitur hyems· sunt poma grauantia ramos·
Sunt auro similes longis in uitibus uuæ·
Sunt & purpureæ· tibi & has seruamus, & illas·
Ipsa tuis manibus syluestri nata sub umbra
Mollia Fraga leges ipsa autumnalia Corna,
Prunaq; non solum nigro liuentia succo,
Verum etiam generosa, nouasq; imitantia ceras·
Nec tibi castaneæ me coniuge, nec tibi deerunt
Arbuteij fœtus· omnis tibi seruiet arbos·
Hoc pecus oẽ meum est· multæ quoq; uallibus errant·
Multas sylua tegit multæ stabulantur in antris·
Nec (si forte roges) possem tibi dicere quot sunt·
Pauperis est numerare pecus· de laudibus harum
Nil mihi crediderís· præsens potes ipsa uidere·
Vt uix sustineant distentum cruribus uber·
Sunt fœtura minor tepidis in ouilibus Agni·
Sunt quoq; par ætas alijs in ouilibus Hœdi·
Lac mihi semper adest niueum· pars inde bibenda
Seruatur partem liquefacta coagula durant·
Nec tibi delitiæ faciles uulgataq; tantum
Munera contingent· Damæ, leporesq;, capræq;
Parq; columbarum, demptus ue cacumine nidus·
Inueni geminos, qui tecum ludere possunt·

Inter se similes, uix ut dignoscere possis.
Villosæ catulos in summis montibus Vrsæ.
Inueni, & dixi dominæ seruabimus istos.
Iam modo cœruleo nitidum caput exere ponto.
Iam Galatea ueni, nec munera despice nostra.
Certe ego me noui, liquidæq; in imagine uidi
Nuper aquæ, placuitq; mihi mea forma uidenti.
Aspice sim quantus. non est hoc corpore maior
Iuppiter in cœlo (nam uos narrare soletis
Nescio quem regnare Iouem) coma plurima toruos
Prominet in uultus, humerosq; ut lucus obumbrat.
Nec mea quod duris horrent densissima setis
Corpora, turpe puta. turpis sine frondibus arbor.
Turpis equus, nisi colla iubæ flauentia uelent.
Pluma tegit uolucres. ouibus sua lana decori est.
Barba uiros, hirtæq; decent in corpore setæ.
Vnum est in media lumen mihi fronte, sed instar
Ingentis clypei. quid non hæc omnia magno
Sol uidet è cœlo? Solis tamen unicus orbis.
Adde, quod in uestro genitor meus æquore regnat.
Hunc tibi do socerum. tantum miserere, precesq;
Supplicis exaudi. tibi enim succumbimus uni.
Quiq; Iouē, & cœlum sperno, & penetrabile fulmē
Nereï te uereor. tua fulmine sæuior ira est.
Atq; ego contemptus essem patientior huius,
Si fugeres omnes. sed cur cyclope repulso
Acin amas? præfersq; meis amplexibus Acin?
Ille tamen placeatq; sibi, placeatq;, licebit,
Quod nolem Galatea, tibi modo copia detur.
Sentiet esse mihi tanto pro corpore uires.

Viscera uiua traham: diuulsaq; membra per agros,
Perq; tuas spargam: si se tibi misceat: undas.
Vror enim: læsusq; exæstuat acrior ignis:
Cumq; suis uideor translatam uiribus Aetnam
Pectore ferre meo: nec tu Galatea moueris.
Talia nequicq̃ questus (nam cuncta uidebam)
Surgit: & ut taurus uacca furibundus adempta
Stare nequit: syluaq;, & notis saltibus errat.
Cum ferus ignaros, nec quicq̃ tale timentes
Me uidet, atq; Acin. uideoq; exclamat: & ista
Vltima sit: faciam: Veneris concordia uestræ.
Tantaq; uox. quantam Cyclops iratus habere
Debuit: illa fuit. clamore perhorruit Aetna.
Ast ego uicino pauefacta sub æquore mergor.
Terga fugæ dederat conuersa Simethius Heros.
Et fer opem Galatea (precor) mihi ferte parentes.
Dixerat: & uestris periturum admittite regnis.
Insequitur Cyclops: partemq; è monte reuulsam
Mittit: & extremus q̃uis peruenit ad illum
Angulus è saxo: totum tamen obruit Acim.
At nos quod fieri solum per fata licebat:
Fecimus: ut uires assumeret Acis auitas.
Puniceus de mole cruor manabat: & intra
Temporis exiguum rubor euanescere cœpit.
Fitq; color primo turbati fluminis imbre:
Purgaturq; mora. tum moles tacta dehiscit:
Viuaq; per rimas, proceraq; surgit arundo.
Osq; cauum saxi sonat exultantibus undis.
Miraq; res, subito media tenus extitit aluo
Incinctus iuuenis flexis noua cornua cannis:

Qui, nisi q maior · q toto cœrulus ore est ·
Acis erat · & sic quoq; erat tamen acis in Amnem
Versus · & antiquum tenuerunt flumina nomen.
Desierat Galatea loqui · cœtuq; soluto
Discedunt · placidisq; natant Nereides undis.
Scylla redit · neq; enim medio se credere ponto
Audet · & aut bibula sine uestibus erat arena ·
Aut, ubi lassata est · seductos nacta recessus
Gurgitis · inclusa sua membra refrigerat unda.
Ecce fretum scindens alti nouus incola ponti
Nuper in Euboica uersis Antedone membris
Glaucus adest · uisæq; cupidine uirginis ardet.
Et quæcunq; putat fugientem posse morari,
Verba refert · fugit illa tamen, ueloxq; timore
Peruenit in summum positi prope littora montis.
Ante fretum est ingens apicem coniectus in unum
Longa sub arboribus conuexus ad æquora uertex.
Constitit hic · & tuta loco monstrum ne Deus ne
Ille sit ignorans · admiraturq; colorem,
Cæsariemq; humeros, subiectaq; terga tegentem ·
Vltimaq; excipiat quod tortilis inguina piscis
Sensit · & innitens, quæ stabat proxima moli ·
Non ego prodigium · nec sum fera bellua uirgo ·
Sed deus (inquit) aquæ · nec maius in æquore Proteus
Ius habet, & triton, Athamantiadesq; Palæmon.
Ante tamen mortalis eram · sed scilicet altis
Deditus æquoribus, tantum exercebar in illis.
Nam modo ducebam ducentia retia pisces ·
Nunc in mole sedens moderabar arundine linum.
Sunt uiridi prato confinia littora · quorum

Altera pars undis, pars altera cingitur herbis.
Quas neq; cornigeræ morsu læsere iuuencæ:
Nec placidæ carpsistis Oues, hirtæ ue Capellæ.
Non apis inde tulit collectos sedula flores:
Non data sunt capiti genialia serta: nec unq̃
Falciferæ secuere manus. ego primus in illo
Cespite consedi: dum lina madentia sicco.
Vtq; recenserem captiuos ordine pisces:
Insuper exposui: quos aut in retia casus.
Aut sua crudelitas in aduncos egerat hamos.
Res similis fictæ. sed quid mihi fingere prodest?
Gramine contacto cœpit mea præda moueri:
Et motare latus: terraq; ut in æquore niti.
Dumq; moror, miror q; simul: fugit omnis in undas
Turba suas: dominumq; nouũ, littusq; relinquũt.
Obstupui: dubitoq; diu, causamq; requiro:
Num Deus hæc aliquis, num succus fecerit herbæ.
Quæ tamen has inq̃ uires habet herba? manuq;
Pabula decerpsi: decerptaq; dente momordi.
Vix bene combiberant ignotos guttura succos:
Cum subito trepidare intus præcordia sensi:
Alteriusq; rapi naturæ pectus amore.
Nec potui restare diu: repetendaq; nunq̃
Terra uale dixi: corpusq; sub æquore mersi.
Di maris exceptum socio dignantur honore.
Vtq; mihi quæcunq; feram mortalia demant:
Oceanum, Tethynq; rogant. ego lustror ab illis.
Et purgante nefas nouies mihi carmine dicto
Pectora fluminibus iubeor supponere centum.
Nec mora: diuersis lapsi de partibus amnes:

Totaq; uertuntur supra caput æquora nostrum.
Quæ postq̃ redeunt· alium me corpore toto,
Ac fueram nuper, nec eundem mente recepi.
Hactenus acta tibi possum memoranda referre·
Hactenus & memini· nec mens mea cætera sensit.
Hanc ego tum primum uiridem ferrugine barbam,
Cæsariemq; meam, quàm longa per æquora uerro·
Ingentesq; humeros, & cærula brachia uidi·
Cruraq; pinnigero curuata nouissima pisce.
Quid tamen hæc species? quid dijs placuisse marinis?
Quid iuuat esse deum? si tu non tangeris istis?
Talia dicentem, dicturum plura reliquit
Scylla deum· furit ille, irritatusq; repulsa
Prodigiosa petit Titanidos atria Circes.

P.OVIDII NASO. METAMORPHOSEOS LIBER.XIIII.

Amq; giganteis iniectam faucibus Aetnam,
i
Aruaq; Cyclopum, quid rastra, quid usus aratri
Nescia, nec quicq̃ iunctis debentia bobus,
Liquerat Euboicus tumidarum cultor aquarum
Liquerat & zanclen, aduersaq; mœnia Rhegi
Nauifragumq; fretum, gemino quod littore pressum
Ausoniæ, siculæq; tenet confinia terræ.
Inde manu magna tyrrhena per æquora uectus,

Herbiferos adijt colles, atq; atria Glaucus
Sole ſatæ Circes uariarum plena ferarum.
Quam ſimul aſpexit dicta, acceptaq; ſalute.
Diua dei miſerere, precor. nam ſola leuare
Tu potes hunc dixit (uidear modo dignus) amorem.
Quanta ſit herbarum Titani potentia nulli
Quàm mihi cognitius. qui ſum mutatus ab illis.
Neue mei non nota tibi ſit cauſa furoris.
Littore in italico Meſſenia mœnia contra
Scylla mihi uiſa eſt. pudor eſt promiſſa, preceſq;
Blanditiaſq; meas, contemptaq; uerba referre.
At tu ſiue aliquod regnum eſt in carmine, carmen
Ore moue ſacro. ſiue expugnatior herba eſt.
Vtere tentatis operoſæ uiribus herbæ.
Nec medeare mihi, ſaneſq; hæc uulnera mando.
Fineq; nil opus eſt. partem ferat illa caloris.
At Circe (neq; enim flammis habet aptius ulla
Talibus ingenium. ſeu cauſa eſt huius in ipſa.
Seu Venus indicio facit hoc offenſa paterno)
Talia uerba refert. melius ſequere uolentem,
Optantemq; eadem, parilíq; cupidine captam.
Dignus eras ultro. poteras certeq; rogari.
Et ſi ſpem dederis (mihi crede) rogaberis ultro.
Ne dubites. adſitq; tuæ fiducia formæ.
En ego cum dea ſim, nitidi cum filia Solis,
Carmine cum tantum, quantũ quoq; gramine poſſim
Vt tua ſim, uoueo. ſpernentem ſperne, ſequenti
Redde uices, unoq; duas ulciſcere facto.
Talia tentanti, prius inquit in æquore frondes,
Glaucus, & in ſummis naſcentur montibus algæ,

Sospite quàm Scylla nostri mutentur amores.
Indignata dea est. & lædere quatenus ipsum
Non poterat, nec uellet amans. irascitur illi,
Quæ sibi prælata est, Venerisq; offensa repulsa,
Protinus horrendis infamia pabula succis
Conterit. & tritis hecateia carmina miscet.
Cærulaq; induitur uelamina. perq; ferarum
Agmen adulantum media procedit abaula.
Oppositumq; petens contra zancleia saxa
Rhegion ingreditur. feruentesq; æstibus undas.
In quibus, ut solida ponit uestigia terra.
Summaq; decurrit pedibus super æquora siccis.
Parnus erat gurges curuos sinuatus in arcus,
Grata quies Scyllæ, quó se referebat ab æstu
Et maris, & cæli. medio cum plurimus orbe
Sol erat. & minimas à uertice fecerat umbras.
Hunc dea præuitiat. portentificisq; uenenis
Inquinat. hic pressos latices radice nocenti
Spargit. & obscurum uerborum ambage nouorum
Ter nouies carmen magico demurmurat ore.
Scylla uenit. mediaq; tenus descenderat aluo.
Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris
Aspicit. ac primo non credens corporis illas
Esse sui partes. refugitq;, abigitq;, timetq;
Ora proterua canum. sed quos fugit. attrahit unà.
Et corpus quærens femorum, crurumq;, pedumq;
Cerbereos rictus pro partibus inuenit illis.
Statq; canum rabies, subiectaq; terga ferarum
Inguinibus truncis, uteroq; extante coercet.
Fleuit amans Glaucus, nimiumq; hostiliter usæ

Viribus herbarum fugit connubia Circes·
Scylla loco mansit·cumq; est data copia primum
In Circes odium, socijs spoliauit Vlyssem·
Mox eadem Teucras fuerat mersura carinas·
Ni prius in scopulum, qui nunc quoq; saxeus extat·
Transformata foret·scopulum quoq; nauita uitat·
Hunc ubi Troianæ remis a, uidamq; charibdim,
Euicere rates·cum iam prope littus adessent
Ausonium·libycas uento referuntur ad oras·
Excipit Aenean illic animoq; domoq;
Non bene dissidium Phrygij latura mariti
Sydonis·inq; pyra sacri sub imagine facta
Incubuit ferro·deceptaq; decipit omnes·
Rursus arenosæ fugiens noua mœnia terræ
Ad sedes Erycis, fidumq; relatus Acesten,
Sacrificat·tumulumq; sui genitoris honorat·
Quasq; rates Iris Iunonia penè cremarat·
Soluit·& Hippotadæ regnum, terrasq; calentes
Sulfure fumantes, Acheloidumq; relinquit
Sirenum scopulos, orbataq; præside pinus
Inarimen, Prochytenq; legit·steriliq; locatas
Colle pythecusas habitantum nomine dictas·
Quippe deum genitor fraudem, & periuria quondã
Cercopum exosus, gentisq; admissa dolosæ
In deforme uiros animal mutauit·ut ijdem
Dissimiles homini possent, similesq; uideri·
Membraq; contraxit·naresq; à fronte remissas
Contudit·& rugis perarauit anilibus ora·
Totaq; uelatos flauenti corpora uillo
Misit in has sedes·nec non prius abstulit usum

Verborum, & natæ dira in periuria linguæ.
Posse queri, tantum rauco stridore reliquit.
Has ubi præteriit, & parthenopeia dextra
Mœnia deseruit, leua de parte canori
Aeolidæ tumulum, & loca fœta palustribus undis,
Littora cumarum, uiuacisq; antra Sybillæ
Intrat, & ut manes adeat per auerna paternos
Orat, at illa diu uultum tellure moratum
Erexit tandemq; deo furibunda recepto,
Magna petis, dixit, uir factis maxime, cuius
Dextera per ferrum est, pietas spectata per ignes.
Pone tamen Troiane metum, potiere petitis,
Elysiasq; domos, & regna nouissima mundi
Me duce cognosces, simulachraq; cara parentis.
Inuia uirtuti nulla est uia, dixit, & auro
Fulgentem ramum sylua Iunonis auernæ
Monstrauit, iussitq; suo diuellere trunco.
Paruit Aeneas, & formidabilis Orci
Vidit opes, atauosq; suos, umbramq; senilem
Magnanimi Anchisæ, didicit quoq; iura locorum,
Quæq; nouis essent adeunda pericula bellis.
Inde ferens lapsos auerso tramite passus
Cum duce cumæa fallit sermone laborem.
Dumq; iter horrendum per opaca crepuscula carpit.
Seu dea tu præsens, seu diis gratissima dixit.
Numinis instar eris, semper mihi, meq; fatebor
Muneris esse tui, quæ me loca mortis adire,
Quæ loca me uisæ uoluisti euadere mortis.
Pro quibus aerias meritis euectus ad auras,
Templa tibi statuam, tribuam tibi thuris honores.

Respicit

Respicit hunc uates & suspiratibus haustis,
Nec dea sum dixit·nec sacri thuris honore
Humanum dignare caput·neu nescius erres
Lux æterna mihi·carituraq; fine dabatur·
Si mea uirginitas Phœbo patuisset amanti·
Dum tamen hanc sperat·dum præcorrumpere donis
Me cupit·elige ait uirgo Cumæa·quid optes·
Optatis potiere tuis·ego pulueris hausti
Ostendens cumulum, quot haberet corpora puluis·
Tot mihi natales contingere uana rogaui·
Excidit ut peterem iuuenes quoq; protinus annos·
Hos tamen ille mihi dabat·æternamq; iuuentam·
Si uenerem paterer·contempto munere Phœbi
Innuba permaneo·sed iam felicior ætas
Terga dedit·tremuloq; gradu uenit ægra Senectus·
Quæ patienda diu est·nam iam mihi secula septem
Acta uides·superest numeros ut pulueris æquem·
Tercentum messes, tercentum musta uidere·
Tempus erit·cum de tanto me corpore paruam
Longa dies faciet·consumptaq; membra senecta,
Ad minimum redigentur onus·nec amata uidebor,
Nec placuisse deo·Phœbus quoq; forsitan ipse
Vel non agnoscet·uel dilexisse negabit·
Vsq; adeo mutata ferar·nulliq; uidenda,
Voce tamen noscar·uocem mihi fata relinquent·
Talia conuexum per iter memorante Sybilla,
Sedibus Euboicam stygijs emersit in urbem
Troius Aeneas·sacrisq; ex more litatis,
Littora adit nondum nutricis habentia nomen·
Hic quoq; substiterat post tædia longa laborum

Neritius Macareus comes experientis Vlyssei
Desertum quondam medijs in rupibus Aetnæ
Noscit Achemeniden improuisoq; repertum
Viuere miratus, quis te casus'ue, deus'ue
Seruat Achemenide? cur inquit barbara; graium
Prora uehit? petitur uestra quæ terra carina?
Talia quærenti iam non hirsutus amictu,
Iam suus, & spinis conserto tegmine nullis
Fatur Achemenides. iterum Polyphemon, & illos
Aspiciam fluidos humano sanguine rictus.
Hæc mihi ni potior domus est, Itaciq; carina.
Si minus Aenean ueneror genitore nec unq̃
Esse satis potero (præstem licet omnia) gratus.
Quod loquor & spiro cœlumq; & lumina solis
Aspicio (possum ne ingratus & imemor esse?)
Ille dedit. quod non anima hæc Cyclopis in ora
Venit & ut lumen iam nunc uitale relinquam.
Vt tumulo, aut certe non illa condar in aluo.
Quid mihi tunc animi, nisi si timor abstulit omnem
Sensum, animũq; fuit? cũ uos petere alta relictus
Aequora conspexi. uolui inclamare sed hosti
Prodere me timui. uestræ quoq; clamor Vlyssis
Penè rati nocuit. uidi cum monte reuulsum
Immanem scopulum medias permisit in undas.
Vidi iterum ueluti tormenti uiribus acta
Vasta giganteo iaculantem saxa lacerto.
Et ne deprimeret fluctus'ue lapis'ue carinam
Pertimui iam me non esse oblitus in illa.
Vt uero fuga uos ab acerba morte reduxit.
Ille quidem totam gemebũdus obambulat Aetnam

Prætentataq; manu syluas, & luminis orbus
Rupibus incursat· fœdataq; brachia tabo
In mare protendens gentem execratur achiuam·
Atq; ait·ó siquis referat mihi casus Vlyssem·
Aut aliquem ex socijs in quem mea sæuiat ira·
Viscera cuius edam·cuius uiuentia dextra
Membra mea laniem cuius mihi sanguis inundet
Guttur·& elisi trepident sub dentibus artus·
Quàm nullum, aut leue sit damnũ mihi lucis adēptæ?
Hæc, & plura ferox·me luridus occupat horror
Spectantem uultus·etiamnum cæde madentes,
Crudelesq; manus & inanem luminis orbem
Membraq;, & humano concretam sanguine barbã·
Mors erat ante oculos·minimum tamẽ ipsa doloris,
Etiam prensurum, iam nunc mea uiscera rebar
In sua mersurum, mentiq; hærebat imago
Temporis illius·quo uidi bina meorum
Ter, quater affligi sociorum corpora terræ·
Cum super ipse iacens hirsuti more Leonis
Visceraq;, & carnes, cumq; albis ossa medullis,
Semianimesq; artus auidam condebat in aluum,
Me tremor inuasit·stabam sine sanguine mœstus·
Mandentemq; uidens, eiectantemq; cruentas
Ore dapes, & frustra mero glomerata uomentem·
Talia fingebam misero mihi fata parari·
Perq; dies multos latitans, omnemq; tremiscens
Ad strepitum, mortemq; timens, cupidusq; moriri
Glande famem pellens, & mixta frondibus herba,
Solus, inops, expes, letc, pœnæq; relictus,
Han procul aspexi longo post tempore nauem·

O rauiq; fugam gestu, ad littusq; cucurri·
E t moui, graiumq; ratis Troiana recepit·
T u quoq; pande tuos comitum gratissime casus
E t ducis, & turbæ, quæ tecum est credita ponto·
A eolon ille refert tusco regnare profundo·
A eolon Hippotaden cohibentem carcere uentos·
Q uos bouis inclusos tergo (memorabile munus)
D ulichium sumpsisse ducem· flatuq; secundo
L ucibus isse nouem, & terram aspexisse petitam·
P roxima post nouam, cum se se Aurora moueret·
I nuidia socios, prædæq; cupidine uictos
E sse ratos aurum, dempsisse ligamina uentis·
C um quibus isse retro, per quas mõ uenerat undas,
A eoliiq; ratem portus repetisse tyranni·
I nde Lami ueterem læstrygonis inquit in urbem
V enimus· Antiphates terra regnabat in illa·
M issus ad hunc ego sum numero comitante duorũ·
V ixq; fuga quæsita salus, comitiq;, mihiq;·
T ertius è nobis Læstrygonis impia tinxit
O ra cruore suo fugientibus instat· & agmen
C oncitat Antiphates· coeunt, & saxa trabesq;
C oiiciunt· merguntq; uiros· merguntq; carinas·
V na tamen, quæ nos, ipsumq; uehebat Vlyssem
E ffugit amissa sociorum parte· dolentes
M ultaq; conquesti terris allabimur illis·
Q uas ꝓcul hic cernis· procul hic (mihi crede) uidẽda
I nsula uisa mihi· tuq; ó iustissime Troum
N ate dea (neq; enim finito marte uocandus
H ostis es Aenea) moneo fuge littora Circes·
N os quoq; Circæo religata in littore pinu

Antiphatæ memores, immansuetiq; Cyclopis
Ire negabamus: & tecta ignota subire.
Sorte sumus lecti. sors me, fidumq; Polyten
Eurylochumq; simul, nimijq; Elpenora uini,
Bisq; nouem socios Circæa ad mœnia misit.
Quæ simul attigimus, stetimusq; in limine tecti
Mille Lupi, mixtiq; Lupis, Vrsiq;, Leæq;
Occursu fecere metum. sed nulla timenda,
Nullaq; erat nostro factura in corpore uulnus.
Quin etiam blandas mouere per aëra caudas
Nostraq; adulantes comitant uestigia: donec
Excipiunt famulæ, perq; atria marmore tecta
Ad dominam ducunt. pulchro sedet illa recessu
Sublimi solio, pallamq; induta nitentem
Insuper aurato circum uelatur amictu.
Nereides, Nymphæq; simul, quæ uellera motis
Nulla trahunt digitis, nec fila sequentia ducunt.
Gramina disponunt, sparsosq; sine ordine flores
Secernunt calathis, uarijsq; coloribus herbas.
Ipsa quod hæ faciunt opus exigit, ipsa quis usus,
Quo' ue sit in folio, quæ sit concordia mixtis
Nouit, & aduertens pensas examinat herbas.
Hæc ubi nos uidit, dicta, acceptaq; salute,
Diffudit uultus, & reddidit omnia uotis.
Nec mora, misceri tosti iubet ordea grani,
Mellaq;, uimq; meri, & cum lacte coagula passo.
Quiq; sub hac lateant furtim dulcedine, succos
Adijcit. accipimus sacra data pocula dextra.
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,
Et tetigit uirga summos dea dira capillos,

Et pudet, & referam, setis horrescere cœpi,
Nec iam posse queri. pro uerbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere uultu.
Osq; meum sensi pando occalescere rostro.
Colla tumere toris. & qua modo pocula parte
Sumpta mihi fuerant, illa uestigia feci.
Cumq; eadem passis (tantum medicamina possunt)
Claudor in antra. Suis solum caruisse figura
Vidimus Eurylocum. solus data pocula fugit.
Quæ nisi uitasset pecoris pars una maneret.
Nunc quoq; setigeri, nec tantæ cladis ab illo
Certior ad Circen ultor uenisset Vlysses.
Pacifer huic dederat florem Cyllenius album
Moly uocant Superi, nigra radice tenetur.
Tutus eo, monitisq; simul cœlestibus intrat
Ille domum Circes, & ad insidiosa uocatus
Pocula, conantem uirga mulcere capillos
Reppulit, & stricto pauidam deterruit ense.
Inde fides, dextræq; datæ thalamoq; receptus
Coniugii dotem sociorum corpora poscit.
Spargimur ignotæ succis melioribus herbæ,
Percutimurq; caput conuersæ uerbere uirgæ.
Verbaq; dicuntur dictis contraria uerbis.
Quo magis illa canit, magis hoc tellure leuati
Erigimur, setæq; cadunt, bifidosq; relinquit
Rima pedes. redeunt humeri, & subiecta lacertis
Brachia sunt. flentem flentes complectimur illum
Hæremusq; ducis collo. nec uerba locuti
Vlla priora sumus, q̃ nos testantia gratos.
Annua nos illic tenuit mora multaq; præsens

Tempore tam longo uidi·multa hauribus hausi·
Hoc quoq; cum multis, quod clam mihi retulit una
Quattuor è famulis ad talia sacra paratis·
Cum duce nanq; meo Circe dum sola moratur·
Illa mihi niueo factum de marmore signum
Ostendens iuuenile, gerens in uertice Picum
Aede sacra positum· multisq; insigne coronis,
Quis foret· & quare sacra coleretur in æde·
Cur hanc ferret auem· quærenti & scire uolenti
Accipe ait Macareu· dominæq; potentia quæ sit
Hinc quoq; disce meæ· tu dictis adÿce mentem·
Picus in ausonÿs proles Saturnia terris
Rex fuit utilium bello studiosus equorum·
Forma uiro, quàm cernis erat·licet ipse decorem
Aspicias· fictaq; probes ab imagine ueram·
Par animus formæ·nec adhuc spectasse tot annos
Quinquēnem poteras graia quater edere pugna·
Ille suos Dryàdas latÿs in montibus ortas
Verterat in uultus·illum fontana petebant
Numina Naiàdes, quas Albula, quasq; Numici
Quas anienis aquæ, cursuq; breuissimus Almo,
Nar'ue tulit præceps· & opacæ Farfarus undæ·
Quæq; colunt scythicæ stagnum nemorale Dianæ·
Finitimosq; lacus· spretis tamen omnibus unam
Ille colit Nympham· quā quondam in colle Pallati
Dicitur ancipiti peperisse Venilia Iano·
Hæc ubi nubilibus primum maturuit annis
Præposito cunctis laurenti tradita Pico est·
Rara quidem facie, sed rarior arte canendi,
Vnde canens dicta est. syluas & saxa mouere·

Et mulcere feras, & flumina longa morari
Ore suo, uolucresq; uagas retinere solebat.
Quæ dum fœminea modulatur carmina uoce,
Exierat tecto laurentes Picus in agros
Indigenas fixurus apros, tergumq; premebat
Acris equi, leuaq; hastilia bina gerebat
Phœniceam fuluo chlamydem comprensus ab auro.
Venerat in syluas & filia Solis easdem,
Vtq; nouas legeret fœcundis collibus herbas,
Nomine dicta suo Circea reliquerat arua.
Quæ simul ac iuuenem uirgultis abdita uidit,
Obstupuit, cecidere manu, quas legerat, herbas,
Flammaq; per totas uisa est errare medullas.
Vt primũ ualido mentem collegit ab æstu,
Quid cuperet fassura fuit, ne posset adire
Cursus equi fecit, circunfususq; satelles.
Non tamen effugies, uento rapiare licebit,
Si modo me noui, si non euanuit omnis
Herbarum uirtus, nec me mea carmina fallunt.
Dixit, & effigiem nullo cum corpore falsi
Finxit Apri, preterq; oculos transcurrere regis
Iussit, & in densum trabibus nemus ire uideri,
Plurima quà sylua est, & equo loca peruia non sunt.
Haud mora, continuo prædæ petit inscius umbram
Picus, equiq; celer spumantia terga reliquit.
Spemq; sequens uanam, sylua pedes errat in alta.
Concipit illa preces, & uerba precantia dixit,
Ignotosq; deos ignoto carmine adorat,
Quo solet & niueæ uultum confundere Lunæ,
Et patrio capiti bibulas subtexere nubes.

Tunc quoq; cantato densatur carmine cœlum·
Et nebulas exhalat humus· cæcisq; uagantur
Limitibus comites· & abest custodia regis·
Nacta locum, tempus q;, per ò tua lumina (dixit)
Quæ mea cœperunt· perq; hanc pulcherrime formã,
Quæ facit ut supplex tibi sim dea· consule nostris
Ignibus· & socerum, qui præuidet omnia· Solem
Aspice· nec durus Titanida despice Circen·
Dixerat· ille ferox ipsamq;, precesq;, repellit·
Et quæcunq; es (ait) non sum tuus· altera captum
Me tenet· & teneat per longum comprecor æuum·
Nec Venere externa solacia fœdera lædam,
Dum mihi Ianigenam seruabunt fata canentem·
Sæpe retentatis precibus Titania frustra,
Non impune feres· neq; (ait) reddere canenti
Læsaq; quid faciat· quid amans, quid fœmina disces
Rebus ait· sed amans, et læsa, et fœminas, circe est·
Tum bis ad occasum, bis se conuertit ad ortum·
Ter iuuenem baculo tetigit· tria carmina dixit·
Ille fugit· sed se solito uelocius ipse
Currere miratus· pennas in corpore uidit·
Seq; nouam subito latis accedere syluis
Indignatus auem, duro fera robora rostro
Figit· & iratus longis dat uulnera ramis·
Purpureum chlamydis pennæ traxere colorem·
Fibula quod fuerat, uestemq; momorderat aurum
Pluma fit· & fuluo ceruix præcingitur auro·
Nec quicq̃ antiquum Pico, nisi nomina, restat·
Interea comites clamato sæpe per agros
Ne quicq̃ Pico, nullaq; in parte reperto,

Inueniunt Circen: nam iam tenuauerat auras
Passaq; erat nebulas ventis, ac sole resolui:
Criminibusq; premunt ueris, regemq; reposcunt,
Vimq; ferunt, sæuisq; parant incessere telis.
Illa nocens spargit uirus, succosq; ueneni,
Et noctem, noctisq; deos, Ereboq;, Chaoq;
Conuocat, & longis hecaten ululatibus orat.
Exiluere loco (dictu mirabile) syluæ
Ingemuitq; solum, uicinaq; palluit arbor,
Sparsaq; sanguineis rubuerunt pabula guttis,
Et lapides uisi mugitus edere raucos,
Et latrare canes, & humus serpentibus atris
Squallere, & tenues animæ uolitare uidentur.
Attonitum monstris uulgus pauet. illa pauentum
Ora uenenata tetigit mirantia uirga.
Cuius ab attactu uariarum monstra ferarum
In iuuenes ueniunt. nulli sua mansit imago.
Presserat occiduus tarthesia littora Phœbus,
Et frustra coniux oculis, animoq; canentis
Expectatus erat. famuli, populusq; per omnes
Discurrunt syluas, atq; obuia lumina portant.
Nec satis est Nymphæ flere, & lacerare capillos,
Et dare plangorem, facit hæc tamen omnia, seq;
Proripit, ac latos errat uesana per agros.
Sex illam noctes, totidem redeuntia solis
Lumina uiderunt inopem, somniq;, cibiq;
Per iuga, per ualles, qua sors ducebat, euntem,
Vltimus aspexit fessam luctuq;, uiaq;
Tybris, & in gelida ponentem corpora ripa.
Illic cum lachrymis ipsos modulata dolores

Verba sono tenui mœrens fundebat ut olim
Carmina iam moriens canit exequialia Cygnus.
Luctibus extremum tenues liquefacta medullas
Tabuit, inq; leues paulatim euanuit auras.
Fama tamen signata loco est. quem rite canentem
Nomine de Nymphæ ueteres dixere coloni,
Talia multa mihi longum narrata per annum,
Visaq; sunt. resides, & desuetudine tardi
Rursus inire fretum, rursus dare uela iubemur,
Ancipitesq; uias, & iter Titania uastum
Dixerat, & sæui restare pericula ponti.
Pertimui (fateor) nactusq; hoc littus, adhæsi.
Finierat Macareus, urnaq; Aeneia nutrix
Condita marmoreo tumulo breue carmen habebat.
Hic me Caietam notæ pietatis Alumnus
Ereptam argolico, quo debuit igne, cremauit.
Soluitur herboso religatus ab aggere funis,
Et procul insidias, infamataq; relinquunt
Tecta deæ, lucosq; petunt. ubi nubilus umbra
In mare cum fulua prorumpit Tybris arena,
Faunigenæq; domo potitur nataq; latini
Non sine Marte tamen. bellum cum gente feroci
Suscipitur. pactaq; furit pro coniuge Turnus.
Concurrit latio Tyrrhenia tota, diuq;
Ardua sollicitis uictoria quæritur armis.
Auget uterq; suas externo robore uires.
Et multi Rutulos multi troiana tuentur
Castra, neq; Aeneas Euandri ad mœnia frustra,
At Venulus frustra profugi Diomedis ad urbem
Venerat. ille quidem sub Iapyge maxima Dauno

Epitaphium

Mœnia condiderat·dotaliaq́; arua tenebat.
Sed Venulus Turni postq̃ mandata peregit·
Auxilium petijt·uires Aetolius Heros
Excusat· nec se aut Soceri committere pugnæ
Velle sui populos·aut quos è gente suorum
Armet habere ullos·ne'ue hæc commenta putetis·
(Admonitu quanq̃ luctus renouentur amari)
Perpetiar memorare tamen·postq̃ alta cremata est
Ilion·& danaas pauerunt Pergama flammas·
Naritiusq́; Heros à uirgine, uirgine rapta
Quàm meruit pœnam, solus digessit in omnes·
Spargimur· & uentis inimica per æquora rapti
Fulmina, Noctem, Imbres, Iram, Cœliq́;, Marisq́;,
Perpetimur Danai·cumulumq́; Capharèa cladis.
Ne'ue morer referens tristes ex ordine casus·
Græcia tum potuit Priamo quoq; flenda uideri.
Me tamen armiferæ seruatum cura Mineruæ
Fluctibus eripuit·patrijs sed rursus ab agris
Pellor·& antiquo memores de uulnere pœnas
Exigit alma Venus·tantosq́; per alta labores
Aequora sustinui·tantos terrestribus armis·
Vt mihi felices sint illi sæpe uocati.
Quos communis hyems, importunusq́; Caphareus
Mersit aquis·uellemq́: horum pars una fuisse.
Vltima iam passi comites, belloq́;, fretoq́;,
Deficiunt· finemq́; rogant erroris·at Agmon
Feruidus ingenio, tum uero, & cladibus asper,
Quid superest·quod iam patientia nostra recuset
Ferre uiri? dixit, quid habet Cytherea, quod ultra
Velle puta·faciat? nam dum peiora timentur

Est locus in uoto· Sors autem ubi pessima rerum est
Sub pedibus timor est · securaq; summa malorum·
Audiat ipsa, licet · & quod facit · oderit omneis
Sub Diomede uiros· odium tamen illius omnes
Spernimus· & magno stat magna potentia nobis·
Talibus iratam Venerem, Pleuronius agmon
Instimulat uerbis· ueteremq; resuscitat iram·
Dicta placent paucis· numeri maioris amici
Agmona corripimus· cui respondere uolenti
Vox pariter, uocisq; uia est tenuata· comæq;
In plumas abeunt· plumis quoq; colla teguntur·
Pectoraq; & tergum· maiores brachia pennas
Accipiunt· cubitiq; leues tenuantur in alas·
Magna pedis digitos, pars occupat · oraq; cornu
Indurata rigent· finemq; in acumine ponunt·
Hunc Lycus· hunc Idas, & cum Rethenore, Nycteus
Hunc miratur Abas· & dum mirantur eandem
Accipiunt faciem· numerusq; ex agmine maior
Subuolat · & remos plausis circumuolat alis·
Si uolucrum quæ sit dubiarum forma requiris·
Vt non Cygnorum, sic albis proxima Cygnis·
Vix equidem has sedes, & Iapygis arida Dauni
Arua gener teneo minima cum parte meorum·
Hactenus Oenides· Venulus calydonia regna,
Peucetiosq; sinus, Melapiaq; arua reliquit·
In quibus antra uidet · quæ multa nubila sylua,
Et leuibus guttis manantia Semica per Pan
Nunc tenet· at quodam tenuerunt tempore Nymphæ·
Appulus has illa pastor regione fugatas
Terruit· & primo subita formidine mouit·

Mox ubi mens rediit, & contempsere sequentem,
Ad numerum motis pedibus duxere choreas.
Improbat has pastor, saltuq; imitatus agresti
Addidit obscœnis conuitia rustica dictis.
Nec prius obticuit, quàm guttura condidit arbor.
Arbor enim est, succoq; licet cognoscere mores.
Quippe notam linguæ baccis Oleaster amaris
Exhibet. asperitas uerborum cessit in illas.
Hinc ubi legati rediere negata ferentes
Arma ætola sibi, Ruttuli sine uiribus illis
Bella infausta gerunt, multumq; ab utraq; cruoris
Parte datur. fert ecce auidas in Pinea Turnus
Tecta faces, ignesq; timent, quibus unda pepercit.
Iamq; picem, & ceras, alimentaq; cætera flammæ
Mulciber urebat. Perq; altum ad carbasa malum
Ibat, & incuruæ fumabant transtra carinæ.
Cum memor has pinus idæo uertice cæsas
Sancta deum genitrix tinnitibus æthera pulsi
Aeris, & inflati compleuit murmure buxi.
Perq; leues domitis inuecta leonibus auras
Irrita sacrilega iactas incendia dextra
Turne ait eripiam. nec me patiente cremabit
Ignis edax nemorum partes, & membra meorum.
Intonuit dicente dea, tonitrumq; secuti
Cum saliente graues ceciderunt grandine nimbi.
Aeraq;, & tumidum subitis concursibus æquor
Astræi turbant. & eunt in prælia fratres.
E quibus alma parens unius uiribus usa
Stuppea prærupit phrygiæ retinacula puppis.
Fertq; rates pronas, medioq; sub æquore mergit.

Robore mollito, lignoq; in corpora uerso
In capitum facies puppes mutantur aduncæ.
In digitos abeunt, & crura natantia remi.
Quodq; sinus fuerat latus est · mediisq; carina
Subita nauigiis spinæ mutatur in usum.
Lina comæ molles · antennæ brachia fiunt.
Cærulus ut fuerat · color est, quasq; ante timebant,
Illas uirgineis exercent lusibus undas.
Naides æquoreæ, summis in montibus ortæ,
Molle fretum celebrant · nec eas sua tangit origo.
Non tamen oblitæ quàm multa pericula sæpe
Pertulerint pelago · iactatis sæpe carinis
Supposuere manus · nisi si qua uehebat Achiuos.
Cladis adhuc phrygiæ, memores odere Pelasgos·
Neritiæq; ratis uiderunt fragmina lætis
Vultibus & lætis uidere rigescere puppes
Vultibus Alcinoi, saxumq; increscere ligno
Spes erat in Nymphas animata classe marinas
Posse metu monstri Rutulum desistere bello.
Perstat · habetq; deos pars utraq; · quodq; deorum est
Instar · habent animos · nec iam dotalia regna,
Nec sceptrum soceri, nec te Lauinia uirgo,
Sed uicisse petunt · deponendiq; pudore
Bella gerunt · tandemq; Venus uictricia nati
Arma uidet · Turnusq; cadit · cadit Ardea turno
Sospite dicta potens · quam postq̃ barbarus ensis
Abstulit · & trepida patuerunt tecta fauilla,
Congerie è media tum primum cognita præpes
Subuolat · & cineres plausis euerberat alis·
Et sonus, & macies, & pallor, & omnia, captam

Quæ deceant urbem·nomen quoq; mansit in illa
Vrbis·& ipsa suis deplangitur Ardea pennis.
Iamq; deos omnes, ipsamq; Aeneia uirtus
Iunonem ueteres finire coercuit iras.
Cum bene fundatis opibus crescentis Iuli
Tempestiuus erat cœlo Cythereius Heros·
Ambieratq; Venus superos·colloq; parentis
Circunfusa sui·nunq̃ mihi dixerat ullo
Tempore dure pater, nunc sis mitissimus opto.
Aeneæq; meo, qui te de sanguine nostro·
Fecit auum·q̃uis paruum, des optime numen
Dum modo des aliquid·satis est inamabile regnum
Aspexisse·semel·stygios semel isse per amnes.
Assensere dei.nec coniux regia uultus
Immotos tenuit·placatoq; annuit ore.
Tum pater est is ait cœlesti numine dignus·
Quæq; petis·pro quoq; petis·cape nata quod optas·
Fatus erat·gaudet gratesq; agit illa parenti·
Perq; leues auras iunctis inuecta columbis
Littus adit laurens·ubi tectus arundine serpit
In freta flumineis uicina Numicius undis.
Hunc iubet Aeneæ quæcunq; obnoxia morti
Abluere·& tacito deferre sub æquora cursu.
Corniger exequitur Veneris mandata.suisq;
Quicquid in Aenea fuerat mortale repurgat·
Et respersit aquis.pars optima restitit illi.
Lustratum genitrix diuino corpus odore
Vnxit·& ambrosia cum dulci nectare mixta
Contigit os·fecitq; deum.quem turba Quirini
Nuncupat indigetem·temploq;, arisq; recepit.

Inde

Inde sub Ascanij ditione binominis, Alba
Resq; latina fuit. successit Syluius illi.
Quo satus, antiquo tenuit repetita Latinus
Nomina cum sceptro. clarus subit ecce Latino
Epitus ex illo. post hunc Capetusq;, Capysq;,
Sed capys ante fuit. regnum Tyberinus ab illis
Cepit. & in thusci demersus fluminis undis
Nomina fecit aquæ de quo Remulusq;, feroxq;
Acrota sunt geniti. Remulus maturior annis
Fulmineo perijt imitator fulminis ictu.
Fratre suo sceptrum moderatior Acrota forti
Tradit Auentino. qui quo regnarat, eodem
Monte iacet positus, tribuitq; uocabula monti.
Iamq; palatinus summæ loca gentis habebat.
Rege sub hoc Pomona fuit. qua nulla latinas
Inter hamadryàdas coluit solertius hortos.
Nec fuit arborei studiosior altera fœtus.
Vnde tenet nomen. non syluas illa, nec amnes,
Rus amat. & ramos felicia poma ferentes,
Nec iaculo grauis est. sed adunca dextera falce,
Qua modo luxuriem premit, & spatiantia passim
Brachia compescit. fissa modo cortice, lignum
Inserit. & succos alieno præstat alumno.
Nec sentire sitim patitur. bibulæq; recuruas
Radicis fibras, labentibus irrigat undis.
Hic amor, hoc studium. Veneris quoq; nulla cupido ē.
Vim tamen agrestum metuens, pomaria claudit
Intus. & accessus prohibet. refugitq; uiriles.
Quid non & Satyri saltatibus apta iuuentus
Fecere? & pinu præcincti cornua Panes?

Silenusq; suis semper iuuenilior annis?
Quiq; deus fures, uel falce, uel inguine terret?
Vt poterentur ea. sed enim superabat amando
Hos quoq; Vertũnus. neq; erat felicior illis.
O quoties habitu duri messoris aristas
Corbe tulit, uerisq; fuit messoris imago.
Tempora sæpe gerens fœno religata recenti
Desectum poterat gramen uersare uideri.
Sæpe manu stimulos rigida portabat, ut illum
Iurasses fessos modo disiunxisse iuuencos.
Falce data, frondator erat, uitisq; putator.
Induerat scalas, lecturum poma putares.
Miles erat gladio, piscator arundine sumpta.
Deniq; per multas aditum sibi sæpe figuras
Repperit, ut caperet spectatæ gaudia formæ.
Ille etiam picta redimitus tempora mitra
Innitens baculo, positis per tempora canis
Assimulauit anum, cultosq; intrauit in hortos.
Pomaq; mirata est, tantoq; potentior (inquit)
Omnibus es Nymphis, quas continet Albula ripis.
Salue uirginei flos intemerate pudoris.
Paucaq; laudatæ dedit oscula, qualia nunq̃
Vera dedisset anus, glebaq; incurua resedit
Suspiciens pandos autumni pondere ramos.
Vlmus erat contra speciosa nitentibus uuis.
Quam socia postq̃ pariter cum uite probauit.
Ast si staret (ait) cœlebs sine palmite truncus,
Nil præter frondes quare peteretur, haberet.
Hæc quoq; quæ iuncta Vitis, requiescit in ulmo.
Si non iuncta foret, terræ acclinata iaceret.

Tu tamen exemplo non tangeris arboris huius·
Concubitusq́; fugis· nec te coniungere curas·
Atq́; utinam uelles· Helene non pluribus esset
Sollicitata procis· nec quæ lapitheia mouit
Prælia· nec coniux timidi, aut audacis Vlyssei·
Nunc quoq; cum fugias, auerserisq; petentes·
Mille uiri cupiunt· & semideiq́;, Deiq́;,
Et quæcunq; tenent albanos numina montes·
Sed tu si sapies· si te bene iungere· anumq́;
Hanc audire uoles· quæ te plus omnibus illis,
Plus quàm credis· amo· uulgares reijce tedas·
Vertumnumq́; tori socium tibi delige· pro quo
Me quoq; pignus habe· neq; enim sibi notior ille est·
Quàm mihi· nec toto passim uagus errat in orbe·
Hæc loca magna colit· nec uti pars magna procorum,
Quam modo uidit· amat· tu primus, & ultimus illi
Ardor eris· soliq́; suos tibi deuouet annos·
Adde q; est iuuenis· quod naturale decoris
Munus habet· formasq́; apte fingetur in omnes·
Et quod erit iussus (iubeas licet omnia) fiet·
Quid q; amatis idem? quid quæ tibi poma coluntur·
Primus habet? lætaq́; tenet tua munera dextra·
Sed neq; iam fœtus desyderat arbore demptos·
Nec quas ortus alit cum succis mittibus herbas·
Nec quicq́ nisi te· miserere ardentis· & ipsum
Quod petit, ore meo præsentem crede precari·
Vltoresq́; deos, & pectora dura perosam
Idaliam, memoremq́; time Rhamnusidis iram·
Quoq́; magis caueas (et enim mihi multa uetustas
Scire dedit) referam tota notissima Cypro

Facta quibus flecti facile, & mitescere possis.
Viderat a ueteris generosam sanguine Teucri
Iphis Anaxareten humili de stirpe creatus.
Viderat & totis perceperat ossibus ignes
Luctatusq; diu postq ratione furorem
Vincere non potuit · supplex ad limina uenit.
Et modo nutrici miserum confessus amorem,
Ne sibi dura foret · per spes orauit alumnæ.
Et modo de multis alicui blanditus amicis
Sollicita petijt propensum uoce fauorem.
Sæpe ferenda dedit blandis sua uerba tabellis.
Interdum madidas lachrymarum rore coronas
Postibus intendit · posuitq; in limine duro
Molle latus · tristisq;, seræ conuitia fecit.
Sæuior illa freto surgente, cadentibus hœdis,
Durior & ferro, quod Noricus excoquit ignis·
Et saxo, quod adhuc uiuum radice tenetur.
Spernit · & irridet · factisq; immitibus addit
Verba supba ferox · & spe quoq; fraudat amantem.
Non tulit impatiens longi tormenta doloris
Iphis · & ante fores hæc uerba nouissima dixit.
Vincis anaxarete · neq; erunt tibi tædia tandem
Vlla ferenda mei · lætos molire triumphos·
Et pæana uoca · nitidaq; incingere lauro.
Vincis enim · moriorq; libens · age ferrea gaude.
Certe aliquid laudare mei cogêris · eritq;
Quo tibi sim gratus · meritumq; fatebere nostrum.
Non tamen ante mihi curam excessisse memento·
Quàm uitã, geminaq; simul mihi luce carendum est.
Nec tibi fama mei uentura est nuntia leti.

Ipse ego, ne dubites, adero · præsensq; uidebor
Corpore ut exanimi crudelia lumina pascas.
Si tamen ó superi mortalia facta uidetis·
Este mei memores· nihil ultra lingua precari
Sustinet · & longo, facite ut narremur in æuo·
Et quæ dempsistis uitæ· date tempora famæ.
Dixit · & ad postes ornatos sæpe coronis
Humentes oculos, & pallida brachia tollens,
Cum foribus laquei religaret uincula summis·
Hæc tibi serta placent crudelis, & impia dixit.
Inseruitq; caput· sed tum quoq; uersus ad illam est,
Atq; onus iufelix elisa fauce pependit.
Icta pedum motu trepidantum, & multa timentum
Visa dedisse sonum est · adapertaq; ianua factum
Prodidit· exclamant famuli· frustraq; leuatum
(Nam pater occiderat) referunt ad limina matris.
Accipit illa sinu· complexaq; frigida nati
Membra sui· postq̃ miserarum uerba parentum
Edidit · & matrum miserarum facta peregit·
Funera ducebat mediam lachrymosa per urbem·
Luridaq; arsuro portabat membra pheretro.
Forte uiæ uicina domus· qua flebilis ibat
Pompa, fuit · duræq; sonus plangoris ad aures
Venit Anaxaretes· quam iam deus ultor agebat.
Mota tamen uideamus (ait) miserabile funus·
Et patulis inijt tectum sublime fenestris.
Vixq; bene impositum lecto prospexerat Iphim·
Diriguere oculi· calidusq; è corpore sanguis
Inducto pallore fugit· conataq; retro
Ferre pedes· hæsit· conata auertere uultus·

Hoc quoq; non potuit ·paulatimq; occupat artus·
Quod fuit in duro iampridem corpore saxum·
Neue ea ficta putes· dominæ sub imagine signum
Seruat adhuc Salamis·Veneris quoq; noie templum
Prospicientis habet ·quorum memor ó mea, lentos
Pone (precor) fastus· & amanti iungere Nymphæ·
Sic tibi nec uernum nascentia frigus adurat
Poma· nec excutiant rapidi florentia uenti·
Hæc ubi nequicq̃ formas deus aptus in omnes,
Edidit· in iuuenem rediit· & anilia demit
Instrumenta sibi· talisq; apparuit illi·
Qualis ubi oppositas nitidissima solis imago
Euicit nubes· nullaq; obstante reluxit·
Vimq; parat· sed ui non est opus inq; figura
Capta dei Nympha est · & mutua uulnera sensit·
Proximus ausonias iniusti miles Amuli
Rexit opes· Numitorq; senex amissa nepotum
Munere regna capit · festisq; Parilibus urbis
Mœnia conduntur· Tatius, patresq; Sabini
Bella gerunt · arcisq; uia Tarpeia reclusa
Dignam animam pœna congestis exuit armis,
Inde sati Curibus tacitorum more luporum
Ore premunt uoces· & corpora uicta sopore
Inuadunt · portasq; petunt· quas obiice firmo
Clauserat Iliades· unam tamen ipse reclusit·
Nec strepitum uerso Saturnia cardine fecit·
Sola Venus portæ cecidisse repagula sensit·
Et clausura fuit· nisi q̈ rescindere nunq̃
Dis licet acta deum· Iano loca iuncta tenebant
Naides ausoniæ gelido rorantia fonte·

Has rogat auxilium·nec Nymphæ iusta petentem
Sustinuere deam·uenasq;,et flumina fontis
Elicuere sui·non dum tamen inuia Iani
Ora patentis erant·nec iter præcluserat unda·
Lurida supponunt fœcundo sulfura fonti·
Incenduntq; cauas fumante bitumine uenas·
Viribus his,alijsq; uapor penetrauit ad ima
Fontis·& alpino modo quæ certare rigori
Audebatis aquæ non ceditis ignibus ipsis·
Flammifera gemini fumant aspergine postes·
Portaq; nequicq̃ rigidis promissa Sabinis
Fonte fuit præstructa nouo·dum martius arma
Induerat miles·quæ postq̃ Romulus ultro
Obtulit·& strata est tellus romana Sabinis
Corporibus,strata estq; suis·generiq; cruorem
Sanguine cum soceri permiscuit impius ensis·
Pace tamen sisti bellum·nec in ultima ferro
Decertare placet·Tatiumq; accedere regno·
Occiderat Tatius·populisq; æquata duobus
Romule iura dabas·posita cum casside Mauors
Talibus affatur,diuumq;,hominumq; parentem·
Tempus adest genitor(quoniam fundamine magno
Res Romana ualet·& præside pendet ab uno)
Præmia iam promissa mihi,dignoq; nepoti
Soluere·& ablatum terris imponere cœlo·
Tu mihi concilio quondam præsente deorum·
(Nam memoror,memoriq; animo pia uerba notaui,)
Vnus erit·quem tu tolles in sydera cœli·
Dixisti·rata sit uerborum summa tuorum·
Annuit omnipotens·& nubibus aëra cæcis

O cculuit tonitruq;, & fulgure terruit orbem.
Q uæ sibi promissæ sensit data signa rapinæ.
I nnixusq; hastæ pressos temone cruento
I mpauidus conscendit equos Gradiuus & ictu
V erberis increpuit pronumq; per aëra lapsus
C onstitit in summo nemorosi colle Palati.
R eddentemq; suo non regia iura Q uiriti
A bstulit iliaden. corpus mortale per auras
D ilapsum tenues ut lata plumbea funda
M issa solet medio glans intabescere cœlo.
Pulchra subit facies & puluinaribus altis
D ignior est qualis trabeati forma Q uirini.
Flebat ut amissum coniux cum regia Iuno
I rin ad Hersiliam descendere limite curuo
I mperat & uacuæ sua sic mandata referre.
O' et de latio, ò & de gente sabina
Præcipuum matrona decus, dignissima tanti
A nte fuisse uiri. coniux nunc esse Q uirini
S iste tuos fletus & si tibi cura uidendi
C oniugis est duce me lucum pete colle Q uirini
Q ui uiret & templum romani regis obumbrat.
P aret & in terram pictos delapsa per artus,
H ersiliam iussis compellat uocibus Iris.
I lla uerecundo uix tollens lumina uultu
O' dea (namq; mihi nec quæ sis dicere promptum est.
E t liquet esse deam) duc ò, duc inquit, & offer
C oniugis ora mihi quem si modo posse uidere
F ata semel dederint cœlum accepisse uidebor.
N ec mora romuleos cum uirgine Thaumantæa
I ngreditur colles. ibi sydus ab æthere lapsum

D ecidit in terras: a cuius lumine flagrans
H ersiliae crinis cum sydere cessit in auras·
H anc manibus notis Romanae conditor urbis
E xcipit: & priscum pariter cum corpore nomen
Mutat: oramq; uocat: quae nũc dea iuncta Q uirino ẽ·

P·OVIDII NASO·ME TAMORPHOSEOS LIBER·XV·

q V aeritur interea quis tantae pon-
dera molis
S ustineat: tantoq; queat succede-
re regi·
D estinat imperio clarum praenũ=
tia ueri
F ama Numam·non ille satis cognosce Sabinae
G entis habet ritus·animo maiora capaci
C oncipit: & quae sit rerum natura requirit·
H uius amor curae, patria, Curibusq; relictis
F ecit: ut herculei penetraret ad hospitis urbem·
G raia quis Italicis autor posuisset in oris
M oenia quaerenti: sic e senioribus unus
R ettulit indigenis, ueteris non inscius aeui·
D iues ab oceano bobus Ioue natus Iberis
L ittora felici tenuisse Lacinia cursu
F ertur: & armento teneras errante per herbas
I pse domum magni, nec in hospita tecta Crotonis
I ntrasse: & requie longum releuasse laborem·
A tq; ita discedens auo dixisse nepotum·

Hic locus urbis erit promissaq; uera fuerunt.
Nam fuit argolico generatus Alemone quidam
Mycilus illius disq; acceptissimus æui.
Hunc super incumbens pressum grauitate soporis
Clauiger alloquitur. lapidosas Aeseris undas
I pete diuersi patrias age desere sedes.
Et nisi paruerit multa, ac metuenda minatur.
Post ea discedunt pariter, Somnusq;, Deusq;.
Surgit Alemonides tacitaq; recentia mente
Visa refert pugnatq; diu sententia secum.
Numen abire iubet. prohibent discedere leges.
Pœnaq; mors posita est patriam mutare uolenti.
Candidus oceano nitidum caput abdiderat Sol
Et caput extulerat densissima sydereum Nox.
Visus adesse idem Deus est eademq; monere
Et nisi paruerit plura, & grauiora minari.
Pertimuit patriumq; simul transferre parabat
In sedes penetrale nouas. fit murmur in urbe,
Spretarumq; agitur legum reus. utq; peracta est
Causa prior crimenq; patet sine teste probatum
Squallidus ad superos tandens reus ora, manusq;,
O cuius cœlum bis sex fecere labores
Fer precor (inquit) opē. nam tu mihi criminis autor.
Mos erat antiquis niueis, atrisq; lapillis
His damnate reos, illis absoluere culpa.
Tunc quoq; sic data est sententia tristis & omnis
Calculus ĩmitem dimittitur ater in urnam.
Quæ simul effudit numerandos uersa lapillos
Omnibus è nigro color est mutatus in album
Candidaq; herculeo sententia numine facta

Soluit Alemoniden· grates agit ille parenti
Amphitryoniadæ uentisq́; fauentibus æquor
Nauigat Ionium· Lacedæmoniumq́; Tarentum
Præterit. & Sybarim, Salentinumq́; Neæthum
Thurinosq́; sinus· Emesenq́;, & Iapygis arua·
Vixq́; pererratis quæ spectant littora terris
Inuenit Aeserei fatalia fluminis ora·
Nec procul hinc tumulũ, sub quo sacrata Crotonis
Ossa tegebat humus· iussaq́; ibi mœnia terra
Condidit· & nomen tumulati traxit in urbem·
Talia constabat certa primordia fama
Esse loci· positæq́; italis in finibus urbis·
Vir fuit hic ortu Samius· sed fugerat unà
Et Samon, & dominos· odioq́; tyrannidis exul
Sponte erat· isq; licet cœli regione remotus,
Mente deos abijt· & quæ natura negabat
Visibus humanis· oculis ea pectoris hausit·
Cumq́; animo, & uigili perspexerat omnia cura·
In medium discenda dabat· cœtumq́; silentum,
Dictaq́; mirantum magni primordia mundi,
Et rerum causas, & quid natura, docebat
Quid Deus· unde niues· quæ Fulminis esset origo·
Iuppiter, an Venti discussa nube tonarent·
Quid quateret terras· qua sydera lege mearent·
Et quodcunq; latet· primusq́; animalia mensis
Arguit imponi· primus quoq; talibus ora
Docta quidem soluit· sed non & credita uerbis·
Parcite mortales dapibus temerare nefandis
Corpora· sunt fruges· sunt deducentia ramos
Pondere poma suo, tumidæq́; in uitibus uuæ·

Sunt herbæ dulces. sunt quæ mitescere flamma,
Molliriq; queant. nec uobis lactæus humor
Eripitur. nec mella thymi redolentia flore.
Prodiga diuitias, alimentaq; mitia tellus
Suggerit. atq; epulas sine cæde, & sanguine præbet.
Carne feræ sedant ieiunia. nec tamen omnes.
Quippe equus, & pecudes, armētaq; gramine uiuūt
At quibus ingenium est, immansuetumq;, ferumq;
Armeniæ Tigres, iracundiq; Leones,
Cumq; Lupis, Vrsi dapibus cum sanguine gaudent.
Heu quantum scelus est in uiscere uiscera condi.
Congestoq; auidum pinguescere corpore corpus.
Alteriusq; animantem animantis uiuere leto.
Scilicet in tantis opibus, quas optima matrum
Terra creat. nil te nisi tristia, mandere sæuo
Vulnera dente iuuat? ritusq; referre Cyclopum?
Nec nisi perdideris alium, placare uoracis
Et male morati poteris ieiunia uentris?
At uetus illa ætas, cui fecimus Aurea nomen.
Fœtibus arboreis, & quas humus educat herbis,
Fortunata fuit. nec polluit ora cruore.
Tunc & aues tutæ mouere per aëra pennas.
Et lepus impauidus medijs errauit in aruis.
Nec sua credulitas piscem suspenderat hamo.
Cuncta sine insidijs, nullamq; timentia fraudem,
Plenaq; pacis erant. postq̄ non utilis autor
Victibus inuidit, (quisquis fuit ille deorum,)
Corporeasq; dapes auidam demersit in aluum.
Fecit iter sceleri. primoq; è cæde ferarum
Incaluisse potest maculatum sanguine ferrum.

Idq; satis fuerat·nostrumq; petentia letum
Corpora missa neci salua pietate fatemur·
Sed quàm danda neci·tam non epulanda fuerunt·
Longius inde nefas abijt & prima putatur
Hostia Sus meruisse mori·quia semina pando
Eruerit rostro·spemq; interceperit anni·
Vite Caper morsa Bacchi mactatus ad aras
Dicitur Vltoris·nocuit sua culpa duobus·
Quid meruistis oues placidum pecus?inq; tuendos
Natum homines pleno quæ fertis in ubere nectar?
Mollia quæ nobis uestras uelamina lanas
Præbetis·uitaq; magis,quàm morte iuuatis·
Quid meruere Boues,animal sine fraude,doloq;?
Innocuum,simplex natum tolerare labores?
Immemor est demum,nec frugum munere dignus,
Qui potuit curui dempto modo pondere aratri
Ruricolam mactare suum·qui trita labore
Illa,quibus toties durum renouauerat aruum·
Tot dederat messes·percussit colla securi·
Nec satis est·q tale nefas committitur·ipsos
Inscripsere deos sceleri,numenq; supernum
Cæde laboriferi credunt gaudere iuuenci·
Victima labe carens,& præstantissima forma,
(Nam placuisse nocet)uittis præsignis,& auro,
Sistitur ante aras·auditq; ignara precantem·
Imponiq; suæ uidet inter cornua fronti,
Quas coluit fruges·percussaq;,sanguine cultros
Inficit in liquida præuisos forsitan unda·
Protinus ereptas;uiuenti corpore fibras
Inspiciunt·mentesq; deum scrutantur in illis·

V nde fames homini uetitorum tanta ciborum est?
A udetis uesci genus ò mortale? quod oro
N e facite & monitis animos aduertite nostris.
C umq; boum dabitis cæsorum membra palato,
M andere uos uestros scite & sentite colonos.
E t quoniam Deus ora mouet sequar ora mouentem
R ite Deum Delphosq; meos ipsumq; recludam
A ethèra & augustæ reserabo oracula mentis
M agna, nec ingenijs inuestigata priorum,
Q uæq; diu latuere, canam iuuat ire per alta
A stra iuuat terris, & inerti sede relicta,
N ube uehi ualidiq; humeris insistere Athlantis.
P alantesq; homines passim, ac rationis egentes
D espectare procul trepidosq;, Obitumq; timentes
S ic exhortari sortemq; euoluere fati
O genus attonitum gelidæ formidine Mortis,
Q uid Styga quid tenebras & Nomina uana timetis
M ateriem Vatum, falsiq; pericula mundi?
C orpora siue rogus flamma seu Tabe uetustas
A bstulerit mala posse pati non ulla putetis.
M orte carent Animæ. semperq; priore relicta
S ede nouis domibus uiuunt habitantq; receptæ.
I pse ego (nam memini) Troiani tempore Belli
P anthoides Euphorbus eram cui pectore quondam
H æsit in aduerso grauis Hasta minoris Atridæ.
C ognoui clypeum Leuæ gestamina nostræ
N uper Abanteis templo iunonis in Argis.
O mnia mutantur. nihil interit. errat, & illinc
H uc uenit hinc illuc & quoslibet occupat artus,
S piritus èq; feris, humana in corpora transit.

Inq́; ferax noster· nec tempore deperit ullo·
Vtq́; nouis facilis signatur cæra figuris·
Nec manet, ut fuerat· nec formam seruat eandem·
Sed tamen ipsa èadem est· animã sic semper eandem·
Esse· sed in uarias doceo migrare figuras·
Ergo ne pietas sit uicta cupidine uentris·
Parcite (uaticinor) cognatas cæde nefandas
Exturbare animas· ne sanguine, sanguis alatur·
Et quoniam magno feror æquore· plenaq́; uentis
Vela dedi, nihil est, toto quod perstet in orbe·
Cuncta fluunt· omnisq́; uagans formatur imago·
Ipsa quoq; assiduo labuntur tempora motu·
Non secus, ac flumen· neq; enim consistere flumen·
Nec leuis hora potest· sed ut unda, impellitur unda·
Vrgeturq́; èadem ueniens· urgetq́; priorem·
Tempora sic fugiunt pariter, pariterq́; sequuntur·
Et noua sunt semp̃· nam quod fuit ante, relictum est·
Fitq́; quod, haud fuerat· momentaq́; cuncta nouãtur·
Cernis & ut mensas in lucem tendere noctes·
Et iubar hoc nitidum, nigræ succedere nocti·
Nec color est idem cœli· quum lassa quiete
Cuncta iacent media· quumq́; albo Lucifer exit
Clarus equo· rursusq́; alius, quum præuia lucis
Tradendum Phœbo Palantias inficit orbem·
Ipse dei Clypeus, terra quum tollitur ima·
Mane rubet· terraq́; rubet, quum conditur ima·
Candidus in summo est· melior natura, quod illic
Aetheris est· terræq́; procul contagia fugit·
Nec par, aut èadem nocturnæ forma Dianæ
Esse potest usq̃· semperq́; hodierna, sequente

Si crescit, minor est, maior, si contrahit orbem.
Quid non in species secedere quattuor annum
Aspicis ætatis peragentem imitamina nostræ?
Nam tener, & lactens, Puerique; simillimus æuo
Vere nouo est. tunc herba nitens, & roboris expers
Turget, & insolida est, & spe delectat Agrestes.
Omnia tum florent, florumque; coloribus almus
Ludit ager, neque; adhuc uirtus in frondibus ulla est.
Transit in æstatem post Ver, robustior annus,
Fitque; ualens iuuenis, neque; enim robustior ætas
Vlla, nec uberior, nec quæ magis ardeat ulla est.
Excipit autumnus posito feruore iuuentæ
Maturus, mitisque;, inter iuuenemque;, senemque;.
Temperie medius, sparsus quoque; tempora canis.
Inde senilis Hyems tremulo uenit Horrida passu,
Aut spoliata suos, aut quos habet, alba capillos.
Nostra quoque; ipsorum semper, requieque; sine ulla
Corpora uertuntur, nec quod fuimus, ue, sumus, ue,
Cras erimus. fuit illa dies, qua semina tantum,
Spesque; hominum, primæ, matrisque; habitauimus aluo.
Artifices natura manus admouit, & angi
Corpora uisceribus distentæ condita matris
Noluit, eque; domo uacuas emisit in auras.
Editus in lucem iacuit sine uiribus infans,
Mox quadrupes, ritque; tulit sua membra ferarum.
Paulatimque; tremens, & non dum poplite firmo
Constitit, adiutisque; aliquo conamine neruis.
Inde ualens, ueloxque; fuit, spatiumque; iuuentæ
Transit, & emeritis medij quoque; temporis annis,
Labitur occiduæ per iter decliue Senectæ.
Subruit

Subruit hoc æui, demoliturq; prioris·
Robora, fletq; Milon senior · cum spectat inanes
Illos qui fuerant solidarum morte ferarum
Herculeis similes, fluidos pendere lacertos·
Flet quoq; ut in speculum rugas conspexit aniles
Tyndaris, & secum cur sit bis rapta, requirit·
Tempus edax rerum · tuq; inuidiosa uetustas
Omnia destruitis · uitiataq; dentibus æui
Paulatim lenta consumitis omnia morte·
Hæc quoq; non perstant · quæ nos elementa uocamus·
Quasq; uices peragant · animos adhibete · docebo·
Quattuor æternus genitalia corpora mundus
Continet · ex illis duo sunt onerosa · suoq;
Pondere in inferius Tellus, atq; Vnda feruntur·
Et totidem grauitate carent · nulloq; premente
Alta petunt aer · atq; Aere purior ignis·
Quæ quanq̃ spatio distant · tamen omnia fiunt
Ex ipsis, & in ipsa cadunt · resolutaq; Tellus
In liquidas rarescit aquas · tenuatur in auras·
Aeraq; humor abit · dempto quoq; pondere, rursus
In superos Aer tenuissimus emicat ignes·
Inde retro redeunt · idemq; retexitur ordo·
Ignis enim densum spissatus in Aera transit·
Hinc in aquas · tellus glomerata cogitur unda·
Nec species sua cuiq; manet · rerumq; nouatrix
Ex aliјs, alias reparat natura figuras·
Nec perit in tanto quicq̃ (mihi credite) mundo·
Sed uariat · faciemq; nouat · nasciq; uocatur
Incipere esse aliud · quàm quod fuit ante · moriq;
Desinere illud idem · quum sint huc forsitan illa·

Hæc translata illuc, summa tamen omnia constant,
Nil equidem durare diu sub imagine eadem
Crediderim: sic ad ferrum uenistis ab auro
Secula: sic toties uersa est fortuna locorum.
Vidi ego quod fuerat quondam solidissima Tellus:
Esse fretum: uidi factas ex æquore terras:
Et procul a pelago Conchæ iacuere marinæ:
Et uetus inuenta est in montibus Anchora summis.
Quodq; fuit campus: uallem decursus aquarum
Fecit: & eluuie mons est deductus in æquor.
Eq; paludosa siccis humus aret arenis.
Quæq; sitim tulerant, stagnata paludibus hument.
Hic fontes natura nouos emisit: & illic
Clausit: & antiquis tam multa tremoribus orbis
Flumina prosiliunt: aut excæcata residunt.
Sic ubi terreno Lycus est epotus hiatu
Existit procul hinc: alioq; renascitur ore.
Sic modo cum bibitur: tecto modo gurgite lapsus
Redditus argolicis ingens Erasinus in agris,
Et Mysum, capitisq; sui, ripæq; prioris,
Pœnituisse ferunt: alia nunc ire Caicum.
Nec non sicanias uoluens Amasenus arenas
Nunc fluit: interdum suppressis fontibus, aret.
Ante bibebatur, nũc quas contingere nolis
Fundit Anigrus aquas: postq̃ (nisi uatibus omnis
Eripienda fides) illic lauere Bimembres
Vulnera, Clauigeri quæ fecerat Herculis Arcus.
Quid non & Scythicis Hypanis de montibus ortus
Qui fuerat dulcis, salibus uitiatur amaris?
Fluctibus ambitæ fuerant: Antissa, Pharosq;

E t phœnissa Tyros quarum nunc insula nulla est·
L eucàda continuam ueteres habuere coloni·
N unc freta circumeunt·zancle quoq; iuncta fuisse
D icitur Italiæ donec confinia pontus
A bstulit·& media tellurem reppulit unda·
S i quæris Helicen, & Burin Achæidas urbes·
I nuenies sub aquis·& adhuc ostendere Nautæ
I nclinata solent cum mœnibus oppida mersis·
E st prope pytheam Tumulus Trœzena sine ullis
A rduus arboribus, quondam planissima campi
A rea, nunc Tumulus·nam(res horrenda relatu)
V is fera uentorum, cæcis inclusa cauernis·
E xpirare aliqua cupiens·luctataq; frustra
L iberiore frui Cœlo·cum carcere rima
N ulla foret toto·nec peruia flatibus esset·
E xtentam tumefecit humum·ceu spiritus oris
T endere uesicam solet·aut direpta bicornis,
T erga Capri·tumor ille loci permansit·& alti
C ollis habet speciem·longoq; induruit æuo·
P lurima cum subeant Audita, aut cognita nobis·
P auca super referam·quid non & lympha figuras
D atq;, capitq; nouas·medio tua corniger Hammon
V nda die gelida est·ortuq;, obituq;, calescit·
A dmotis Athamantis aquis accendere lignum
N arratur, minimos cum luna recessit in orbes·
F lumen habent Cicones·quod potum saxea reddit
V iscera·quod tactis inducit marmora rebus·
C rathis, & hinc Sybaris uestris conterminus oris
E lectro similes faciunt, auroq; capillos·
Q uodq; magis mirum, sunt qui nõ corpora tantum·

Verum animos etiam ualeant mutare liquores.
Cui non audita est obscœnæ Salmacis unda?
Aethiopesq; lacus quos siquis faucibus hausit
Aut furit aut patitur mirum grauitate soporem.
Clitorio quicunq; sitim de fonte leuauit.
Vina fugit gaudetq; meris abstemius undis.
Seu uis est in aqua calido contraria uino.
Siue quod Indigenæ memorant Amithaone natus
Prœtidas attonitas postq̃ per carmen, & herbas
Eripuit furijs purgamina mentis in illas
Misit aquas odiumq; meri permansit in undis.
Huic fluit effectu dispar Lyncestius Amnis.
Quem quicunq; parum moderato gutture traxit.
Haud aliter titubat quàm si mera uina bibisset.
Est lacus Arcadiæ pheneum dixere priores.
Ambiguis suspectus aquis quas nocte timeto
Nocte nocent potæ sine noxa luce bibuntur.
Sic alias aliasq;, Lacus, & Flumina uires
Concipiunt tempusq; fuit quo nauit in undis.
Nunc sedet Ortygie. timuit concursibus Argó
Vndarum sparsas symplegàdas elisarum.
Quæ nunc immotæ perstant uentisq; resistunt.
Nec quæ sulfureis ardet fornacibus Aetna.
Ignea semper erit. neq; enim fuit ignea semper.
Nam siue est animal Tellus & uiuit habetq;
Spiramenta locis flammam exhalantia multis
Spirandi mutare uias quotiesq; mouetur.
Has finire potest, illas aperire cauernas.
Siue leues imis uenti cohibentur in antris
Saxaq; cum saxis, & habentem semina flammæ

Materiam iactant·ea concipit ictibus ignem·
Antra reliquentur sedatis frigida uentis·
Siue bitumineæ rapiunt incendia uires·
Luteá ue exiguis ardescunt sulfura fumis·
Nempe ubi terra cibos, alimentaq; pinguia flammæ·
Non dabit·absumptis per longum uiribus æuum·
Naturæq; suum nutrimen deerit edaci·
Non feret illa famem·desertaq; deseret ignes·
Esse uiros fama est in hyperborea Pallene,
Quis soleant leuibus uelari corpora plumis,
Cum tritoniacam nouies subiere paludem·
Haud equidem credo, sparsæ quoq; membra ueneno
Exercere artes scythides memorantur easdem·
Si qua fides rebus tamen est addenda probatis·
Nónne uides quæcunq; mora, fluidoq; calore
Corpora tabuerint in parua animalia uerti?
I quoq;·delectos mactatos obrue tauros·
(Cognita res usu) de putri uiscere passim
Florilegæ nascuntur apes·quæ more parentum
Rura colunt·operiq; fauent·in spemq; laborant·
Pressus humo bellator equus Crabronis origo est·
Concaua littoreo si demas brachia cancro·
Cætera supponas terræ·de parte sepulta
Scorpius exibit·caudaq; minabitur unca·
Quæq; solent canis frondes intexere filis
Agrestes tineæ, res obseruata colonis,
Ferali mutant cum papilione figuram·
Semina limus habet uirides generantia ranas·
Et generat truncas pedibus·mox apta natando
Crura dat·utq; eadem sint longis saltibus apta·

Posterior ſuperat partes menſura priores.
Nec catulus partu quem reddidit Vrſa recenti,
Sed male uiua caro eſt lambendo mater in artus
Fingit, & in formam quantam capit ipſa reducit.
Nonne uides, quos cæra tegit ſexangula fœtus
Melliferarum apium ſine membris corpora naſci.
Et ſerosq; pedes, ſerasq; aſſumere pennas.
Iunonis uolucrem, quæ cauda ſydera portat,
Armigerumq; Iouis, cithereidasq; columbas.
Et genus omne auium medijs è partibus oui
Ni ſciret fieri, quis naſci poſſe putaret?
Sunt qui cum clauſo putrefacta eſt ſpina ſepulchro
Mutari credant humanas angue medullas.
Hæc tamen ex alijs generis primordia ducunt,
Vna eſt, quæ reparet, ſeq; ipſa reſeminet ales.
Aſſyrij phœnica uocant. nec fruge nec herbis,
Sed thuris lachrymis, & ſucco uiuit amomi.
Hæc ubi quinq; ſuæ compleuit ſecula uitæ,
Ilicis in ramis, tremulæq; cacumine palmæ.
Vnguibus, & duro nidum ſibi conſtrnit ore.
Quo ſimulac caſias, & nardi lenis ariſtas,
Quaſſaq; cum fulua ſubſtrauit cinnama myrrha,
Se ſuper imponit, finitq; in odoribus æuum.
Inde ferunt totidem qui uiuere debeat annos,
Corpore de patrio paruum phœnica renaſci.
Tum dedit huic ætas uires, oneriq; ferendo eſt.
Ponderibus nidi ramos leuat arboris altæ.
Fertq; pius, cunasq; ſuas, patriumq; ſepulchrum,
Perq; leues auras Hyperionis æde potitus
Ante fores ſacras Hyperionis æde reponit.

Si tamen est aliquid miræ nouitatis in istis·
Alternare uices, & quæ modo fœmina tergo
Passa marem est·nunc esse marem miremur Hyenā·
Id quoq;, quod uentis animal nutritur, & aura·
Protinus assimilat·tetigit quoscunq; colores·
Victa racemifero lyncas dedit india baccho·
E quibus, ut memorant, quicquid uesica remisit·
Vertitur in lapides· & congelat aère tacto·
Sic & coralium quo primum contigit auras
Tempore, durescit·mollis fuit herba sub undis·
Desinet ante dies· & in alto Phœbus anhelos
Aequore tinget equos·q̃ consequar omnia dictis·
In species translata nouas sic omnia uerti
Cernimus·atq; alias assumere robora gentes·
Concidere has·sic magna fuit, censuq;, uirisq;
Perq; decem potuit tantum dare sanguinis annos·
Nunc humilis ueteres tantũmodo Troia ruinas,
Et pro diuitijs tumulos ostendit auorum·
Clara fuit Sparte, magnæ uiguere Mycenæ,
Nec non & Cecropis, nec non Amphionis arces,
Vile solum Sparte est, altæ cecidere Mycenæ·
Oedipodioniæ quid sunt nisi nomina Thebæ?
Quid pandioniæ restant nisi nomen Athenæ?
Nunc quoq; dardaniam fama est consurgere Romā·
Appenninigenæ quæ proxima Tybridis undis
Mole sub ingenti rerum fundamina ponit·
Hæc igitur formam crescendo mutat· & olim
Immensi caput orbis erit·sic dicere uates·
Faticinasq; ferunt sortes·q̃tumq; recordor
Dixerat Aeneæ, cum res Troiana labaret

Priamides Helenus flenti, dubioq́; salutis,
Nate dea, si nota satis præsagia nostræ
Mentis habes, non tota cadet te sospite Troia.
Flamma tibi, ferrumq́; dabunt iter, ibis & unà
Pergama rapta feres, donec Troiæq́;, tibiq́;
Externum patrio contingat amicius aruum.
Vrbem etiam cerno phrygios debere nepotes,
Quanta nec est, nec erit, nec uisa prioribus annis.
Hanc alij proceres per secula longa potentem,
Sed dominam rerum de sanguine natus Iuli
Efficiet, quo quum tellus erit usa, fruentur
Aetheree sedes, cœlumq́; erit exitus illi.
Hæc Helenum cecinisse penatigero Aeneæ
Mente memor refero, cognataq́; mœnia lætor
Crescere, & utiliter Phrygibus uicisse Pelasgos.
Ne tamen oblitis ad metam tendere, longe
Expatiamur equis, cœlum, & quodcunq; sub illo est,
Immutat formas, tellusq́;, & quicquid in illa est.
Nos quoq́; pars mundi (quoniam non corpora solum
Verum etiam uolucres animæ sumus, inq́; ferinas
Possumus ire domos, pecudumq́; in pectora condi)
Corpora quæ possunt animas habuisse parentum
Aut fratrum, aut aliquo iunctorum fœdere nobis,
Aut hominum, certe tuta esse, & honesta sinamus,
Ne'ue thystæi cumulemus uiscera mensis.
Quàm male consuescit, quàm se parat ille cruori
Impius humano, uituli qui guttura cultro
Rumpit, & immotas præbet mugitibus aures?
Aut qui uagitus similes puerilibus hœdum
Edentem iugulare potest? aut alite uesci,

Cui dedit ipse cibos? q̃tum est quod desit in istis
At plenum facinus? quis transitus inde paratur?
Bos aret· aut mortem senioribus imputet annis·
Horriferum contra Boream ouis arma ministret·
Vbera dant saturæ manibus pressanda capellæ·
Retia cum pedicis, laqueosq;, artesq; dolosas
Tollite, nec uólucres uiscata fallite uirga·
Nec formidantes ceruos inludite pennis·
Nec cælate cibis uncos fallacibus hamos·
Perdite si qua nocent· uerũ hæc quoq; perdite tantum
Ora uacent epulis· alimentaq; congrua carpant·
Talibus atq; alijs instructo pectore dictis
In patriam remeasse ferunt, ultroq; petitum
Accepisse Numam populi latialis habenas·
Coniuge qui felix Nympha, ducibusq; Camœnis
Sacrificos docuit ritus· gentemq; feroci
Assuetam bello pacis traduxit ad artes·
Qui postq̃ senior regnumq;, æuumq; peregit·
Extinctum, latiæq; nurus, populusq;, patresq;
Defleuere Numam· nam coniux urbe relicta
Vallis aricinæ densis latet abdita syluis·
Sacraq; Oresteæ gemitu, questuq; Dianæ
Impedit· ah quoties Nymphæ nemorisq;, lacusq;
Ne faceret, monuere· & consolantia uerba
Dixerunt· quoties flenti Theseius Heros
Siste modum dixit· nec enim fortuna querenda
Sola tua est· similes aliorum respice casus·
Mitius ista feres· utinamq; exempla dolentem,
Non mea te possent releuare· sed & mea possunt·
Fando aliquẽ Hyppolitum, uestras si contigit aures

Credulitate patris, sceleratæ & fraude nouercæ
Occubuisse neci mirabere uixq; probabo.
Sed tamen ille ego sum. me pasiphaëia quondam
Tentatum frustra patrium temerare cubile.
Quod noluit, finxit uoluisse & crimine uerso
Indicijq; metu magis, offensa'ue repulsæ
Arguit immeritumq; pater proiecit ab urbe.
Hostiliq; caput prece detestatur euntis.
Pytheiam profugo curru Trœzena petebam.
Iamq; corinthiaci carpebam littora ponti.
Cum mare surrexit cumulusq; īmanis aquarum
In montis speciem curuari & crescere uisus.
Et dare mugitus summoq; cacumine findi.
Corniger hic taurus ruptis expellitur undis.
Pectoribusq; tenus molles erectus in auras,
Naribus, & patulo partem maris euomit ore.
Corda pauent comitum. mihi mens interrita mansit
Exilijs contenta suis. cum colla feroces
Ad freta conuertunt erectisq; auribus horrent
Quadrupedes monstriq; metu turbantur & altis
Præcipitant currum scopulis. ego ducere uana
Frena manu, spumis albentibus oblita, lustro.
Et retro lentas tendo resupinus habenas.
Nec uires tamen has rabies superasset equorum.
Ni rota perpetuum, quœ circunuertitur axem
Stipitis occursu fracta, ac disiecta fuisset.
Excutior curru, lorisq; tenentibus artus
Viscera uiua trahi neruosq; in stirpe teneri.
Membra rapi partim partim reprensa relinqui,
Ossa grauem dare fracta sonum fessamq; uideres

Exhalare animam: nullasq; in corpore partis
Noscere quas posses: unumq; erat omnia uulnus.
Num potes, aut audes cladi componere nostræ
Nympha tuam? uidi quoq; luce carentia regna:
Et lacerum foui phlegethontide corpus in unda:
Nec, nisi apollineæ ualido medicamine prolis
Reddita uita foret. quam postq fortibus herbis,
Atq; ope pæonia Dite indignante recepi:
Tum mihi, ne præsens augerem muneris huius
Inuidiam. densas obiecit Cynthia nubes.
Vtq; forem tutus: possemq; impune uideri:
Addidit ætatem: nec cognoscenda reliquit
Ora mihi: Cretenq; diu dubitauit habendam
Traderet, an Delon: Delo, Cretaq; relictis
Hic posuit: nomenq; simul quod possit equorum
Admonuisse iubet deponere: quiq; fuisti
Hippolytus dixit: nunc idem Virbius esto.
Hoc nemus inde colo: de disq; minoribus unis
Numine sub dominæ lateo, atq; assentior illi.
Non tamen Aegeriæ luctus aliena leuare
Damna ualent: montisq; iacens radicibus imis
Liquitur in lachrymas: donec pietate dolentis
Mota soror Phœbi gelidum de corpore fontem
Fecit: & æternas artus tenuauit in undas.
At Nymphas tetigit noua res: & amazone natus
Haud aliter stupuit: quàm cum tyrrhenus arator
Fatalem glebam motis aspexit in aruis,
Sponte sua primum, nulloq; agitante moueri.
Sumere mox hominis, terræq; amittere formam,
Oraq; uenturis aperire recentia fatis

Indigenæ dixere Tagen, qui primus hetruſcam
Edocuit gentem caſus aperire futuros.
Vtq; palatinis hærentem collibus olim.
Cum ſubito uidit frondeſcere Romulus haſtam.
Quæ radice noua, non ferro ſtabat adacto.
Et iam non telum, ſed lenti uiminis arbor
Non expectatas dabat admirantibus umbras.
Aut ſua fluminea quum uidit Cippus in unda
Cornua. uidit enim. falſamq; in imagine credens
Eſſe fidem. digitis ad frontem ſæpe relatis
Quæ uidit, tetigit. nec iam ſua lumina dammans
Reſtitit. ut uictor domito ueniebat ab hoſte.
Ad cœlumq; oculos, & eodem cornua tollens,
Quicquid ait ſuperi monſtro portenditur iſto.
Seu lætum eſt patriæ, lætum, populoq; Quirini,
Siue minax mihi ſit. uiridiq; è ceſpite factas
Placat odoratis herboſas ignibus aras.
Vinaq; dat pateris. mactatarumq; Bidentum
Quid ſibi ſignificent trepidantia conſulit exta.
Quæ ſimul aſpexit tyrrhenæ gentis Haruſpex.
Magna quidem rerum molimina uidit in illis
Non manifeſta tamen. tum uero ſuſtulit acre
A pecudis fibris, ad Cippi cornua lumen.
Rex ait ó ſalue. tibi enim tibi Cippe, tuiſq;
Hic locus. & latiæ parebunt cornibus arces.
Tu modo rumpe moras. portaſq; intrare patentes
Adpropera. ſic fata iubent. nanq; urbe receptus
Rex eris. & ſceptro tuttus potiere perenni,
Rettulit ille pedem. toruamq; à mœnibus urbis
Auertens faciem. procul ó procul omina dixit

Talia dipellant·multoq́; ego iustius æuum
Exul agam·q̃ me uideant capitolia regem·
Dixit·& extemplo, populumq́; grauemq́; senatum
Conuocat·ante tamen capitis noua cornua fronde
Velat·& aggeribus factis à milite forti
Insistit·priscoq́; deos è more precatus·
Est ait hic unus quem uos nisi pellitis urbe
Rex erit·is qui sit·signo, non nomine dicam·
Cornua fronte gerit·quem nobis indicat augur,
Si Romam intrarit·famularia iura daturum·
Ille quidem potuit portas irrumpere apertas·
Sed nos obstitimus, q̃uis coniunctior illo
Nemo mihi est·uos urbe uirum prohibete quirites·
Vel si dignus erit·grauibus uincite cathenis·
Aut finite metum fatalis morte tyranni·
Qualia succinctis, ubi trux insibilat Eurus·
Murmura pinetis fiunt·aut qualia fluctus
Aequorei faciunt·si quis procul audiat illos·
Tale sonat populus·sed per confusa trementis
Verba tamen uulgi uox eminet una·quis ille est·
Et spectant frontes·prædictaq́; cornua quærunt·
Rursus ad hos Cippus, quem poscitis inquit habetis·
Et dempta capiti populo prohibente corona
Exhibuit gemino præsignia tempora cornu·
Demisere oculos omnes·gemitumq́; dedere·
Atq́; illud meritis clarum (quis credere possit?)
Inuiti uidere caput·nec honore carere
Vlterius passi, festam imposuere coronam·
At proceres, quoniam muros intrare uetaris·
Ruris honorati tantum tibi Cippe dedere·

Quantum depresso subiectis bubus aratro
Complecti posses ad finem lucis ab ortu
Cornuaq; auratis miram referentia formam
Postibus insculpunt· longum mansura per æuum·
Pandite nunc musæ præsentia numina uatum·
(Scitis enim, nec uos fallit spatiosa uetustas)
Vnde Coroniden circunflua Tybridis alti
Insula romuleæ sacris adiecerit urbis·
Dira lues quondam latias uitiauerat auras·
Pallidaq; exangui squallebant corpora morbo·
Funeribus fessi postq̃ mortalia cernunt
Tentamenta nihil, nihil artes posse medentum·
Auxilium cœleste petunt· mediamq; tenentis
Orbis humum Delphos adeunt oracula Phœbi·
Vtq; salutifera miseris succurrere rebus
Sorte uelit· tantæq; urbis mala finiat· orant·
Et locus, & laurus, & quas habet ipse pharetras,
Intremuere simul· cortinaq; reddidit imo
Hanc adyto uocem, pauefactaq; corpora mouit·
Quod petis hinc, propiore loco romane petisses,
Et pete nunc propiore loco· nec Apolline uobis,
Qui minuat luctus· opus est· sed Appolline nato·
Ite bonis auibus· prolemq; accersite nostram·
Iussa dei prudens postq̃ accepere senatus·
Quam colat explorat iuuenis Phœbeius urbem·
Quiq; petant uentis epidauria littora mittunt·
Quæ simul incurua missi tetigere carina·
Consilium, graiosq; patres adiere· darentq;
Orauere Deum· qui præsens funera gentis
Finiat ausoniæ· certant adijcere sortes·

D iſſidet & uariat ſententia. parsq́; negandum
N on putat auxilium multi retinere, ſuamq́;
N on emittere opem, nec numina tradere ſuadent.
D um dubitant, ſeram pepulere crepuſcula lucem
V mbraq́; telluris tenebras induxerat orbi.
C um deus in ſomnis opifer conſiſtere uiſus
A nte tuum Romanæ torum ſed qualis in æde
E ſſe ſolet baculumq́; tenens agreſte ſiniſtra
C æſariem longe dextra deducere barbæ.
E t placido tales emittere pectore uoces.
P one metum. ueniã ſimulachraq́; noſtra relinquam.
H unc modo ſerpentem, baculum qui nexibus ambit
P erſpice & uſq; nota. uiſum ut cognoſcere poſſis.
V ertar in hunc ſed maior ero. tantusq́; uidebor
I n quantum uerti cœleſtia corpora debent.
E xtemplo cum uoce Deus, cum uoce, Deoq́;
S omnus abit ſomniq́; fugam lux alma ſecuta eſt.
P oſtera ſydereos aurora fugauerat ignes
I ncerti quid agant proceres ad templa petiti
C onueniunt operoſa dei quaq́; ipſe morari
S ede uelit, ſignis cœleſtibus indicet orant.
V ix bene deſierant cũm criſtis aureus altis
I n ſerpente Deus prænuntia ſibila mouit
A duentuq́; ſuo, ſignumq́;, arasq́;, foresq́;,
M armoreumq́; ſolum, faſtigiaq́; aurea mouit
P ectoribusq́; tenus media ſublimis in æde
C onſtitit atq; oculos circuntulit igne micantes.
T errita turba pauet. cognouit numina caſtus
E uinctus uitta crines albente ſacerdos.
E n deus eſt. Deus eſt. animus, linguisq́; fauete,

Q uisquis adest dixit. sis ò pulcherrime uisus
V tiliter populosq; iuues tua sacra colentes.
Q uisquis adest, uisum ueneratur numen & omnes
V erba sacerdotis referunt geminata piumq;
A eneadæ præstant & uoce, & mente fauorem.
A nnuit his, motisq; Deus rata pignora cristis.
E t repetita dedit uibrata sibila lingua.
T um gradibus nitidis elabitur oraq; retro
F lectit & antiquas abiturus respicit aras.
A ssuetasq; domos, habitataq; templa salutat.
I nde per iniectis ad opertam floribus ingens
S erpit humum flectitq; sinus, mediamq; per urbem
T endit & incuruo munitos aggere portus.
R estitit hic agmenq; suum, turbæq; sequentis
O fficium, placido uisus dimittere uultu.
C orpus in ausonia posuit rate. numinis illa
S ensit onus pressaq; dei grauitate carina.
A eneadæ gaudent cæsoq; in littore tauro
T orta coronatæ soluunt retinacula nauis.
I mpulerat leuis aura ratem Deus eminet alte
I mpositaq; premens puppim ceruice recuruam
C æruleas despectat aquas modicisq; per æquor
I onium zephyris sextæ pallantidos ortu
I taliam tenuit præterq; lacinia templa
N obilitata Dea, scylleaq; littora fertur.
L inquit iapygiam, leuibusq; Amphrysia remis
S axa fugit dextra prærupta Ceraunia parte.
R omechiumq; legit Caulonaq;, Naritiamq;,
E uincitq; fretum siculiq; angusta Pelori,
H ippotadæq; domos regis themesesq; metalla
Leucosiamq;

Leucosiamq; petit·tepidiq; rosaria Pesti,
Inde legit Capreas,promontoriumq; Mineruæ,
Et surrentinos generoso palmite colles
Herculeamq; urbem,Stabiasq;,& in ocia natam
Parthenopen·& ab hac cumææ templa Sybillæ.
Hinc calidi fontes,lentisciferumq; tenetur
Linternum·multamq; trahens sub gurgite arenam
Vulturnus·niueisq; frequens Sinuessa colubris.
Minturnæq; graues,& quam tumulauit alumnus,
Antiphatæq; domus,Trachasq; obsessa palude,
Et tellus circæa,& spissi littoris Antium.
Huc ubi ueliferam nautæ aduertere carinam,
(Asper enim iam pontus erat)Deus explicat orbes·
Perq; sinus crebros,& magna uolumina labens,
Templa parentis init flauum tangentia littus.
Aequore placato patrias Epidaurius aras
Linquit·& hospitio iuncti sibi numinis usus
Littoream tractu squammæ crepitantis Arenam
Sulcat·& innixus moderamine nauis,in alta
Puppe caput posuit·donec Castrumq;,sacrasq;
Lauini sedes·tymberinaq; ad hostia uenit.
Huc omnes populi passim matrumq;,patrumq;
Obuia turba ruit·quæq; ignes troica seruat
Vesta tuos·lætoq; deum clamore salutant.
Quaq; per aduersas,nauis cita ducitur undas
Thura super ripas,aris ex ordine factis,
Parte ab utraq; sonant·& odorant aëra fumis.
Ictaq; coniectos incalfacit hostia cultros.
Iamq; caput rerum,Romanam intrauerat urbem.
Erigitur serpens,summoq; accliuia malo

Colla mouet, sedesq; sibi circunspicit aptas.
Scinditur in geminas partes circunfluus amnis.
Insula nomen habet, laterumq; à parte duorum
Porrigit æquales media tellure lacertos.
Huc se delata pinu Phœbeius anguis
Contulit, & finem, specie cœleste resumpta,
Luctibus imposuit, uenitq; salutifer urbi.
Hic tamen accessit delubris aduena nostris.
Cæsar in urbe sua Deus est. quem marte, togaq;
Præcipuum, non bella magis finita triumphis
Resq; domi gestæ, properataq; gloria rerum
In sydus uertere nouum, stellamq; comantem,
Quàm sua progenies. nec enim de Cæsaris actis
Vllum maius opus, quàm quod pater extitit huius.
Scilicet æquoreos plus est domuisse Britannos.
Perq; papyriferi septemflua flumina Nili
Victrices egisse rates, Numidasq; rebelles,
Cyniphiumq; Iubam, Mithridateisq; tumentem
Nominibus pontum, populo adiecisse Quirini,
Et multos meruisse, aliquos egisse triumphos,
Quàm tantum genuisse uirum, quo præside rerum
Humano generi superi fauistis abunde.
Ne foret hic igitur mortali semine natus,
Ille Deus faciendus erat, quod ut aurea uidit
Aeneæ genitrix (uidit quoq; triste parari
Pontifici letum, & coniurata arma moueri.)
Palluit, & cunctis, ut cuiq; erat obuia diuis
Aspice dicebat, quanta mihi mole parentur
Insidiæ, quantaq; caput cum fraude petatur.
Quod de dardanio solum mihi restat Iulo.

Solàne semper ero iustis exercita curis?
Quàm modo tydidæ calydonia uulneret hasta,
Nunc male defensæ confundant mœnia Troiæ·
Quæ uideam natum longis erroribus actum·
Iactariq; freto·sedesq; intrare silentum
Bellaq; cum Turno gerere·aut, si uera fatemur·
Cum Iunone magis·quid nunc antiqua recordor
Damna mei generis?timor hic meminisse priorum
Non sinit·in me acui sceleratos cernitis enses·
Quos prohibete precor·facinusq; repellite·ne ue
Cæde sacerdotis flammas extinguite Vestæ·
Talia nequicq̃ toto Venus anxia cœlo
Verba iacit·superosq; mouet·qui rumpere quanq̃
Ferrea non possunt ueterum decreta sororum·
Signa tamen luctus,dant haud incerta futuri·
Arma ferunt inter nigras crepitantia nubes
Terribilesq; tubas,auditaq; cornua cœlo
Præmonuisse nefas·Solis quoq; tristis imago
Lurida sollicitis præbebat lumina terris·
Sæpe faces uisæ medijs ardere sub astris·
Sæpe inter nimbos guttæ cecidere cruentæ·
Cœrulus & uultum ferrugine lucifer atra
Sparsus erat·sparsi lunares sanguine currus·
Tristia mille locis stygius dedit omina bubo·
Mille locis lachrymauit ebur·cantusq; feruntur
Auditi·sanctis & uerba minantia lucis·
Victima nulla litat·magnosq; instare tumultus
Fibra monet·cæsumq; caput reperitur in extis·
Inq; foro,circumq; domos,& templa deorum
Nocturnos ululasse canes·umbrasq; silentum

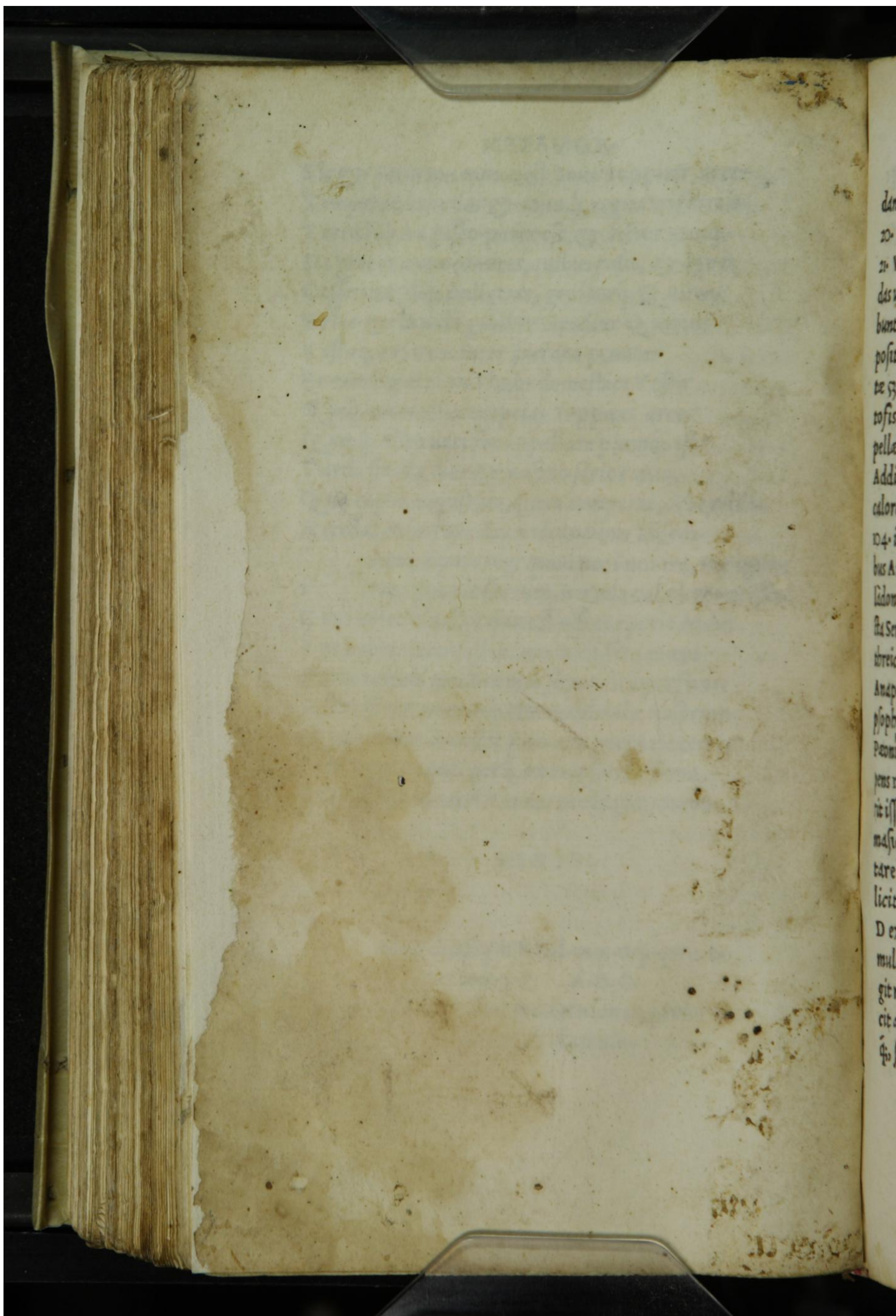
E rrauisse ferunt motamq; tremoribus urbem.
N on tamen insidias, uenturaq; uincere fata
P ræmonitus potuere deum strictiq; feruntur
I n templum gladij. nec enim locus ullus in urbe
A d facinus, diramq; placet nisi Curia cædem.
T um uero Cytherea manu percussit utraq;
P ectus & ætherea molitur condere nube
Q ua prius infesto Paris est ereptus Atridæ
E t Diomedeos Aeneas fugerat enses.
T alibus hanc genitor. sola insuperabile fatum
N ata mouere paras. intres licet ipsa sororum
T ecta trium cernes illic molimine uasto
E x ære, & solido rerum tabularia ferro
Q uæ neq; concussum cœli, neq; fulminis iram,
N ec metuunt ullas tuta atq; æterna ruinas.
I nuenies illic incisa adamante, perenni
Fata tui generis. legi ipse, animoq; notaui
E t referam ne sis etiamnum ignara futuri
H ic sua compleuit pro quo Cytherea laboras
T empora perfectis quos terræ debuit annis.
V t Deus accedat cœlo, templisq; colatur
T u facies natusq; suus. qui nominis hæres
I mpositum feret unus onus cæsiq; parentis
N os in bella suos fortissimus ultor habebit.
I llius auspicijs obsessæ mœnia pacem
V icta petent Mutinæ. pharsalia sentiet illum
E mathijq; iterum madescent cæde Philippi
E t magnum siculis nomen superabitur undis.
R omaniq; ducis coniux ægyptia tedæ
N on bene fisa cadet frustraq; erit illa minata

Seruitura suo Capitolia nostra Canopo·
Quid tibi barbaricas, gentes ab utroq; iacentes
Oceano numerem? quodcunq; habitabile tellus
Sustinet · huius erit · pontus quoq; seruiet illi·
Pace data terris, animum ad ciuilia uertet
Iura suum · legesq; feret iustissimus autor ·
Exemploq; suo mores reget · inq; futuri
Temporis ætatem, uenturorumq; nepotum
Prospiciens, prolem sancta de uirgine natam
Ferre simul, nomenq; suum, curasq; iubebit·
Nec nisi cum senior similes æquauerit annos·
Aethereas sedes, cognataq; sydera tanget·
Hanc animam interea cæso de corpore raptam
Fac iubar ut semper capitolia nostra, forumq;
Diuus ab excelsa prospectet Iulius æde·
Vix ea fatus erat · media cum sede senatus
Constitit Alma Venus nulli cernenda, suiq;
Cæsaris eripuit membris, nec in aëra solui
Passa recentem animam, cœlestibus intulit astris·
Dumq; tulit, numen capere, atq; ignoscere sensit·
Emisitq; simul · simul euolat altius illa·
Flammiferumq; trahens spacioso limite crinem
Stella micat · natiq; uidens benefacta, fatetur
Esse suis maiora · & uinci gaudet ab illo·
Hic sua præferri quanquam uetat acta paternis·
Libera fama tamen, nullisq; obnoxia iussis
Inuitum præfert · unaq; in parte repugnat·
Sic magnis cedit titulis Agamenonis Atreus·
Aegea sic Theseus · sic Pelea uincit Achilles·
Deniq; ut exemplis ipsos æquantibus utar·

Sic & Saturnus minor est Ioue. Iuppiter arces
Temperat ætherias, & mundi regna triformis.
Terra sub Augusto. pater est, & rector uterq;.
Di precor æneæ comites, quibus ensis, & ignis
Cesserunt, diq; indigetes, genitorq; Quirine
Vrbis. & inuicti genitor Gradiue Quirini
Vestaq; cæsareos inter sacrata penates.
Et cum cæsarea tu Phœbe domestice Vesta.
Quiq; tenes altus tarpeias Iuppiter arces.
Quosq; alios uati fas appellare piumq; est.
Tarda sit illa dies, & nostro serior æuo,
Qua caput augustum, quem temperat, orbe relicto
Accedat cœlo. faueatq; precantibus absens.
Amq; opus exegi, quod nec iouis ira, nec ignes
Nec poterit ferrum, nec edax abolere uetustas
Cum uolet illa dies, quæ nil nisi corporis huius
Ius habet, incerti spatium mihi finiat æui.
Parte tamen meliore mei super alta perfnnis
Astra ferar, nomenq; erit indelebile nostrum.
Quaq; patet domitis Romana potentia terris.
Ore legar populi, perq; omnia secula fama,
Siquid habent ueri Vatum præsagia, uiuam.

FINIS.

a.b.c.d.e.f.g.h.i.K.l.m.n.o.p.q.r.s.t.
u.x.y.z. A.B.C.
Omnes sunt quaterniones, preter
C. qui est duernio.

POST impressos methamorphoseon libros quædam sic correximus. uidelicet. Est nemus Hæmoniæ 20. Irrequietus Enipeus 20. lyrcæa reliquerat arua 21. Votis cede dei 24. Proteaq; ambiguum 27. Pirenidas undis 35. Erimatho 35. quæ superare puella 41. labuntur obortæ 49. Philyrius heros 49. ut limbus 51. positamq; in pectore 52. cecropis unam 53. cecrope natæ 53. Quod enim scelus error habebat? 61. Et leuibus tofis 62. Autonoëius heros 63. neq; pastæ in monte capellæ 70. per Achæidas urbes 73. infestaq; pensa 81. Additur his Nyseus 81. Thisbe ubiq; per 1.83. reuocare calorē 89. Diua & Cythereide 90. impleuit obortis 104. in armo 105. comas Helicen 111. Broteasq; & cæstibus Ammon 111. Bactrius Halcyoneus 112. occidit et celàdon 113. Aethionq; sagax 113. huic Ampix 114. Polydecta Seriphi 116. a dextra Cythno, Gyaroq; 116. Daulia threicio 117. Pæonis Euippe 118. prælia uoce 118. dilexit Anapus 122. et quæ modo brachia 123. Scire ubi sit 125. psophidaq;, cyllenenq; 128. è quæ capellis 129. Rident Pæonides 130. exiluisse ferum 133. uariusq; Deoida serpens 134. Gignis Aloidas aries bisaltida fallis 135. luserit issen 135. Titanida cœo 137. defluit armo. 138. Damasichthona uulnus 139. pittheia Trœzen 145. Sollicitare datis 146. commendat obortis 147. & mihi sollicito 147. E quibus Eolides 153. Sollicito manes 154. D extramq; prehendit 158. quæq; diurnis 161. Quæ simulac uidit 164. cartheia mœnia. 167. ophphias effugit natorū uulnera iambe 168. rura Cimoli 170. Aspicit æoliden 177. Dryasq; et cretus 194. lugēt iuuenes q;, senesq; 202. glacialis in oris 210. Et Minoa queri

229·redeuntis eodem 229·Carpitur accliuis 242·An ge nuisse uelit Propetidas 228· Quas qa Pigmalion 249 Dicere Pigmalion 250· Costumq; suum 251· Damasce num nomine 262· cumq; his genus 264· Edonidas oẽs 268·Hesperidas donasse 269·dextera sigei 272·myrtea sylua subest bicoloribus obsita baccis·273· Eetioneas i pleui 296· de plebe Nemeten 296· et Pholus, et Melane us 303· Aræus et imbreus 303· Sopitus uenis et inexp rectus 303· fusus in ossææ 303· Robore Nedymnum, ia culatoremq; lycotan 304·Strauit Erigdupũ 307· Se curiferumq; pyracmon 308· Armatus Alæsi 308· Vi dit auem pennis 310· pergama tracti 312· Oilèos Aiax 313· sigeia toruo 314· cum Chersidamante 322· Polyme storis illic 328· dum uentus mitior 328· Penèlopæ mu nus 331·immiti sanguine 331·Polymestora cædis 332· et Polydoreo 335·Auidamq; charybdim 349·antra Sibyl læ 350·fidumq; politen 355· Cremata est ilios, et ilion ut sit, ilion cremata, ut prænește sub ipsa· 362·pessima rerum est 363· cũ Pithenore Nicteus 363· Naides equo rex 365· iungere nymphe 372·lapidosas æsaros undas 376· Temesenq; & iapygis 377·& Buran achæidas urbes 385· Est prope pittheam 385· Crathis et hinc 385 æthiopasq; lacus 386·cythereidasq; columbas 388·mire mur hyænam 389·circũuertitur axem 392·de disq; mi noribus unus 393·Scylleaq; littora 398·

P·Ouidij Nasonis Vita ex eius ipsius libris ab Aldo·M·R·Collecta·

OVIDII Nasonis uitam huic operi præponere placuit, quod & ad eruditionem facere, & studiosis gratissimũ fore uidebatur· Fuit igitur Ouidius Sulmonẽsis· quod ipse sic testatur ĩ Tristibus·

Sulmo mihi patria est claris uberrimus undis·
Millia qui nouies distat ab urbe decem· Et in fastis, ubi etiam a Solemo Sulmonem denoĩatũ dicit·

Huius erat Solemus phrygia comes unus ab ida·
A quo Sulmonis mœnia nomen habent·
Sulmonis gelidi patriæ Germanice nostræ
Me miserum scythico q̃ procul illa solo est·
Est autem Sulmo in Pelignis· quod ipse sic in secũdo elegiarum·

Hæc quoq; composui Pelignis natus aquosis·
Ille ego nequitiæ Naso poeta meæ· & in tertio·
Mantua Vergilio gaudet· Verona Catullo·
Pelignæ gentis gloria dicar ego·
Fuit ex equestri natus familia· ipso dicẽte in quarto de Tristibus·

Siquid & a proauis usq; est uetus ordinis hæres·
Non sum fortunæ munere factus Eques·
Et fastorum sexto·
Sancte pater patriæ tibi plebs, tibi curia nomen
Hoc dedit· hoc dedimus nos tibi nomen eques·
Idem ait & in ponto·
Si genus excutias equites ab origine prima
Vsque per innumeros inueniemur auos·

Patrimonium ſatis amplũ habuiſſe conſtat· quod ab eodem in ponto ſic oſtenditur.

Non meus amiſſos animus deſiderat agros·
Ruraq́; peligno conſpicienda ſolo.
Nec quæ piniferis poſitos in collibus hortos
Spectat flaminiæ claudia iuncta uiæ.

Item domum non longe a Capitolio· ait enim in primo de triſtibus.

Hanc ego ſuſpiciens & ab hac Capitolia cernens
Quæ noſtro fruſtra iuncta fuere lari.

Fratrem præterea habuit natu maiorem duodecim menſibus· &, quod mirum eſt eodem, quo ipſe natum die· uterq; enim quartodecimo calendas apriles Mineruæ quinquatrijs natus eſt. Quod ſic ipſe in quarto de triſtibus.

Nec ſtirps prima fui genito ſum fratre creatus·
Qui tribus ante quater menſibus ortus erat·
Lucifer ambobus natalibus adfuit Idem.
Vna celebrata eſt per duo liba dies.
Hæc eſt armiferæ de feſtis quinque Mineruæ·
Que fieri pugna prima cruenta ſolet·

Natus eſt autem Hircio & Panſa conſulibus· q bello Antoniano apud Mutinam perempti ſunt. ut ipſe in Triſtibus.

Editus hinc ego ſum· necnon, ut tempora noris
Cum cecidit fato conſul uterque pari.

Cum autem Romæ unà cũ fratre ſub clariſſ. & grammaticis, & oratoribus plurimũ profeciſſet· legib· cogente patre· qui humanitatis ſtudia inutilia eſſe contẽdebat· cœpit icũbere· & profecit legi

bus, & honoribus functus eſt. Sed cum forum diſpliceret quod eſſet maius onus eius uiribus. relicta curia, & lati claui ſeruitute ad manſuetiores muſas rediit poetasq; omneis illius temporis natu maiores aſſidue coluit atque a minoribus æque cultus ipſe eſt. Quæ omnia in quarto de Triſtibus ipſe elegantiſſime ſic ſcribit.

Protinus excolimur teneri curaq; parentis
Imus ad inſignes urbis ab arte uiros.
Frater ad eloquium uiridi tendebat ab æuo.
Fortia uerboſi natus ad arma fori.
At mihi iam puero cœleſtia ſacra placebant.
Inq; ſuum furtim muſa trahebat opus.
Sæpe pater dixit ſtudium quid inutile tentas?
Mæonides nullas ipſe reliquit opes.
Motus eram dictis. totoq; helicone relicto,
Scribere conabar uerba ſoluta modis.
Sponte ſua carmen numeros ueniebat ad aptos.
Quidquid conabar dicere uerſus erat.
Interea tacito paſſu labentibus annis,
Liberior fratri ſumpta, mihiq; toga eſt.
Induiturq; humeros cum lato purpura clauo.
Et ſtudium nobis, quod fuit ante manet.
Iamq; decem uitæ frater geminauerat annos.
Cum perit & cœpi parte carere mei.
Cepimus & teneræ primos ætatis honores.
Deq; uiris quondam pars tribus una fui.
Curia reſtabat. claui menſura coacta eſt.
Maius erat noſtris uiribus illud onus.
Nec patiens corpus, nec mens erat apta labori.

Sollicitæq; fugax ambitionis eram.
Et petere aoniæ suadebant tuta sorores
Ocia iudicio semper amata meo.
Temporis illius colui, fouiq; poetas
Quodq; aderant Vates rebar adesse Deos.
Sæpe suas uolucres legit mihi grandior æuo
Quæq; nocet serpens quæ iuuat herba Macer.
Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes
Iure sodalitij qui mihi iunctus erat.
Ponticus heroo, Battus quoq; clarus Iambis
Dulcia conuictus membra fuere mei.
Detinuit nostras numerosus Horatius aures
Dum ferit ausonia carmina culta lyra.
Vergilium uidi tantum. nec auara Tibullo
Tempus amicitiæ fata dedere meæ.
Successor fuit hic tibi Galle. Propertius illi
Quartus ab his serie temporis ipse fui.
Vtq; ego maiores, sic me coluere minores.
Notaq; non tarde facta thaleia mea est.
In secundo de Tristibus se & causidicum fuisse scribit, & in priuatis causis arbitrum, his uersib.
Nec male commissa est nobis fortuna reorum
Vsq; decem decies inspicienda uiris.
Res quoq; priuatas statui sine crimine iudex
Deq; mea fassa est pars quoq; iusta fide.
Benignus etiam adeo fuit ut nullus unquam opus, quod ipse composuerat carpserit. Quod testatur ipse in quarto de Tristibus sic.
Nec, qui detrectat præsentia liuor iniquus
Vllum de nostris dente momordit opus.

Fuit & moribus ornatissimus. nã et uinum multa aqua dilutum bibebat: & a detestando puerorum cõcubitu abhorrebat: eratq; purus omnis sceleris. Sic enim ipse primo de Tristibus.

Paruus in exiles succus mihi permanet artus:
 Membraq; sunt cera pallidiora noua.
Non hæc in modico contraxi uina lyæo.
 Scis mihi q̃ puræ penè bibantur aquæ.
Non epulis honeror: quarum si tangar amore:
 Est tamen in geticis copia nulla locis.
Nec uires adimit Veneris damnosa uoluptas:
 Non solet in mœstos illa uenire toros.

Item in secundo de arte Amandi ait

O di concubitus: qui non utrinq; resoluunt:
 Hoc est: cur pueri tangor amore minus.

In secundo autem de Ponto sic scribit.

Vita prior uitio caret, & sine labe peracta est:
 Auxilij misero nil tulit illa mihi.

Habuit uxores treis: Quarũ duas repudiauit. cũ tertia uero coniunctissime, et amantissime uixit. Item filiam et alios liberos, sed ex filia et auus factus est. Quare in quarto de Tristibus ait.

Penè mihi puero nec digna, nec utilis uxor
 Est data: quæ tempus perbreue nupta fuit.
Illi successit q̃uis sine crimine coniux:
 Non tamen in nostro firma futura toro.
Vltima, quæ mecum seros permansit in annos:
 Substinuit coniux exulis esse uiri.
Filia me mea bis prima fœcunda iuuenta
 Sed non ex uno coniuge fecit auum.

In primo autem libro sic.

Sæpe eadem mandata dedi: meq; ipse fefelli.
Respiciens oculis pignora cara meis.

Et in tertio sic.

Vtq; sit exiguum pœnæ, quod coniuge cara,
Quod careo patria, pignoribusq; meis.

Cum autem Augustum Cæsarem iprudenter & inscius (ut ipse ait) offendisset. Ad Euxinos ab eo relegatus est annos natus qnquaginta. Quare ait in quarto de Tristibus.

Postq; meos ortus pisæa uinctus oliua
Abstulerat decies præmia uictor eques.
Cum maris Euxini positos ad leua Tomitas
Quærere me læsi principis ira iubet.

Describit aũt discessum suũ ex urbe & uxoris, & cæterorum suorũ lachrymas. duramq; & periculosam nauigationem suã primo de Tristibus longa epistola. Quæ incipit. Cum subit illius tristissima noctis imago etc. Præterea primo de Ponto i epistola ad Rufinũ, eo in loco se exulare, ubi semp maxima forent frigora, summaq; inopia bonorũ omnium his queritur uersibus.

Orbis in extremi iaceo desertus arenis.
Fert ubi perpetuas obruta terra niues.
Non ager hic pomum, non dulces educat uuas.
Non salices ripa: robora monte uirent.
Ne'ue fretum laudes terra magis: æquora semper
Ventorum rabie solibus orba tument.
Quocunq; aspicies campi cultore carentes,
Vastaq;, quæ nemo uendicet: arua iacent.

Hostis adest dextra, leuaq; a parte timendus.
Vicinoq; metu terret utrunq; latus.
Altera bistonias pars est sensura sagittas.
Altera sarmatica spicula missa manu.

Sui aũt exilij duas fuisse ait causas. Quarum alteram ubiq; fatetur. alteram semper supprimit. ait enim secundo de Tristibus.

Perdiderint cum me duo crimina, carmen, & error.
Alterius facti culpa silenda mihi est.

Persæpe igitur & libros de arte amãdi composuisse dolet. quod propterea Augusto odio esse cœperit. & aliquid uidisse per errorẽ. ut ob id in Scythiam relegatus fuerit offenso Cæsare. Ait enim in secundo de Ponto.

Ne'ue roges. quæ sit stultam, quam scripsimus artem.
Innocuas nobis hæc uetat esse manus.
Et quid prætera peccarim. quærere noli.
Vt pateat sola culpa sub arte mea.

Et paulo inferius.

Naso parum prudens artem dum scribit amandi.
Doctrinæ pretium triste magister habet.

Et in tertio ad Amorem.

Nec satis hoc fuerat. stultus quoq; carmina feci.
Artibus ut posses non rudis esse meis.
Pro quibus exilium misero mihi reddita merces.
Id quoq; in extremis, & sine pace locis.

In eodem sic Amorem sibi respondentem inducit in somnis.

Vtq; hæc sic utinam defendere cætera posses.
Scis aliud, quod te læserit. esse magis.

Et in quarto ad Carum.

Ille quidem dixit · sed me iam Care niuali
Sexta relegatum bruma sub axe tenet.
Carmina nil prosunt · nocuerunt carmina quondam
Primaq; tam miseræ causa fuere fugæ.

Secundo item de Tristib. ait.

Cur aliquid uidi? cur noxia lumina feci?
Cur imprudenti cognita causa mihi est?
Inscius Actæon uidit sine ueste Dianam.
Præda fuit canib. non minus ille suis.

Et in eodem.

Carminaq; edideram. cum te delicta notantem
Præterij toties irrequietus eques.
Ergo, quæ iuueni mihi non nocitura putaui
Scripta parum prudens. nunc nocuere seni.
Sera redundauit ueteris uindicta libelli.
Distat & a meriti tempore pœna sui.

Et in Tertio.

Inscia quod crimen uiderunt lumina plector.
Peccatumq; oculos est habuisse meum.
Non equidem totam possum defendere culpam·
Sed partem nostri criminis error habet·

Vbiq; igitur exilij causam tum libros de arte, tũ errorem fuisse. commemorat. Quis uero ille error fuerit · nunq̃ aperuit · ne magis Augustus sibi irasceretur · Verum quia (ut ipse ait) Nitimur in uetitum semper · cupimusq; negata · quid nam id fuerit · plurimi scire conati sunt · & conatur semper aliquis. Quapropter suspicati sunt q̃dã turpe aliquod Augusti secretum casu uidisse Ouidiũ · quod

non placet · quia toties obijciendo scelus · immitiorem reddidisset Cæsarem · quem lenire, & placare studebat. Alij uero, quod Augusti filiam falso Corynnæ nomine amauerit · quæ, ut Plinius, & Tranquillus scribunt · flagrauit adulteriorum infamia · & damnata est. Qua de re sic Sidonius Poeta.

Et te carmina per libidinosa
Notum Naso tener, Tomosq; missum,
Quondam cæsareæ nimis puellæ
Falso nomine subditum Corynnæ.

quod non uidetur · quia, si ita esset · grauiter, et scienter in Augusti Maiestatem deliquisset Ouidius · non, ut ipse ubiq; scribit · per errorem, & inscienter. Præterea, Quam ficto nomine Corynnam appellauit · potitũ se testatur in Amoribus libro primo dicens ·

Singula quid referam? nil non laudabile uidi ·
Et nudam pressi corpus ad usque meum.
Cætera quis nescit? lassi requieuimus ambo.
Proueniant medij sic mihi sæpe dies ·

quare si ea uel filia, uel neptis, uel ancilla Cæsaris, uel quæcunque alia fuerit sic illi cara ut propterea Ouidium relegauerit · non error, sed scelus fuisset · non inscius uidisset crimen sed sciens fecisset. Adde quod in eum errorem incidit iam senex. Corynnam uero Iuuenis amauit. sic enim de se ipse quarto de Tristibus

Carmina cum populo primum Iuuenilia feci.
Barba resecta mihi bis ue, semel ue fuit ·
Mouerat ingenium totam cantata per urbem

Nomine non uero dicta Corynna mihi.
nec puto hic eam quasi gaudens nominasset, si eius miseriæ, & exilij fuisset causa. Credendum certe est aliquid ab Ouidio per errorem uisum, cognitumq;, ut propterea ab offenso Augusto sub artis amatoriæ culpa Tomos relegatus sit. Sed quid nã illud fuerit, cum sciri ipse noluerit, nequicquam quærimus, præsertim cum, ne quæratur, sic ipse iubeat.

Et quid prætерea peccarim quærere noli.
Vt pateat sola culpa sub arte mea.

Exulans autem in locis asperrimis, & perinhumanis, sæpe, ut saltem in mitiorem locum relegaretur, petijt. Quanquam uel ueniam impetraturũ se ab Imperatore sperabat, quapropter eo mortuo in quarto de ponto sic dolet.

Cœperat Augustus deceptæ ignoscere culpæ.
Spem nostram, terras deseruitq; simul.
Quale tamen potui de cœlite Brute recenti
Vestra procul positus carmen in ora dedi.
Quæ prosit pietas utinam mihi, sitq; malorum
Iam modus, & sacræ mitior ira domus.

& in eodem numen Augusti rogat, ut sibi ignoscatur, & præsertim cum de illo nouo Deo facto libellum scripserit, ait enim.

Tu certe scis hæc superis ascite, uidesq;
Cæsar, & est oculis subdita terra tuis.
Tu nostras audis inter conuexa locatus
Sydera, sollicito quas damus ore preces.
Peruenient illud & carmina forsitan illa.

Quæ de te ſcripſi cœlite facta nouo.
Auguror his igitur flecti tua numina: nec tu
Immerito nomen mite parentis habes.

Scripſit ante exilium Heroidum epiſtolas plurimas. De amoribus ad Corynnã libros quinq;: quos poſtea diligẽtius recognitos ĩ treis redegit. Quod ſic ipſe in primo eorundem.

Qui modo Naſonis fueramus quinq; libelli.
Tres ſumus. hoc illi prætulit autor opus.

de arte amandi libros treis: de remedio Amoris libros duos. Tranſmutationum libros quindecim. quos quia non emendauerat: tum iratus, ut ipſe ait ſtudio, carminibusq́; ſuis: cum Tomos relegaretur. ſua manu combuſſit cum alijs q̃buſdam placituris. ſed q̃a exſcripti fuerant ante, plurimis exemplis, Propterea ſic ipſe primo de Triſtibus.

Grata tua eſt pietas: ſed carmina maior imago
Sunt mea: quæ mando qualiacunq; legas.
Carmina mutatas hominum dicentia formas:
Infelix domini quod fuga rupit opus.
Hoc ego diſcedens ſicut bona multa meorum,
Ipſe mea poſui mœſtus in igne manu.
Vtq́; cremaſſe ſuum fertur ſub ſtypite natum
Theſtiàs: & melior matre fuiſſe ſoror.
Sic ego non meritos mecum peritura libellos
Impoſui rapidis uiſcera noſtra rogis.
Vel ꝙ eram muſas, ut crimina noſtra: peroſus:
Vel quod adhuc creſcens, & rude carmen erat.
Quæ, quoniam nõ ſunt penitus ſublata: ſed extant.
Pluribus exemplis ſcripta fuiſſe reor.

Nunc precor · ut uiuant · & non ignaua legentem
Ocia delectent · admoneantq; mei·
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo·
Nesciat his summam siquis abesse manum·
Ablatum medijs opus est incudibus illud·
Defuit & scriptis ultima lima meis·
Et ueniam pro laude peto· laudatus abunde,
Non fastiditus si tibi lector ero·
Hos quoq; sex uersus in prima fronte libelli·
Si præponendos esse putabis habe·
Orba parente suo quicunq; uolumina cernis·
His saltem uestra detur in urbe locus·
Quoq; magis faueas non sunt hæc edita ab ipso·
Sed quasi de domini funere rapta sui·
Quidquid in his igitur uitij rude carmen habebit·
Emendaturus, si licuisset · eram·

Item in tertio·

Sunt quoq; mutatæ ter quinq; uolumina formæ
Carmina de domini funere rapta sui·
Illud opus potuit, si non prius ipse perissem·
Certius a summa nomen habere manu·
Nunc incorrectum populi peruenit in ora
In populi quidq̃ si tamen ore mei est·

Scripsit & Medeam tragœdiam de qua maxime & a Quintiliano, & a Cornelio tacito laudatus est· Ait enĩ Fabius · Ouidij Medea ostendit · quantum uir ille præstare potuerit · si ingenio suo temperare q̃ indulgere maluisset· Summo etiã eum fuisse iudicio ostendit Seneca in secundo declamationum sic inquiẽs· Rogatus aliquando ab amicis

ſuis, ut tolleret tres uerſus petiuit inuicem ut tres exciperet in quos illis nihil liceret. Conſcripſerāt illi quos tolli uellent ſecreto hic quos tutos eſſe uellet. In utriſq; Codicellis iidem uerſus erant. Ex quibus primum fuiſſe narrabat Albinouanus pedo qui inter arbitros fuit. Semibouemq; uirum, ſemiuirumq; bouem. Gelidum Boream. Gelidum nomen. ex quo apparet ſummi ingenij uiro non iudicium defuiſſe ad compeſcendum licentiam carminum ſuorum ſed animum. Aiebat item deteriorem eſſe faciem in qua non aliquis neuus ineſſet. de Medea Tragœdia ipſe ſic meminit tertio de Triſtibus.

Et dedimus tragicis ſcriptum regale Cothurnis.
Quæq; grauis debet uerba Cothurnus habet.

Compoſuit & librum in malos poetas qui non extat. Item in exilio epiſtolam conſolatoriam ad Liuiam Auguſti de morte Druſi. De Triſtibus etiam libros qnq;. De Ponto libros quatuor. In Ibin. Faſtorum libros duodecim ex quibus ſex tantū ad noſtra tempora peruenerunt de quibus ſic ipſe tertio de Triſtibus.

Sex ego faſtorum ſcripſi totidemq; libellos.
Cumq; ſuo finem menſe libellus habet.

Scripſit & Triumphum Cæſaris de quo tertio de Ponto ſic meminit.

Utq; ſuo faueas mandat Rufine triumpho.
In ueſtras ueniet ſi tamen ille manus.
Eſt opus exiguum ueſtriſq; paratibus impar.
Quale tamen cunq; eſt ut tueare rogo.

Et lingua getica libellum de laudibus Cæsaris: quẽ etiam recitauit. Cuius meminit Quarto de Ponto ad Carum sic scribens.

Ah pudet & scripsi getico sermone libellum.
Structaq; sunt nostris barbara uerba modis.
Et placui gratare mihi: cœpiq; poetæ
Inter inhumanos nomen habere Getas.
Materiam quæris? laudes de Cæsare dixi.
Adiuta est nouitas numine nostra Dei.
Nam patris Augusti docui mortale fuisse
Corpus. ad ætherias numen abisse domos.
Esse parem uirtute patri: qui frena rogatus
Sæpe recusati ceperit imperij.
Esse pudicarum uestam te Liuia matrum.
Ambiguum & nato dignior, an ne uiro.
Esse duos iuuenes firma adiumenta parentis.
Cui dederint animi pignora certa sui.
Hæc ubi non patria perlegi scripta camœna:
Venit & ad digitos ultima charta meos:
Et caput, & plenas omnes mouere pharetras.
Et longum getico murmur in ore fuit.
Atq; aliquis, scribas hæc cum de Cæsare: dixit.
Cæsaris imperio restituendus eris.

De piscibus opus non perfecit: de qbus postea Oppianus Ouidiũ imitatus græce scripsit ad Antoninum imperatorem: Sed Oppiani libros aliquando D. O. M. uolente impressos dabimus.

Extant præterea multa opuscula sub huius poetæ nomine: ut de nuce, de medicamine faciei, ac au

rium de pulice· De Somno· De Cuculo· De Aurora· De Philomela· De Lymace· De Vetula· De quattuor humoribus· De ludo latrunculorum. Quæ oĩa præterq̃. De nuce & medicamine faciei· quæ fortasse puer composuit· ridicula sunt· nec digna, ut diuino Nasonis ingenio nõ iuuenis modo, uiri ue· sed ne pueri quidem adtribuantur· Desperans tandem ad urbem reditum impetrare a Cæsare· sic ad uxorem tertio libro de Tristibus scripsit.

Ossa tamen facito parua referantur ut urna.
Sic ego non etiam mortuus exul ero.
Non uetat hoc quisq̃· fratrem thebana peremptum
Supposuit tumulo fratre uetante soror.
Atq; ea cum folijs, & amomi puluere misce.
Atq; suburbano condita crede solo.
Quosq; legat uersus oculo properante uiator,
Grandibus in tumuli marmore cæde notis.
Hic ego qui iaceo tenerorum lusor amorum·
Ingenio perij Naso poeta meo.
At tibi qui transis non sit leue quisquis amasti
Dicere· Nasonis molliter ossa cubent.

Missus aũt fuit in exilium anno imperij Augusti secundo & quinquagesimo uel circiter· Quinto autem Tiberij Tomis apud getas diem obijt· ex quo colligitur exulasse annos octo· & menses aliquot. Sepultum etiam iuxta oppidum Tomos tradit Eusebius.

FINIS, ET DEO GRATIAS.

INDEX fabularum & aliorum quorundam apud Ouidium secũdum ordinem Alphabeti, quo remittitur lector ad semipaginã in qua id est quod quæritur. Intelligo aũt semipaginã chartellæ dimidium. Notet sibi igitur unusquisq; singulas quasque totius libri semipagias arithmeticis numeris, quæ sunt ad summũ numero quadringẽtæ et quattuor.

A

B

G

H

I

L

M

O

P

V

Z

FINIS, ET DEO GRATIAS.

